Regd No. D - 338—57.

ਰਜਿਸਟ੍ਰਡ ਈ. ਪੀ. ਨੰ: ੯

ਧੰਨ ਗੁਰੂ — ਕਲਿਜੁਗ ਮੈਂ ਸਤਿਜੁਗ ਵਰਤਾਊਂ — ੴ — ਤਬੀ ਬਾਰ੍ਹਵਾਂ ਬੱਪ ਕਹਾਊਂ — ਰਾਮ ਸਿੰਘ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਹਾਇ

ਸਤਿਜੁਗ

ਦਾ

ਅਫਰੀਕਾ-ਅੰਕ

ਅਰਦਾਸ

ਤੂੰ ਸੂਰਜ ਅਸੀਂ ਰਿਸ਼ਮਾਂ ਤੇਰੀਆਂ,
ਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ ਵਲ ਧਾਈਏ ।
ਪਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਤੇਰੇ ਦਾ ਸਦਕਾ,
ਜੱਗ ਦੇ ਨ੍ਹੇਰ ਮੁਕਾਈਏ ।
ਸਾਈਆਂ ! ਰੌਂ ਤੇਰੇ ਪਿਆਰਾਂ ਦੀ,
ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਨਾ ਮੁਕੇ :
ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿ ਕਰਕੇ,
ਪਰਮ ਬ੍ਰਹਮ ਹੋ ਜਾਈਏ ।

–ਪ. ਸ. ਕ.

ਨੰਬਰ – ੧ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਨਗਰ ਜਿ: ਹਿਸਾਰ ਜਿਲਦ ੩੪

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਹਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਨਗਰ ਜਿਲਾ ਹਿਸਾਰ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਤੇ ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਛਪਿਆ ਤੇ ਦਫਤਰ ਸਤਿਜੁਗ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਨਗਰ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਇਆ। (ਐਡੀਟਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ)

੧ ੴ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਹਾਇ ।

ਸਤਿਜੁਗ ਸਚ ਕਹੈ ਸਭ ਕੋਈ । ਘਰ ਘਰ ਗੁਰਮੁਖ ਭਗਤ ਹੋਈ ।

ਦੇਸ ਸਲਾਨਾ ੬) ਛਿਮਾਹੀ ੩।।)

ਸਤਿਜੁਗ

ਦਾ

ਅਫਰੀਕਾ-ਅੰਕ

ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਲਾਨਾ ੮) ਛਮਾਹੀ ੪।।)

ਜਿ: ੩੪] ੮ ਅਸੂ ਵੀਰਵਾਰ ਸੰ: ੨੦੧੯ ਸੰ: ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ੧੪੪ [ਨੰ: ੩੦

ਤੇਰੀ ਕੀਰਤੀ ਦਾ ਪਾਰਾਵਾਰ ਨਹੀਂ

ਬੰਗਕੇ ਬੰਗਾਲੀ, ਫਿਰਹੰਗਕੇ ਫਿਰੰਗਾਵਾਲੀ ਦਿੱਲੀਕੇ ਦਿਲਵਾਲੀ ਤੇਰੀ ਆਗਿਆ ਮੈ ਚਲਤਹੈਂ ।
ਰੋਹ ਕੇ ਰੁਹੇਲੇ, ਮਾਘ ਦੇਸ ਕੇ ਮਘੇਲੇ ਬੀਰ, ਬੰਗਸੀ ਬੁੰਦੇਲੇ ਪਾਪ ਪੁੰਜ ਕੋ ਮਲਤ ਹੈਂ ।
ਗੋਖਾ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ਚੀਨਮਚੀਨ ਕੇ ਸੀਸ ਨਿਆਵੈ, ਤਿਬਤੀ ਧਿਆਇ ਦੁਖ ਦੇਹ ਕੇ ਦਲਤ ਹੈਂ ।
ਜਿਨੈਂ ਤੋਹਿ ਧਿਆਯੋ ਤਿਨੈ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪਾਇਓ, ਸਰਬ ਧਨ ਧਾਮ ਫਲਫੂਲ ਸੋਂ ਫਲਤ ਹੈਂ ।

ਫਰਾਸੀ ਫਿਰੰਗੀ ਫਰਾਸੀਸ ਕੇ ਦੁਰੰਗੀ, ਮਕਰਾਨ ਕੇ ਮ੍ਰਿਦੰਗੀ ਤੇਰੇ ਗੀਤ ਗਾਈਅਤੁ ਹੈ ।
ਭੱਖਰੀ ਕੰਧਾਰੀ, ਗੋਰ ਗਖਰੀ ਗਰਦੇਜਾਚਾਰੀ, ਪੌਨ ਕੇ ਅਹਾਰੀ ਤੇਰੋ ਨਾਮ ਧਿਆਈਅਤੁ ਹੈ ।
ਪੂਰਬ ਪਲਾਊ ਕਾਮ ਰੂਪ ਔ ਕਮਾਊ, ਸਰਬ ਠਉਰ ਮੈਂ ਬਿਰਾਜੈ ਜਹਾਂ ਜਹਾਂ ਜਾਈਅਤੁ ਹੈ ।
ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਜੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰ ਤੇ ਅਤਾਪੀ ਨਾਥ, ਕੀਰਤਿ ਤਿਹਾਰੀ ਕੋ ਨ ਪਾਰ ਪਾਈਅਤੁ ਹੈ ।

[ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦

ਆਦਿਕਾ

ਅਫਰੀਕਾ–ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼

ਸਰਵਤਰ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਨੇ ਮੁਦਤਾਂ ਤੋਂ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਯਖ-ਝਖੜਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਰਮਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਡਰਾਉਣਿਆਂ ਅਨੇਰਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਆਸਾਂ ਦਾ ਸੂਹਾ ਚਾਨਣ ਬਖੇਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵੀਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਜਾਗ ਉਠੀ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਇਕ ਮੁਠ ਤੇ ਉਦਮ ਸ਼ੀਲ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਜੰਗ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਨੁਹਾਰ ਤਿਖੇਰੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਚੀਨ, ਲੰਕਾ, ਮਲਾਇਆ, ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ, ਮਿਸਰ ਇਰਾਕ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਦੇਸ਼ ਹਨ ਜਿਨਾਂ ਜੰਗ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਲਹਿਰ ਅਫਰੀਕਾ ਮਹਾਂ ਦੀਪ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅੰਗੜਾਈਆਂ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਘਾਣਾ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਜਿਤਕੇ ਦੂਜੀਆਂ ਅਫਰੀਕਨ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦਿਖਾ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਅਜੇ ਅਫਰੀਕੀ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖਤਲਿਫ ਸਾਮਰਾਜੀ ਚਮਜੂੰਆਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀ ਹਾਸਲ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਕਿਸੇ ਹਿਸੇ ਵਿਚ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਨੇ ਭਿਆਨਕ ਸੂਰਤ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਰਖੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਅਫਰੀਕੀ ਬਾਸ਼ਿੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵਲਕੇ ਤਬਾਹ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪਰਵਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾਂ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਰੁਕਣ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਤੇ ਵਸਲੋਂ ਉਰ੍ਹਾਂ ਇਸਦਾ ਮੁਕਾਮ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ।

ਸਾਡੀ ਰਾਇ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਬੇਗਾਨਿਆਂ ਦੀ ਅਮਲਦਾਰੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਲਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਓਦੋਂ ਹੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖ ਦਾ ਸਾਹ ਲੈਣਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਓਹੋ ਅਫਰੀਕਨ ਜਿਹੜੇ ਅੱਜ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਨੌ ਨਿਧਾਂ ਅਠਾਰਾਂ ਸਿੱਧਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਚੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਹਰੇਕ ਦੇ ਚੇਹਰੇ ਤੇ ਜਲਾਲ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਾਮਰਾਜੀ, ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਉਨਤੀ ਦੇ ਕੁਝ ਸਾਧਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਦੌਲਤ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਉਚੇਰਾ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਲੁਟ ਨੂੰ ਉਚੇਰਾ ਤੇ ਸੁਰਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਲੋੜੀਂਦ 'ਦੇਸ਼ ਉਸਾਰੀ' ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਲਾਮ ਤੇ ਨੀਮ ਗੁਲਾਮ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕ, ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਪ੍ਰਿਯ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਿਲਵਰਤਨ ਤੇ ਸ਼ੁਭ ਇਛਾਵਾਂ ਨਾਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਦੇਵੀ ਵਰ੍ਹਨਗੇ ਅਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਅਫਰੀਕਾ ਮਹਾਂ ਦੀਪ ਦੇ ਵੀ ਸਾਰੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਆਪਣਾਂ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹੱਕ ਬਹਾਲ ਕਰਕੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਤੇ ਅਫਰੀਕਾ

ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਵੀਰਾਂ ਦਾ ਜਾਣਾ ਮੁਲਕਗੀਰੀ ਦੀ ਹਵਸ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਾਸਤੇ ਤਰਲਾ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਅਲੰਘ ਜੰਗਲ ਕੱਟਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਹੇਠ ਜਾਨਤੋੜਵੀਂ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਅੱਜ ਓਥੇ ਕੁਝ ਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਰਾਮ-ਗੜ੍ਹੀਆ ਵੀਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਜਾਕੇ ਜਿਹੜੀ ਉਨਤੀ ਅਫਰੀਕੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਇਹ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਕਰੜੀ ਘਾਲ ਘਾਲਣ ਦੀ ਆਦਤ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਹਿੰਦੀ ਵੀਰ ਚੰਗੇ ਮਿਆਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਸਤਿਕਾਰ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਉਨਤੀ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਲਈ ਇਕ ਨਵੀਂ ਅਵਸਥਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੂਲ ਵਸਨੀਕਾਂ ਅਤੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਦਿਨ ਪਰਤੀ ਦਿਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਘੜਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖਬਰਾਂ ਦਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਅਪਣੇ ਗੋਰੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਮੂਲ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀ ਨਫਰਤ ਜ਼ੋਰ ਪਕੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜੇਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਨਸਲ ਦੇ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਲਈ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਥਾਂ ਬਣਾਨ, ਜਾਂ ਘਟੋ ਘਟ ਅਜੇਹੀ ਪਾਲਿਸੀ ਜ਼ਰੂਰ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੂਲ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾ ਜਾਪਣ।

ਸਾਡੇ ਦੇਸੋਂ ਗਏ ਹੋਏ ਵੀਰ ਓਥੇ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਓਥੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਭਾਰਤੀਆਂ ਲਈ ਪਿਆਰੀ ਹੋਣੀ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਰਬ-ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕ ਵੀ ਅਖੋਂ ਓਹਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਭਾਰਤੀ ਵਸਿੰਦਿਆਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਪਾਲਿਸੀ ਮੂਲ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸਹਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਖਾਹ ਮਖਾਹ ਸਾਡੇ ਖਿਲਾਫ ਮੂਲ ਵਾਸੀਆਂ ਵਿਚ ਨਫਰਤ ਉਠਾਣੋ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਇਕ ਚੰਗੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬਣਕੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੱਕ ਮਾਣ ਹੀ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅਫਰੀਕਾ ਤੇ ਨਾਮਧਾਰੀ

ਇਕ ਵੇਰ ਦੌਰੇ ਚੜ੍ਹਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਪਾਸ ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ, ਭੁਖ ਨਵਿਰਤੀ ਲਈ ਪਰਸ਼ਾਦੇ ਦੀ ਸਤਿ-ਗੁਰਾਂ ਕਿਹਾ—ਇਹ ਨਗਰ ਵਾਸੀ ਲੋਕ ਤੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰਨਗੇ। ਜ਼ਰਾ ਉਡੀਕ। ਪਰ ਮਰਦਾਨਾਂ ਭੁਖਣ ਭਾਣਾ ਬਾਰ ਬਾਰ ਵਿਡ ਘੁਟਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਿੰਡੋਂ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਆਕੇ ਰੋਟੀ ਵਲੋਂ ਸਾਰ ਨਾ ਲਈ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਕਿਹਾ—"ਵਸਦੇ ਰਹੋ।" ਤੇ ਆਪ ਮਰਦਾਨੇ ਨਾਲ ਅਗਲੇ ਨਗਰ ਗਏ। ਲੋਕ ਸੰਤ-ਸੇਵੀ ਸਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਰੱਬੀ ਜਲਾਲ ਤਕ ਕੇ ਚਰਨੀ ਆ ਢਠੇ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਪਾਣੀਦੀਸੇਵਾ ਪੁਛੀ। ਮਰਦਾਨੇ ਦੀ ਹਰਤ੍ਹਾਂ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ 'ਉਜੜ ਜਾਣ' ਦਾ 'ਵਰ' ਦਿਤਾ। ਮਰਦਾਨੇ ਅਰਜ ਗੁਜਾਰੀ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਤੇਰੇ ਚੋਜਾਂ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਜਰਾ ਸਮਝਾਓ ਤਾਂ ਸਹੀ, ਜਿਸ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਪਾਣੀ ਤਕ ਨਹੀਂ ਪੁਛਿਆ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਨੇ 'ਵਸਦੇ ਰਹਿਣ' ਦਾ ਵਰ ਦਿਤਾ ਤੇ ਏਹਨਾਂ ਸੰਤ-ਸੇਵੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਡੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਅੰਨ-ਜਲ ਲਿਆ ਦਿਤਾ ਆਪ ਨੇ "ਉਜੜ ਜਾਣ" ਦਾ ਸਰਾਪ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ? ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਦੇ ਖਾਨੇ

ਰਮਜ਼ ਪਾਈ ਕਿ ਸੰਤ-ਸੇਵੀ ਜਿਥੇ ਵੀ ਜਾਣਗੇ ਓਥੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਜੇਹੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਜਾਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਏਸਤਰਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਦੇਸ ਪ੍ਰਦੇਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਜਾਣਾ, ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਰਨਾਂ ਦੇਕੇ ਅਪਣੇ ਜੇਹਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਿਲ, ਦਲੇਰ ਤੇ ਦੂਜੇ ਦੇ ਕੰਮ ਆਕੇ ਭਲਾ ਮਨਾਣ ਵਾਲੇ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇਟਾਂਵੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਜੋ ਦੇਸ ਛਡ ਬਾਹਰ ਜਾ ਵਸਿਆ ਹੋਵੇ ਏਸ ਤੁਲਨਾਂ ਤੋਂ ਘਟ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੂਬਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਾਂ ਪਹਿਲੇ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸਦਕਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਅੱਜ ਅਫਰੀਕਾ ਮਹਾਂ ਦੀਪ ਵਿਚ ਗੁਰ ਸਿਖੀ ਦਾ ਪਰਚਾਰ ਬੜੀ ਉਚ ਪਧਰ ਦਾ ਹੋਗਿਆ ਹੈ।

ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੇ ਇਸ ਘੜੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਬੜੀ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਹੈ। ਆਮ ਦਿਹਾੜੀਆਂ ਤੋਂ ਲੇਕੇ ਵਡੇ ਵਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ, ਖਾਸ ਕਰ ਪੰਜਾਬੀ ਲਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਰੁਪੈ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ। ਸੁਹਣੇ ਮਕਾਨ, ਉਚਾ ਜੀਵਨ ਮਿਆਰ ਤੇ ਭਰਪੂਰ ਰਸੂਖ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਹੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਿਯ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਧਨ, ਅਹੁਦਾ ਤੇ ਸਮਾ ਰੂਪ ਰੰਗ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਦ੍ਰਵ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਖੀ ਸਦਾ ਚਾਰ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਮਾਸ ਨੂੰ ਥਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ—ਪਰ ਇਨਾਂ ਅਭੱਖ—ਚੀਜਾਂ ਲਈ ਲਾਲਚ ਨੇ ਸਿਖਾਂ ਚੋਂ ਅਜੇਹੇ ਬੰਦੇ ਬੜੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿਤੇ ਹਨ ਜੋ ਮਾਸ-ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦਿਆਂ ਠੇਕਿਆਂ ਤੇ ਪੈਲਾਂ ਪਾਂਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਪਿਆਲੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਬਦਨਾਮ ਕਰ ਰਖਿਆ ਹੈ। ਲਾਲ ਪਰੀ ਦੇ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਜੇਲਖਾਨਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਲ-ਕੋਠੜੀਆਂ ਵਿਚ ਲਗੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੀਭ ਦੇ ਸੁਆਦ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖ ਜੀ—ਘਾਤ ਬੇਕਿਰਕ ਹੋ ਕਰਨਾ ਇਹ ਵੀ ਸਿਖਾਂ ਵਿਚ ਨਿਤ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜੇਹੇ ਤਿਲ-ਕਣੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਬਚਕੇ ਗੁਰੂ-ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਆਉਣਾ, ਧਰਮ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਲਗਣਾ, ਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਆਚਰਨ ਨੂੰ ਉਚਿਆਂ ਬਣਾਨਾ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਰਮ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰਬ ਕਰਮ ਦੇ ਅੰਕੁਰ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ।

ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਚਰ ਵਿਚਾਰ ਨੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੀ ਪਰੇਰਿਆ ਤੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦੀ ਬੇਮਲੂਮ ਸ਼ਕਲ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਏਹ ਸੰਗਤ ਏਨੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਅੱਜ ਪਿਆਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ—ਅਧਾਰ ਅਤੇ ਸਰਬ ਸਮਰੱਥ ਦਰਸ਼ਨ ਦੌਰੇ ਵੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਵਿਚਹੋਣ ਲਗਪਏ।

ਅਫਰੀਕਾ ਵਾਸੀ ਹਿੰਦੀ ਵੀਰਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ—ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਲਾਹਾ ਹੀ ਖਟਿਆ ਹੈ, ਜਿਹਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਚੰਗਿਆਈਆਂ ਫਲਣ ਫੁਲਣ ਲਗ ਪੈਣ ਅਤੇ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਮਾਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੁਰ ਪੈਣ, ਸਮਝ ਲਉ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਉਸ ਤੇ ਕਿਰਪਾਲੂ ਹਨ। ਅਜ ਏਹੋ ਅਮਲ ਸਮੁਚੀ ਅਫਰੀਕਨ ਸਿਖ ਆਬਾਦੀ ਉਤੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਕ ਤੋਂ ਅਨੇਕ ਸੈਂਕੜੇ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਮਤ ਦੇ ਪੈਰੋ ਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਚਕਰ ਤਦ ਤਕ ਹੀ ਚਲਦਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦ ਤਕ ਨਾਮਧਾਰੀ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਸਾਰਥਕ ਕਰਦੇ ਫਜ਼ੂਲ ਰਸਮਾਂ, ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਪਾਖੰਡ ਜਾਲਾਂ ਤੇ ਨੀਚ—ਖਾਣਿਆਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਚੇਰੇ ਰਹਿਕੇ ਭਜਨ ਬਾਣੀ, ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ, ਸੇਵਾ, ਪਰੇਮ, ਸ਼ਰਧਾ, ਸੁਚੀ ਕਿਰਤ, ਦੂਜੇ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨ

ਵਾਲੇ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈਕੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਹੀ ਸੇਧ ਕਾਇਮ ਰਖਣਗੇ। ਅਰ ਇਸ ਸੇਧ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖਣ ਲਈ ਏਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਚਹੁਤੁਕੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਵਸਾਈਏ। ਸਾਹਿਬ ਫਰਮਾਂਦੇ ਹਨ :

ਚਿਤ ਚਰਨ ਕਮਲ ਕਾ ਆਸਰਾ,
ਚਿਤ ਚਰਨ ਕਮਲ ਸੰਗ ਜੋੜੀਐ।
ਮਨ ਲੋਚੇ ਬੁਰਿਆਈਆਂ.
ਗੁਰਸ਼ਬਦੀ ਇਹ ਮਨ ਹੋੜੀਐ।
ਬਾਂਹ ਜਿਨਾਂ ਦੀ ਪਕੜੀਐ,
ਸਿਰ ਦੀਜੇ ਬਾਂਹ ਨ ਛੋੜੀਐ।
(ਗੁਰ) ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਬੋਲਿਆ,
ਧਰ ਪਈਐ ਧਰਮ ਨ ਛੋੜੀਐ।

ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈਣਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਦਾ ਕਲਿਆਣ ਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਅਫਰੀਕਾ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੁਗਾਂ ਜੁਗਾਂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਧਰਮ ਉਥਾਰਨ ਅਤੇ ਅਧਰਮ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। 'ਜੁਗਾ ਜੁਗੰਤਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੂਸਰ ਹੋਆ ਨ ਹੋਗ' ਦਾ ਵਾਕ ਅਤੇ 'ਜਬ ਜਬ ਹੋਤ ਅਰਿਸ਼ਟ ਅਪਾਰਾ। ਤਬ ਤਬ ਦੇਹ ਧਰਤ ਅਵਤਾਰਾ। ਸੰਤ ਉਬਾਰਨ ਅਸੁਰਸੰਘਾਰਨ। ਦੁਸ਼ਟ ਸਭਨ ਕੋ ਮੂਲ ਉਖਾਰਨ।' ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ ਦੇ ਉਸ ਸ਼ਲੋਕ ਦਾ ਭਾਵਾਰਥ ਹੀ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੰਸਾਰ ਫੇਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਤੇ ਕਾਰਜ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪਰੰਤੂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਅਜੇਹੀ ਗੁਰਪਰਨਾਲੀ ਦਾ ਮੁਢ ਬੰਨ ਦਿਤਾ ਜਿਸਦੀ ਸ੍ਰਿੰਖਲਾ ਤੁਰਦੀ ਹੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਕਦੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਵਖ ਵਖ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਪਣੇ ਸਮੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਹਿਤ, ਸਮੇ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਦੇ ਧਰਮ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਤੇ ਕਰਵਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਧਰਮ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਮਲੀ ਪੂਰਨੇ ਪਾਂਦੇ ਤੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਚਲਣ ਲਈ ਪਰੇਰਦੇ ਰਹੇ ਸਾਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂਆਂ ਦੇ, ਇਕ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖਦਿਆਂ–ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ–ਅਥਵਾ ਧਰਮ ਰਖਿਆ ਕਰਨ–ਕਰਮ ਖੇਤ੍ਰ ਅਤੇ ਕੰਮ–ਢੰਗ ਜੁਦਾ ਜੁਦਾ ਰਹੇ। ਜੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਸਿਖ ਧਰਮ ਦੇ ਬਾਨੀ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਕਾਰ ਸਨ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਅਮਰਦਾਸ ਉਸਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਹੋਏ। ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਜੇ ਸਿਖ ਸਭਿਆ–ਚਾਰਕ ਸਥਾਨ ਦੇ ਉਸਰਈਏ ਸਨ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਇਸਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸੁਆਮੀ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੀਰੀ ਅਤੇ ਪੀਰੀ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣੇ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਆਪਣੀ ਹੀ ਤਰਾਂ ਦੇ ਸੰਜਮੀ ਤੇ ਸ਼ੀਲਵੰਤ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਨਿਰੋਲ ਧਰਮ ਹੇਤ ਸੀਸ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਿਖੀ ਨੂੰ ਸਿੰਘੀ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਕੇ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਫੌਜੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਲਿਆ। ਜੇ ਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਪਤ ਖੇਲੇ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਬਿਗਲ ਬਜਾਕੇ ਥੋਕ, ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਧਰ ਦਿਤੀ। ਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਜੇ ਸਿਖੀ ਹਰੀ ਰਖੀ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬਾਰ੍ਹਵੇਂ ਦੀ ਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਰਾਜ-ਜੋਗ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ।

ਅਜ ਦੇ ਜੁਗ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕਲਿਜੁਗ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜੋਬਨ ਤੇ ਹੈ, ਸਤਿਜੁਗ ਦੀ ਕਲਾ ਕਾਇਮ ਰਖਣੀ ਕੋਈ ਛੋਟਾ ਮੋਟਾ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ। ਏਸ ਜੁਗ ਵਿਚ ਪਾਖੰਡ ਨੂੰ ਉਹ ਸਰਦਾਰੀ ਨਸੀਬ ਹੈ ਕਿ ਥੋੜੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਤੇ ਥੋੜੀ ਚਲਾਕੀ ਦਾ ਜਤਨ ਹੋਣਾ ਕਈ ਹਥ ਸਹੋਂ ਜ਼ਮਾਣ ਵਾਲਾ ਕਰਤਬ ਵਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਮਤੌਰ ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੰਤ

ਸਾਧੂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉਲਾਰ ਨੂੰ ਵੇਖਕੇ ਅਪਣੇ ਨਾਅਰੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਪਰਦਲਤ ਕਰਕੇ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈਕੇ ਉਸਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਜੁਗਤ ਤੇ ਢਾਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੱਚ ਤੇ ਝੂਠ ਦਾ ਨਿਤਾਰਾ ਪਾਖੰਡ ਤੇ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਪਰਖਣਾਂ ਬੜਾ ਅਉਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜੇਹੇ ਸਮੇ ਯੁਗ-ਚਾਲ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਧਰਮ-ਕਰਮ ਨੂੰ ਨਿਰਭਉ ਹੋਕੇ ਕਾਇਮ ਰਖਣਾ ਅਤੇ ਰਖਵਾਣਾ, ਅਤੇ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ, ਪਲ ਪਲ ਵਿਕਾਰੀ ਖੱਡ ਵਿਚ ਡਿਗਦੀ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੇ ਗਾਡੀ ਰਾਹ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰ-ਸਿਖੀ ਦੀ ਖੰਡੇ ਧਾਰ ਤੇ ਤੋਰਨਾਂ ਬਿਨਾਂ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹੀ ਰਜ਼ਾ ਦੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਅੱਜ ਸਿਖੀ, ਪਹਿਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਭਰੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਮੁਖਤ-ਲਿਫ ਦਾਵੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਜੇਹੜੀ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਸਿਖੀ ਵਾਸਤੇ ਜੋ ਵਿਕਟਤਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਅੱਜ ਸਿਖਰ ਉਤੇ ਹੀ ਸਮਝੋ। ਸਿਖਾਂ ਦੀਆਂ ਵਖ ਵਖ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਫਿਰ ਹਮ-ਅਕੀਦੇਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਧੜੇ ਹਨ ਤੇ ਅੱਜ ਤਾਂ ਗੱਲ ਏਥੋਂ ਤਕ ਵਧ ਚੁਕੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਾਡੇ ਸਭ ਲਈ ਮੰਨਣ ਯੋਗ ਹੈ ਉਸ ਉਤੇ ਵੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਧੜੇਬਾਜ਼ੀਆਂ ਸੁਵੰਨਵੇਂ ਰੰਗ ਵਖਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰਸਿਖੀ ਦਾ ਅਸਲ ਰਾਹ ਕੇਹੜਾ ਹੈ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਸ੍ਵਾਮਿਤਵ ਕਿੰਨਾ ਮਹਾਨ ਹੈ, ਸਿਖ-ਸਦਾਚਾਰ ਕੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਸਿਖ ਗੁਰੂ ਵਲ ਸਨਮੁਖ ਅਥਵਾ ਗੁਰਮੁਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦਾ ਜਾਗਣਾ, ਭਜਨ-ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਲਗਣਾ ਬੁਰਾ-ਈਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣਾ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਅੰਕਿਤ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਮਲਾਉਣਾ, ਏਹ ਹੀ ਉਹ ਧਯੇਯ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਣੇ ਅਰ ਸਮੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਆਪਣਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਾਸ-ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇ-ਵਿਕਾਰ ਦੇ ਰੋਹੜ ਤੋਂ ਬਾਂਹ ਪਕੜਕੇ ਆਪਣੇ ਭਗਤਾਂ ਪਿਆ-ਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਢਣਾ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇ ਵਿਚ ਏਹਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਕਾਰ ਹੈ।

ਤੇ ਅਸੀਂ ਸੁਭਾਗੇ ਹਾਂ ਜਿਹੜੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਜੀਵਨ ਤਾਰਾਂ ਜੋੜਕੇ ਸਮਰਥਾ ਮੁਤਾਬਕ ਜੁਗ ਚਾਨਣ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤੇ ਏਹ ਮਹਾਨ ਜਸ ਵੀ ਏਸ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹਿਸੇ ਹੀ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਪਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਿਖ ਸੰਗਤਾਂ ਚਕਵੀ ਵਾਂਗ ਉਡੀਕਦੀਆਂ ਉਡੀਕਦੀਆਂ ਬਿਹਬਲ ਹੋ ਹੋ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਹਜ਼ੂਰ ਪੈਦਲ, ਘੋੜਿਆਂ, ਕਾਰਾਂ, ਰੇਲਾਂ ਤੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਹੁੰਚਕੇ ਨਾਨਕ ਪੰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਿਖੀ ਦੀ ਚਲਦੀ ਕਾਰ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਣ ਹਿਤ ਦਿਨੇ ਰਾਤ ਚੱਕਰ ਲਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅਫਰੀਕਾ, ਸਿਆਮ, ਬਰਮਾ, ਮਲਾਇਆ ਦੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਧਨ ਇਕਤਰ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸਗੋਂ ਪਰਮਾਰਥ ਦੇ ਅਭਲਾ-ਖੀਆਂ ਨੂੰ ਜੁਗ-ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਢੂੰਡਾਉਆਂ ਨੂੰ ਆਪ ਜਾ ਜਾਕੇ ਸਚ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅੱਜਸੱਤਰਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿਚ ਵੀ ਸਭ ਤਰਾਂ ਦੇ ਸਫਰ ਕਰਦੇ ਦਰਸ਼ਨ-ਯਾਚਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਵਾਜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸੇਵਾ, ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਮਿਲਵਰਤਣ ਦੀ ਲੋੜ

ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗੁਰਸਿਖੀ ਦਾ ਬਾਗ਼ ਅੱਜ ਖਿੜ ਮਹਿਕਿਆ ਹੈ। ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਅੰਕ ਦੀ ਵਾਰਤਾ, ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦੁਹ ਦੌਰਿਆਂ ਦੀ ਰੀਪੋਰਟ ਹੈ। ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਅਫਰੀਕਾ ਵਾਸੀ ਹਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਤੇ ਖਾਸਕਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂਦਾ

ਕਿੰਨਾ ਗਹਿਰਾ ਸਨੇਹ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦੀ ਵਜਹ ਕਰਕੇ ਧਨ ਵਲੋਂ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਹੋਣੀ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਪਰਚਾਰ ਅਤੇ ਅਤਿ- ਥੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਣੀ ਏਹ ਅਫਰੀਕਾ ਵਾਸੀ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਕੋਈ ਅਉਖੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ। ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਚਾਉ ਹੈ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਉਮਾਹ ਹੈ ਸਰੀਰ ਸਮਰਥ ਹਨ— ਜੋ ਚਾਹੁਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਜੇ ਤਕ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਉਸ ਈਰਖਾ-ਦਵੈਤ ਦੀ ਭਾਹ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ ਜਿਸਦੀਆਂ ਲਾਟਾਂ ਕਈ ਵੇਰ ਏਧਰ ਨਜ਼ਰ ਪੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਵੀ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਰਸਾਰਤ ਕਰਨਗੇ ਉਹੋ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਕੌਮ ਅਤੇ ਮਨੁਖਤਾ ਦੀ ਯੋਗ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਧਨ ਪਾਸ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਬਲ ਪਾਸ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਸਭੋ ਕੁਝ ਕੋਲ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪਰਸਪਰ ਮਿਲਵਰਤਣ ਨੂੰ ਵਧਾਣਾ ਅਜ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਚੌਧਰ ਦੇ ਰੌਲੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਨਜ਼ਰ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਓਥੇ ਚੌਧਰ ਦੇ ਖੰਭ ਕੁਤਰੇ ਜਾਂਦੇ ਵੇਖੀਦੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਧ ਚੜ੍ਹਕੇ ਅਗੇ ਆ ਜਾਣ ਕਿਉਂਕਿ ਸੇਵਾ ਮਨੁਖ ਨੂੰ ਨਿਰਮਾਣ ਬਣਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਬ੍ਰਤ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਜ਼ਾਤੀ ਦੁਸ਼ਮਨਾਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੋੜ ਹੈ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਕਿ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ, ਨਾਮਧਾਰੀ ਜਥਿਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰੋਲ ਚੌਧਰ ਦੇ ਭੁਖਿਆਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੇਵਕਾਂ ਦਾ ਬੋਲ ਬਾਲਾ ਰਹੇ, ਚੌਧਰ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਦੇਕੇ ਸੇਵਕ ਬਣਾਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਤਾਂ ਫੁਟ ਚੰਦਰੀ ਨੂੰ ਜਨਮਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੀ ਨ ਮਿਲੇ। ਸਮੁਚੀ ਅਫਰੀਕਨ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਅਪੀਲ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਜੁਟ ਹੋਕੇ ਧਰਮ ਪਰਚਾਰ ਕਰਨਾ, ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਸਹਿਨ ਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਏਹ ਗੁਣ ਸਾਡਾ ਭਾਰੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵਾਫਵੀਂ ਗੱਲ ਨ ਕੀਤੀ ਜਾਏ, ਦੁਸ਼ਮਣੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਤਿਖੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਏ, ਆਪ ਹੁਦਰੀ ਨਾ ਚਲਣ ਦਿਤੀ ਜਾਏ ਪਰਸਪਰ ਮਿਲਕੇ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦਾ ਭਲਾ ਹੀ ਭਲਾ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਯੋਗ—

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਾਡੇ ਸਭ ਦੇ ਰੂਹਾਨੀ ਸਾਈਂ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਸਾਡੇ ਸਭ ਤੇ ਅਰੁਕਵੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਹਜ਼ੂਰ ਦੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਅਧਾਰ ਬਣਾ ਲਈਏ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਸੰਸਥਾ ਸਦਾ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਕਰਕੇ, ਕਈ ਵੇਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਮੁਆਫਕ ਨਹੀਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਅਜੇਹੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਚੰਗੇ ਤੇ ਸਹੀ ਰਸਤੇ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਰਾਇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਾਲਾਨਾ ਇਕ ਦੌਰਾ ਬੜਾ ਸੁਖਾਵਾਂ ਤੇ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਅਤੇ ਅਫਰੀਕਾ ਨਿਵਾਸੀ ਸਜਣ ਸਾਡੀ ਅਪੀਲ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਅਗਵਾਈ (ਗਾਈਡੈਂਸ) ਸਭ ਲਈ ਇਕਸਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਹਾਰਕ ਜਾਂ ਕੁਝ ਦੂਜੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅੜਿਚਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਦਾ ਸਹਾਇਕ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਕ ਤਿਉਹਾਰ ਜਾਂ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਮੁਕਰਰ ਕਰਕੇ, ਜਾਂ ਖੁਲ੍ਹਾ ਸਮਾਂ ਰਖਕੇ (ਜਿਹੋ ਜੇਹੇ ਹਾਲਾਤ ਹੋਣ) ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਵਖ ਵਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਮੇਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪਰਚਾਰ ਤੇ ਵਾਕਫੀਅਤ ਦਾ ਘੇਰਾ ਚੌੜਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੇ ਨਾਮ- ਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਦਾ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ

ਵਿਸ਼ਾਲ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤਰ ਹੁੰਦਾ ਜਾਏਗਾ।

ਆਪਣੀ ਲੋੜ ਆਪ ਪੂਰੀ ਕਰਨ

ਸਾਡੀ ਇਹ ਵੀ ਰਾਇ ਹੈ ਕਿ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਦਾ ਜੋ ਘੇਰਾ ਹੁਣ ਪੈਦਾ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ ਇਸਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲਣ ਵਾਸਤੇ ਓਥੇ ਹੀ ਪਰਚਾਰਕ ਦਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣ। ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਓਥੇ ਕਾਫੀ ਹਨ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਗਾਉਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਕੇ ਸਿਖ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਵਾਕਫੀ ਲੈਕੇ ਤੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਇਤਹਾਸ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਓਥੇ ਦੀ ਲੋੜ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਜੁਗ ਦੇ ਕਾਲਮ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਰਚਾਰ ਦੇ ਮਸਲੇ, ਆਰਥਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਬਤ ਸੁਚਜੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨ ਕੁਝ ਲਿਖਕੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇ। ਸਤਿਜੁਗ ਚੂੰਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਛਤਰ ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਪਰਕਾਸ਼ਤ ਹੁੰਦਾ ਪਰਚਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਥ ਹਿਤਕਾਰੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਮਿਲਵਰਤਣ ਵੀ ਵਰਤੋਂ ਵਾਲੇ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਹੀ ਤਰਜੀਹ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਵਿਰੋਧ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਚੁਕਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਇਹ ਅੰਕ—

ਪਿਛਲੇ ਬਸੰਤ ਅੰਕ ਵੇਲੇ ਅਸਾਂ ਅਫਰੀਕਾ ਅੰਕ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਅਪਾਰ ਕਿਰਪਾ ਸਦਕਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਹਾਲਾਤ ਕੁਝ ਐਸੇ ਹੀ ਰਹੇ ਕਿ ਤਾਂਘ ਰਖਦਿਆਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਅੰਕ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਆਪਣੇ ਹਥ ਨਾ ਲੈ ਸਕੇ।

ਇਸ ਅੰਕ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਮਗਰੀ ਅਫਰੀਕੀ ਵੀਰਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਜਿਉਂ ਕੀ ਤਿਉਂ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਪਾਠ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੈਸਾ ਪਿਆਰ ਅਫਰੀਕਾ ਵਾਸੀ ਵੀਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਸਦਾ ਝਲਕਾਰਾ ਮਾਤ੍ਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਵਾਰ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਇਸ ਅੰਕ ਲਈ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚੋਂ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਚੋਣਵੀਆਂ ਹੀ ਦੇ ਸਕੇ ਹਾਂ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖਕੇ। ਆਸ ਹੈ ਅਫਰੀਕੀ ਵੀਰ ਤੇ ਸਾਡੇ ਪਾਠਕ ਖਿਮਾ ਹੀ ਕਰਨਗੇ।

ਪ੍ਰੰਤੂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਥਮ ਤਸਵੀਰ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਭੁਖਾਂ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਤਸਵੀਰ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਚੋਂ ਇਕ ਨਹੀਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੋਰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਝਲਕਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆ ਸਕਣਗੀਆਂ।

ਏਡੀ ਦੇਰ ਬਾਦ ਇਹ ਨੰਬਰ ਆਪਦੇ ਹਥਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾਂਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਏਸੇ ਗਲ ਨਾਲ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਵਾਰ ਮਹਾਨ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਹੌਲੇ ਦਾ ਵਰਨਣ ਪਾਠਕਾਂ ਪਾਸ ਨਾ ਪੁਜਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਅੰਕ ਕਿਡਾ ਅਧੂਰਾ ਰਹਿੰਦਾ— ਇਸ ਅਧੂਰਾਪਣ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਦੇਰ ਦਾ ਜਰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੀ ਜਾਣਾ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਦਿਆਲੂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਭ ਇਛਾ ਮੰਗਦਿਆਂ— ਪ. ਸ. ਕ.

ਅਫਰੀਕਾ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣ ਪਛਾਣ

ਇਹ ਲਿਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪ੍ਰਤੀਸ ਇਸ ਲਈ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਵਨ ਚਰਨ ਪਾਕੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯਾਂ ਜਿਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਬਣ, ਪਰਬਤ, ਪਸ਼ੂ, ਪੰਛੀ ਆਪਣੇ ਪੂਰਬ ਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਜੈਸੇ, ਪੂਰਬ ਕਰਮ ਅੰਕੁਰ ਜਬ ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਭੇਟਿਓ ਰਸਕ ਪੁਰਖ ਬੈਰਾਗੀ, ਦਾ ਦਰਸ਼ਣ ਕਰਕੇ ਜਨਮ ਸਫਲਾ ਕਰ ਗਏ ਹੋਣ, ਓਨਾਂ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਉਪਮਾਂ ਤਾਂ ਕਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਫਿਰ ਬੀ ਜਿਥੇ ਓਹ ਵਸਦੇ ਹੋਣ ਓਸ ਥਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਇਕ ਮਨੋ ਰੋਚਕਤਾ ਅਤੇ ਸਤ ਸੰਗੀਆਂ ਲਈ ਲਾਭ ਕਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਹਾਂ ਵਾਕ ਹੈ :

"ਸਾ ਧਰਤ ਭਈ ਹਰਿਆਵਲੀ, ਜਿਥੈ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰ ਬੈਠਾ ਆਇ।
ਸੇ ਜੰਤ ਭਏ ਹਰੀਆਵਲੇ, ਜਿਨੀ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਇ।

ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੇ ਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਨੌ ਖੰਡ–ਟੁਕੜੇ–ਹਨ। ਜੈਸਾ–ਬਾਬੇ ਡਿਠੀ ਪ੍ਰਿਥਮੀ ਨਵੇਂ ਖੰਡ ਜਿਥੈਂ ਤੱਕ ਆਹੀ ॥ (ਭਾ: ਗੁ:) ਪਰ ਬੜੇ ਮਹਾਂ ਦੀਪ (ਯਾ ਟਾਪੂ) ਪੰਜ ਹੀ ਮੰਨੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਏਸ਼ੀਆ, ਯੂਰਪ, ਅਫਰੀਕਾ, ਅਮਰੀਕਾ, ਅਸਟਰੇਲੀਆ। ਅਫਰੀਕਾ ਇਕ ਮਹਾਂਦੀਪ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਉਤ੍ਰੀ ਅਫਰੀਕਾ. ਮਾਰੂਥਲਮਿਸਰ,ਸੂਡਾਨ, ਐਬੇਸੀਨੀਆਂ,ਪੂਰਬੀਅਫਰੀਕਾ ਸਮਾਲੀਲੈਂਡ, ਦਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ. ਪਛਮੀ ਅਫਰੀਕਾ, ਬਿਲਜੀਅਸ ਕੋਂਗੋ, ਸਾਹਲ ਗੱਨੀ। ਪੂਰਬੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ, ਕੀਨੀਆਂ ਕਲੋਨੀ, ਯੁਗੰਡਾ, ਟਾਂਗਾ–ਨੀਕਾ ਨਿਆਸਾ ਲੈਂਡ ਮੋਜ਼ਮ ਬੀਕ, ਸਮਾਲੀ ਲੈਂਡ ਹਨ ਏਹ ਮਹਾਂ ਦੀਪ ਬੜਾ ਉਪਜਾਊ ਤੇ ਚੋਖੀ ਉਨਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ।

ਸੁਹੇਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਉਤਪਤੀ

ਪੂਰਬੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਆਮ ਕਰਕੇ ਸੁਹੇਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਂਞ ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਕਬੀਲੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ੨ ਬੋਲੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਂਝੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸੁਹੇਲੀ ਹੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਵਿਕਾਸ ਅਰਬੀ ਤੋਂ ਹੈ ਮੁੰਬਾਸਾ ਬੰਦਰਗਾਹ ਇਸਦਾ ਮੁਢਹੈ। ਜਿਨਾਂ ਅਰਬਾਂ ਨੇ ਅਫਰੀਕਨ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਏ ਸਨ ਉਨਾ ਦੀ ਸ਼ੰਤਾਨ ਸੁਹੇਲੀ ਅਖਵਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸੁਹੇਲੀ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:– ਮੋਜਾ (੧) ਬੀਹਲੀ (੨) ਟਾਟੂ (੩) ਈਨੇ (੪) ਠਾਨੂੰ (੫) ਸੀਤਾ (੬) ਸਾਹਬਾ (੭) ਨਾਂਹਨੇ (੮) ਤੀਸਾ (੯) ਕੁਹਮੀ (੧੦) ਸ਼ਰੀਹਣੀ (੨੦) ਸਲਾ ਸੀਹਣੀ (੩੦) ਅਰਬਾਈਨੇ (੪੦) ਹਮੇਸੀਨੀ (੫੦) ਸਟੀਹਨੀ (੬੦) ਸਬੂਈਨੀ (੭੦) ਤਮਾਂ ਨੀਹਨੀ (੮੦) ਤੀਸਾਟੀਨੀ (੯੦) ਮੀਆਂ (੧੦੦) ਐਲਫੂ (ਹਜ਼ਾਰ) ੧੦੦੦। ਹੋਰ ਕੁਛ ਨਾਮ ਇਹ ਹਨ। ਭੋਜਨ ਨੂੰ (ਚਕੂਲਾ) ਆਜਾ ਨੂੰ (ਕੂਜਾ) ਸੌਣ ਨੂੰ (ਲਾਹਲਾ) ਬੈਠਣ ਨੂੰ (ਖਤੀ) ਖਲੋਣ ਨੂੰ (ਸਿਮਾਮਾਂ) ਹਾਂ ਨੂੰ (ਡੀਓ) ਜਾਣੇ ਨੂੰ (ਕੋਇਡਾ) ਬੜੇ ਅਮੀਰਨੂੰ (ਬਾਨਾ ਕੂਬਾ) ਗ੍ਰੀਬ ਨੂੰ (ਮਸ-ਕੀਨੀ) ਰੱਬ ਨੂੰ (ਮੁੰਗੋ) ਆਦਕ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੀਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਕਲ ਸਾਰੇ ਯਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮਹਾਂ ਦੀਪ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ (ਬਿਨਾਂ ਉਤ੍ਰੀ ਖੰਡ ਦੇ) ਕਾਲੀ ਨਸ ਲਾ ਘਰ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ੨ ਗੁੰਝਲ ਦਾਰ ਵਾਲ ਮੋਟੇ ਬੁਲ ਫੀਨਾਂ ਨਕ ਚਿਪਟਿਆ ਹੋਇਆ ਮਥਾ। ਮਾਸ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਤਮਾਕੂ ਦੇ ਆਦੀ ਹਨ। ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਫਾਦਾਰ ਨਹੀਂ।

ਨੈਰੋਬੀ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀ ਰਾਜ ਧਾਨੀ ਹੈ ਏਸ ਮੱਧ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਵਸੰਦੇ ਨਿਕੂਈਓ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਹਨ, ਏਹ ਬੜੇ ਉਦਮੀ ਤੇ ਲੜਾਕੇ ਹਨ। ਮਾਰ ਧਾੜ ਕਰਨੀ ਤਾਂ ਇਨਾ ਲਈ ਮਮੂਲੀ ਕੰਮ ਹੈ। ਹੋਰ ਕੰਮ ਬੀ ਛੇਤੀ ਸਮਝ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਮ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਗਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮਾਊ ਮਾਊ ਮੂਵ ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡਾ ਹਿਸਾ ਇਨਾਂ ਨੇ ਲਿਆ।

ਅਜ ਕਲ ਕਕੂਈਓ ਕਬੀਲੇ ਨੂੰ ਨੈਰੋਬੀ ਸ਼ੈਹਰ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਪਰਮਿਟਤੇਨਹੀਂਜਾਣਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਨੈਰੋਬੀ ਵਿਚ ਇਨਾ ਦੀ ਜਗਾ ਮਖਾਂਬਾ, ਜਲੂਓ ਮੇਰੂ ਆਦਿ ਕੌਮਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਕੂਈਓ ਕਿਤੇ ੨ ਹਨ।

ਕੀਨੀਆਂ ਕਾਲੋਨੀ ਪੂਰਬੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂ ਸਾਗਰ। ਹੈ ਉਤ੍ਰ ਪੂਰਬ ਵਲ ਸਮਾਲੀ ਲੈਂਡ ਉਤ੍ਰ ਵਿਚ ਐਸੈਸੀਨੀਆਂ, ਪਛਮ ਵਿਚ ਯੁਗੰਡਾ ਪ੍ਰੋਟੈਕ-ਟੋਰੇਟ, ਅਤੇ ਝੀਲ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਨਿਆਜ਼। ਦਖਣ ਵਿਚ ਟਾਂਗਾ ਨੀਕਾ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਦੀ ਮੱਧ ਰੇਖਾ ਇਸ ਦੇਸਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਗੁਜਰਦੀ ਹੈ।

ਨਾਉਂ ਦਾ ਕਾਰਨ

ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਉਂ ਪਹਿਲੇ ਬਰਟਿਸ਼ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੂਰਬੀ ਅਫਰੀਕਾ ਸੀ ਜਦ ਇਸਨੂੰ ਸੰਨ ੧੯੨੦ ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਹੀ ਨਵੀਆਂ ਵਸਤੀਆਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਨਾਉਂ ਕੀਨੀਆਂ ਕਾਲੋਨੀ ਅਰਥਾਤ ਕੀਨੀਆਂ ਪ੍ਰਬਤ ਦੀ ਵਸੋਂ ਰੱਖ ਦਿਤਾ।

ਹਿੰਦ ਮਹਾਂ ਸਾਗਰ ਦੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਦੇਸ ਦੇ ਤੱਟ (ਕਿਨਾਰੇ) ਦਾ ਦਸ ਮੀਲ ਤੀਕ ਚੌੜਾ ਕਿਨਾਰਾ, ਪੱਟੀ ਦੀ ਪੱਟੀ ਤੇ ਲਾਮੂ ਮਾਂਡਾ, ਮਾਟਾ ਅਤੇ ਸੀਵਾਂ ਦੀਪ, ਜੰਜ਼ੀ ਵਾਰ ਦੇ ਸੁਲਤਾਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਹਨ, ਪਰ ਕੀਨੀਆਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੇ ਰਖ-ਵਾਲੀ ਹੇਠ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੀਨੀਆਂ ਪ੍ਰੋਟੈ-ਕਟੋ ਰੇਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੀਨੀਆਂ ਕਾਲੋਨੀ ਦਾ ਖੇਤਰ ਫਲ (ਏਰੀਆ) ੨ ਲਖ ਵਰਗ ਮੀਲ ਹੈ। ਕੀਨੀਆਂ ਪ੍ਰਬਤ ਇਸ ਦੇਸ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂਉਚਾ੧੭੦੪੦ਫੁਟਹੈਮੱਧਰੇਖਾਤੋਂ ਏਹ ਥੋੜੇ ਮੀਲ ਦੱਖਣ ਵਲ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਨਾਉਂ ਤੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਉਂ ਹੈ। ਚੋਟੀ ਸਦਾ ਬਰਫ ਨਾਲ ਢਕੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਚੋਟੀ ਉਪਰ ਪੂਰਬ ਵਲ ਇਕ ਛੋਟੇ ਜੇਹੇ ਸ੍ਰੋਵਰ ਵਿਚ ਸੌ ਗਜ ਦਾ ਬਰਫ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਸਦਾ ਤਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੀਨੀਆਂ ਕਲੋਨੀ ਅਧੇ ਤੋਂ ਵਧ ਪਰਬਤੀ ਦੇਸ਼ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸਿਧ ਸਰੋਵਰ

ਨਕੋਰੋ, ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ੯੫ ਮੀਲ ਪਛਮ ਵਲ ਹੈ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸਾ ਗਿਲ ਗਿਲ (ਏਥੇ ਦੁਧ ਮਲਾਈ ਮਖਣ ਦੇ ਡੇਰੀ ਫਾਰਮ ਹਨ। ਨਨਯੋਕੀ ਮੇਰੂ ਤੇ ਹੋਰ ਥਾਂਵੀ ਵੀ ਹਨ) ਆਦਿ ਟਾਊਨ ਔਂਦੇ ਹਨ। ਨਿਵਾਸਾ ਨਾਮ ਦਾ ਸਰੋਵਰ-(ਲੇਕ) ੧੨ ਮੀਲ ਲੰਮਾਂ ਤੇ ੯ ਮੀਲ ਚੌੜਾ ਹੈ। ਚੌਫੇਰੇ ੫੧ ਮੀਲ ਲਮੀ ਸੜਕ ਹੈ ਜੋ ਚਰਾਂਦਾਂ ਤੇ ਛਾਪਿਆਂ (ਫਾਰਮਾਂ) ਵਿਚੀਂ ਲੰਘਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਰੋਵਰ ਦਾ ਭਾਂਵੇਂ ਨਿਕਾਸ ਨਹੀਂ ਪਰ ਪਾਣੀ ਮਿਠਾ ਹੈ। ਦਰਿ ਆਈ ਘੋੜੇ ਇਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹਨ।

ਨਕੋਰੋ ਬੀ ਸਰੋਵਰ ਹੈ ਇਸਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਪਰਬਤ ਹਨ ਪਾਣੀ ਖਾਰਾ ਹੈ ਉਤਰਾਈ ਉਪਰ

ਚਰਾਂਦਾਂ ਬਹੁਤ ਹਨ ਮਕਈ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਬਾਂਰਿੰਗ ਸਰੋਵਰ

ਨਕੋਰੋ ਤੋਂ ੭੨ ਮੀਲ ਦੂਰ ੧੯ ਮੀਲ ਲੰਮਾ ਤੇ ੧੦ ਮੀਲ ਚੌੜਾ ਹੈ। ਕਾਮਾਸੀਆਂ ਪਹਾੜ ਤੇ ਲੈਕੀਪੀਆ ਮੈਦਾਨ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਇਸ ਵਿਚ ਡਿਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਲ ਜੀਵ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹਨ। ਚੌਫੇਰੇ ਹੋਰ ਬੀ ਜੰਗਲੀ ਪਸ਼ੂ ਬਹੁਤ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਨੀਵੀਂ ਮੋਲੋ ਦਾ ਪ੍ਰਗਣਾ ਬਹੁਤਾ ਉਪ-ਜਾਊ ਹੈ।

ਮਗਾਦੀ ਸਰੋਵਰ

ਮਸਾਈ ਪਰਗਣੇ ਵਿਚ ਇਕ ਐਸਾ ਸਰੋਵਰ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਤਹਿ ਜ਼ਮੀਨ ਤੀਹ ਮੀਲਦੀ ਲੰਬਾਈ ਵਿਚ ੧੦ ਫੁਟ ਡੂੰਘਾ ਸੋਢਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਕਿਕੂਈਓ ਸਰੋਵਰ

ਧਰਤੀ ਦੇ ਹੇਠ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ।ਮਠੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸਰੋਵਰ ਹੈ। ਜਿਥੋਂ ਨੈਰੋਬੀ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੇ ਉਪਰ ਮਿਟੀ ਦੀ ਤਹਿ ਤੇ ਘਾਹ ਜੰਮਿਆਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਤੇ ਫਿਰਨ ਨਾਲ ਤਹਿ ਹਿਲਦੀ ਹੈ। ੧੯੫੩ ਦੇ ਦੌਰੇਸ੍ਰੀਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵੀ ਏਥੇ ਗਏ ਸਨ। ਛੋਟੇ ੨ ਸਰੋਵਰ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹਨ। ਇਕ ਨਕੋਰੋ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੇ ਅਧ ਕੁ ਵਿਚ ਜਾਕੇ ਸੜਕ ਤੋਂ ੨ ਕੂ ਮੀਲ ਦੀ ਵਿਥ ਤੇ ਕਿਜਾਬੀ ਨਾਮ ਦੀ ਪਹਾੜੀ ਹੈ। ਇਹ ੯੭੫੯ ਮੀਲ ਉਚੀ ਹੈ ਵਿਚੋਂ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਅੱਜ ਕਲ ਨੌਣ ਲਈ ਨਲਕੇ ਲਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਹੋਰ ਕੀਨੀਆਂ ਵਿਚ ਜੁਆਲਾ ਮੁਖੀ ਪਹਾੜ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹਨ।

ਰੁਤਾਂ—ਜੂਨ ਤੋਂ ਦਸੰਬਰ ਤਕ ਅਫ-ਰੀਕਾ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਤੱਟ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਵੱਲ ਪੌਣ ਵਡੇ ਜੋਰ ਨਾਲ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਤੇ ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਜੂਨ ਤੀਕ ਓਧਰੋਂ ਅਫਰੀਕਾ ਵਲ ਇਨਾਂ ਹਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੌਸਮੀਂ ਹਵਾਵਾਂ (ਮੌਨ ਸੂਨ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਬਰਖਾ—ਦਖਣ ਪਛਮੀ ਮੌਨਸੂਨ ਪੌਣ ਤਟੇ ਉਪਰ, ਵਡੀ ਬਰਖਾ ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਮਈ ਤਕ ਵਸਦੀ ਹੈ। ਛੋਟੀ ਬਰਖਾ ਅਕਤੂਬਰ ਤੇ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਮਾਰਚ ਤੀਕ ਖੁਸ਼ਕ ਰੁਤ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤੇ ਗਰਮੀ ਬਹੁਤ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਠੰਢੇ ਮਹੀਨੇ ਜੂਨ ਤੋਂ ਸਤੰਬਰ ਤੀਕ ਹਨ। ਏਹ ਦੇਸ਼ ਹਨੇਰੀ ਤੇ ਮੁੰਤਕੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਐਲਡੋ ਰੇਟ ਦਾ ਪ੍ਰਗਣਾ ਅਰੋਗਤਾ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਲਕੜੀ—ਇਸ ਦੇਸ ਵਿਚ ਬਣ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਹਿਕਮਾਂ ਜੰਗਲਾਤ ਦੀ ਦੇਖ ਭਾਲ ਹੇਠ ਹਨ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਰੁਖ ਕਟਣੇ ਤੇ ਯੋਗ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਲੌਣੇ ਆਦਿਕ ਹੈ। ਪਰਬਤੀ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਲਕੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੀਡਰ ਵਧੀਆ ਭਾਂਤ ਦੀ ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਬਣੌਣ ਦੇ ਬਹੁਤੀ ਕੰਮ ਔਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੌਲੀ ਤੇ ਹੰਢਣ ਸਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਵੀ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਹੋਰ ਕੈਂਫਰ (ਮੁਸ਼ਕ ਕਾਫੂਰ, ਮਛਰਾਗੀ ਮਹਾਗਣੀ ਮਨੋਂ ਮਵੂਲੀ ਆਦਿ। ਪੋਡੋ ਸਾਈਪਰੇਸ ਵਲੈਤੀ ਬੀਜ ਹਨ।

ਸਾਹਲੀ ਬਣ—ਦਰਯਾਵਾਂ ਦੇ ਲਾਗੇ ਲਾਗੇ ਤੇ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਸਰੋਵਰ ਤੇ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂ ਸਾਗਰ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਹਨ। ਇਨਾਂ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਰਬੜ, ਆਬਨੂਸ ਤੇ ਮਰੋਗੋ ਦੇ ਦਰਖ਼ਤ ਹਨ ਵਲੀਆਂ [ਪੋਲਜ਼] ਵੀ ਇਨਾਂ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸੜਕਾਂ—ਸਭ ਤੋਂ ਵਡੀ ਸੜਕ ਮੁਬਾਸੇ ਤੋਂ ਰੇਲਦੀ ਲਾਈਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ਏਹ ਸੜਕ ਕੀਨੀਆਂ ਪਰਬਤ ਨੂੰ ਗਈ ਹੈ। ਇਕੋ ਰਾਹ ਅਰੂਸੇ (ਟਾਂਗਾ ਨੀਕਾ) ਨੂੰ ਵੀ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਜਾਬੀ ਤੋਂ ਲਿਲ ਗੋਰੀ ਨਾਮੇ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਖਾਨਾਂ ਵਲ ਸੜਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਨਿਵਾਸੇ ਤੋਂ ਐਬ੍ਰਡੇਰ ਦੇ ਪਰਬਤ ਦੇ ਉਪਰ ਦੀ ਕੀਨੀਆਂ ਪਰਬਤ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਿਲ ੨ ਤੋਂ ਰੁਮ ਰੂਟੀ ਨੂੰ ਬੀ ਇਕੋ ਸੜਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੂਬਵਾ ਤੋਂ ਕਰੀਚੋ ਨੂੰ ਵੀ ਇਕ ਸੜਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਸੰਮੋ ਤੋਂ ਮਮਯਾਸ, ਮਾਲਾ, ਕਿਸੀ ਤੇ ਮੰਬਾਲੀ ਤੇ ਹੋਰ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਗਰਾਵਾਂ ਵਲ ਸੜਕਾਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰੇਲਵੇ—ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੇਲਵੇ ਦਾ ਨਾਉਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਨੀਆਂ ਯੁਗੰਡਾ ਰੇਲਵੇ ਸੀ ਹੁਣ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਰੇਲਵੇ ਹੈ। ਰੇਲ ਦੀ ਮੇਨ ਲਾਈਨ ਮੰਬਾਸਾ ਬੰਦਰਗਾਹ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਨੈਰੋਬੀ ਨਕੋਰੋ ਦੇ ਰਾਹ ਕਿਕੂਈਓ ਪਰਗਣੇ ਤੇ ਰਿੱਫ਼ਟ ਵੈਲੀ ਵਿਚਦੀ ਲੰਘਦੀ ਹੋਈ ਉਆ ਸੀਨੇ ਗਿਸ਼ੂ ਨਾਮੀ ਤਿਰਾਈ ਦੇ ਇਕੇ ਵਡੇ ਪਰਗਣੇ ਚੋਂ ਲੰਘ ਅਗੇ ਯੁਗੰਡਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜੀ ਜਾ, ਕੰਪਾਲਾ ਆਦਿਕ ਸ਼ੈਹਰਾਂ ਵਲ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ। ਏਹ ਰੇਲ ਲਾਈਨ ੬੮੦ ਮੀਲ ਲੰਬੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸਿਧ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ

ਕੀਨੀਆਂ ਯੁਗੰਡਾ ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਸਟੇਸ਼ਨ ਏਹ ਹਨ, ਮੁਬਾਸਾ ੧੨੬ ਫੁਟ ਦੀ ਉਚਾਈ ਤੇ ਬੰਦਰ ਗਾਹ ਤੇ ਸਟੇਸ਼ਣ ਹੈ। ਅੰਬ੍ਰਾਕੀ ਵਿਚ ਰੇਲਵੇ ਦੀ ਵਰਕ ਸ਼ਾਪ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਵਸੋਂ ਮੁੰਬਾਸਾ ਦੀਪ ਉਪਰ ਹੈ।

ਮਜੇਰਸ-ਏਥੇ ਗੰਨਾ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਾਰਖਾਨੇ ਵੀ ਹਨ ਮੁੰਬਾਸੇ ਤੋਂ ਏਥੇ ਨੂੰ ਦਿਨ ਵਿਚ ਦੋ ਵੇਰਾਂ ਲੋਕਲ ਟਰੇਨ ਚਲਦੀ ਹੈ।

ਵੋਈ-੧੮੩੪ ਫੁਟ ਉਚਾਈ ਤੇ ਹੈ। ਮੋਸੀ, ਟਾਂਗਾ ਨੀਕਾ ਲਾਈਨ ਲਈ ਜੰਕਸ਼ਨ ਸਟੇਸ਼ਣ ਹੈ। ਪੌਣ ਪਾਣੀ ਏਥੋਂ ਦਾ ਹਾਨੀ ਕਾਰਕ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੁਲਤਾਨ ਹਾਮੂਦ—ਸਾਹਲੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਗਣਾਂ ਏਥੋਂ ਤੀਕ ਹੈ ਅਗੇ ਪਹਾੜੀ ਪ੍ਰਗਣਾਂ ਚਲਦਾ ਹੈ।

ਕਨੋਜਾ—੫੪੨ ਫੁਟ ਉਚਾਈ ਤੇ ਹੈ ਮਸਾਡੀ ਲਾਈਨ ਲਈ ਜੰਕਸ਼ਨ ਸਟੇਸ਼ਣ ਹੈ।

ਨੈਰੋਬੀ-ਮੁੰਬਾਸਾ ਬੰਦਰ ਗਾਹ ਤੋਂ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਚਾਰ ਸੋ ਬਵੰਜਾ ਫੁਟ ਉਚਾਈ ਤੇ ਹੈ ਨੰਨ-ਯੋਕੀ ਲਈ ਜੰਕਸ਼ਨ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹੈ। ਰੇਲਵੇ ਦਾ ਹੈੱਡ ਆਫਸ, ਸਟੋਰ ਤੇ ਸ਼ੈੱਡ ਵੀ ਏਥੇ ਹਨ ਦੇਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਅਸਥਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਵਡਾ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ।

ਕੁਬੇਟੇ-ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ੧੭ ਮੀਲ ਹੈ ਸਰ-ਕਾਰੀ ਲੈਬਾਰੇਟਰੀ। ਖੇਤੀ ਵਾੜੀ ਦੇਮੈਹਕਮੇ ਵਲੋਂ ਫਾਰਮ, ਪੁਰਾਣੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਲਈ ਸ਼ਿਲਪ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸਕੂਲ, ਯੂਰਪੀਨ ਲੜਕਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਿੰਸ ਔਫ ਵੇਲਜ਼ ਸਕੂਲ ਤੇ ਬੇ ਤਾਰ ਬਰਕੀ (Wireless Tele Graphy) ਦੇ ਦਫਤਰ ਵੀ ਏਥੇ ਹਨ।

ਇਸਤੋਂ ਅਗੇ ਐਸਕਾਰਪਮਿੰਟ ਕਿਜਾਬੀ ਨਿਵਾਸਾ ਨਕੋਰੋ ਟੰਬੋਰਾ ਐਲਡੋਰੇਟ, ਟਰਬੋ ਆਦਿਕ ਸਟੇਸ਼ਣ ਹਨ। ਅਗੋਂ ਲਾਈਨ ਯੂਗੰਡੇ ਦੀ ਹਦ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਕੇ ਕੰਪਾਲੇ ਪੁਜਦੀ ਹੈ।

ਨਕੋਰੋ ਤੋਂ ਕੁਸੰਮੋ ਤਾਈ ਬਰਾਂਚ ਲਾਈਨ ਹੈ ਇਸ ਉਪਰ ਨਜੋਰੋ ਮਉਸਮਿਥੋ, ਲੂੰਡਿਆਣੀ ਲੂੰਬਵਾ, ਮਿਵਾਨੀ ਕਬੋਸ ਆਦਿਕ ਸਟੇਸ਼ਣ ਹਨ ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ਨਨਯੋਕੀ ਨੂੰ ਜੋ ਬਰਾਂਚ ਲਾਈਨ ਵਡੇ ਉਪਜਾਊ ਪਰਗਣੇ ਚੋਂ ਦੀ ਗਈ ਹੈ ਉਸ ਉਪਰ ਏਹ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਟੇਸ਼ਣ ਹਨ : ਥੀਕਾ, ਫਰੈਂਟ'ਹਾਲ, ਨੈਮਾਰੀ ਨਨਯੋਕੀ, ਆਦਿਕ।

ਨਾਮਧਾਰੀ-ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਅਰੰਭ ਸੂਬਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦੁਆਰਾ ਭਾਂਵੇਂ ਅੱਜ ਤੋਂ ੩੦ ਸਾਲ ਪੈਹਲੋਂ ਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ੧੯੫੩ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਦੌਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਚੰਗੀ ਚੋਖੀ ਵਧ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਸੂਬਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਲਾਟ ਵਿਚ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸੰਗਤ ਦੇ ਵਧਦੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਜਰੂਰੀ ਹੋਗਿਆ ਕਿ ਸੰਗਤ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਸਥਾਨ ਹੋਵੇ ਇਸਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖਕੇ ੧੯੫੫ ਵਿਚ ਨਗਾਰਾ ਰੋਡ ਉਪਰ ੬੦ ਹਜਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਪਲਾਟ ਖਰੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸਦਾ ਕਬਜਾ ੧੯੫੭ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਓਪਰੰਤ ਨਕਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਸਿੰਗਲ ਸਟੋਰੀ ਵਿਚ ਹਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਏਹੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਧਰਮ ਸਾਲਾ ਹੈ।

ਗਵਰਮਿੰਟ ਦੇ ਕਨੂੰਨਾਂ ਅਨਸਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਜਦ ਤਾਈਂ ਰਜਿਸਟਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਓਦੋਂ ਤਾਈਂ ਓਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਇਸ ਲਈ ਸੁਸੈਟੀ ਦਾ ਨਾਮ **"ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਨ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ"** ਨੌਯਤ ਕਰਕੇ ੧੯੫੫ ਵਿਚ ਇਸਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਤੇ ੧੫੦੦ ਸ਼ਲਿੰਗ ਖਰਚਾ ਹੋਇਆ। ਜਿਸਦੀ ਸੰਖਿਆ ਭਾਂਵੇਂ ਥੋੜੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਇਸਦਾ ਆਪਣਾ ਅਸਥਾਨ ਹੈ। ਅਤੇ ਏਹ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਮਨਕੂਲਾ ਅਤੇ ਗੈਰ ਮਨਕੂਲਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

-:o:-

ਪ੍ਰਭੂ ਮੰਗਲ

ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਇਕ ਓਅੰਕਾਰ ਜਗਤ ਜਿਸ ਕੀਆ ਪਸਾਰਾ ।
ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਬਿਸ਼ਨ ਮਹੇਸ਼ ਲਖੇ ਨਹ ਪਾਰਾ ਵਾਰਾ ।
ਓਹ ਹੈ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰ ਕਾਲ ਤੋਂ ਰੈਹਤ ਮੂਰਤੀ ।
ਆਜੂਨੀ ਸੈ ਭੰ, ਕਰਮ ਸਭ ਕਰੇ ਕੁਦਰਤੀ ।
"ਕੰਵਲ" ਜੁਗਤ ਬਿਨ ਗੁਰੂ ਭੇਦ ਨਹ ਪਾਵੈ ਕੋਈ ।
"ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਜਪ ਹਉਮੈ ਖੋਈ"।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦੇਵ ਮੰਗਲਾ ਚਾਰਣ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅੰਗਦ ਅਮਰ, ਰਾਮ ਦਾਸ ਅਰਜਣ ਸੁਖ ਕਾਰੀ ।
ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਬਹਾਦੁਰ ਪੀਰ ਸੁ. ਗੁਰੂ ਹਰੀ ਰਾਏ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮੁਰਾਰੀ ।
ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਹਿੰਦ ਕੀ ਚਾਦਰ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਲਕਾਰੀ ।
(ਗੁਰੂ) ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਅਸੀਸ ਦੈਈ, ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਹਰਮ ਅਵਤਾਰੀ ।

–:o:–

ਮੂਰਛਗ ਭਾਰਤ ਆਰਤਿ ਲੋਗਹਿ ਔਖਦ ਨਾਮ ਦੀਓ ਸੁਖਕਾਰੀ ।
ਸ੍ਵੇਤ ਬਸਨ ਸੂਛ ਊਨ ਕੀ ਮਾਲਾ ਸਤਿਜੁਗ ਪੰਥ ਰਚਯੋ ਨਾਮਧਾਰੀ ।
ਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਮੋਂ ਨਮ ਹੈ, ਜਿਨ ਵਿਆਕੁਲ ਪੰਥ ਕੀ ਡੋਰ ਸੰਭਾਰੀ ।
ਹਉਂ ਪਦ ਬੰਦੋਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਮ੍ਰਿਗਿੰਦ ਜੋ ਗਊ ਗ੍ਰੀਬ ਕਰੇ ਪ੍ਰਿਤ ਪਾਰੀ ।

–:o:–

ਮੋਰ ਮਨੋਰਥ ਸਿੱਧ ਭੈਯੋ ਜਬ, ਜੀਵਨ ਨੰਦਨ ਦਿਆਲ ਭੈਯੋ ਹੈਂ ।
ਅਗਿਯਾਨ ਅੰਧੇਰ ਬਿਨਾਸਰਹਿਓ,ਮੰਨ ਸੂਰਜ ਕਿਰਣ ਮਸ਼ਾਲ ਠੈਯੋਹੈਂ ।
ਕਾਮ ਰ ਕਰੋਧ ਤ ਲੋਭ ਮਹਾਂ ਬਲ, ਤੋਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਗੁਯੋਂ ਹੈਂ ।
ਪੁਸ਼ਪ "ਕੰਵਲ" ਨੂੰ ਚਰਨ ਸਰਨ ਦੇਹ,ਹਉਂ ਜਗ ਮੇ ਤੁਧਿ ਭਾਲ ਲੈਯੋ ਹੈ ।

–:o:–

ਤੇਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਬੁਧ ਉਜਾਗਰ, ਸਾਗਰ ਚੋਂ ਇਕ ਬੂੰਦ ਲਈ ਹੈ ।
ਤੂੰ "ਅਫਰੀਕਾ ਦਰਸਣ ਕੁੰਭ" ਤੇ, ਕੀਰਤ ਲਿਖਬੇ ਕੋ ਸ਼ਕਤ ਦਈ ਹੈ ।
ਭੂਲ ਸੁਧਾਰ ਲੇਹੁ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਤੁਮ, ਯੋਂ ਕਵਤਾ ਉਪਮਾਂ ਕੀ ਗਈ ਹੈ ।
"ਕੰਵਲ" ਨਹੀਂ ਰਖ ਹੈਂ ਬਲ ਰੰਚਕ, (ਸਭ) ਹਰੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੀ ਮੇਹਰ ਥਈ ਹੈ ।

–:o:–

ਨਿਵੇਦਨ

ਹਰ ਜੁਗਿ ਜੁਗਿ ਭਗਤ ਉਪਾਇਆ ਪੈਜ ਰਖਦਾ ਆਇਆ ਰਾਮ ਰਾਜੇ।

[ਆਸਾ ਮਹਲਾ ਛਕਾ

ਮਦ ਕਦੀਮੋਂ ਏਹ ਰੀਤ ਚਲੀ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਭਗਤਾਂ (ਗੁਰਸਿਖਾਂ) ਨੂੰ ਜਦ ਵੀ ਕੋਈ ਦੁਖ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਨੀ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਦੇਵ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਪਰਮ ਆਤਮਾਂ ਨੇ (ਜੋਹੜੇ ਬੇ ਚੂਨੋਂ ਬੇ ਗੂਨੋਂ ਚੂੰ ਬੇ ਨਮੂ ਹੈ) ਦੇਹ ਧਾਰਕੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਸੰਕਟ ਕਟੇ, ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਨੂੰ ਯਥਾ ਯੋਗ ਦੰਡ ਦਿਤਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਗਾਧ ਸ਼ਕਤਿ ਸਮਝਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਗ-ਜਗਿਆਸੂ ਉਸ ਪਾਵਨ ਮੂਰਤ ਅਗੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਅਪ੍ਰਾਧਾਂ ਦਾ ਪਸਚਾਤਾਪ ਕਰਦੇ ਅੱਛੇ ਗੁਣ ਧਾਰਣ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ "ਸਚੇ ਮਾਰਗ ਚਲਦਿਆਂ ਉਸਤਤ ਕਰੇ ਜਹਾਨ" ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਮੁਖ ਉਜਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ "ਲੋਕ ਸੁਖੀ ਪ੍ਰਲੋਕ ਸੁਹੇਲੇ" ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਓਹ ਗਿਆਨ ਧਾਰਣ ਕਰਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰ ਸਿਖ ਜਦ ਕਿਤੇ ਦੇਸੋਂ ਪ੍ਰਦੇਸ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਓਹ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮਨ-ਸਾਰ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਦੁਰੇਡੇ ਜਾਕੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਸਚਾਈ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ, ਅਤੇ ਗੁਰ ਰੀਤੀ ਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੋਰ (ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਕੇ) ਸਿੱਖ ਬੀ ਰਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਖ਼ੁਹ ਗਿਣਤੀ ਹੋਣ ਸਦੱਬ ਅਤੇ ਪਰਚਾਰ ਸਦਕਾ ਸੰਗੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਰਸਣ ਦੀ ਪਰੇਮ ਖਿਚ ਭਾਵ ਲਗਨ ਲਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਓਹ ਮਾਇਆ ਇਕੱਠੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਣ ਹਿੱਤ ਚਰਨ ਕੰਵਲਾਂ ਵਿਚ ਪਰੇਮ ਪੱਤ੍ਰਕਾ ਭੇਜ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਬੀ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਪਰੇਮ ਬਸ ਹੋਕੇ ਦਰਸ਼ਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹੇਠ ਲਖੇ ਕਬਿੱਤ ਵਿਚ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਿਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਿਖ ਦੇ ਮੋਹ-ਪਰੇਮ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰਾਂ ਖਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਬਾਣ (ਤੀਰ) ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੇ ਝੀਵਰ (ਮਾਹੀਗੀਰ) ਦਾ ਜਾਲ ਮੱਛੀ ਤੇ. ਬਾਜ ਦੀ ਝੱਪਟ ਪੰਛੀ ਤੇ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਮਾਰ ਤੇ. ਰਾਮ ਦੀ ਰਾਵਣ ਤੇ ਪਰਸ ਰਾਮ ਦੀ ਛੱਤ੍ਰੀਆਂ ਤੇ ਸੁਦਰਸਣ ਚਕ੍ਰ ਸ਼ਤਰੂ ਤੇ ਚੰਡੀ ਬਿਡਾਲਛ ਦੈਂਤ ਤੇ ਬੀਰ ਭਦਰ ਦੱਛ ਤੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਿੱਖ ਦੇ ਮੋਹ ਤੇ ਯਥਾ—ਬਾਣ ਜਿਮਲੱਛ ਪਰ ਬੀਰ ਭੱਦਰ ਦੱਛ ਪਰ, ਨਦੀ ਮੱਧ ਮੱਛ ਪਰ, ਦਾਸ ਜਾਲ ਪਾਨ ਹੈ। ਸ਼ੇਰ ਜਿਮ ਭੱਛ ਪਰ ਬਾਜ ਜਿਮ ਪੱਛ ਪਰ ਚੰਡ ਬਿਡਾ ਲਛ ਪਰ ਕੀਨ ਦੁਰਤ ਹਾਂਨ ਹੈ। ਰਾਮ ਛਿੱਤ ਪਾਲ ਪਰ ਰਾਮ ਸੁਰ ਸਾਲ ਪਰ, ਰਾਮ ਮੰਘ ਪਾਲ ਪਰ, ਜੈਸੇ ਸਾਵ ਧਾਨ ਹੈ। ਸਕਰ ਜਿਮ ਕੋਹ ਪਰ, ਚੱਕਰ ਹਰੀ ਦੋਹ ਪਰ, ਗੁਰੂ ਸਿਕ ਮੋਹ ਪਰ ਤੈਸੇ ਬਲਵਾਨ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਵੀ ਕਥਨ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਵਲ ਨੂੰ ਇਕ ਕਦਮ ਚਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਿਖ ਵਲ ਕਰੋੜਾਂ ਕਦਮ ਚਲਕੇ ਔਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਕੀ ਸਿਖ ਦੀ ਸਚੀ ਯਾਦ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਬੇ-ਬਸ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ ਕਬੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ "ਪਾਛੇ ਲਾਗੋ ਹਰਿ ਫਿਰੈ ਕਹਤ ਕਬੀਰ ਕਬੀਰ।" ਸੋ ਇਸ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਸੰਕਟ ਕਟਣ ਹਿਤ ਅਰਦਾਸ ਮੰਨਕੇ ਦੇਸੋਂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਤੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਕਲਯਾਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(੧) "ਜਿਥੇ ਜਾਏ ਬਹੇ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ,
ਸੋ ਥਾਨ ਸੁਹਾਵਾ ਰਾਮ ਰਾਜੇ।

ਭਾਵ-ਉਹ ਧਰਤੀ ਥਾਂ ਸੋਹਣੀ ਅਤੇ ਪਵਿਤਰ ਹੈ ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਬੈਠਦਾ ਹੈ।

(੨) ਗੁਰ ਸਿਖੀ ਸੋ ਥਾਨ ਭਾਲਿਆ

ਲੈ ਧੂਰ ਮੁਖ ਲਾਵਾ ।

ਗੁਰੂ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਵਾਲੀ ਜਗਾ (ਅਸਥਾਨ) ਨੂੰ ਲਭਲਿਆ ਅਤੇ ਓਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਧੂੜ ਲੈਕੇ ਆਪਣੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਲਾਕੇ ਆਪਣਾਂ ਜਨਮ ਸਫਲ ਸਮਝਿਆ ।

(੩) ਗੁਰ ਸਿਖਾਂ ਕੀ ਘਾਲ ਥਾਇ
ਪਈ ਜਿਨ ਹਰ ਨਾਮਧਿਆਵਾ ।

ਏਹ ਘਾਲ ਕੁਰਬਾਨੀ ਯਾ ਸੇਵਾ ਓਨਾਂ ਸਿਖਾਂ ਦੀ ਬਰ ਆਈ ਹੈ ਜਿਨਾ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਲੈਕੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ।

।੪। ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਤਿਗੁਰ ਪੂਜਿਆ
ਤਿਨ ਹਰ ਪੂਜ ਕਰਾਵਾ ।

ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਅਨਕ ਬਿਧ ਕਰਕੇ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਲੈਹਣੇ । ਅੰਗਦ । ਵਤ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਰਿਝਾਇਆ ਹੈ । ਅੰਤ ਓਹ ਸਿਖ ਬੀ ਪੂਜਾ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਏ । ਏਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ।

ਇਹ ਜਾਣਕੇ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀ ਨਾਮ-ਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਗਦੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾ: ੧੨ ਦੇ ਗੱਦੀ ਨਸ਼ੀਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾ-ਰਾਜ ਅੰਤ੍ਰਯਾਮੀ ਸਰਬ ਕਲਾਂ ਭਰਪੂਰ ਦੇ ਇਸ ਮਲੇਛ ਧਰਤੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਭੁਲੇ ਭਟਕਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹੇਰਸਤੀ ਤੇ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਅਪਰੈਲ ੧੯੫੭ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਇਕਠਿਆਂ ਹੋਕੇ ਹਜੂਰ ਦੇ ਚਰਨ ਕੰਵਲਾਂ ਵਿਚ ਪਰੇਮ ਪਾਤੀ ਲਿਖੀ । ਹਜੂਰ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਪਰਵਾਨ ਤਾਂ ਕਰ ਲਈ ਪਰ ਕਈ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਛੇਤੀ ਨ ਆ ਸਕੇ. ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋ ਉਠੀਆਂ ਚਿਠੀ ਤੇ ਚਿਠੀ ਲਿਖੀ ਜਾਣ ਲਗੀ । ਅੰਤ ਸਤਿ-ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਛਡਕੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਖਿਚ ਨਾਲ ੨੪ ਜਨਵਰੀ ੧੯੫੮ ਨੂੰ ਬਸੰਤ ਪੰਚਮੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਤੇ ਦਰਸ਼ਣ ਦੇਣੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੇ ਜਦ ਬਹੁਤ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋਕੇ ਇਸ ਤਰਾਂ ਪਰੇਮ ਪਾਤੀ ਲਿਖੀ:–

"ਲਾਗਤ ਬਸੰਤ ਕੇ ਸੁ ਪਾਤੀ ਲਿਖੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੋ,
ਪਿਆਰੀ ਪ੍ਰਬੀਨ ਹੈ ਹਮਾਰੀ ਸੁਧ ਆਨਬੀ ।
ਕਹੇ ਪਦਮਾਕਰ ਈਹਾਂ ਕੋ ਜੋ ਹਵਾਲ,
ਬ੍ਰਿਹਾਨਲ ਕੀ ਜਵਾਲਾ ਸੋ ਦਿਵਾਨਲ ਤੇ ਆਨਬੀ ।
ਊਬ ਕੋ ਉਸਾਸਨ ਕੌ ਪੂਰੋ ਪ੍ਰਗਾਸ ਸੋਤੈ,
ਨਿਪਟ ਉਸਾਸ ਪੌਣ ਹੂ ਤੈ ਪੈਹਚਾਨ ਬੀ ।
ਨੈਨਨ ਕੋ ਢੰਗ ਸੋ ਅਨੰਗ ਪਿਚ ਕਾਰਨ ਤੈ
ਗਾਤਨ ਕੋ ਰੰਗ ਪੀਰੇ ਪਾਤਨ ਤੇ ਜਾਨਬੀ ।

ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਏਹ ਸੁਭਾਗ ਸਮਾਂ ਸਮਝਕੇ ਇਉਂ ਅਨਭਵ ਕੀਤਾ ਕਿ:–"ਸਾ ਵੇਲਾ ਕਹ ਕਉਣ ਹੈ ਜਤ ਪ੍ਰਭ ਕੋ ਪਾਈ । ਸਾ ਮੂਰਤ ਭਲਾ ਸੰਜੋਗ ਹੈ ਜਿਤ ਮਿਲੇ ਗੁਸਾਂਈ । ਆਠ ਪਹਿਰ ਹਰ ਧਿਆਇਕੈਮਨ ਇਛ ਪੁਜਾਈ । ਮਨ ਦਰਸਣ ਕੀ ਪਿਆਸ ਹੈ ਨਾਨਕ ਬਲਿਜਾਈ ।

ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੰਤਾਂ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਪਈ ।

ਹੁਣ ੨੪ ਜਨਵਰੀ ਦਾ ਭਾਗਾਂ ਭਰਿਆ ਦਿਨ ਸਮਝਕੇ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਨੈਰੋਬੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਧਰਮ ਸਾਲਾ ਵਿਖੇ ਬਸੰਤ ਪੰਚਮੀ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸ਼ਵ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਪਾ: ੧੨ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਰਾਂ ਐਤਕੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਿਰਾਲੇ ਢੰਗ ਵਿਚ ਮੇਲਾ ਅਰੰਭਿਆ । ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸ੍ਰ: ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਢੇਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਰਖਵਾਇਆ ਗਿਆ । ਏਹ ਪਰੀਵਾਰ ਵੀ ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਸੀ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਔਣ ਤੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰੌਣਾ ਹੈ । ਸੋ ਅਧੀ ਕੂ ਆਸਾ ਪੂਰਨ ਹੋਈ ।

ਧਰਮ ਸਾਲਾ ਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਨੂੰ ਰੰਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਦਰਵਾਜੇ ਤੇ ਕੇਲੇ ਫੂਲ ਆਦਿ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ । ਸਾਂਹਮਣੇ ਮੈਦਾਨ ਥੰਬ ਗਡਕੇ ਝੰਡੀਆਂ

ਨੈਰੋਬੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਰਾਜਦੂਤ ਅਤੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ

ਜੁਗੰਡਾ ਅਫਰੀਕਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸ: ਤੋਂ ਅਗੇ ਫੌਂਟੇਨਫਾਲ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ

ਨੈਰੋਬੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਰਾਜਦੂਤ ਨਾਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਚਨ ਬਿਲਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਧਰਮ ਸ਼ਾਲਾ ਦਾ ਹਾਲ ਵੀ ਅਨੇਕ ਨਿਰਾਲੇ ਫੁਲਾਂ ਨਾਲ ਸੁਸੱਜਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗਲ ਕੀ ਅਜੇਹਾ ਅਲੌਕਿਕ ਨਜ਼ਾਰਾ ਅਗੇ ਕਦੀ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਨਹੀ ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ।

ਚੂੰ ਕਿ ਏਹ ਸਮਾਂ ਅਫਰੀਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਾਦ ਅਨੋਖੇ ਢੰਗ ਦਾ ਔਣਾ ਸੀ। ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਬੇਅੰਤ ਭੀੜ ਹੋ ਜਾਣ ਕਰਕੇ, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਦਾ ਹਾਲ ਐਨੀ ਸੰਗਤ ਸਮੋਣ ਹਿਤ ਕਾਫੀ ਨ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ। ਸੰਗਤ ਨੇ ਧਰਮ ਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਥੋੜੀ ਹੀ ਦੂਰ ਖੁਲੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ੧੦੦–ਗਜਮੁਟੱਬੇਦਾ ਪੰਡਾਲ ਬਣਾਲਿਆ। ਛੱਤ ਜਿਸਤੀ ਚਦਰਾਂ ਨਾਲ ਢਕੀ ਗਈ ਜਿਸਦੀ ਉਪ-ਰਲੀ ਛੱਤ ਦੀ ਲਕੜੀ ੨੦੦੦ ਫੁਟ ਸੂਬਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਭੇਟਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਚਦਰਾਂ ਕੁਛ ਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਦਿਤੀਆਂ ਤੇ ਬਾਕੀ ਕਰੀਬਨ ੬੦੦੦ ਦੀਆਂ ਮੁਲ ਲੈਕੇ ਨਵੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਜਿਨਾਂ ਸਜਣਾਂ ਨੇ ਬਣੌਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਓਨਾਂਦੇ ਨਾਮ ਅਖੀਰ ਤੇ ਲਿਖੇ ਹਨ ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਮਾਇਆ–ਉਗ੍ਰਾਹੀ ਫੰਡ ਦਿਤਾ ਹੈ ਓਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਭੀ।

ਭਾਂਵੇਂ ਮੌਸਮ ਬਰਸਾਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਫਿਰਵੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਆਗਮਨ ਤੇ ਇੰਦਰ ਦੇਵਤਾ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜਿਥੇ ਗਰਮੀ ਨਾਲ ਜੀਵ ਜੰਤ ਪਸ਼ੂ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਇਸਤਰਾਂ ਤੜਪ ਰਹੇ ਸਨ ਯਥਾ-(ਪੁੰਨ ਗ੍ਰੀਖਮ ਰੁਤ ਕੀਨੋ ਜੋਰਾ। ਤਪਤ ਭਈ ਅਤ ਸੈਂ ਚਹੁ ਓਰਾ। ਤਪੇ ਰਿਦਾ ਜਿਮ ਮਤਸਰ ਧਾਰੀ। ਤਿਉਂ ਤਪ ਗਈ ਭੂਮਕਾ ਸਾਰੀ। ਬਹੁਤ ਜੋਰ ਸੋ ਤਪਤਸ਼ਮੀਰਾ। ਜੋ ਤਾਪੇ ਨਰਨਾਰ ਸਰੀਰਾ। ਜਿਉਂ ਖਲ ਉਚਰਹਿ ਬਚਨ ਕੁਦਾਲੀ। ਰਿਦਾ ਤਪਾਏ ਦੇਤ ਰਿਸ ਨਾਲੀ। ਮਾਰ ਤੰਡ ਕੀ ਚੰਡ ਮ੍ਰੀਚਾ। ਦੁਖੀ ਜੀਵ ਲਘੁ ਤਾਲਨ ਬੀਚਾ। ਜਿਉਂ ਜਗ ਭਗਤ ਹੀਨ ਹੈ ਪ੍ਰਾਨੀ। ਜਨਮ ਮਰਨ ਮਹਿ ਨਿਤ ਦੁਖ ਖਾਨੀ। ਸੂਕੇ ਜਲ ਕਰ ਦਮ ਬੈਹਰਾਨੀ। ਜਨ ਪ੍ਰੇਮੀ ਓਰ ਸੀਖਸਿਖਾਨੀ। ਸਹਿਤ ਧੂਰ ਬਹੁ ਭ੍ਰਮੱਤ ਬਘੂਰੇ। ਜਿਉ ਮਤਿ ਭ੍ਰਮਤ ਬਿਨਾਂ ਗੁਰੁ ਪੂਰੇ। ਮ੍ਰਿਗ ਤ੍ਰਿਸਨਾਂ ਕੋ ਹੇਰਹਿ ਨੀਰਾ। ਦੋਰਤ ਮ੍ਰਿਗ ਨਹ ਪਾਵਤ ਨੀਰਾ। ਜਿਉਂ ਮਨ ਵਿਸ਼ਯ ਸੁਖਨ ਹਿਤ ਧਾਈ। ਤ੍ਰਿਪਤ ਨ ਹੋਤ ਨ ਥਿਰਤਾ ਪਾਈ। ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀ ਹੇਰਹਿ ਤਰੁ ਛਾਇਆ। ਬੈਸਹਿ ਤਪਤਹਿ ਤੇ ਸੁਖ ਪਾਯਾ। ਬਹੁਤ ਜੁਗਤ ਦੁਖ ਤੇ ਜਗਯਾਸੀ। ਜਿਉ ਮਿਲ ਸਤਿ ਸੰਗਤ ਸੁਖਰਾਸੀ। ਭਾਵਹਿ ਬਹੁ ਸੀਤਲਤਾ ਪਾਨੀ। ਭਾਗ ਜਾਗੇ ਜਿਉਂ ਗੁਰ ਕੀ ਬਾਨੀ। ਅਸ ਗ੍ਰੀਖਮ ਮਹਿ ਸ੍ਰੀ ਜਗ ਸਾਂਈ। ਬਿਚਰਤ ਲੀਲ੍ਹਾ ਕਰਤ ਸੁਹਾਈ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।।'' ਉਥੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਪਾਵਨ ਮੂਰਤੀ ਨੇ ਠੰਡ ਵਰ-ਤਾਈ। ਭਾਵ, ਨਾਮ ਦਾਨ ਦੇਕੇ ਦੁਖੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਬੰਧਨਾ ਚੋਂ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਇਸੀਤਰਾਂ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਚਰਨ ਪੈਂਦਿਆਂ ਹੀ ਵਿਆਕੁਲ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ

ਹੁਣ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਨਗਰ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਤੇ ਐਡੀਟਰ ਸਤਿਜੁਗ ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਕਵੀ' ਦੀ ਸਹੀ ਪਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਚਿਠੀ ਆ ਪੌਂਹਚੀ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਸ਼ੈਹਰਾਂਗਿਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਕੋਰੋ, ਕਸੁਮੋ, ਕਰੀਚੋ ਐਲਡੋਰੇਟ, ਕਿਟਾਲੀ ਮੰਬਾਲੀ, ਜੀਂਜਾਂ ਕੰਪਾਲਾ ਆਦਿ ਨੂੰ ਚਿਠੀਆਂ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ੨੪ ਜਨਵਰੀ ਨੈਰੋਬੀ ਹਵਾਈ ਅਡੇ ਤੇ ਪੌਂਹ-ਚਣ ਦਾ ਵਕਤ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ੨੩ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਨੈਰੋਬੀ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਆਗ੍ਰਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਰੇਮ ਦੀ ਖਿਚ ਦਾ ਵਰਣਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਗਤਾਂ ਐਨ ਵਕਤ ਤੇ ਨੈਰੋਬੀ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ। ਜੀਂਜੇ ਤੋਂ ਸ੍ਰ. ਦਰਸ਼ਣ ਸਿੰਘ ਮਾਲਕ ਇੰਡੀਅਨ ਬਿਲਡਿੰਗ ਕੰਨਟ੍ਰੈਕਟਰ ਤੇ ਸੰਤ ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਅੰਜੀਨੀਅਰ। ਕੰਪਾਲੇ ਤੋਂ ਸੰਤ ਅਵ-ਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸੰਤ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਸੁਮੋ ਤੋਂ ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿੱਲ ਸੰਤ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਤ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਧੰਜਲ। ਕਿਟਾਲੀ ਤੋਂ ਸੰਤ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਸੰਗ ਪੁਰੀ ਸੰਤ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰਲੰਬੂ-ਸ਼ੰਕਰ ਵਾਲੇ, ਟਰੋਰੋ ਤੋਂ ਸੰਤ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਮੁਰਾਹ ਮੁਬਾਲੀ ਤੋਂ ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਕੋਰੋ ਤੋਂ ਭੰਡਾਰੀ ਹਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਸੰਤ ਸ਼ਿਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਉਸਦੇ ਸਪੁਤ੍ਰ ਅਤੇ ਸੰਤ ਗੁਰ-ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਰ ਸੰਤ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਖ ਟੈਂਪਲ ਨਕੋਰੋ ਅਤੇ ਇਨਾਂ ਦੇ ਭਾਈ। ਸੰਮਧਨ ਵਾਲ ਤੋਂ ਸੰਤ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਕੱਤ੍ਰ ਅਤੇ ਸੰਤ ਹਰ-ਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਹੋਰ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਬੇਅੰਤ ਸਨ ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਮੇਰੀ ਕਲਮ ਹੇਠ ਨਹੀ ਆ ਸਕੇ।

ਨੈਰੋਬੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਤਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾਂ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਥੇ ਹਜਾਰਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਗੁਰ ਸਿਖਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ ਓਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਥੋੜੇ ਵੀ ਆ ਜਾਣ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਰੌਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਈਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਵਰ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ "ਮਾਈਆਂ ਰੱਬ ਰਜਾਈਆਂ" ਏਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਬੜੇ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਦਿਆਲੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਆਦਮੀ ਤਾਂ ਭਾਂਵੇ ਕਿਸੇ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੋ ਕੁਤਾਹੀ ਕਰ ਜਾਵੇ ਪਰ ਮਾਈਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਇਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਸਾਧੂ ਭੇਖ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਨਾਂ ਦਾ ਕੱਠ ਤਾਂ ਬੜੀ ਮਹਾਨਤਾ ਭਰਿਆ ਸੀ ਮਾਈਆਂ ਦਾ ਸੰਗ ਛੋਟੇ ਬਚਿਆਂ ਨੇ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਚਰਨ ਧੂੜ ਚੱਟਕੇ ਮਾਨੋਂ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਵਿਖ ਸਵਾਰ ਲਿਆ ਹੈ।

੨੩ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਬੇਅੰਤ ਜਮਾਂ ਹੋ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਕਾਹਲੀ ਸੀ ਪੁਛਣ ਦੀ ਕਿ ਹਜੂਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਏਥੇ ਕਿਸ ਵੇਲੇ ਪੌਂਹਚਦੇ ਹਨ। ਭਾਂਵੇਂ ਚਿਠੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ਼ਤਹਾਰਾਂ ਤੇ ਪੂਰਾ ੨ ਪਰੋਗਰਾਮ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਨੈਰੋਬੀ ਵਾਇਰਲੈਸਤੇਵੀਤਿੰਨਦਿਨ ਤਕ ਅਲਾਊਂਸ ਮਿੰਟ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਫਿਰਵੀ ਧਰਵਾਸ ਹਿੱਤ ਪੁਛਣਾ ਬਣ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨਾਲੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਅਥਾਹ ਪ੍ਰੇਮ ਉਮ ਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

"ਪਲਕਿਓ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰੇਮ ਮਹਿ ਮਨੂਆ।

੨੩ ਜਨਵਰੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਇਹੀ ਦਸਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਮੇਤ ੧੪ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਜਥਾ ਬੰਬੇ ਤੋਂ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ ਵਿਚ ਰਾਤ ੧੨ ਵਜੇ ਕਰੀਬ ਚਲੇਗਾ ਤੇ ੨੪ ਜਨਵਰੀ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ੧੦ ਵਜਕੇ ੨੦ ਮਿੰਟ ਤੇ ਨੈਰੋਬੀ ਪਹੁੰਚੇਗਾ

ਸੰਗਤਾਂ ਇਸ ਓਮਾਹ ਨਾਲ ਸਵੇਰੇ ੮ ਵਜੇ ਹੀ ਹਵਾਈ ਅਡੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ ਬੜੀ ਭੀੜ ਹੋ ਗਈ। ਕਰੀਬਨ ੯॥ ਵਜੇ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ ਲੇਟ ਹੈ ਪੁਛ ਗਿਛ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ ਅਧਾ ਸਫਰ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਪਿਛੇ ਅਦਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਗਿਆ ਇੰਦਣ ਦੀ ਖਰਾਬੀ ਕਾਰਨ । ਫਿਰ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ੨੫ ਦੀ ਸਵੇਰੇ ੩॥ ਵਜੇ ਆਵੇਗਾ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਹੀ ਸਮਝਕੇ ਫਿਰ ਵਾਇਰਲੈਸ ਤੋਂ ਅਨਾਊਂਸ ਮਿੰਟ ਕੁਰਵਾ ਦਿਤੀ ਗਈ।

ਹੁਣ ਸੰਗਤ ਦੀ ਵਿਆਕੁਲਤਾ ਦੀ ਹਦੋ ਨਾ ਸੀ ਮੁੜਕੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਔਣਾਂ ਮੁਹਾਲ ਹੋਗਿਆ। ਕਈ ਪਰੇਮੀ ਤਾਂ ਓਥੇ ਹੀ ਮਸਤਾਨੇ ਹੋਕੇ ਬੈਠ ਕੇ ਇਉਂ ਗੌਣ ਲਗ ਪਏ।

"ਪਿਰ ਘਰ ਨਹੀਂ ਆਵੈ, ਮਰੀਐ ਹਾਵੈ ਦਾਮਨ ਚਮਕ ਡਰਾਏ । ਸੇਜ ਇਕੇਲੀ ਖਰੀ ਦੁਹੇਲੀ ਮਰਣ ਭਯਾ ਦੁਖ ਮਾਏ । ਹਰ ਬਿਨ ਨੀਂਦ ਭੁਖ ਕਹੁ ਕੈਸੀ ਕਾਪੜ ਤਨ ਨ ਸੁਖਾਵਏ । ਨਾਨਕ ਸਾ ਸੁਹਾਗਣ ਕੰਤੀਜੋਪਿਰ ਕੈ ਅੰਕ ਸਮਾਵਏ।

(ਬਾਰਾ ਮਾਹ ਤੁਖਾਰੀ)

ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ। ਅਤੇ ਇੰਦ੍ਰ ਬੀ ਠੰਢੀ ੨ ਫੁਹਾਰ ਆਪਣੇ ਪਰੀਤਮ ਦੇ ਸੁਆਗਤ ਹਿਤ ਬਰਸਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਾਨੋਂ ਜਲ-ਤਰੰਗ ਤੇ ਨਿਕੀ ੨ ਬੂੰਦਾਂ ਦੇ ਠੋਲੇ ਮਾਰਕੇ ਮਿਠੇ ਸੁਰ ਕਢ ਤਪੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਖ ਸ਼ਾਨਤੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਕਠਿਆਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬੱਦਲ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਕੇ ਆਪਣੀ ਹਿਕ ਨਾਲ ਹਿੱਕ ਮਿਲਾਕੇ ਗਰਜਨਾ ਕਰਦੇ ਮਾਨੋ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਅਧ ਚੋਂ ਮੁੜ ਜਾਣਾਂ ਸੰਗਤ ਨੇ ਅਪਸ਼ਗਨ ਸਮਝਕੇ ਅਨਭਵ ਕੀਤਾ ਕਿਓਂਕਿ ਸਾਡੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਹੀ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਇਸ ਲਈ–

"ਸਭ ਅਵਗੁਣ ਮੈਂ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਕੋਈ,
ਕਿਉਂ ਕਰ ਕੰਤ ਮਲਾਵਾ ਹੋਈ।
ਅਤੇ–'ਨਾਮੇ' ਰੂਪ ਨਾ ਬੰਕੇ ਨੈਣਾਂ,
ਨਾ ਕੁਲ ਢੰਗ ਨਾ ਮੀਠੇ ਬੈਣਾਂ।"

ਇਤ ਆਦ ਔਗਣ ਹਨ ਤਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਪੁਰਖ ਦਾ ਦੀਦਾਰ ਕ੍ਰਿਥੇ ? ਅਖਾਂ ਤੋਂ ਅੰਸੂ ਬਹੋਂਦੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣੀ ਚਲੇ ਗਏ। ਕੁਝ ਸੰਗਤ ਨਾਮ-ਧਾਰੀ ਧਰਮ ਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸੁਣਨ ਆ ਗਈ ਏਥੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਤੋਂ ਸ੍ਰ. ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਢੇਰੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਤੇ ਲੰਗਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਸੰਗਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਕੇ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋਈਆਂ।

ਜਿਉਂ ਹੀ ੨੪ ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਰਾਤ ਪਈ, ਸੰਗਤਾਂ ਦਾਪੁਛਪਛੇਕਾ ਵਧਦਾ ਗਿਆ ਲੋਕ ਪੁਛਦੇ ਸਨ, ਕਿਉਂ ਸੈਕਟਰੀ ਜੀ ! ਪਤਾ ਲਗਾ, ਕਿ ਜਹਾਜ ਕਿਸ ਵੇਲੇ ਔਂਦਾ ਹੈ ? ਜੀ ਹਾਲੇ ਤਾਂਈ ਤਾਂ ਕੁਛ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ, ਸੈਕਟਰੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕਿਹਾ। ਜੋ ਪੁਛਦਾ ਏਦਾਂ ਕੇਹ ਛਡਦੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਸਕਦਾਸੀ 'ਲਾਚਾਰੀ ਖੁਵਾਰੀ' ਫਿਰ ਰਾਤ ਦੇ ੧੧ ਵਜੇ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ ੨੫ ਸਵੇਰੇ ੬ ਵਜੇ ਲੈਂਡ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਇਸਨੂੰ ਠੀਕ ਸਮਝਕੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ੪॥ ਵਜੇ ਪਾਕੇ ਸ੍ਰੀ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਰਾਗੀ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪਖੋਜੀ ਰਿਪਦੁਮਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬੜੇ ਮਿਠੇ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ਤੇ ਏਹ ਸਜਨ ਭੀ ਏਸਰਪੋਰਟ ਦੇ ਉਮਾਹੇ ਵਿਚ ੫॥ ਵਜੇ ਹੀ ਭੋਗ ਪਾਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਜਦ ਨੂੰ ਝੱਟ ਹੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਸੋਖੀ ਲਰ ਪੂਰੀ ਖਬਰ ਲੈਕੇ ਆਗਿਆ ਕਿ ਜਹਾਜ ੮ ਵਜੇ ਔਂਦਾ ਹੈ। ਬਸ ਸੰਗਤਾਂ ਪਰੇਮ ਮੁਘਦ ਹੋਕੇ ਵਾਹੋ ਦਾਹੀ ਚਲ ਪਈਆਂ। ਗਲ ਕੀ ਅਜ ਕੱਲ ਨਾਲੋਂ ਬੀ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਜਿਆਦਾ ਭੀੜ ਸੀ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਚਾਉ ਹਿਰਦਾ ਪਰੇਮ ਨਾਲ ਗਦ ੨ ਹੋਇਆ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਅਗੇ ਖਲੌਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦ ਨੂੰ ੯ ਵਜ ਗਏ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ ਨੈਰੋਬੀ ਦੇ ਗਿਰਦੇ ਚਕਰ ਲਾ ਰਿਹਾ ਨਜਰੀ

ਪਿਆ ਤਾਂ ਓਸ ਵੇਲੇ ਜੋ ਪਰੇਮੀਆਂ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਸੀ ਓਹ ਅਕੱਥਨੀਯ ਸੀ ਕਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਬੇ-ਬਸ ਹੀ ਮਾਈ-ਭਾਈ ਦੇ ਮੂਹੋਂ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

"ਭਾਗ ਹੋਇਆ ਗੁਰੁ ਸੰਤ ਮਿਲਾਇਆ,
ਪ੍ਰਭ ਅਬਨਾਸੀ ਘਰ ਮਹਿ ਪਾਇਆ।
ਸੇਵ ਕਰੀ ਪਲ ਚਸਾ ਨਾਂ ਵਿਛੁੜਾ,
ਜਨ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਤੁਮਾਰੇ ਜੀਓ।
ਹਉਂ ਘੋਲੀ ਜੀਉ ਘੋਲ ਘੁਮਾਈ,
ਜਨ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਤੁਮਾਰੇ ਜੀਉ।

ਬਸ ਏਹ ਤੁਕ ਪੂਰੀ ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਝੱਟ ਜਹਾਜ ਜਮੀਨ ਤੇ ਆ ਲਗਾ।

ਏਸੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚ "ਮਿਸਟਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਬਾਬੂ ਗਾਨੀ ਵਾਠੂ ਮੀਗੀ ਨਾ ਕੂਜਾ ਲੇਉਂ ਰਾਪਾ ਕਮਾਂ ਡੂਡੂ? ਇਕ ਅਫਰੀਕਨ ਨੇ ਪੁਛਿਆ। ਅਰਥ– ਸਿੰਘ ਜੀ ਏਨੇ ਆਦਮੀ ਕੀੜਿਆਂ ਦੀ ਤਰਾਂ ਏਥੇ ਕਿਉਂ ਕਠੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਜ?

ਹੀ ਮੁੰਗੋ ਏਟੂ ਤੋਕਾ ਇੰਡੀਆ ਨਾ ਡੇਗੇ, ਕਰੀਬੂ ਸਾਨਾ ਕੂ ਕੂਜਾ। ਅਰਥ–ਓਹ ਸਾਡਾ ਰਬ (ਗੁਰੂ) ਹੈ ਜੇਹੜਾ ਹੁਣੇ ਹੀ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ ਰਾਹੀਂ ਏਥੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੰਵਲ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ!

ਨੈਰੋਬੀ ਹਵਾਈ ਅਡੇ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸੁਵਾਗਤ ਕਰਨ ਹਿਤ ਈ ਏ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਨੈਰੋਬੀ ਦੇ ਪਤਵੰਤੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਮੰਤ੍ਰਣ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸ੍ਰੀ ਪਰੇਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸੈਕਟਰੀ ਸ੍ਰੀ ਐਮ ਐਮ ਖੁਰਾਣਾਂ ਜੀ ਹਾਜਰ ਸਨ ਕਿਉਂਕੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਾਹਿਬ ਕਿਤੇ ਬਾਹਰ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ। ੨. ਮਿ: ਚੂਨੀ ਲਾਲ ਸੀ, ਮਦਨ Q.C. ਵਦਾਊਟ ਪਰੋਟ ਫੋਲੀਓ (ਬਿਨ ਦਫਤ੍ਰੀ) ਵਜੀਰ ੩. ਸ੍ਰ. ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ੪ ਸ੍ਰ. ਕਿਰਪਾਲ ਜੀ ਸਗੂ ਲੈਚਕੋ ਮੈਂਬਰ। ਸ੍ਰੀ ਇਬਰਾਹੀਮ ਨਥੂ ਪਰੋਟ ਫੋਲੀਓ (ਦਫਤ੍ਰੀ) ਵਜੀਰ। ਹੋਰ ਕੌਸਲਰਜ ਬਖਸ਼ੀਸ ਸਿੰਘ, ਕੌਂਸਲਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਸੰਧੂ' ਕੌਂਸਲਰ ਸ੍ਰ. ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਵੋਹਰਾ ਅਤੇ ਕੌਂਸਲਰ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਰ ਡਾ: ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਡਾ: ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਡਾ: ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਰ ਸ੍ਰ. ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ C.I.D. ਚੀਫ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਕੱਤ੍ਰ ਹਾਜਰ ਸਨ ਹੋਰ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ ਸੇਵਕ ਖਿਮਾਂ ਦਾ ਯਾਚਕ ਹੈ।

ਬਹੁਤੇ ਸਰਧਾਲੂ ਸਜਣਾਂ ਨੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੇ ਪਾਸ ਲਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਕੇਵਲ ਜੇਹੜਾਏਅਰਪੋਰਟ ਦੀ ਗਰਾਊਂਡ ਦੇ ਨਾਲ ਜੰਗਲਾ ਲਗਾ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਓਥੋਂ ਤੱਕ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ) ਸਾਰੇ ਓਥੇ ਠੈਹਰ ਗਏ ਕੇਵਲ ਇਕ ਫੋਟੋ ਗ੍ਰਾਫਰ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਐਮ ਐਮ ਖੁਰਾਣਾਂ (ਸਕੱਤ੍ਰ ਭਾਰਤੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ) ਨੂੰ ਹੀ ਅਗੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮਿਲੀ, "ਭਾਗ ਵਡੇ ਇਸ ਮਾਲਣ ਕੇ ਹਰਿ ਕੇ ਤਨ ਕੋ ਜਿਨ ਹਾਥ ਛੁਹਾਇਓ" ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪੈਹਲਾਂ ਇਸਨੂੰ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਪਰਸਣ ਦਾ ਸੋਭਾਗੀ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਫੂਲ ਮਾਲਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਗਲ ਪਾਕੇ ਚਰਨ ਚੁੰਮੇ ਤੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧਨ ਭਾਗੀ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਜਗਾ ਫੋਟੋ ਅਤੇ ਮੂਵੀ ਸਿਨਮਾ ਫਿਲਮ ਬੀ ਰੰਗੀਨ ਲਈ ਗਈ, ਉਪਰੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਜਥੇ ਸਮੇਤ ਓਥੇ ਆ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿਥੇ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਨ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੂਬਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਕੱਤਰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੇਉਗਣ, ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਢੇਰੀਆਂ ਵਾਲਾ ਜੀਜੇ ਤੋਂ ਸ੍ਰ. ਦਰਸ਼ਣ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੰਪਾਲੇ ਤੋਂ ਸੰਤ ਅਵ-ਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਦਿ ਕੁਛ ਹੋਰ ਬੀ ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪੈਹਲਾਂ ਸੂਬਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਫੂਲ ਮਾਲਾ ਪਾਕੇ ਚਰਨ ਪਰਸੇ ਫਿਰ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਸੌਭਾਗਯ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਅਤੇ 'ਪੁਲਕਿਓਪਰੇਮ ਪਰੇਮ ਮਹਿ ਮਨੂਆ, ਦਰਸ਼ਣ ਕਰ ਜਾਨਿਯੋ ਨਿਜ ਧਨੂਆ' ਉਪਰੰਤ ਬਾਰੀ ੨

ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਫੂਲ ਮਾਲਾ ਪਾਕੇ ਚਰਨ ਪਰਸੇ। ਇਥੇ ਬੀ ਫੋਟੋ ਗ੍ਰਾਫਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਕਰਮ ਦਿਖਾਏ, ਫੋਟੋ ਖਿਚੀਆਂ ਜਿਸ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਇਸ ਅੰਕ ਵਿਚ ਹੀ ਹਨ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੁਝ ਸਜਣਾਂ ਸਮੇਤ ਕਸਟਮ ਕੋਠੇ ਵਿਚਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਅਗੋਂ ਸ੍ਰ. ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂਰ ਪੁਰੀ ਜਿਸਨੇ ਨਵੀਂ ਸਿਮਕਾ ਮੋਟਰ ਕਾਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਕਈਆਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਰੀਜਰਬ ਕਰਾ ਰੱਖੀ ਸੀ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰੱਣ ਸੀ ਕਿ ਦੁਕਾਨ ਵਿਚੋਂ ਲਿਓਣੀ ਹੀ ਓਦੋਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਔਣਗੇ ਤੇ ਪੇਹਲਾਂ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਚਰਨ ਪੁਆਕੇ ਫਿਰ ਇਸ ਵਿਚ ਆਪ ਸਵਾਰੀ ਕਰਨੀ ਹੈ (ਮੋਟਰ ਦਾ ਨੰ: K.F.U.੭੫੧ ਹੈ ਪੋਰਟ ਦੇ ਦਰਵਾਜੇ ਤੋਂ ਕਰੀਬਨ ਇਕ ਫਰਲਾਂਗ ਦੀ ਵਿਥ ਤੇ ਖੜੀ ਕਰ ਦਿਤੀ, ਤੇ ਗੇਟ ਤੋਂ ਮੋਟਰ ਕਾਰ ਤਕ ਚਿੱਟੀ ਦੁਧ ਵਰਗੀ ਮਖਮੱਲ ਗਜ ਪਨਹੇ ਦੀ ਹੇਠ ਵਿਛਾ ਦਿਤੀ, ਤੇ ਦੇਖਦਿਆਂ ੨ ਹੀ ਇਸ ਬਿਸ਼ਾਈ ਦੇ ਦੋਨੋ ਪਾਸੀਂ (ਇਕ ਪਾਸੇ ਮਾਈਆਂ ਤੇ ਬਚੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗਭਰੂ ਤੇ ਕੁਛ ਬੁਦਾ ਮੇਲ ਬੜੀ ਗਾਹੜੀ ਭੀੜ ਬੰਨੀ ਬੰਨੀ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ। ਇਕ ਸਿਰਿਓਂ ਨਜਰ ਮਾਰਿਆਂ ਇਉਂ ਪ੍ਰੀਤਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਮਾਨੋ ਕਿਸੇ ਭਾਰੀ ਪਹਾੜ ਵਿਚਦੀ ਲੰਬੀ ਸੁਰੰਗ ਕਢਕੇ ਵਿਚ ਰੰਗ ਬੇ-ਰੰਗੀਆਂ ਬੱਤੀਆਂ ਲਾ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਉਂ ਫੁਲਾਂ ਦੇ ਹਾਰ ਕਈ-ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਸੂਰਜ ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਚਮਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਰਨ ਕੰਵਲ ਇਸ ਸੁੰਦਰ ਵਿਛਾਈ ਤੇ ਰੱਖੇ ਸਾਹਮਣਿਓਂ ਮਾਈ ਭਾਈ ਇਉਂ ਚਰਨਾਂ ਵੱਲ ਝੁਕ ਪਏ ਮਾਨੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅੱਚਲ ਵਟਾਲੇ ਦੇ ਮੇਲੇ ਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤੇ "ਦਰਸਣ ਦੇਖਣ ਕਾਰਣੇ ਸਗਲੀ ਉਲਟ ਪਈ ਲੋਕਾਈ। (ਅਤੇ) ਲਗੀ ਬਰਸਣ ਲਛਮੀ ਰਿੱਧ ਸਿੱਧ ਨੌ ਨਿਧ ਸਵਾਈ' ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਅਗੇ ਹੋਕੇ ਹਥਾਂ ਵਿਚ ਫੁਲ ਹਾਰ ਲੈਕੇ ਆਪਣਾਂ ਸਿਰ ਝੁਕੌਂਦਾ ਤੇ ਹਾਰ ਪੌਂਦਾ ਹੈ।

ਬੇਅੰਤ ਭੀੜ ਸੀ, ਜੇਹੜੇ ਮਾਈ ਭਾਈ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕੇ ਓਹ ਓਸੇ ਤਰਾਂ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਉਤੋਂ ਦੀ ਫੁਲ ਬਰਸੌਣ ਲਗ ਪਏ। ਅਦਭੁਤ ਨਜਾਰਾ ਸੀ। ਜਨਤਾ ਸੰਭਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦੀ ਕੁਝ ਇਕ ਸਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਪਿਛੇ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਅਧੇ ਫਰਲਾਂਗ ਦੀ ਵਿਥ ਨੂੰ ਲੰਘਦਿਆਂ ਇਕ ਘੰਟਾ ਲਗ ਗਿਆ ਅੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਓਸ ਮੋਟਰ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਏ ਜਿਸਤਰਾਂ ਪਰੋਗਰਾਮ ਸੀ ਵਕਤ ਬਹੁਤ ਹੋ ਚੁਕਾ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਬਈ ਹੁਣ ਸਿੱਧੇ ਓਥੇ ਚਲੋ ਜਿਥੇ ਉਤਾਰਾ ਹੈ। ਬਸ ਕੈਮਰਾ ਮੈਂਨ ਤਾਂ ਓਥੇ ਹੀ ਕੈਮਰਾ ਘਮੌਂਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਕਾਰ ਆਪਣੀ ਤੀਬ੍ਰ ਚਾਲ ਨਾਲ ਡੇਰੇ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਈ।

ਉਤਾਰਾ—ਸ੍ਰ. ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂਰ ਪੁਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਲਾਟ ਪਾਰਕ ਲੈਂਡਜ਼ ਫਿੱਫਥ ਐਵੀ-ਨਿਊ ਵਿਚ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਮਕਾਂਨ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤੇ ਪਾਣੀ ਵਾਸਤੇ ਸੀਮਿੰਟ ਦੀ ਪੱਕੀ ਟਾਂਕੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਜੋ ਬਾਰਸ਼ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਜਥੇ ਦੇ ਉਤਾਰੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ੨ ਪਰਬੰਧ ਸਣੇ ਮੰਜੇ ਬਿਸਤ੍ਰਿਆਂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਲਈ ਦੋ ਸ਼ਪੈਸ਼ਲ ਪਲੰਘ ਗੱਦਿਆਂ ਵਾਲੇ ਨਵੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਤੇ ਜਿਥੇ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਕਮਰਾ ਸੀ ਉਸ ਵਿਚ ਸੋਫਾ ਸੈਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੀਮਤੀ ਗ਼ਲੀਚੇ ਆਦਿ ਬਸ਼ਾ ਰਖੇ ਸਨ। ਬਾਹਰੋਂ ਅਤੇ ਨੈਰੋਬੀ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਏਥੇ ਹਰਵੇਲੇ ਲੰਗਰ ਚੋਂ ਪ੍ਰਛਾਦਾ ਤਿਆਰ ਮਿਲਦਾ ਸੀ।

ਏਥੇ ਬੀ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਹਿਤ ਦਰਵਾਜੇ

ਦੇ ਅਗੇ ਕੇਲਿਆਂ ਦੇ ਥੰਭ ਗਡੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਮਕਾਨ ਝੰਡੀਆਂ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਬਾਹਰਲੇ ਦਰਵਾਜੇ ਤੋਂ ਅੰਦਰ ਕਮਰੇ ਤਾਂਈ ਜਿਥੇ ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਵਿਸਰਾਮ ਗਾਹ ਸੀ) ਓਸੇ ਤ੍ਰਾਂ ਮਖ-ਮੱਲ ਬਿਛਾਈ ਗਈ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਉਤੋਂ ਦੀ ਫੁਲਾਂ ਦੀ ਬਰਖਾ ਹੋਣ ਲਗ ਪਈ ਜਿਸਦੀ ਉਪਮਾਂ ਕਵੀ ਇਉਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ''ਆਜ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਆਗਮਨ ਕੇ ਵਧਾਏ ਸਨ ਛਾਏ ਮਗ ਫਲਨ ਸੁਹਾਏ ਬਲ ਬਲ ਕੇ'' ਕਹੇ ਪਦਮਾਕਰ ਤਿਉਂ ਆਰਤੀ ਓਤਾਰਬੇ ਕੋ ਬਾਰਨ ਮੈਂ ਦੀਪ ਹੀਰਾ ਹਾਰਨ ਮੈਂ ਛਲਕੇ। ਕੰਚਨਕੇਕਲਸ ਭਰਾਏਭੂਰਪੰਨਨਕੇਤਾਨੇ ਤੁੰਗ ਤੋਰਣ ਤਹਾ ਹੀ ਝਲਾ ਝਲਕੇ। ਪੌਰ ਕੇ ਦਵਾਰ ਤੇ ਲਗਾਏ ਕੇਲ ਮੰਦਰ ਲੌ ਪੰਦਮਨ ਪਾਵੜੇ ਪਸਾਰੇ ਮਖਮਲ ਕੇ।''

ਬੜੀ ਸ਼ਾਨੋਸ਼ੌਕਤ ਨਾਲ ਹਜ਼ੂਰ ਦਾ ਸੁਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ''ਮੀਠੀ ਕੌਈ ਵਸਤੁ ਨਹ ਮੀਠੀ, ਜਾਕੀ ਚਾਹ'' ਅਥਵਾ–ਦੀਨ ਦੁਨੀਆਂ ਦਰ ਕਮੰਦੇ ਆਂ ਪਰੀ ਰੁਖ ਸਾਰ ਮਾ । ਹਰ ਦੋ ਆਲਮ ਕੀਮਤੇ ਯੱਕ ਤਾਰ ਮੂਏ ਯਾਰਿਮਾਂ ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਜਥੇ ਨੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਲਾਂਗਰੀ ਸੰਤ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਲਾਂਗਰੀ ਸੰਤ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੈਹਲਾਂ ਹਵਾਈ ਅਡੇ ਤੋਂ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਨ ਇਸ ਲਈ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਸੀ ਲੰਗਰ ਛਕਕੇ ਗ੍ਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਜੀ ਨੇ ਕੁਛ ਘੰਟੇ ਅਰਾਮ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਨੇ ਬੀ। ਉਪਰੰਤ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਦੋਪਹਿਰੇ ਫਿਰ ਸੰਗਤ ਦੀ ਭੀੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜੇਹੜੇ ਬਾਹਰੋਂ ਸਜਨ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ ਓਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਕੇ ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰਨ ਦਾ ਪਰੋਗਰਾਮ ਦਸਿਆ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ– ੨੯ ਜਨਵਰੀ ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ਨਕੋਰੋ ੩੦ ਨੂੰ ਕ੍ਰੀਚੋ ਅਤੇ ਕਸੁੰਮੋ ੩੧ ਜੀਜਾਂ ੧–੨ ਫਰਵਰੀ ਕੰਪਾਲਾ ਤੇ ਇੰਟੇਬੇ ੪ ਨੂੰ ਫਿਰ ਜੀਂਜੇ ੫ ਨੂੰ ਮੰਬਾਲੀ ੬ ਨੂੰ ਕਿਟਾਲੀ ੭ ਐਲਡੋਰੇਟ ੮ ਨੂੰ ਫਿਰ ਨਕੋਰੋ ੯ ਨੂੰ ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ਅਰੂਸਾ ਆਦਿ ਇਸਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਫੈਹਰਿਸਤ ਬਣਾਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਸ਼ੈਹਰੀਂ ਜਾਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ। ਉਪਰੰਤ ੫ ਵਜੇ ੨੫ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮ-ਧਾਰੀ ਧਰਮ ਸਾਲਾ ਨੈਰੋਬੀ ਵਿਖੇ ਸੰਗਤ ਸਮੇਤ ਇਕ ਘੰਟਾ ਜਾਪੁ ਕੀਤਾ। ਬਾਦ ਬੜੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ੬।। ਤੋਂ ਦੀਵਾਨ ਸਜੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਥੋੜਾ ਬਾਹਰ ਸੈਰ ਕਰਨ ਚਲੇ ਗਏ।

ਠੀਕ ਵਕਤ ਪਰ ਸੰਤ ਦਰਸਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਰਸ ਭਿੰਨਾ ਕੀਰਤਨ ਅਰੰਭ ਦਿਤਾ। ਸੰਗਤ ਹੁਮ–ਹੁਮਾਕੇ ਆ ਗਈ ਸੀ ੧੯੫੩ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦਾ ਸਭ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਸੀ ਕਿ ਰਾਗੀ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤਬਲਾ ਬੜਾ ਅਛਾ ਬਜੌਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਖੁਦ ਨਾਲ ਗੌਂਦੇ ਵੀ ਹਨ ਏਹ ਇਕ ਬਚਿਤਰ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਪਖੋਜੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਅਵਾਜ ਵੀ ਬੜੀ ਗੰਭੀਰ ਬਲੰਦ ਹੈ, ਜੋ ਕੋਮਲ ਤੀਬਰ ਸੁਰ ਲੌਣ ਨਾਲ ਫਿਕੀ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਰਸ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਠੀਕ ੭ ਵਜੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਆਪਣੇ ਆਸਣ ਤੇ ਸਸ਼ੋਭਤ ਹੋ ਗਏ। ਏਹ ਸਮਾਂ ਐਹੋ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰੀਤਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇੰਦਰ ਰਾਜਾ ਨੇ ਸਭਾ ਲਗਾਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਦੇਵਤੇ ਚੌਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਗੰਧਰਬਾਂਨੇ ਬਸੰਤ ਤੇ ਬਸੰਤ ਬਹਾਰ ਗਾਕੇ ਮੈਹਫਲ ਨੂੰ ਮਾਨੋ ਪੀਲੇ ਬਸਤ੍ਰ ਪੈਹਨਾ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਸਤਿ ਸੰਗੀ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਧੰਨ ੨ ਦੀ ਅਵਾਜ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਤੇ ਇਓਂ ਕੈਹ ਰ ਸਨ।

ਗਜ਼ਲ

ਸੋਹਣੀ ਸ਼ਾਤ ਮੂਰਤ ਹੈ, ਜਿਉਤੀ ਦੇਵ ਸੰਤਨ ਕੀ,
ਮਾਨੋ ਅਰਸ਼ ਤੋਂ ਆ ਕਰ ਸਭਾ ਇੰਦਰ ਲਗਾਈ ਹੈ।
'ਸਿਤਾਰੋਂ' ਕੀ ਭਰੀ ਮੈਹਫਲ ਮੇਂ ਰੌਸ਼ਨ ਚਾਂਦ ਚੌਦਸਕਾ,
ਅਤਾਰਦ ਨੇ ਮਨੱਵਰ ਸੂਰਤ ਆਪਣੀ ਆ ਦਿਖਾਈ ਹੈ।
ਜਿਸਕੇ ਨਾਮ ਸਿਮ੍ਰਣ ਕੀ ਗੂੰਜ ਚਾਰੋਂ ਕੂੰਟ ਮੇ ਗਰਜੀ,
ਸਮਝ ਕਰ ਸ਼ਕਤ ਬਿਸ਼ਨੂੰ ਕੀ ਝੁਕੀ ਜਾਤੀ ਲੁਕਾਈ ਹੈ।
ਹਰੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਹੈ ਭਾਰਤ ਕਾ ਹਰਨ ਦੁਖ ਆਇਆ,
ਬਚਾਨੇ ਕਾਲ ਸੇ ਦੁਨੀਆਂ ਗਲੇ ਮੇਂ ਮਾਲਾ ਪਾਈ ਹੈ।
ਇਸਕੀ ਬਾਣੀ ਕੇ ਬਾਣੋਂ ਸੇ ਸੋਹਲੇ ਸੀਤ ਹਿੰਮ ਬਣ ਗਏ,
ਕਰੋਧ ਕੀ ਜਲਨ ਜੀਵੋਂ ਕੀ ਸੁਧਾ ਸੀ ਕਰ ਦਿਖਾਈ ਹੈ।
ਜਿਸਕੋ ਢੂੰਡਤੀ ਹੈ ਦੁਨੀਆਂ 'ਕੰਵਲ' ਵੋਹ ਯੇਹੀ ਸਤਿਗੁਰ ਹੈ,
ਕਿ ਜਿਸਮੇ ਦਿਲ ਕਸ਼ੀ ਹੈ ਦਿਲਬਰੀ ਹੈ ਦਿਲ ਰੁਬਾਈ ਹੈ।
ਮਨਦੀ ਖਿਚ, ਮੰਨ ਦਾ ਪਿਆਰ; ਦਿਲ ਲੁਟਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।

ਜਿਸਦੇ ਬਚਨ ਮਿਠੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੋਲੋਂ, ਜਿਸਦਾ ਹਿਰਦਾ ਸ਼ਾਂਤ ਹਿੰਮ ਬਰਫ਼ ਕੋਲੋਂ, ਜਿਸਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਵਿਚ ਗਿਆਨ, ਜਿਸਦਾ ਈਸ੍ਵਰ ਵਲ ਧਿਆਨ, ਜਿਸਦੇ ਸਭ ਮਿਤਰ, ਕੀ ਹਿੰਦੂ ਸਿਖ ਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਕੱਠਨ ਪੱਥਰ ਹਿਰਦੇ ਕੋਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਜਿਸਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਪਾਪੀ ਵੀ ਝੁਕ ਜਾਂਦੇ, ਜਿਸਦੀ ਛੋਹ ਨਾਲ ਮੁਰਦੇ ਉਠ ਤੁਰਦੇ, ਜਿਸਦੇ ਦਬ-ਦਬਾ ਨਾਲ ਹੰਕਾਰੀ ਸੀ ਝੁਰਦੇ, ਜਿਸਦੀ ਸਿਧੀ-ਦਸਤਾਰ ਤੇ ਸਾਦਾ ਪੋਸ਼ਾਕਾ, ਓਹ ਭਾਵੇਂ ਮਨੁਖ ਹੈ ਪਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਖਾਕਾ। ਕਵੀ ਇਉਂ ਰੂਪਕ ਅਲੰਕਾਰ ਖਿਚਦਾ ਹੈ। ਯਥਾ:–

"ਸੀਸ ਬੱਧਾ ਸਿਰ ਪੇਚ ਫਬੇ ਗਰ ਮਾਲ ਬਨੀ ਮੁਕਤਾਲਨ ਕੀ।
ਲੋਚਨ ਲਾਲ ਬਿਲੋਕਤ ਲੋਕਨ ਪੀਰ ਹਰੇ ਅੱਘ ਜਾਲਨ ਕੀ।
ਕੁੰਡਲ ਡੋਲ ਕਪੋਲ ਅਮੋਲ ਗਿਰਾ ਜਿਹ ਗਿਯਾਨ ਸਿਖਾਲਨ ਕੀ।
ਸੰਦਰ ਜਿਉਂ ਅਰ ਬਿੰਦ ਖਿਰਾ ਮੁਖ ਜਾਂ ਗਤਿ ਕੀਨ ਬੇਹਾਲਨ ਕੀ।
(ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼)

ਦਰਸ਼ਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਬਦ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾ ਦਿਤਾ ਉਪ੍ਰੰਤ ਸੰਗਤ ਦੀ ਤੀਬਰ ਇਛਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਕੁਛ ਪਵਿਤ੍ਰ ਬਚਨ ਸੁਣੇ ਜਾਣ। ਭਾਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸ੍ਰੀਰ ਢਿਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਹਾਜ ਦਾ ਥਕੇਵਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੋਗਿਆ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ ਸੰਗਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਹਜੂਰ ਨੇ ੮ ਵਜੇ ਆਪਣਾ ਸ਼ੁਭ ਓਪਦੇਸ਼ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਜੀ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਰਚਨਾਂ ਬੜੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਹੈ, ਓਹ ਆਪ ਹੀ ਰਾਖਸ਼ ਅਤੇ ਦੇਵਤੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਓਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਦੀ ਲੜਾ ਵੈਰ ਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਬੈਠ ਤਮਾਸ਼ਾ ਦੇਖਦਾ ਹੈ,

ਉਸਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਓਹ ਈਸ਼ਵਰ:– "ਆਦ ਅਪਾਰ ਅਲੇਖ ਅਨੰਤ,
ਅਕਾਲ ਅਭੇਖ ਅਲੱਖ ਅਨਾਸਾ।
ਕੈ ਸਿਵ ਸ਼ਕਤ ਦਏ ਸ੍ਰੁਤ ਚਾਰ,
ਰਜੋ ਤਮ ਸਤਿ ਤਿਹੂੰ ਪੁਰ ਬਾਸਾ।
ਦਿਓਸ, ਨਿਸਾ, ਸਸਿ ਸੂਰ ਕੈ ਦੀਪ ਸੁ,
ਸ੍ਰਿਸਟ ਰਚੀ ਪੰਚ ਤੱਤਿ ਪ੍ਰਕਾਖਾ।
ਬੈਰ ਬਢਾਇ ਲਰਾਏ ਸੁਰਾਸੁਰ,
ਆਪਹਿ ਦੇਖਤ ਬੈਠ ਤਮਾਸਾ।
(ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ)

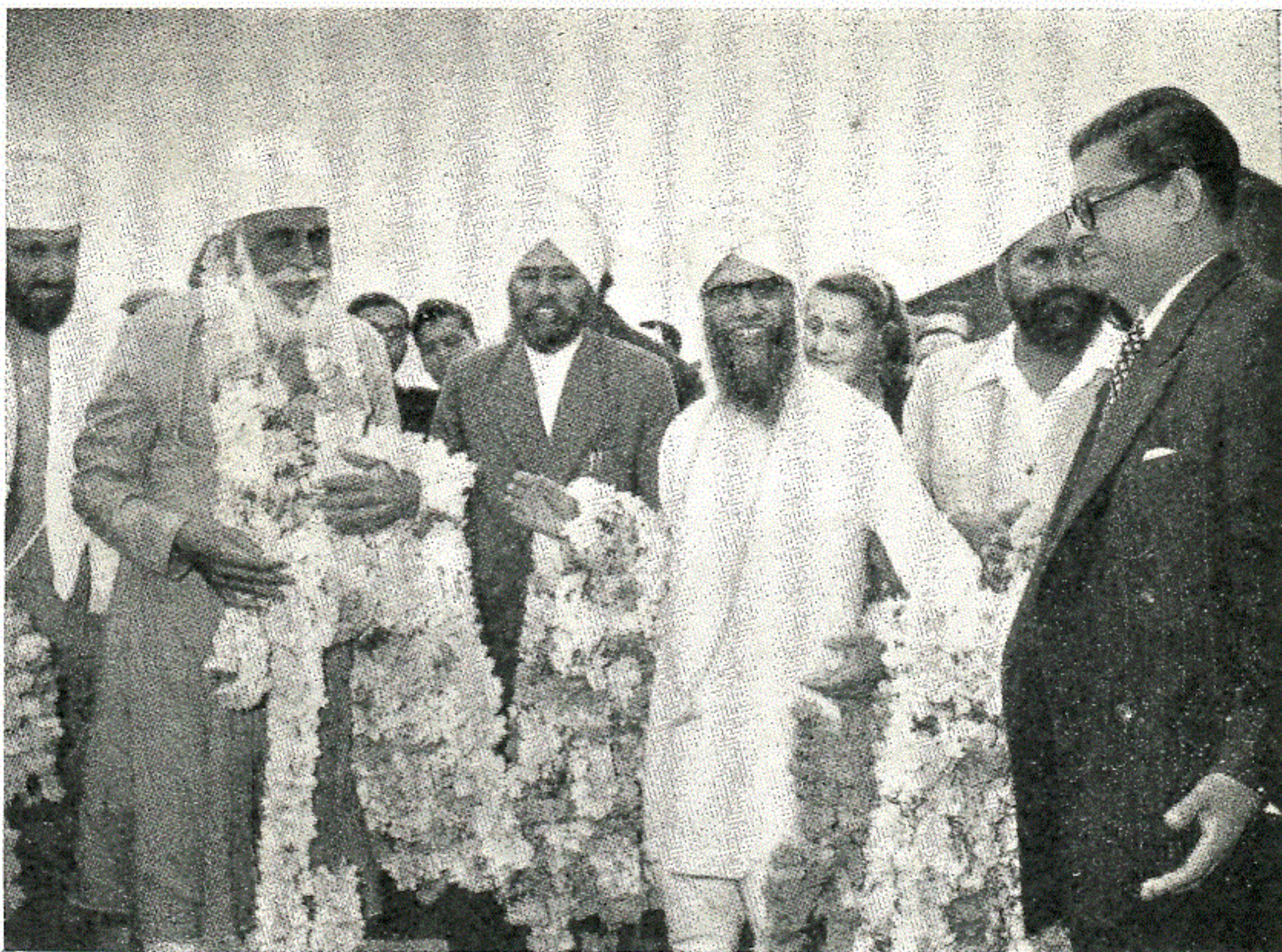
ਅਤੇ–ਰਚਾ ਬੈਰ ਬਾਦੂੰ. ਬਿਧਾਤੇ ਅਪਾਰੰ।

"ਆਦ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੇਂਦੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ। ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਤ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਕਿ ਕੋਈ ਭਾਮੇਂ ਕੁਛ ਕਹੇ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਜੋ ਕੁਛ ਪਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਓਹ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਹੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਗਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿਧ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੈਸੇ "ਆਦ ਅੰਤ ਏਕੈ ਅਵਤਾਰਾ, ਸੋਈ ਗੁਰੂ ਸਮਝੀਅਹੁਹਮਾਰਾ" ਜੁਗਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਵੀ ਤੇ ਅੰਤ ਤਾਂਈ ਜਿਨੇ ਅਵਤਾਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹੋਣਗੇ ਓਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀ ਮਾਨ ਦੇ ਹੀ ਸਮਝੋ। ਓਹ ਅਜ ਨਵਾ ਹੋਕੇ ਬੀ ਆਪਣੇ ਭਗਤਾਂ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਲਾਜ ਰਖਣ ਹਿਤ ਜਨਮ ਧਾਰਦਾ ਹੈ। ਯਥਾ ਗੀਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿਧ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ "ਯਦਹਿ ਯਦਹਿ ਧ੍ਰਮੱਸਯਾ ਗਿਲਾਨਿਰਭਵਤੀਭਾਰਤ। ਅਭਿਯੂ ਉਥਾਨਮ ਧ੍ਰਮੱਸਯਾ ਤਦਾਤ ਮਾਨੂੰ ਸੁਰਜਾ ਮੈਹੰਮੁ ਪਜ ਤ੍ਰਿਣਾਏ ਸਾਧੂ ਨਾ ਵਿਨਾਸਾਯ ਚਿ ਦੁਸ਼ ਕ੍ਰਿਤਾਮੰ। ਧਰਮ ਸੰਸਥਾਪਨਾਰਾਥੇ ਸੰ ਭਵਾਮੀ ਯੁਗਹਿ ਯੁਗਹਿ।"

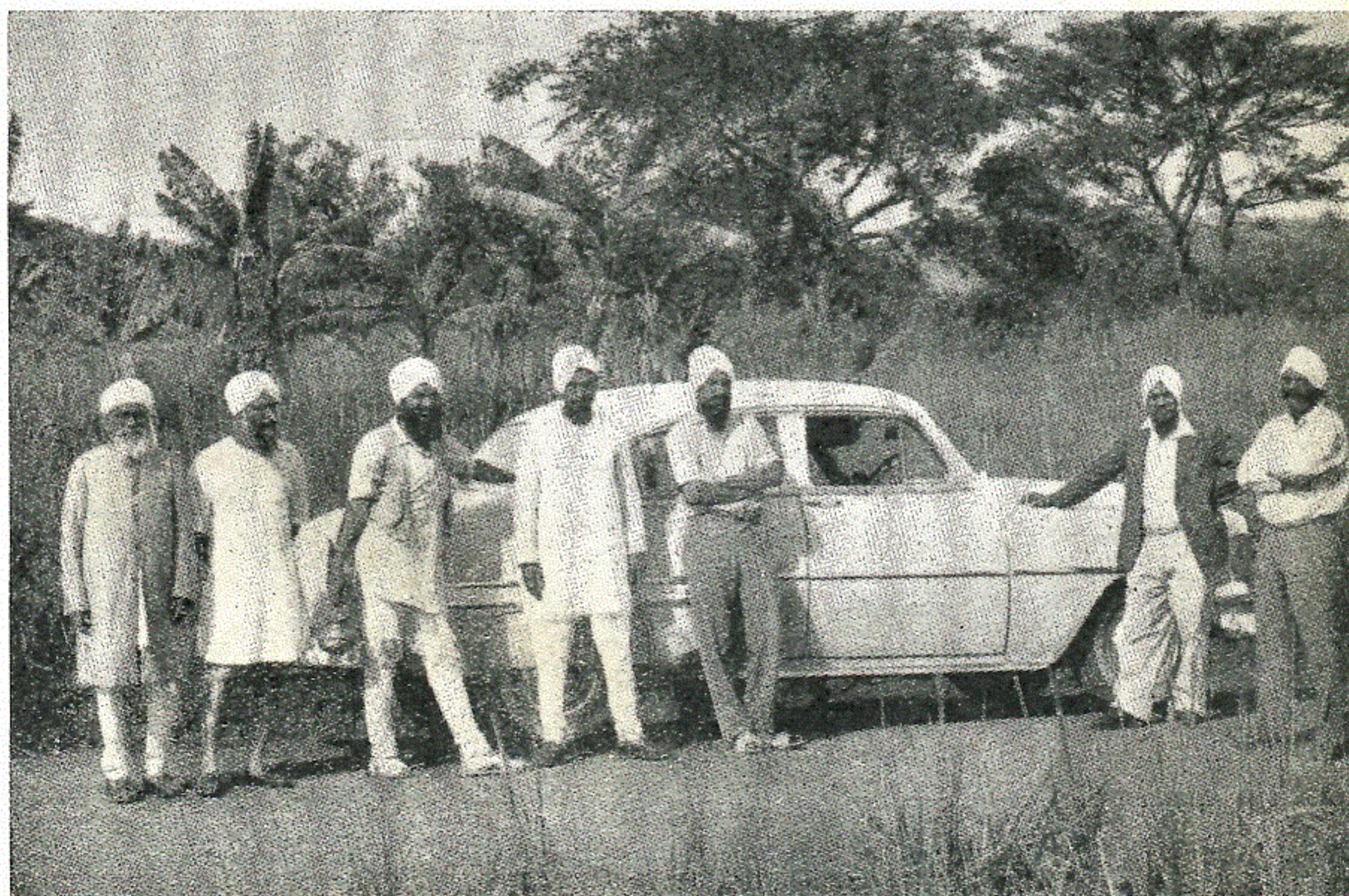
ਇਸ ਪਰ ਭਾ: ਗੁਰਦਾਸ ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ਰੋਮ ਰੋਮ ਕੋਟ ਬ੍ਰੈਹਮੰਡ ਕੋ ਨਿਵਾਸ ਜਾਸ ਮਾਣਸ ਔਤਾਰ ਧਾਰ ਦਰਸ ਦਿਖਾਏ ਹੈਂ। ਜਾਕੇ ਓਅੰਕਾਰ ਕੇ ਅਕਾਰ ਹੈਂ ਨਾਨਾ ਪ੍ਰਕਾਰ, ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਸਬਦ ਗੁਰ ਸਿੱਖਨ ਸੁਨਾਏ ਹੈਂ। ਜੋਗ ਭੋਗ ਨੇਈ ਵੇਦ ਜਗਤ ਭਗਤ ਜਾਂਹੀ, ਅਸਨ ਬਸਨ ਗੁਰੁ ਸਿੱਖਨ ਲਡਾਏ ਹੈਂ। ਨਿਗਮ ਸੰਖਾਦਿਕ ਕਥਤ ਨੇਤ ਨੇਤ ਕਰ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਗੁਰ ਸਿੱਖਨ ਲਖਾਏ ਹੈਂ। ਅਰਥਾਤ–ਜਬ ੨ ਹੋਤ ਅਰਿੱਸਟ ਅਪਾਰਾ। ਤੱਬ ੨ ਦੇਹ ਧਰਤ ਅਵਤਾਰਾ। ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਿਤੇ। ਇਸਤੋਂ ਉਪ੍ਰੰਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਕੂਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ੯੯ ਕਬਿਤ ਲਿਖੇ ਸਨ (ਰਚੇਸੀ) ਜੱਦ ਓਹੋ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਜੀਰ ਹਿੰਦ ਪ੍ਰੈਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਚੌਥੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਛਪੀ ਤਾਂ ਕੱਈਕਬਿੱਤ ਤੋੜ ਮਰੋੜ ਕੇ ਛੱਪੇ ਤੇ ਕਈ ਉਕੇ ਹੀ ਕੱਢ ਦਿਤੇ ਗਏ ਏਹ ਪ੍ਰਮਾਣ ਇਸ ਲੱਈ ਸੀ ਕਿ ਗ੍ਰੰਥ ਨੇ ਤਾਂ ਬੋਲਣਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਭਾਂਵੇਂ ਕੁਛ ਕਢ ਦਿਓ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਪਾ ਦਿਓ। ਅਨਾਤਮ (ਆਤਮਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ) ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਮਰਜੀ ਕਰ ਦੇਈਦੇ ਉਸਨੇ ਬਾਂਹ ਨਹੀਂ ਫੜਨੀ ਸੋ ਇਸ ਲਈ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਔਕੜ ਤੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਦੁਖ ਸੁਖ ਵਿਚ ਸਹੈਤਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਾਪ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦੰਡ ਜਿਵੇਂ ਕਲਗੀਧਰ ਦਾ ਮਸੰਦਾ ਨੂੰ ਸਾੜਨਾ, ਗੁਰੂ ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਚੰਦੂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ।

ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਅਨਮੋਲ ਬਚਨ ਤਾਂ ਬੇਅੰਤ ਸਨ, ਪਰ ਇਕ ਤੁਛ ਬੁਧਿ ਵਾਲਾ ਜੀਵ ਕੀ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ੮।। ਵਜੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਮਾਪਤ ਕਰਕੇ, ਪੰ: ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਦੀਵਾਨ ਲੋਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਤੇ ਆਪ ਹਜ਼ੂਰ ਡੇਰੇ ਅਰਾਮ ਕਰਨ ਚਲੇ ਗਏ। ਪੰ: ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ੧੦ ਵਜੇ ਤਾਈਂ ਗੁਰ ਗਦੀ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੇਕੇ ਸਿਧ ਕੀਤਾ। ਤੇ ਕਈ ਬੇ–ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਨਤੀ ਹੋਈ ਤੇ ਭਜਨ ਪੁਛਿਆ।

ਨੈਰੋਬੀ ਅਫਰੀਕਾ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਰਾਜਦੂਤਾਂ ਸਮੇਤ ਆ ਰਹੇ ਹਨ

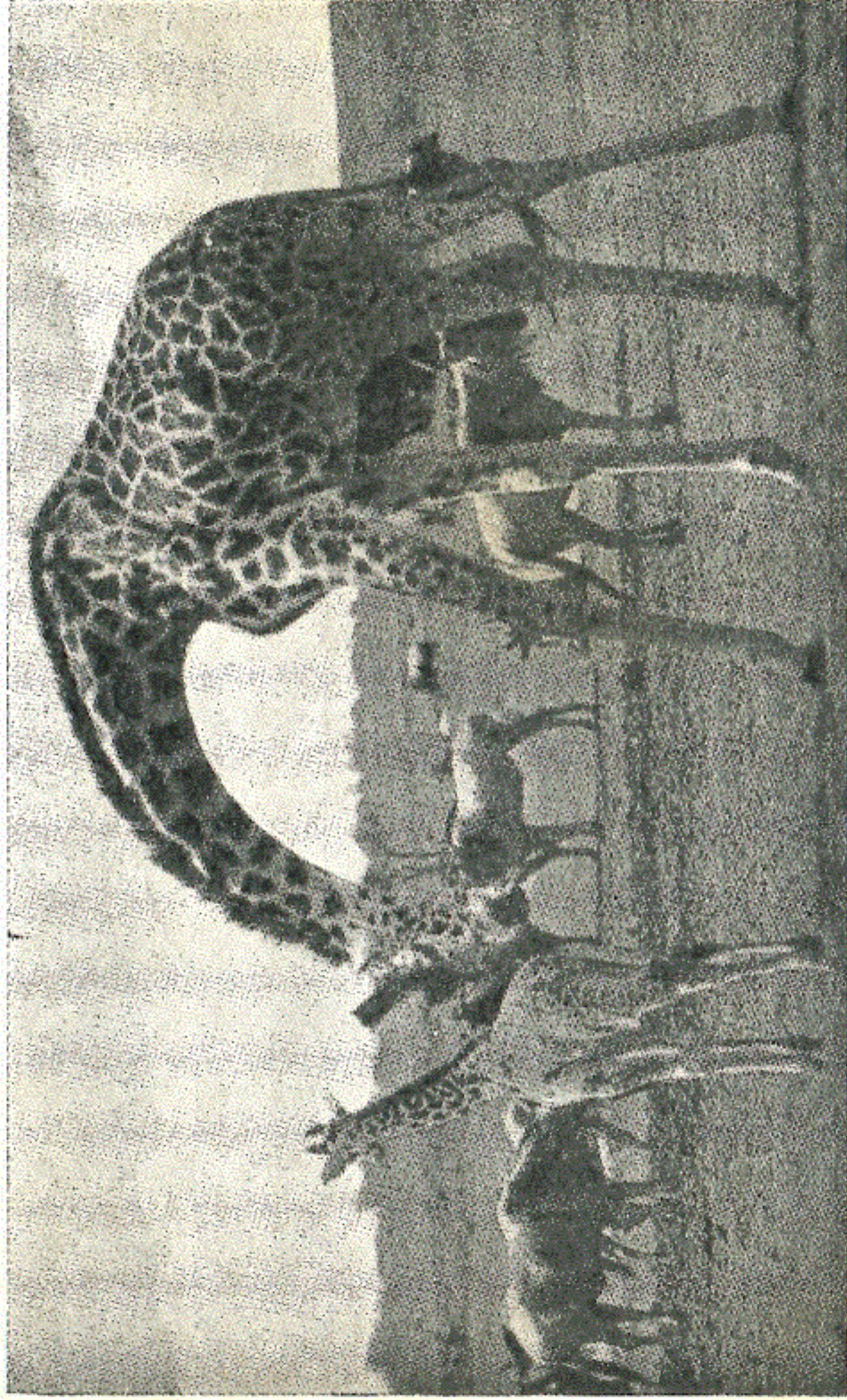

ਇਹ ਸਜਣ ਇੰਡੀਅਨ ਬਿਲਡਿੰਗ (ਕੰਨਟਰੈਕਟਰ) ਜਮੀਤਾ ਨੈਰੋਬੀ ਵਿਚ ਠੇਕੇਦਾਰ ਹਨ।

ਦਰਿਆਈ ਘੋੜੇ

ਜ਼ਿਰਾਫ਼

੨੬ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਵਾਰੇ ਜਥੇ ਨੇ ਬੜੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ, ਉਪ੍ਰੰਤ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਕੁਛ ਮਿੰਟ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕਹੇ ਅਤੇ ਕੁਛ ਪੰਡਤ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਭੀ। ੮॥ ਵਜੇ ਭੋਗ ਪਾਕੇ ਡੇਰੇ ਚਲੇ ਗਏ।

੯ ਵਜੇ ਕੁਛ ਬਚਨ ਕਰਨ ਹਿਤ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਹਾਜਰ ਹੋਣ ਲਈ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਜਿਥੇ ਉਤਾਰਾ ਸੀ। ਏਹ ਗਲ ਬਾਤ ਈ. ਏ. ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬਾਬਤ ਸੀ। ਨੈਰੋਬੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਜੇਹੜੇ ਸੱਜਣ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ ਓਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਢੇ ਦਸ ਵਜੇ ਤੋਂ ੧੨ ਵਜੇ ਤਾਂਈ ਡੇਰੇ ਮਿਲਣ ਦਾ ਵਕਤ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਸਮੇ ੨ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਹਾਜਰ ਹੋਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਰੇਮ ਨਾਲ ਸਰ-ਵਣ ਕੀਤਾ।

ਬਾਹਰਲੇ ਸਜਣਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਏਹ ਹਨ। ਸ੍ਰ: ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਿਟਾਲੀ, ਸੰਤ ਹਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੰਡਾਰੀ ਨਕੋਰੋ, ਸੰਤ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਸੁਮੋਂ। ਸੰਤ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੰਪਾਲਾ। ਸੰਤ ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੀਂਜਾ। ਅਤੇ ਸੰਤ ਦਰਸ਼ਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੀਂਜਾ। ਸੰਤ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੰਬਾਲੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਜਣਾਂ ਨੂੰ ੧੩ ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਕਠੇ ਹੋਣ ਦਾ ਵਕਤ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਏਥੇ ਹੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਓਨਾਂ ਸਜਣਾਂ ਲਈ ਬਖਸ਼ਸ਼ਾਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰੇ ਖੋਲ ਦਿਤੇ। ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਪੰਥ ਨਾਲ ਬੇ-ਮੁਖਤਾ ਯਾ ਗੁਰੂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾਂ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਹ ਹਥ ਬੰਨ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਦਿਤੀ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਖੁਲੇ ਬਚਨ ਕੀਤੇ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਦਸਵੰਧ ਕਢਣ ਦਾ ਆਗ੍ਰਹਿ ਕੀਤਾ। ਵਰਤਣ ਦਾ ਢੰਗ ਗਰੀਬ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਕੁਕਰਮ ਕਰਕੇ ਗ੍ਰੀਬ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ।

੨੭ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਨਿਤ ਕਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹੋਇਆ। ਭੋਗ ਓਪਰੰਤ ਕੁਛ ਇਕ ਸਜਣਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਚਰਨ ਪਾਏ। ਇਸਤਰਾਂ ਕਰੀਬਨ ੧ ਵਜ ਗਿਆ ਸਤਿ-ਗੁਰਾਂ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਪਰਸ਼ਾਦ ਛਕਕੇ ਅਰਾਮ ਕੀਤਾ। ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਬੀ ਏਹ ਸਮਾਂ ਅਰਾਮਕਰਨ ਵਿਚ ਬਿਤਾਇਆ।

ਸ਼ੰਕਾ ਸਮਾਧਾਨ ਕਰਨ ਹਿਤ ਵਕਤ ਹਰ ਰੋਜ ਸਵੇਰੇ ੧੦ ਤੋਂ ੧੨ ਵਜੇ, ਤੇ ਦੁਪੈਹਰੇ ੩ ਤੋਂ ੪ ਤੱਕ ਸੀ ਜਪ ੫ ਤੋਂ ੬ ਹਰ ਰੋਜ ਧਰਮ ਸਾਲਾ ਵਿਚ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ੬-੩੦ ਤੋਂ ਹਰ ਰੋਜ ਦੀਵਾਨ ਦਾ ਵਕਤ ਸੀ।

ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਇਆ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨੈਰੋਬੀ ਦੇ ਕਵੀਆਂ ਨੂੰ (ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਅਰਜ ਕਰਕੇ ਵਕਤ ਮੰਗਿਆ ਸੀ) ਕਵਤਾ ਸਣੋਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਸਟੇਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮੇਰੇ ਜੁਮੇਂ ਕੀਤੀ। ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਬੜੇਠਾਠ ਨਾਲ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬੜੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ। ਕਵੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਮ, ਸੰਤ ਰਣਜੋਧ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਦੀਵਾਨਾ' ਸੰਤ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਦੇਵ' ਸੰਤ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਸ਼ੌਕ' ਸ੍ਰ. ਮੇਹਰਬਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਕੇਹਰ' ਗਰੰਥੀ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਦਿ, ਵਕਤ ਜਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਬਹੁਤੇ ਕਵੀ ਰਹਿ ਗਏ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਨਾਂ ਕਵੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਤੇ ਕਵਤਾ ਸੁਨੌਣ ਲਈ ਬਚਨ ਦਿਤਾ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਡੇਰੇ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ—ਪਿਛੋਂ ਬਾਬਾ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਸਣ ਤੇ ਸੁਭਾਏ ਮਾਨ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਪੰਡਤ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨ ਢੋਲਕੀ ਛੈਣਿਆਂ ਨਾਲ ਦੀਵਾਨ ਦਾ ਭਾਵ ਲੈਕਚਰ ਦਾ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ। ਅਜ ਦਾ ੧੦੦—੧੦੦ ਦਾ ਪੰਡਾਲ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਖੱਚਾ—ਖੱਚ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਹੁਤੀ ਸੰਗਤ ਬਾਹਰ

ਕਨਾਤਾਂ ਨਾਲ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਤੰਗੀ ਕਰਕੇ ਖੜੀ ਸੀ ਬੜਾ ਰਸ ਬਣਿਆ। ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਅਜ ਵੀ ਸੈਂਕੜੇ ਮਾਈ ਭਾਈ ਨੇ ਭਜਨ ਪੁਛ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਸੁਫਲ ਕੀਤੇ।

੨੮ ਜਨਵਰੀ ਦਾ ਦਿਨ ਰਾਤ ਵੀ ਏਸੇ ਹੀ ਮਨੋਂ ਸ਼ੌਕਤ ਨਾਲ ਬਤੀਤ ਹੋਇਆ। ੨੯ ਜਨਵਰੀ ਸਵੇਰੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਨਾਮਧਾਰੀ ਧਰਮਸਾਲਾ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਇਆ:–

੭ ਵਜੇ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਗਤਾਂ ਸਮੇਤ ਡੇਰੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਓਥੇ ਕੁਛ ਛਕ-ਛਕਾਕੇ (ਸੂਬਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕਾਰ ਤਿਆਰ ਸੀ) ਉਸ ਵਿਚ ਬੈਠਕੇ, ਸੰਗਤਾਂ ਅਤੇ ਜੱਥੇ ਸਮੇਤ ਨਕੋਰੋ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾਂ ਹੋ ਗਏ। ੬ ਮੋਟਰ ਕਾਰਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਸਨ। ਹੋਰ ਬੀ ਸੰਗਤ ਕਾਫੀ ਨਾਲ ਹੋ ਗਈ ਲਾਂਗਰੀ ਪੈਹਲਾਂ ਹੀ ਸੰਤ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੋਟਰ ਕਾਰ ਵਿਚ ਰਵਾਨਾਂ ਹੋ ਚੁਕੇ ਸਨ।

ਮੋਟਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ। ਸੰਤ ਗੁਰਦਰਸ਼ਣ ਸਿੰਘ ਸੂਬਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪੋਤਰਾ। ੨ ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂਰਪੁਰੀ, ੩ ਸੰਤ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਢੇਉਗਣ, ੪ ਸੰਤ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਢੇਰੀਆਂ ੫ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ੰਕਰ, ੬ ਸੰਤ ਦਰਸ਼ਣ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਜੀਂਜਾ' ੭ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਨੇਸਰ ਆਦਿ.

ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ੮॥ ਵਜੇ ਚਲਕੇ ਕਰੀਬਨ ਇਕ ਵਜੇ ਨਕੋਰੋ ਪੌਂਹਚੇ, ਉਤਾਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਸੂ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋਂਸਲਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਖ ਟੈਂਪਲ ਨਕੋਰੋ ਦੇ ਘਰ ਸੀ।

ਸਵਾਗਤ–ਜਿਉਂ ਹੀ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਕੋਰੋ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਕੁਝਕੁ ਮੀਲ ਬਾਹਰ ਹੀ ਨਕੋਰੋ ਦੀ ਸੰਗਤ ਸਵਾਗਤ ਹਿਤ ਹੁੰਮ ਹੁਮਾਕੇ ਆਈ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਏਹ ਹਨ।

੧ ਸੂ: ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੌਂਸਲਰ ੨ ਸੂ; ਟਿਕਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਕੱਤ੍ਰ ੩ ਭੰਡਾਰੀ ਹਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ੪ ਸੰਤ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ੫ ਸੰਤ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ੬ ਸੂ: ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ੭ ਸੂ: ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਸੇਵਕ' ਰੇਲਵੇ ਗਾਡ ੮ ਸੂ: ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਰੰਥੀ ੯ ਸੂ: ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ੧੦ ਸੰਤ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ੧੧ ਸੂ: ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ੧੨ ਸੂ: ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਥੰਮਸਨ ਫਾਲਜ਼ ਵਾਲੇ ੧੩ ਸੰਤ ਪਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ੧੪ ਸੂ: ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ੧੫ ਸੂ: ਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ੧੬ ਸੂ: ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ੧੭ ਸੂ: ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ੧੮ ਸੂ; ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ੧੯ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ੨੦ ਸੂ: ਬਚਿਤਰ ਸਿੰਘ ੨੧ ਸੂ: ਵਰੀਯਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਰਚੀਟੈਕਟ ੨੨ ਸੂ: ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸ਼ਨ ੨੩ ਸੂ: ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ੨੪ ਸੂ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ੨੫ ਦਰਸ਼ਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ੨੬ ਸੂ: ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ੨੭ ਸੂ: ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ੨੮ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਓਪਰੋਕਤ ਸਜਣਾਂ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਮੇਤ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਫੁਲ ਹਾਰ ਪਾਕੇ ਚਰਨ ਚੁੰਮੇ। ਏਹ ਸਵਾਗਤ ਰੇਲਵੇ ਸ਼ਟੇਸ਼ਣ ਦੇ ਲਾਗ ਹੋਇਆ ਏਥੋਂ ਬੜੀ ਸੱਜ–ਧੱਜ ਨਾਲ ਡੇਰੇ ਪਹੁੰਚੇ।

ਇਸ਼ਨਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਸ਼ਕਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਥੋੜਾ ਅਰਾਮ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਇਕ ਯੂਰਪੀਨ ਦੇ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਘੋੜੇ ਵੇਖਣ ਗਏ। ਏਥੋਂ ਹੋਕੇ ਫਿਰ ਮਿਸਟਰ ਬਰੂਸ ਮਕੈਂਜ਼ੀਦੇ ਡੇਰ੍ਰੀ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਜਾਕੇ ਗਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਦਿਤਾ। ਇਸਤਰਾਂ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਕਲਯਾਣ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਫਿਰ ਵਾਪਸ ਓਥੇ ਆ ਗਏ ਜਿਥੇ ਸੂ. ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੌਂਸਲਰ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਮਕਾਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਉਲੀਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਏਸ ਮਕਾਨ ਦੀ ਨੀਂਹ ਦਾ ਪਥਰ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਪਵਿਤਰ ਹਸਤ ਕਵਲਾਂ ਨਾਲ ਰਖਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਪ੍ਰੰਤ ੫ ਤੋਂ ੬ ਇਕ ਘੰਟਾ

ਜਪ ਕਰਕੇ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ।

੬।। ਤੋਂ ਸਿਖਟੈਂਪਲ ਨਕੋਰੋ ਦੇ ਬੜੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਦੀਵਾਨ ਸਜਿਆ। ਕੀਰਤਨ ਰਾਗੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅਰੰਭਿਆ। ਜਦ ਅੰਗੂਠੇ ਵਿਚ ਘੁੰਗਰੂ ਅੜਾਕੇ ਤਲਵਾੜਾ ਵਜਾਇਆ ਤਾਂ ਸੰਗਤ ਹਰਖ ਨਾਲ ਗਦ ਗਦ ਹੋ ਉਠੀ। ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਉਪਰੰਤ ਪੰਡਤ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਦੀਵਾਨ ਲਾਇਆ, ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਕਰੀਬਨ ੬੨ ਇਸਤ੍ਰੀਮਰਦਾਂ ਨੇ ਭਜਨ ਪੁਛਿਆ। ਤੇ ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਜੀ ਸੇਵਕ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਜਥੇ ਦਾ ਧਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਲੰਗਰ ਗੁਰ-ਦੁਆਰੇ ਦੇ ਲੰਗਰ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਭ ਨੇ ਰੁਚੀ ਅਨੁਸਾਰ ਛਕਿਆ ਤੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਬਿਸਰਾਮਗਾਹ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ।

੩੦ ਜਨਵਰੀ ਸਵੇਰੇ ੪ ਵਜੇ ਤੋਂ ਏਸੇ ਹੀ ਹਾਲ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹੋਇਆ। ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਜਲ ਪਾਣੀ ਛਕਿਆ ਤੇ ੭।। ਵਜੇ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਦਾਸਾ ਕਰਕੇ ਕਰੀਚੋਂ ਸੰਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁੜ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪਾਸ ਜਾਣ ਨੂੰ ਕਮਰ ਕਸੇ ਕੀਤੇ। ਅਤੇ ੧੦।। ਵਜੇ ਕਰੀਚੋ ਪਹੁੰਚ ਗਏ।

ਏਹ ਸ਼ਹਿਰ ਨਕੋਰੋ ਤੋਂ ੮੫ ਮੀਲ ਹੈ। ਏਥੇ ਚਾਹ ਦੀ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਫੈਕਟਰੀ ਹੈ। ਸੀਂਬਾ (ਸ਼ੇਰ ਮਾਰਕਾ) ਅਤੇ ਬਰੁਕ ਬ੍ਰਾਂਡ ਦੇ ਲੇਵਲ ਲਗਕੇ ਪੈਕਟਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਚਾਹ ਸਾਰੀ ਅਫਰੀਕਾ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਨੂੰਸਪਲਾਈ (ਭੇਜੀ) ਕੀਤੀਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਿਲ ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਆਦਮੀ ਅਫਰੀਕਨ ਅਤੇ ਏਸ਼ੀਅਨ ਯੂਰਪੀਨ ਆਦਿ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੌਸਮ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਠੰਢ ਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਹਰਿਆਵਲ ਤੇ ਖੂਬ ਸੂਰਤੀ ਵਾਲਾ ਇਲਾਕਾ ਹੈ। ਕਰੀਬਨ ੯੩ ਮੋੜ ਹਨ, ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਾ ਹੈ। ਏਥੋਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਲੂੰਬਵਾ ਜਾਤੀ ਦੇ ਹਨ। ਬੋਲੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹੈ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਸੁਹੇਲੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਹਿੰਦੀਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਨੌਕਰ ਰਖੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਨਕੋਰੋ ਅਤੇ ਕਰੀਚੋ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਲੂੰਬਵਾ ਨਾਮ ਦਾ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹੈ। ਏਥੋਂ ਦੀ ਹੋਕੇ ਕਰੀਚੋ ਨੂੰ ਜਾਈਦਾ ਹੈ, ਸੜਕ ਕਿਤਿਓਂ ਪਕੀ ਲੁਕ ਵਾਲੀ ਤੇ ਕਿਤਿਓਂ ਕਚੀ ਮੌਸਮ ਦੀ ਹੈ। ਕੁਛ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਰਸ਼ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਤਰਾਈਆਂ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਬਹੁਤ ਹਨ। ਖੈਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਅਗੋਂ ਸਵਾਗਤ ਪਿਤ ਸੰਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ-ਣੀਆਂ ਹਥਾਂ ਵਿਚ ਫੁਲ ਮਾਲਾ ਲੈਕੇ ਅਗੇ ਉਪਸ-ਥਿਤ ਸਨ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹਾਰ ਪਾਕੇ ਸਭ ਨੇ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਚਰਨ ਪਰਸੇ। ਸੰਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਉਤਾਰਾ ਹੋਇਆ। ਲਾਂਗਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਸਭ ਨੇ ਇਕ ਵਜਕੇ ੧੫ ਮਿੰਟ ਤੇ ਲੰਗਰ ਛਕਣਾ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ। ਉਪਰੰਤ ਪਰਸੰਨ ਚਿਤ ਅਰਾਮ ਕੀਤਾ। ਕਰੀਬਨ ੨।। ਵਜੇ ਰਾਗੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ। ਉਪਰੰਤ ਪੰਡਤ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਮੁਖ ਸਨਮੁਖ ਮਨਮੁਖ ਅਤੇ ਬੇਮੁਖ ਤੇ ਕੁਛ ਮਿੰਟ ਬਚਨ ਕਹੇ। ਵਿਦਾਇਗੀ ਸਮੇਂ ਸੰਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੜੇ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ਹਨ ਤੇ ਕਰੀਚੋ ਵਿਚ ਵਡੇ ਗੁਜਾਰੇ ਵਾਲੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਵੀ, ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਅਗੇ ੨੦੦ ਸ਼ਲਿੰਗ ਮਥਾ ਟੇਕਿਆ ਤੇ ਅਖਾਂ ਚੋਂ ਆਂਸੂ ਅਤੇ ਗਲੇਡੂ ਭਰਕੇ ਗਦ ਗਦ ਹਿਰਦੇ ਨਾਲ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤੋੜ ਨਿਭਾ ਦਈਂ, ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ, ਨਿਭੌਣ ਵਾਲਾ ਨਿਭਾਏਗਾ, ਤਾਂ ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਤੈਥੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕੇਹੜਾ ਹੈ ਏਥੇ ਵੀ ਤੂੰਹੀ ਤੇ ਅਗੇ ਹਸਾਬ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਭੀ ਤੂੰਹੀ ਹੈਂ।

ਤੁਧ ਜੇਵਡ ਹੋਰ ਸਰੀਕ ਹੋਵੈ ਤਾ ਆਖੀਐ
ਤੁਧ ਜੇਵਡ ਤੂੰ ਹੈ ਹੋਈ।

[ਬਿਹਾਗੜਾ ਮ: ੪

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਹਸਕੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਨੂੰ ਸਤਿ ਧਰਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਕੇ ੫। ਵਜੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕਰੀਚੋ ਤੋਂ ਕੁਸਮੋਂ ਨੂੰ ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿਤੇ।

ਕੁਸੁੰਮੋ— ਏਹ ਕਰੀਚੋ ਤੋਂ ੫੫ ਮੀਲ ਦੀ ਵਿਥ ਤੇ ਹੈ,ਅਤੇ ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ੨੨੫ ਮੀਲ ਪਛਮਦੀਵਲ, ਏਥੋਂ ਝੀਲ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਦਾ ਨਿਕਾਸ ਹੈ। ਭਾਵ ਏਥੋਂ ਇਸਦਾ ਮੁਢ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਨਾਂ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਨਿਆਜਾ ਝੀਲ ਵੀ ਹੈ। ਏਹ ੨੫੫ ੧੫੫ ਮੀਲ ਅਫਰੀਕਾ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦੇ ਸਰੋਵਰਾਂ ਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡਾ ਤੇ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸਭ ਮਿਠੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਰੋਵਰਾਂ ਚੋਂ ਦੂਸਰੇ ਦਰਜੇ ਤੇ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਉੜ੍ਹੀ ਪੂਰਬੀ ਗੋਸ਼ਾ ਕਵੀਰੰਡੋਂ ਖਾੜੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹੱਦ ਹੈ। ਕਸੁੰਮੋਂ ਬੰਦਰਗਾਹ ਹੈ, ਏਥੋਂ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਜਹਾਜ਼ ਚਲਦੇ ਹਨ। ਕਵੀਰੰਡੋ ਖਾੜੀ ਵਿਚ ਜਹਾਜਾਂ ਦਾ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਯੁਗੰਡੇ ਤੇ ਟਾਂਗੇ ਨੀਕੇ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਬਪਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਸੁੰਮੋ ਅਤੇ ਲਾਗ ਪਾਸ ਜਲੂਓ, ਕਵੀਰੰਡੋ, ਕਿਸੀ ਨਾਂਡੀ ਆਦਿ ਜਾਤ ਦੇ ਅਫਰੀਕਨਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਹੈ। ਵਸੋਂ ਬਹੁਤ ਸੰਘਣੀ ਹੈ, ਬਹੁਤੇ ਮਿਹਨਤ ਮਜ਼ੂਰੀ ਕਰਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਬੋਲੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਬੀ-ਲਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਵਖਰੀ ਵਖਰੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਜ ਕਲ ਆਮ ਸੁਹੇਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਟਾਊਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੁਰਾਣੇ ਜੰਗਲੀ ਵਸਨੀਕ ਨੰਗੇ ਹੀ ਰਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ ਰਤੀ ਨਾਲ ਰਗੜਕੇ ਤਿਖੇ ਨੋਕਦਾਰ ਬਣਾਕੇ ਰਖਣ ਦੇ ਆਦੀ ਸਨ, ਅਜ ਕਲ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਪਰਚਾਰ ਸਦਕਾ ਏਹ ਰਵਾਜ ਘਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਿੰਦੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਸਲਾਂ ਵੀ ਰੰਗ ਪਲਟ ਗਈਆਂ ਹਨ।

੩੦ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਪੌਣੇ ਸਤ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਗਤ ਸਮੇਤ ਕਸੁੰਮੋ ਦੀ ਹਦ ਤੇ ਪੁਜ ਗਏ। ਅਗੋਂ ਕਸੁਮੋਂ ਨਿਵਾਸੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸਭਾ ਕਸੁਮੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰ. ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸਕੱਤ੍ਰ ਸ੍ਰ. ਵਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੂਪਰਾਹ, ਸ੍ਰ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਲ, ਸ੍ਰ. ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਧੰਜਲ, ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਜੀਤ' ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਸਜਣ ਮੋਟਰ ਕਾਰਾਂ ਤੇ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਕਰੀਬਨ ਕਸੁਮੋਂ ਤੋਂ ੬ ਮੀਲ ਬਾਹਰ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕਾਰ ਨਜ਼ਦੀਕ ਆਈ ਤਾਂ ਸੰਗਤ ਬੜੇ ਜੋਰ ਜੋਰ ਦੀ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾਏ। ਸਤਿ-ਗੁਰੂ ਜੀ ਹਸਦੇ ਹਸਦੇ ਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਏ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਵਾਗਤੀ ਹਾਰ ਸ੍ਰ. ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਕਸੁੰਮੋਂ ਨੇ ਪਾਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਚੁੰਮੇ। ਫਿਰ ਸ੍ਰ. ਵਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੂਪ ਰਾਹ ਨੇ। ਉਪਰੰਤ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ। ੧੫ ਕੁ ਮਿੰਟ ਏਥੇ ਠਹਿਰਕੇ ਤੁਰੇ।

ਉਤਾਰਾ— ਸ੍ਰ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਲ ਦਾ ਆਪਣਾ ਨਵਾਂ ਮਕਾਨ ਜੋ (ਕਾਕਾ ਮੇਘਾ ਰੋਡ) ਸੜਕ ਤੇ ਸੀ, ਏਹ ਕੇਲੇ ਅਤੇ ਝੰਡੀਆਂ ਨਾਲ ਖੂਬ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਕਮਰਾ ਵੀ ਨਿਰਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਸ਼ੋਭਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਏਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਨਰ-ਨਾਰੀਆਂ ਦੀ ਬੜੀ ਭੀੜ ਸੀ। ਸਭ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾਏ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਚਰਨ ਪਰਸਕੇ ਆਪਣੇ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰਨ ਕੀਤੇ।

ਕਿਉਂਕਿ ਦੀਵਾਨ ਦਾ ਵਕਤ ਹੋ ਚੁਕਾ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀਨੂੰਜਿਥੇ ਦੀਵਾਨਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ ਛੇਤੀ ਪਹੁੰ-ਚਕੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਦੀਵਾਨ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦੇ ਉਪਰ ਚੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਸੀ ਏਸ, । ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪਾਸੇ, ਭਾਵ ਹੇਠਲੀ ਪਹਿਲੀ ਮੰਜ਼ਲ ਵਿਚ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬਣਾਕੇ ਕਰਾਏ ਦਿਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਪਰਲੀ ਮੰਜ਼ਲ

ਵਿਚ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਤੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਸਤੇ ਕਮਰੇ ਹਨ। ਖੈਰ ਜੋ ਕੁਛ ਵੀ ਸਭਾ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਬੜਾ ਸ਼ਲਾਘਾ ਯੋਗ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਕਸੂਮੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਛਾਇਆ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਹਜੂਰ ਦਾ ਆਗਮਨ ਸੁਣਕੇ ਬੇਅੰਤ ਮਾਈ ਭਾਈ ਦਾ ਇਕਠ ਸੀ। ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਭੋਗ ਪਿਆ ਤਾਂ ਉਪਰੰਤ ਸ੍ਰ. ਵਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੂਪਰਾਹ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ. ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਮੇਤ ਜਥੇ ਦੇ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਿਹਾ। ਉਪਮਾਂ ਵਿਚ ਸਕਤ੍ਰ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਏਹ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਮ ਪੂਜਨੀਕ ਹਨ। ਕਸੂਮੋਂ ਨਿਵਾਸੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਧੰਨ ਭਾਗ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਸੇ ਮਹਾ ਪੁਰਖ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸੌਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕੀਏ ਥੋੜੀ ਹੈ, ਏਹ ਸਾਡੀ ਸੋਭਾ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨੀ ਧਰਮ ਵੀ ਹੈ। ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਕਸੂਮੋਂ ਨਿਵਾਸੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਧਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਇਸਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਵਿਤਰ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਚੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਈ ਬਚਨ ਕਹੇ, ਮਾਨੋ ਪਿਆਸੀਆਂ ਪਪੀਹੇ ਵਤ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਵਾਂਤੀ ਬੂੰਦ ਦੇਕੇ ਚਿਰਾਂ ਦੀ ਤੜਪਣਾ ਮਿਟਾ ਦਿਤੀ। ਸਾਢੇ ਅਠ ਵਜੇ ਤੋਂ ਪੰਡਤ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਭਾਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ੧੦ ਵਜੇ ਭੋਗ ਪਾਇਆ। ਸੰਗਤ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਮਾਈ ਭਾਈ ਨੇ ਭਜਨ ਪੁਛਕੇ ਜਨਮ ਸਫਲਾ ਕੀਤਾ।

੩੧ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਏਸ ਹਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਵਾਰੇ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਬਹੁਤ ਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਸੀ। ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਉਠਣ ਦੀ (ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ) ਆਦਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ "ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਸਚ ਨਾਉ" ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਹੀ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਡੇਰੇ ਜਾਕੇ ਜਲ ਪਾਣੀ ਛਕਕੇ ਕਰੀਬਨ ੮ ਵਜੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰ. ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਅਤੇ ਦੁਕਾਨ ਵਿਚ ਚਰਨ ਪਾਏ। ਫਿਰ ਸ੍ਰ. ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੰਡਿਆਲੇ ਦੇ ਰੇਲਵੇ ਕੁਆਟਰ ਵਿਚ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮਿਊਨਸਪੈਲਟੀ, ਸ੍ਰ. ਮਨਸਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਲਚੀ ਮਾਜਰਾ ਰੇਲਵੇ ਕੁਆਟਰ ਅਤੇ ਸੰਤ ਗੁਲਜਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ। ਸਭ ਨੂੰ ਸਤ ਧਰਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ ਤੇ ਡੇਰੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ।

ਆਮ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਡੇਰੇ ੧੦ ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਤਕ ਬਚਨ ਕਰਨ ਦਾ ਖੁਲਾ ਵਕਤ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਕਈਆਂ ਨੇ ਸ਼ੰਕੇ ਨਵਿਰਤ ਕੀਤੇ ਤੇ ਭੁਲ ਬਖਸ਼ਾ ਚਰਨੀਂ ਲਗੇ।

੫ ਵਜੇ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਜਪ ਸ੍ਰ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਧੰਜਲ ਦੇ ਘਰ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤਾਕੇ ਏਥੋਂ ਉਠ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸੰਗਤ ਸਮੇਤ ਰੀਟਾਇਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਕਸੂਮੋਂ, ਸ੍ਰ. ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਪੁਤ੍ਰ ਦੇ ਘਰ ਮਿਊਨ ਸਪੈਲਟੀ ਕੁਆਟਰਾਂ ਵਿਚ ਚਰਨ ਪਾਏ।

੩੧ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਫਿਰ ਰਾਤ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਹਾਲ ਕਸੂਮੋਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ੭ ਵਜੇ ਤੋਂ ਅਰੰਭ ਹੋਇਆ। ਪਕੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਰਾਗੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਗਾਏ। ਉਪਰੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ– "ਹੋਇ ਇਕਤ੍ਰ ਮਿਲਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ। ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਰ ਕਰਹੁ ਲਿਵ ਲਾਇ। ਹਰ ਨਾਮੈ ਕੀ ਹੋਵਹੁ ਜੋੜੀ ਗੁਰਮੁਖ ਬੈਸਹੁ ਸਫਾ ਵਿਛਾਇ।" ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਚਨ ਕਹੇ ਅਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਰਹਿਤ ਮ੍ਰਯਾਦਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦਾਆਗ੍ਰਹ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ 'ਰਹਿਤ ਪਿਆਰੀ ਮੁਝ ਕੋ ਸਿਖ ਪਿਆਰਾ ਨਾਹਿ ਇਸ ਵਾਕ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਸਵਾ ੮ ਵਜੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਉਪਰੰਤ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਹਥੀਂ ੧੦੦੦ ਸ਼ਲਿੰਗ ਤੇ ਸਿਰੋ ਪਾਉ ਭੇਟਾ ਕੀਤਾ। ਧਨਵਾਦ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ

ਕਿ ਜਿਸਤਰਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਤਨੋਂ ਮਨੋ ਅਤੇ ਧਨੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਤੁਹਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ. ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਗਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਤੇ ਵੀ ਅਮਲ ਕਰੋ। ਕਿਉਂਕਿ–

ਹੁਕਮ ਮੰਨਿਐ ਹੋਵੈ ਪਰਵਾਣੁ
ਤ ਖਸਮੈ ਕਾ ਮਹਲ ਪਾਇਸੀ।

ਇਤ ਆਦਿ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਦਸਵੰਧ ਕਢਣ ਦਾ ਏਥੇ ਵੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਉਪਰੰਤ ਪੰਡਤ ਜੀ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ੯॥ ਵਜੇ ਤਕ ਰਿਹਾ, ਭੋਗ ਤੋਂ ਬਾਦ ੧੩ ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਤੇ ੧੮ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਭਜਨ ਪੁਛਿਆ।

੮॥ ਵਜੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਡੇਰੇ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਨਾਲ ਕੁਛ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਜੀਤ' ਵੀ ਨਾਲ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਨੋ ਇਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬੁਲਾਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਸੀਂ ਜੀਂਜੇ ਲਭਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਹਛਾ ਹੋਇਆ ਤੁਸੀਂ ਏਥੇ ਹੀ ਮਿਲ ਪਏ। ਇਸਤਰਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਅੰਤ੍ਰਯਾਮਤਾ ਦੇ ਬਚਨ ਕਹੇ ਅਤੇ ਓਹ ਵਾਕਫੀ ਕਢੀ ਜੇਹੜੀ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲਖਨਊ ਦੀ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਨਾਮ ਲੈਣ ਦੀ ਖਾਹਸ਼ ਪਰਗਟ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ "ਭਾਗ ਹੀਣ ਨਰ ਪਾਵਤ ਨਾਹੀ" ਅਜ ਓਹ ਸੁਲਖਣੀ ਘੜੀ ਆਣ ਪਹੁੰਚੀ, "ਸਾਈ ਘੜੀ ਸੁਲਖਣੀ ਜਿਤ ਪ੍ਰਭ ਆਵੈ ਚਿਤ।" ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪੰਡਤ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ 'ਜੀਤ' ਜੀ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਭਜਨ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ–

ਮਨਹਿ ਪ੍ਰਗਾਸ ਭਇਆ ਭਰਮ ਨਾਸਾ
ਮੰਤ੍ਰ ਦੀਓ ਗੁਰ ਕਾਨ।
[ਕਾਨੜਾ ਮ: ੪

ਏਹ ਗਲ ਕੁਲਜੀਤ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਬਾਨੀ ਸੁਣਾਈ, ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਝਟ ਕਹਿ ਸੁਣਾਈਆਂ।

੧ ਫਰਵਰੀ ਸਵੇਰੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਉਪਰੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਲ ਦੀ ਸਟਿਕ ਗੈਰਜ ਵਿਚ ਚਰਨ ਪਾਏ। ਤੇ ਬਾਹਰੋ ਬਾਹਰ ੭॥ ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਜੀਂਜੇ ਯੁਗੰਡੇ ਨੂੰ ਸੂਬਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠਕੇ (ਜਿਸਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੀ ਸੂਬਾ ਜੀ ਦਾ ਪੋਤਰਾ) ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿਤੇ। ਜੀਂਜਾ ਕਰੀਬਨ ਕਸੁਮੋਂ ਤੋਂ ੧੫੬ ਮੀਲ ਹੈ, ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਯਾਹਲਾ, ਬੁਸੀਆਂ, ਮਮਯਾਸ, ਆਦਿਕ ਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਭੀ ਔਂਦੇ ਹਨ।

ਯੁਗੰਡਾ ਪ੍ਰੋਟੈਕਟੋਰੇਟ

ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਤਰ ਵਲ ਮਿਸਰੀ ਸੁਡਾਨ ਪੂਰਬ ਵਲ ਟਾਂਗਾ ਨੀਕਾ ਤੇ ਪਛਮ ਵਲ ਬਿਲਜੀਅਮ ਕੋਂਗੋ ਹਨ।

ਛੇਤ੍ਰ ਫਲ (ਏਰੀਆ) ੯੪੨੦੪ ਵਰਗ ਮੀਲ ਹੈ। ਬੋਲੀ ਏਥੇ ਲੁਗਾਂਡਾ ਅਤੇ ਸੁਹੇਲੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਲੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗੁਰਨਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਅਤੇ ਲੈਜਿਸਲੇਟਵ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਿਤ ਕੀਨੀਆਂ ਕਾਲੋਨੀ ਵਾਗੂੰ ਚੌਂਹ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ੧ ਯੁਗੰਡਾ, ਏਰੀਆ ੨੪੯੩੧ ਵਰਗ ਮੀਲ ਹੈ। ਮੇਂਗੋ, ਐਨਟੇਬੇ, ਮਸਾਕਾ ਅਰ ਮੇਬੇਂਡੇ, ਚਾਰ ਜਿਲੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਰਾਂਤ ਵਿਚ ਕਬਾਕਾ (ਪੁਰਾਣੇ ਵਸਨੀਕਾ) ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਨਾਮਧਾਰੀਕ ਹਕੂਮਤ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕੰਪਾਲਾ ਹੈ।

੨. ਪੂਰਬੀ ਪ੍ਰਾਂਤ ਏਰੀਆ ੨੪੯੦੭ ਵਰਗ ਮੀਲ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬਸੋਂਗਾ, ਬੁਡਾਮਾਂ, ਯੁਗਵੇਰ, ਅਰ ਟੇਸੋ, ਆਦਿਕ ਜਿਲੇ ਹਨ।

੩. ਪਛਮੀ ਪਰਾਂਤ ਛੇਤ੍ਰ ਫਲ, ੧੩੯੮੫ ਵਰਗ ਮੀਲ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ 'ਟੋਰੋ' ਅਰ, ਅੰਨਕੋਲ ਨਾਮੀ ਦੇਸੀ ਰਿਆਸਤਾਂ, ਮੁਕਾਮਾਂ ਅਰ

ਮੁਗਾਂਬੇ, ਸੁਲਤਾਨਾਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਹੇਠਾਂ ਹਨ।

੪. ਉਤ੍ਰੀ ਪ੍ਰਾਂਤ ਏਰੀਆ ੨੮੧੨੧ ਵਰਗ ਮੀਲ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਬਨਯੋਰੋ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਤੋਂ ਛੁਟ, ਲਾਂਗੋ, ਗੁਲੂ, ਚੂਆਂ, ਅਰ ਪਛਮੀ ਨੀਲ ਆਦਿ ਜਿਲੇ ਹਨ।

ਪੌਣ ਪਾਣੀ—ਮੱਧਯ ਯੁਗੰਡੇ ਅਰ ਪੂਰਬੀ ਯੁਗੰਡੇ ਦਾ ਟਰੌਪੀਕਲ ਗਰਮ ਹੈ। ਯੁਗੰਡਾ, ਟੋਰੋ, ਬੁਨਯੋਰੋ, ਦੇ ਪ੍ਰਗਣੇ ਖੁਸ਼ ਗਵਾਰ ਹਨ ਪਰਬਤ ਰੇਵਨ ਜੋਰੀ ਦੀਆਂ ਢਲਾਨਾਂ, ਟੋਰੋਦੀ ਪਛਮ ਤਰਾਈ, ਕਗੇਜ਼ੀ ਜਿਲਾ ਆਦਿਕ ਅਰੋਗਤਾ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਉਤਰੀ ਪ੍ਰਗਣਾਂ, ਕਿਓਗਾ ਸਰੋਵਰ ਦਾ ਲਾਗਾ ਚਾਗਾ, ਅਰੋਗਤਾ ਹਿਤ ਹਾਂਨੀ ਕਾਰਕ ਹਨ। ਰੁਤਾਂ ਕੀਨੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਹੀ ਹਨ ਸੜਕਾਂ ਕਈ ਸੌ ਮੀਲ ਲੰਮੀਆਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਨ। ਰੇਲਵੇ ਪੈਹਲਾਂ K.U.R. ਕੀਨੀਆਂ ਯੁਗੰਡਾ ਰੇਲਵੇ ਸੀ ਅਜ ਕਲ E.A.R. ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਰੇਲਵੇ ਹੈ। ਜਰੂਰਤ ਦੀ ਹਰੇਕ ਜਗਾ ਤੇ ਸਟੇਸ਼ਣ ਹੈ। ਮਾਲ ਦੀ ਆਵਾ ਜਾਈ ਰੇਲ ਰਾਂਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਜ ਕਲ ਸੜਕਾਂ ਅੱਛੀਆਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੋਟਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਮਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਏਥੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਪਾਹ, ਚਮੜਾ, ਹਾਥੀ ਦੰਦ, ਕਾਹਵਾ, ਤਿਲ ਖੰਡ, ਮਿਰਚਾਂ, ਅਰਾਰੂਟ, ਟੀਨ, ਰਬੜ, ਆਦਿਕ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਲਗ ਪਗ ਓਹੀ ਚੀਜਾਂ ਮੰਗਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕੀਨੀਆਂ ਵਿਚ ਔਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਡੰਗਰ ਢੋਰ, ਪਾਲਤੂ ਤੇ ਜੰਗਲੀ ਵੀ ਓਹੀ ਹਨ ਜੋ ਕੀਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਾਰਖਾਨੇ, ਕਪਾਹ, ਗੰਨੇ, ਕਾਹਵੇ, ਸਪ੍ਰਿਟ ਅਰ ਤੰਬਾਕੂ ਆਦਿ ਦੇ ਹਨ। ਬਦੇਸਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਤੋਂ ਛੁਟ, ਕੇਲਾ, ਆਲੂ, ਕਣਕ, ਮਕਈ. ਤੰਬਾਕੂ, ਜਿਮੀ ਕੰਦ, ਆਦਿਕ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਉਚਾ ਪ੍ਰਬਤ ਰੌਵਨ ਜੋਰੀ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਹੈ। ਜਿਸਦੀ ਉਚੀ ਚੋਟੀ ੧੬੭੯੪ ਫੁਟ ਸਦਾ ਬਰਫ ਨਾਲ ਢਕੀ ਰੈਂਹਦੀ ਹੈ। ਮਫਬੀਰੋ ਪ੍ਰਬਤ ੧੪੬੬੫ ਫੁਟ ਉਚਾ ਹੈ। ਕਾਗੇਰਾ ਦਰਯਾ ਵਿਚ ਵਕਟੋਰੀਆ ਸਰੋਵਰ ਤੋਂ ੧੦੦ ਮੀਲ ਤਕ ਜਹਾਜਰਾਨੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦਰਯਾਏ ਨੀਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਡੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਇਸੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜੀਂਜੇ ਤੋਂ ਰਿਪਨ ਫਾਲਜ਼ ਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਸਦਾ ਨਾਂਮ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਨੀਲ ਹੈ। ਅਗੇ ਕਿਓਗਾ ਸਰੋਵਰ ਚੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ। ਐਲਬਰਟ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਜਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜਿਥੋ ਅਗੇ ਉਤਰ ਨੂੰ ਐਲਬਰਟ ਨੀਲ ਨਾਂਉਂ ਹੇਠ, ਨਿਮੂਲੇ ਤੀਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਗੇ ਇਸਦਾ ਨਾਉਂ ਸੂਡਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਗਣੇ ਵਿਚ, ਬੈਹਰਉਲ ਜਬਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਰਯਾ ਵਿਚ ਦਰਿਆਈ ਘੋੜੇ (ਕਬੋਕੋ) ਬਹੁਤ ਹਨ, ਲਾਗੇ ਚਾਗੇ ਹਾਥੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਗਰ ਤੇ ਬੰਦਰ ਗਾਂਹ

ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਸਰੋਵਰ ਉਪਰ—ਐਨਟੇਬੇ ਕੰਪਾਲਾ, ਗਾਬੁੰਗਸ, ਬੁਕਾਕਾਟਾ, ਜੀਂਜਾ, ਕਿਉਗਾ ਸਰੋਵਰ ਉਪਰ, ਮੂਟਾਈ, ਲੂਜੀਂਗਾ, ਮਬੂਲਾਮੂਟੀ ਨਮਸਾ ਗਲੀ, ਤੇ ਮੁਸੰਦੀ ਪੋਰਟ, ਐਲਬਰਟ ਸਰੋਵਰ ਉਪਰ ਬੁਟਆਬਾ, ਐਡਵਰਡ, ਕਾਜਿੰਗਾ ਤੇ ਕਾਸਿੰਡੀ ਆਦਿਕ। ਹੋਰ ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਗਰ ਏਹ ਹਨ। ਇਗਾਂਗਾ, ਮੰਬਾਲੀ, ਕੋਮੀ, ਸਰੂਟੀ, ਕਾਮੂਲੀ, ਕੀਟ ਗਾਮ, ਨਿਮੂਲੇ, ਵਾਦੇ ਲਈ, ਅਟੂਰਾ, ਮਾਸਿੰਡੀ ਹੋਇਮਾਂ, ਫੋਰਟ, ਪੋਰਟਲ, ਮਸਾਕਾ ਤੇ ਕਾਬਾਲੇ। (ਭੂ ਗੋਲ ਕੀਨੀਆਂ ਵਿਚ)

ਜੀਂਜੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ੧੨ ਵਜਕੇ ੩੦ ਮਿੰਟ ਤੇ ਪੌਂਹਚੇ ਸਵਾਗਤ ਹਿਤ ਜੀਂਜਾ ਨਿਵਾਸੀ, (ਕੰਪਾਲੇ ਤੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੰਗਤ ਆਈ ਹੋਈ ਸੀ) ਸੰਗਤ ਮਾਈ ਭਾਈ ਨੇ ਬੜੀ ਸਜ-ਧੱਜ ਨਾਲ ਹਜ਼ੂਰ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਫੂਲ ਮਾਲਾ ਪਾਕੇ

ਚੰਰਨ ਪਰਸੇ ਅਤੇ ਉਪਰ ਦੀ ਫੁਲਾਂ ਦੀ ਬਰਖਾਂ ਕੀਤੀ ਉਪਰੰਤ ਸੰਗਤ ਨੇ ਓਪਨ (ਖੁਲੀ) ਕਾਰ ਫੁਲਾਂ ਨਾਲ ਸੁਸੱਜਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ । ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੇ ਭਾ: ਵਜੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੂਬਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੈਠ ਗਏ। ਡਰਾਈਵਾਰ ਨੇ ਬੜੀ ਧੀਮੀਂ ਚਾਲੇਂ ਕਾਰ ਨੂੰ ਤੋਰ ਲਿਆ । ਪਿਛੇ ਬੇਅੰਤ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ ਵੀ ਬਹੁਤੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਏਹ ਅਕਠੇ ਜ਼ਲੂਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਸ੍ਰ. ਪਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦਰਸ਼ਣ ਸਿੰਘ ਮਾਲਕ ਇੰਡੀਅਨ ਬਿਲਡਿੰਗ ਕੰਟ੍ਰੈਕਟਰ ਦੀ ਕੋਠੀ ਪੌਂਹਚ ਗਏ ਏਥੇ ਉਤਾਰਾ ਸੀ। ਸੰਗਤਾਂ ਵਾਸਤੇ ਲੰਗਰ ਦਾ ਪਰਬੰਧ ਵੀ ਇਨਾਂ ਵਲੋਂ ਹੀ ਸੀ। ਯੁਗੰਡਾ ਗਰਮ ਦੇਸ਼ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਸੰਗਤ ਨੇ ਵੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਲੰਗਰ ਚੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਿਆ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਪਰਸ਼ਾਦ ਛਕਕੇ ਅਰਾਮ ਕੀਤਾ ਉਪਰੰਤ ਨਿਤ ਕਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੇਠ ਬੜੇ ਹਾਲ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਚਾਰ ਪੰਦਰਾਂ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ "ਜਪੁ" ਦਾ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ। ਸੰਗਤ ਸਮੇਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਰੇ ਪਰੀਤਮ ਦਾ ਇਕ ਘੰਟਾ ਧਿਆਨ ਕੀਤਾ । ਭਜਨ ਤੋਂ ਉਠਕੇ ਬਾਬਾ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰ. ਦਰਸ਼ਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠਕੇ ਰਿਪਨ੍ਹ ਫਾਲਜ਼ ਦੇਖਣ ਗਏ । ਤੇ ਸ੍ਰ ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਛੋਟਾ ਭਾਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮੂਵੀ-ਕੈਮਰੇ ਸੁਮੇਤ ਨਾਲ ਹੋ ਲਏ, ਸੇਵਕ ਵੀ ਨਾਲ ਸੀ ਪਿਛੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਦੋ ਤਿੰਨ ਕਾਰਾਂ ਆ ਗਈਆਂ ਓਨਾਂ ਸਾਰੇ ਸਜਣਾਂ ਸਮੇਤ ਫੋਟੋ ਗਰੁਪ ਤੇ ਮੂਵੀ ਫਿਲਮ ਵੀ ਲਈ ਗਈ।

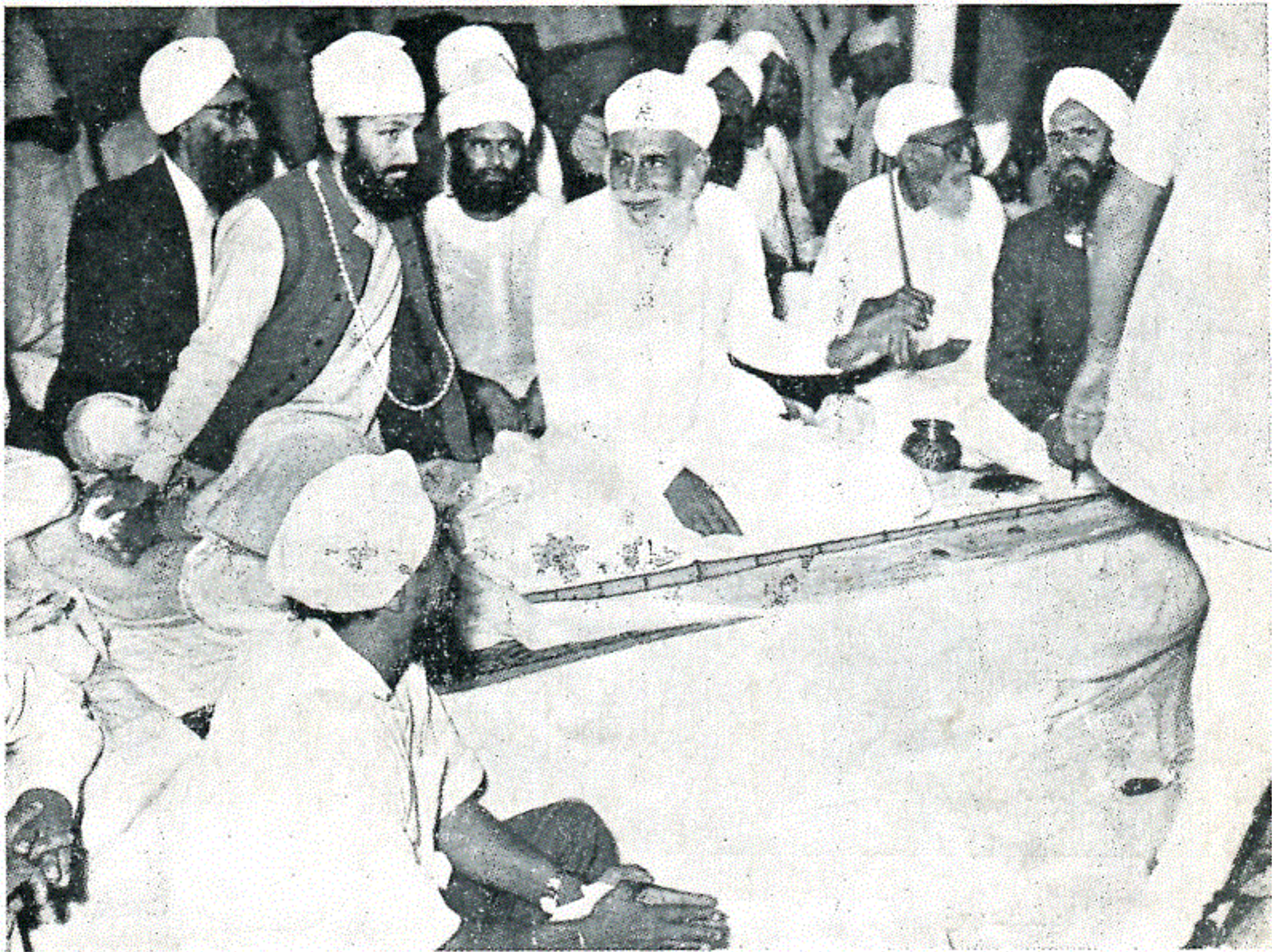
ਜੀਂਜੇ ਦਾ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਜੁਲਾਈ ੧੯੨੭ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਓਦੋਂ ਤਾਂ ਏਹ ਕਾਫੀ ਬੜਾ ਭਾਸਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰੰਤੂ ਅਜ ਕਲ ਮਨੁਖ ਸੰਖਿਆ ਬਹੁਤ ਵਧ ਚੁਕੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਜੀਂਜਾ ਨੇ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕਾਫ਼ੀ ਬੜਾ ਪਲਾਟ ਲੈਕੇ ਹੇਠਾਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬਣਾਕੇ ਬਿਪਾ-ਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਰਾਏ ਤੇ ਦਿਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਤੇ ਦੂਸਰੀ ਮੰਜਲ ਤੇ ਬਚਿਆਂ ਦੇ ਪੜਨ ਲਈ ਹਾਲ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਏਥੇ ਦੀਵਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰ; ਪਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇੰਡੀਅਨ ਬਿਲਡਿੰਗ ਕੰਟਰੈਕਟਰ ਹਨ । ਸ਼ਾਮ ੭ ਵਜੇ ਦੀਵਾਨ ਦਾ ਅਰੰਭ ਸੰਤ ਦਰਸ਼ਣ ਸਿੰਘ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਤਬਲੇ ਅਤੇ ਕੰਠ ਤੋਂ ਸੰਗਤ ਅਤਿਅੰਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਈ ਹਾਲ ਖਚਾ-ਖਚ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਬਹੁਤ ਸਜਣ ਜਗਾ ਦੀ ਤੰਗੀ ਕਾਰਣ ਬਾਹਰ ਬਰਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਖੜੇ ਸਨ ਸੰਤ ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੇਹੜੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਜੀਂਜਾ ਦੇ ਸਕੱਤ੍ਰ ਹਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਟੇਪ ਰਿਕੋਰਡ ਮਸ਼ੀਨ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ ਰਿਕੋਰਡ ਕੀਤਾ। ਪੌਣੇ ਅੱਠ ਵਜੇ ਸਤਿ-ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਮੁਖਾਰ ਬਿੰਦ ਚੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਈ ਬਾਣੀ ਕਹੀ। ਸੰਗਤ ਪ੍ਰੇਮ ਮੁਗਧ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ਮਾਨੋਂ ਪਿਆਸੇ ਪਪੀਹੇ ਦੀ ਤੜਪਣਾਂ ਤੇ ਸਵਾਂਤ ਬੂੰਦ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ । ਸੁਆਦ ਦੀ ਘੜੀ ਛੋਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ੮ ਵਜਕੇ ੧੫ ਮਿੰਟ ਤੇ ਹਜੂਰ ਨੇ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰ ਦਿਤੀ ਉਪਰੰਤ ਪੰਡਤ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘਜੀਨੂੰ ਦੀਵਾਨ ਲੈਣ ਦਾਹੁਕਮਕੀਤਾਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸ਼ਪੀਚ ਰਿਕੋਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਪੰਡਤ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਢੋਲਕਈਆ ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਹਰਮੋਨੀਅਮ ਮਾਸਟਰ ਸੰ: ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਛੈਣੇ ਮਾਸਟਰ ਸਨ।

"ਹਰ ਕਾ ਨਾਮ ਸਦਾ ਸੁਖਦਾਈ"

ਸਬਦ ਦੀ ਧਾਰਨਾਂ ਸੀ। ਬੜਾ ਰਸ ਬਣਿਆ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ੮ ਸਿੰਘ ਤੇ ੬ ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਨੇ ਭਜਨ ਪੁਛਿਆ। ਏਥੇ ਹੀ ੨ ਫਰਵਰੀ ਸਵੇਰੇ ਆਸਾ ਦੀ

ਕੰਪਾਲੇ ਦੇ ਹੋਲੇ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੂਬਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੈਰੋਬੀ ਵਾਲੇ ਚੌਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੰਪਾਲੇ ਦੇ ਹੋਲੇ ਸਮੇਂ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਭੋਗ

ਸੰਤ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ, ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ, ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਛੁੰਮਣ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਸ੍ਰੀ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਲੋਕ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਾਸ ਸੰਤ ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀਂਜਾ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੰਪਾਲਾ ਬੈਠੇ ਹਨ।

੬–੪–੫੯ ਸ: ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਗੂ M.L.C. ਭਾਸ਼ਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ।

੬–੪–੫੯ ਸ: ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿੱਖ ਯੂਨੀਅਨ ਸਵਾਗਤੀ ਐਡਰੈਸ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ ;

ਵਾਰ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਕੇ, ਅਤੇ ਡੇਰੇ ਕੁਛ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰਕੇ ੮ ਵਜਕੇ ੧੫ ਮਿੰਟ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੰਗਤ ਸੁਮੇਤ ਕੰਪਾਲੇ ਨੂੰ ਚਾਲੇ ਪਾਏ ।

ਕੰਪਾਲਾ–ਏਥੋਂ ੫੦ ਮੀਲ ਦੀ ਵਿਥ ਤੇ ਹੈ। ਏਹ ਬੜਾ ਬਚਿਤ੍ਰ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਸੋਂ ਪਹਾੜੀ ਤੇ ਹੈ ਤੇ ਹਰੇਕ ਸੜਕ ਤੇ ਲੁਕ ਪਾਈ ਹੋਈ ਹੈ । ਹਰ ਮਕਾਨ ਦਰਖਤ, ਪੌਦਿਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਥਾਂ ਥਾਂ ਬਿਜਲੀ ਲਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਉਚੀ ਜਗਾ ਰਾਤ ਨੂੰ ਚੜਕੇ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਇਉਂ ਮਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਮਾਨੋ ਇੰਦ੍ਰ ਦੇ ਆਗਮਨ ਤੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਭਰਚੱਕ ਰੋਸ਼ਨੀ ਲਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਉਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਜਗਮਗ ਹਟ ਹੈ। ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਐਹੋ ਜਿਹੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਪਰ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਅਗਾਧ ਗਤੀ ਹੈ। ਅਜ ਕਲ ਤਾਂ ਏਨਾਂ ਡਰ ਨਹੀਂ ਪੈਹਲਾਂ ਕੁਛ ਸਾਲ, ਜਿਸ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਏਥੋਂ ਦਾ ਮਲੇਰੀਆ, ਪੀਲਾ ਬੁਖਾਰ ਲਗ ਗਿਆ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੀ ਸੀ ਕੋਈ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲਾ ਹੀ ਬਚਦਾ। ਅਜ ਕੱਲ ਵੀ ਕੀਨੀਆਂ ਦੇ ਵਸਿੰਦੇ ਏਥੋਂ ਬੁਖਾਰ ਲੈ ਹੀ ਔਂਦੇ ਹਨ, ਏਹ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਵੀ ਅਨਭਵ ਹੈ। ਲਗ ਭਗ ਮਹੀਨਾਂ ਤਪ ਕੀਤਾ, ਕਰੀਬਨ ਜਿੰਨੇ ਹਜੂਰ ਦੇ ਨਾਲ ਏਥੋਂ (ਕੀਨੀਆਂ) ਦੇ ਗਏ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਹੀ ਬਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਯੁਗੰਡੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਦੂਜੇ ਤੀਜੇ ਕੁਨੀਨ ਵਰਤਦੇ ਹਨ, ਅਣਜਾਣ ਸਫਾਈ ਵੇਖਕੇ ਫਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

੧੦ ਵਜਕੇ ੧੫ ਮਿੰਟ ਤੇ ਹਜੂਰ ਕੰਪਾਲੇ ਪੌਂਹਚ ਗਏ। ਏਥੋਂ ਦੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਸਣੇ ਮਾਈ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸਵਾਗਤ ਹਿਤ ਸ੍ਰ ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਲਸੀ ਦੀ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਤੇ ਕਠੀ ਹੋ ਚੁਕੀ ਸੀ, ਸਭ ਨੇ ਹਥਾਂ ਬਾਹਵਾਂ ਵਿਚ ਫੂਲ ਮਾਲਾ ਪਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾਰ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ "ਭਯੋ ਰੁਮਾਂਚ ਟੂਟੀਆਂ ਤਣੀਆਂ ਨੈਣਾਂ ਛੈਹਬਰ ਲਾਈ" ਸਾਰੇ ਪਰੇਮ ਬਸ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਤੇ ਨਾਹਰਾ ਲਾਈ ਗਏ। ਕੰਪਾਲੇ ਦੇ ਬੜੇ ੨ ਠੇਕੇਦਾਰ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਖੀ ਪਤਵੰਤੇ ਬਿਪਾਰੀ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਾਮ ਜੀ ਹਰ ਜੀ ਐਂਡ ਬਰਦਰਜ਼, ਏਹ ਬਹੁਤ ਬੜੇ ਬਿਉਪਾਰੀ ਕਰੋੜ ਪਤੀ ਹਨ, ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਕੇਵਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਪਵੌਣ ਹਿਤ ੩੦,੦੦੦। = ਤੀਹ ਹਜਾਰ ਦੀ ਮਰਸਰੀ ਡਾਜ ਕਾਰ ਲਈ ਸੀ । ਘਰ ਚਰਨ ਪਵੌਣ ਸਮੇ ੧੦੦੧ ਸਲਿੰਗ ਚਰਨ ਭੇਟਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿਰਪਾਓ ਰੇਸ਼ਮੀ ਕਪੜਾ ਹਜੂਰ ਦੀ ਭੇਟਾ ਕੀਤਾ ਹੋਰ ਚੇਅਰ ਮੈਨ ਨਰੈਣ ਭਾਈ ਆਦਿਕ ਬੜੇ ੨ ਸਜਣਾਂ ਨੇ ਹਜੂਰ ਦੇ ਚਰਨ ਪਰਸੇ ਤੇ ਫੂਲ ਹਾਰ ਪਾਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਏਥੇ ਵੀ ਓਪਨ–(ਖੁਲੀ(ਕਾਰ ਫੂਲਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾ ਰਖੀ ਸੀ । ਇਸ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਭਾ: ਵਜੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸੂਬਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਦਿ ਸ਼ਸ਼ੋਭਤ ਹੋ ਗਏ, ਪਿਛੇ ਹੋਰ ਕਈ ਕਾਰਾਂ ਜਲੂਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਾਂਗੂੰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਮਾਨੋਂ ਕਿਸੇ ਬੜੇ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੈ, ਜਲੂਸ ਬੜਾ ਲੰਬਾ ਸੀ ਕੰਪਾਲੇ ਦੇ ਬਜਾਰਾਂ ਵਿਚੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਸ੍ਰ: ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਰਜ ਦੇ ਘਰ ਪੌਂਹਚ ਗਿਆ। ਕਰੀਬਨ ੧੦ ਵਜੇ ਹੋਣ ਗੇ। ਇਸ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਜਥੇ ਵਾਸਤੇ ਲੰਗਰ ਅਤੇ ਰਿਹੈਸ਼ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਸੀ।

ਏਹ ਸ੍ਰ. ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਰਜ ਪਿੰਡ ਲਖ ਪੁਰ ਸਾਹਨੀ ਜਿਲਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹਨ, ਏਹ ਪਿੰਡ ਫਗਵਾੜੇ ਤੋਂ ੪ ਕੋਹ ਦੀ ਵਿਥ ਤੇ ਪੂਰਬ ਵਲ ਹੈ, ਏਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬੜੇ ਭਾਈ ਸ੍ਰਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਭਾਈ ਸ੍ਰ: ਗੇਂਦਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਨ ਏਹ ਤਿੰਨ ਭਾਈ ਹਨ ਪਹਿਲਾ ਪੇਸ਼ਾ ਲੁਹਾਰਾ ਕੰਮ ਹੈ ਅਜ ਕਲ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਬੁਢੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਸਮੇਤ ਕੰਪਾਲੇ ਰੈਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਈ ਮਕਾਨ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ਰਜਕੇ

ਗੁਜਾਰਾ ਹੈ। ਸੂ: ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਦਿਲੀ ਫਗਵਾੜੇ ਆਦਿ ਸ਼ੈਹਰਾਂ ਵਿਚ ਮਕਾਨ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਜਾਏਦਾਦ ਹੈ। ਆਪ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਇਨਾਂ ਦੇ ਸਪੁਤ੍ਰ ਸੂ: ਪਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਕਾਰੋ ਬਾਰ ਸੰਭਾ- ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਘਰ ਸਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਰਜ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਫਲ ਫ਼ਰੂਟ ਤਾਂ ਮੁਕਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਛਕਣ ਛਕਾਣ ਨੂੰ ਦੁਧ ਘਿਓ ਦੀ ਬੇ-ਪ੍ਰਵਾਹੀ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਲ ਕੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਏਥੇ ਹਰੇਕ ਤਰਾਂ ਦਾ ਸੁਖ ਪਰਾਪਤ ਕੀਤਾ।

ਪ੍ਰਸਾਦ ਛਕਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ-ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਕੁਛ ਅਰਾਮ ਕੀਤਾ ਉਪਰੰਤ ੫ ਤੋਂ ੬ ਤਕ ਸੂ: ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਜਪੁ ਕੀਤਾ, ਰਾਤ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਦਾ ਪਰੋਗਰਾਮ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਗੁਰ- ਦੁਵਾਰਾ ਕੰਪਾਲਾ ਵਿਚ ਨੀਯਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ੬। ਵਜੇ ਰਾਗੀ ਦਰਸ਼ਣ ਸਿੰਘ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਰਸ ਭਿੰਨਾ ਕੀਰਤਨ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ਉਪਰੰਤ ੧੫ ਕੁ ਮਿੰਟ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਵਿਤਰ ਬਚਨ ਕਹੇ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਹਾਲ ਛੋਟਾਹੋਣਕਾਰਣ ਭੀੜ ਮਲੂਮ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਬਾਹਰ ਦੀਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਬਰਸਾਤੀ ਮੌਸਮ ਸੀ। ਉਪਰੰਤ ੯ ਵਜੇ ਤਾਈਂ ਪੰਡਤ ਜੀ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਹੋਇਆ ਭੋਗ ਉਪ੍ਰੰਤ ੪ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਭਜਨ ਪੁਛਿਆ।

੩ ਫਰਵਰੀ ਸਵੇਰੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਵੀ ਏਥੇ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਦਰਸ਼ਣ ਦਿਤੇ ੭ ਵਜੇ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਡੇਰੇ ਆ ਗਏ ਤੇ ਸੁਭਾ ਦਾ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕੀਤਾ।

੮॥ ਵਜੇ ਤੋਂ ਹਜੂਰ ਨੇ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਅਤੇ ਕੰਪਾਲਾ ਨਿਵਾਸੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਬਚਨ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ। ਕੁਛ ਬਚਨ ਗਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਤੇ ਕੁਝ ਜੋਤਸ਼ਗਿਯਾਨ ਅਤੇ ਆਤਮਕ ਬਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਆਦਿਕ ਬਾਬਤ ਸਨ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੋਤਸ਼ੀ ਦਾ ਦਸਿਆ ਹੋਇਆ ਭਵਿਸ਼ ਝੂਠਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਆਤਮਕ ਅਵੱਸਥਾ ਭਾਵ ਯੋਗੀ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖਾਂ ਦਾ ਬਚਨ ਅਸਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੈ। ਯਥਾ- "ਗਿਰ ਬਸੁਧਾ ਜਲ ਪਵਨ ਜਾਇਗੋ ਇਕ ਸਾਧ ਬਚਨ ਅਟਲਾਧਾ। ਅੰਡ ਬਿਨਾਸੀ ਜੇਰ ਬਿਨਾਸੀ ਉਤਭੁਜ ਸੇਤ ਬਿਨਾਧਾ। ਚਾਰ ਬਿਨਾਸੀ ਖਟ ਬਿਨਾਸੀ ਇਕ ਸਾਧ ਬਚਨ ਨਿਹਚਲਾਧਾ। ਦਿਸਟ ਮਾਨ ਹੈ ਸਗਲ ਬਿਨਾਸੀ ਇਕ ਸਾਧ ਬਚਨ ਆਗਾਧਾ। (ਸਾਰੰਗ ਮ: ੫) ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਗਾਂ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ੧੧ ਸੌ ਦਾ ਦੁਧ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ੭੦੦ ਸੌ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਖਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਹੋਰ ੨੦੦ ਸੌ ਰਪਏ ਦਾ ਵਛੇ-ਵਛੀ ਦਾ ਵੀ ਖਰਚ ਵਿਚ ਸਮਝੀਏ ਤਾਂ ਭੀ ੨੦੦ ਸੌ ਰਪਏ ਬਚਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਮ੍ਹੈਸ (ਮੈਂਹ) ਗਿਆਰਾਂ ਸੌ ਖਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ੧੦੦੦ ਦਾ ਦੁਧ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਚਾਹ ਬਾਰੇ ਹਜੂਰ ਨੇ ਫੁਰਮਾ- ਇਆ ਕਿ ਕਲਕੱਤੇ ਚਾਹ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਵਿਚ ਚਾਹ ਨੂੰ ਪੁਠ ਭਾਵ, ਰੰਗਤ ਦੇਣ ਹਿਤ ਤਮਾਕੂ ਅਤੇ ਚਮੜੇ ਦਾ ਬੂਰਾ ਕਈ ਸੌ ਬੋਰੀ ਫੜੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕੂਕਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹ ਪੀਣ ਤੋਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਇਸ ਲਈ ਨਾਮਧਾਰੀ ਚਾਹ ਨਹੀਂ ਪੀਂਦੇ। ਹੋਰ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਸਾਡੇ ਸੁਧਾਰ ਹਿਤ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਬਚਨ ਕਹੇ ਪਰ ਮਤਿਹੀਨ ਕੀ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ!

ਕੰਪਾਲੇ ਤੋਂ ਅਟੇਬੇ ੨੫ ਮੀਲ ਹੈ ਏਥੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਰਹੈਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਅਡਾ ਵੀ ਏਥੇ ਹੀ ਹੈ। ਏਥੋਂ ਦਾ ਬਾਗ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਲਾਗ ਪਾਸ, ਅਤੇ ਦੂਰੋਂ ਵੀਦੂਰਾਡਿ ਹੁਏਏਥੇਇੰਡੀਅਨ ਯੂਰਪੀਨ, ਅਫਰੀਕਨ, ਆਦਿ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਸੈਰ ਕਰਨ ਔਂਦੇ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਕੋਲ ਦੀ ਝੀਲ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਵਗਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮੁਢੋ ਹੀ ਬੇੜੀ ਦਾ ਪਤਣ ਵੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਗਾ ਬਹੁਤ ਸੁਹਾਵੀ (ਸੁੰਦਰ) ਹੈ।

ਸੰਗਤ ਸਮੇਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਏਥੇ ੧੧ ਵਜ ਕੇ ੪੦ ਮਿੰਟ ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ੬ ਕਾਰਾਂ ਹੋਰ ਨਾਲ ਸਨ ੧ ਸ੍ਰ. ਪਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਰਜ, ੨ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਢੇਰੀਆਂ ੩ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇਉਗਣ, ੪ ਸ੍ਰ. ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ੰਕਰ, ੫ ਸ੍ਰ: ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂਰਪੁਰੀ ੬ ਸ੍ਰ. ਦਰਸ਼ਣਸਿੰਘ ਜੀ ਜੀਂਜਾ। (ਪਿੰਡ ਮਡੇਰਾਂ, ਜਲੰਧਰ ਸਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਕੈਹਣ ਲਗੇ ਕਿ ਇਸ ਬਾਗ ਵਿਚ ਹਰੇਕ ਜ਼ਾਤ ਦੇ ਦਰਖਤ ਹਨ। ਕਈਆਂ ਦਰਖਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਂ ਸੌ ਸੌ ਫੁਟ ਲੰਮੀਆਂ ਲੰਮਕਦੀਆਂ ਸਨ ਉਪਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਕੀਤਿਆਂ ਪੱਗ ਡਿੱਗਣ ਨੂੰ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਏਥੇ ਗੋਲੀ ਚਲੌਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਸੋਮ-ਵਾਰ, ੩ ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਏਥੇ ਆਏ ਸੀ ਤੇ ਬਿਲ ਕੁਲ ਸੁੰਨ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਕੋਠੀ ਹੈ। ਮਾਨੋ ਇਉਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਦੇਆਂ ਦਾ ਕਿਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੱਲਾ ਆਦਮੀ ਤਾਂ ਜਰੂਰ ਡਰਜਾਵੇ, ਕੇਵਲ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਰੌਣਕ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਗ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਕੇ ਬਾਬਾ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ। ਕਰੀਬਨ ੨ ਘੰਟੇ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਵਾਪਸ ਕੰਪਾਲੇ ਆ ਗਏ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਪਾਣੀ ਛਕਿਆ, ਥੋੜੇ ਅਰਾਮ ਤੋਂ ਬਾਦ ਜਪੁ ਦਾ ਸਮਾ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜ ਵੀ ਸ੍ਰਦਾਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਪ।। ਵਜੇ ਜਪੁ ਹੋਇਆ ਏਥੋਂ ਉਠਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਜਣਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਚਰਨ ਪਾਏ। ੧ ਸ੍ਰ. ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੀਹਲ ੨ ਸਰਦਾਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਪਨੇਸਰ ਕੰਪਾਲਾ, ੩. ਸੰਤ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੰਤ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਅਤੇ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਵਿਚ, ੪. ਸ੍ਰ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਾਨਾ ਸ਼ੰਕਰ, ੫. ਸ੍ਰ. ਜੋਗਿੰਦ੍ਰ ਸਿੰਘ ਮੂਸਾ, ੬. ਸ੍ਰ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਸਹਿਮੀ ਮਿਠਾ ਪੁਰ, ੭ ਸ੍ਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ੮ ਸ੍ਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ੯ ਸ੍ਰ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ੧੦ ਸ੍ਰ ਸਾਹਬ ਗੁਪਤ, ਆਦਿ।

ਅਜ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸਕੂਲ ਹਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਨੀਯਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਮਈ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ। ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣੇ ਪਵਿਤਰ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਚੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਈ ਬਚਨ ਕਹੇ। ਉਪ੍ਰੰਤ ਪੰਡਤ ਜੀ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਹੋਇਆ ਭੋਗ ਤੋਂ ਬਾਦ ੫੦ ਸ੍ਰੀਰਾਂ ਮਾਈ ਭਾਈ ਨੇ ਭਜਨ ਪੁਛਿਆ।

ਅਖੰਡ ਪਾਠ— ਕੰਪਾਲੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਸ੍ਰ. ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਰਖਵਾ-ਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸਦਾ ਭੋਗ ੪ ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਤੇ। ਪਾਠ ਮਰਯਾਦਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਕਾਰਨ ਏਹ ਸੀ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ੧੯੫੩ ਦੇ ਦੌਰੇ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ ਤਾਂ ਸੰਤ ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪੁਤਰ ਦੀ ਦਾਤ ਵਾਸਤੇ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਚਿਤ ਹੋ ਤਥਾ ਅਸਤੂ ਕਿਹਾ। ਕਿਉਂਕਿ—

ਸ਼ੰਕਰ ਪਾਇਨ ਮੇਂ ਲਗ ਰੇ ਮਨ
ਥੋੜ ਹੀ ਬਾਤਨ ਸਿਧ ਰਹਾਈ।
ਆਕ ਧਤੂਰੇ ਕੇ ਫੂਲ ਝੜਾਵਤ
ਰੀਝਤ ਹੈ ਤਿਹੁੰ ਲੋਕ ਗੁਸਾਈ।

ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਣਾ ਉਸਦਾ ਸੁਭਾਵਕ ਗੁਣ ਹੈ ਜੇ ਨਿਰਛਲ ਹੋਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ। ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੂਰਬਲੇ ਭਾਗ ਜਾਗੇ, ਮਹਾਂਦੇਵ ਰੀਝ ਪਏ—

ਸਾਧੂ ਬੋਲੇ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾ।
ਸਾਧੂ ਕਾ ਬੋਲਿਆ ਬਿਰਥਾ ਨ ਜਾਇ।

ਕੁਛ ਸਮਾ ਪਾਕੇ ਪੁਤਰ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ, ਬੇਅੰਤ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਘਰ ਵਸ ਗਿਆ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ—

ਸੀਸ ਬਿਨ ਮੁੰਢੀ ਰੈਣ
ਗਿਆਨ ਬਿਨ ਹਿਰਦਾ ਸੁੰਨਾ।
ਕੁਲ ਸੁੰਨੀ ਬਿਨ ਪੂਤ
ਪਾਤ ਬਿਨ ਤਰਵਰ ਸੁੰਨਾ।

ਅਤੇ– ਪੁਤ੍ਰੀਂ ਗੰਢ ਪਵੈਸੰਸਾਰਿ। ਆਦਿ–

ਇਸਤੋਂ ਵਧ ਖੁਸ਼ੀ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਅਜ ਪੁਤਰ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲਈ, ਮਨ ਗਦ ਗਦ ਹੋਇਆ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਸੀ, ਕੇਵਲ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਮਧੁਰ ਸੁਰਾਂ ਹੀ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਕਿਤੇ ਟਾਂਵੀ ਟਾਂਵੀ ਮਧਮ ਲੋਅ ਨਜ਼ਰ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਮਾਧੀ ਸਥਿਤ ਬੈਠੇ ਸਨ ਸੰਗਤ ਵੀ ਖਾਮੋਸ਼ ਸੀ, ਰਾਗੀ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ– "ਪ੍ਰਾਣੀ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਪਗ ਲਾਗੋ" ਆਦਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਰਸ ਰਿਹਾ ਸੀ, ੬ ਵਜੇ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਨਿਤਨੇਮ ਕਰਨ ਲਗੇ ਤੇ ਹੋਰ ਅਭਿਆਸੀ ਸਜਣ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਿਤਕਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਠ ਕਰਨ ਲਗ ਪਏ। ਪੌਣੇ ੭ ਵਜੇ ਭੋਗ ਪਿਆ ਉਪਰੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਗਤ ਸਮੇਤ ਡੇਰੇ ਆ ਗਏ।

ਮੁਸਿੰਦੀ ਟਾਊਨ– ਸ੍ਰ. ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰਤਾਪ 'ਸਾ' ਮਿਲਜ਼ ਵਾਲੇ ਦੀ ਅਰਜ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਓਥੇ ਨੂੰ ਤਿਆਰੇ ਕਰ ਲਏ। ੬-੭ ਮੋਟਰਾਂ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਹੋ ਪਈਆਂ। ਇਹ ਮੁਸਿੰਦੀ ਟਾਊਨ ਕੰਪਾਲੇ ਤੋਂ ੧੫੦ ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੇ ਹੈ, ਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਾ ਮਿਲਜ਼ ਟਾਊਨ ਤੋਂ ਕਰੀਬਨ ੧੨ ਮੀਲ ਤੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਹੈ। ਏਥੇ ਅਸੀਂ ੧। ਇਕ ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਸ੍ਰ. ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਨਵੀਂ ਫੋਰਡ ਸਲੂਨ ਕਾਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਭੇਜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਵਾਗਤ ਹਿਤ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਮੁਸਿੰਦੀ ਟਾਊਨ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਟਾਊਨ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਅਤੇ ਵੋਹਰਾ ਕਮਿਊਨਟੀ ਦੇ ਸਜਣ ਵੀ ਸਵਾਗਤ ਹਿਤ ਹਾਜਰ ਸਨ। ਹਜ਼ੂਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਪਰ ਸਭ ਨੇ ਫੂਲ ਮਾਲਾ ਪਾਕੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਚਰਨ ਪਰਸੇ।

ਏਥੇ ਪਟਰੋਲ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹੈ। ਸ੍ਰ. ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮੋਟਰਾਂ ਸਨ ਸਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਟੈਂਕੀਆਂ ਪਟਰੋਲ ਨਾਲ ਭਰਾ ਦਿਤੀਆਂ, ਮਾਇਆ ਸਾਰੀ ਆਪ ਖਰਚੀ, ਉਪਰੰਤ ਆਪਣੀ ਮੋਟਰ ਕਾਰ ਅਗੇ ਲਾਕੇ ਮਿਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ।

੨ ਵਜ ਗਏ ਸਨ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਚੁਕਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਂਗਰੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਰਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚ ਚੁਕੇ ਸਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਕੇ ਅਰਾਮ ਕੀਤਾ। ੪ ਤੋਂ ੫ ਤਕ ਜਪ ਹੋਇਆ, ਸਾਢੇ ੬ ਵਜੇ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ। ਮੁਸਿੰਦੀ ਟਾਊਨ ਤੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਅਭਲਾਖੀ ਸਜਣ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ ਵੀ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਕੀਰਤਨ ਉਪਰੰਤ ਪੰਡਤ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਲੈਕਚਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੁਛ ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ ਵਿਚੋਂ ਅਰਬੀ ਵਿਚ ਆਇਤਾਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਤੇ ਅਰਥ ਕਰਕੇ ਦਸੇ ਤਾਂ ਓਹ ਲੋਗ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ। ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਦ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਲੰਗਰ ਚੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਿਆ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਨਿਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਟਾਊਨ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ।

ਇਸ ਜਗਾ ਇਕ ਟੈਂਪਰੇਰੀ ਪੰਡਾਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਆਗਮਨ ਤੇ ਸ੍ਰ. ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ ਕੇਵਲ ਧੁਪ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਪਰ ਤ੍ਰਿਪਾਲ ਪਾ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਭ ਨੇ ਏਥੇ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਨਿਤ ਕਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ। ਅਜੇ ੨-੪ ਹੀ ਛਕੇ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵੀ ਆਸਣ ਤੇ ਸ਼ੁਸ਼ੋਭਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੋਏ ਤਾਂ ਇੰਦਰ ਦੇਵਤੇ ਨੇ ਭੈਣ ਬਿਜਲੀ ਦੇਵੀ ਨੂੰ, ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਤਬਲੇ ਦੀ ਟਣਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪੌਣ ਹਿਤ ਭੇਜ ਦਿਤਾ। ਇਸਨੇ ਅੱਖ-ਮਟੱਕਾ ਮਾਰਕੇ

ਗੜ ਗੜਾਹਟ ਦਾ ਭਿਅੰਕਰ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਿਆ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇੰਦਰ ਨੇ ਬੂੰਦਾ ਬਾਂਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ, ਪੰਡਾਲ ਚੋ ਪਿਆ । ਬਸ–

ਰਾਗ ਹੋਇਆ ਦੂਰ ਸੁਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨ ਰਿਹਾ ਠੀਕ,
ਤਾਲੋਂ ਸਭ ਘੁਥੇ ਭਾਰੀ ਰਾਮ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਹੈ ।

ਵਾਜਾ ਜੋੜੀ ਸਮੇਟ ਸਣੇ ਸੰਗਤ ਉਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਜਿਥੇ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਪ੍ਰਭੂ ਬਰਾਜ-ਮਾਨ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ । ਬਾਰਸ਼ ਦੀ ਵਧੀਕੀ ਵੇਖਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਵੀ ਭੁੰਜੇ ਫਰਸ਼ ਤੇ ਆਸਣ ਲਾ ਲਿਆ, ਕੀਰਤਨ ਅਰੰਭ ਹੋ ਗਿਆ, ਐਸੀ ਧੁਨ ਲਗੀ ਕਿ ਸ੍ਰੋਤੇ ਝੂਮ ਪਏ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਮਸਤ ਬਿਰਤੀ ਵਿਚ ਰਾਗ ਅਲਾਪਣ ਲਗ ਪਏ । ਏਹ ਦੇਖਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵੀ ਪ੍ਰੇਮ ਮੁਗਧ ਹੋਕੇ ਰਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਰੀ ਦੇਣ ਲਗੇ, ਫਿਰ ਤਾਂ– 'ਕਹਿਬੇ ਕਉ ਸੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਾ ਹੀ ਪਰਵਾਣ ।' ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਸਾਰੇ ਦੌਰੇ ਵਿਚ ਏਥੇ ਹੀ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਵਿਤਰ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਤੋਂ ਸ਼ਬਦ ਗਾਂਵਿਆ ਸੰਗਤ ਮਸਤਾਨੀ ਹੋ ਗਈ । ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਏਦੂੰ ਵਧ ਅਨੰਦ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ, ਇੰਦਰ ਦੇ ਅਖਾੜੇ ਦੀਆਂ ਅਪਛਰਾਂ ਦੇ ਨਾਚ ਗਾਣੇ ਆਦਿਕ ਰੰਗ ਤਮਾਸ਼ੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭੂ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦਾ ਮਨ ਮੋਹਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਕੇਵਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਓਨਾਂ ਲਈ ਬੈਕੁੰਠ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਏਥੋਂ ਹੀ ਓਹ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਸਭ ਵਸਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ । ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਵਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਗ੍ਵਾਲ ਕਵਿ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਇੰਦਰਪੁਰੀ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਉਤਮ ਗੁਰੂ ਪੁਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਯਥਾ–

ਰਾਜੇ ਸੁਰ ਹ੍ਵਾਂ ਤੋ ਹਯਾਂ ਸਾਧ ਸੁਰ ਰਾਜੈਂ ਸਦਾ
ਸੁਧਾ ਹੈ ਵਹਾਂ ਤੋ ਹਯਾਂ ਸੁਧਾਸਰ ਦਰਸ ਹੈ ।
ਪਾਨ ਕੀਏ ਵਾਕੇ ਹੋਤ ਅਮਰ ਸੁ ਮਰਹੂੰਕੇ
ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ ਯਹ ਸਭ ਕੋ ਪਰਸ ਹੈ ।
ਗ੍ਵਾਲ ਕਵਿ ਜੋਗਨ ਕੋ ਦੁਲਭ ਕਹਾਂ ਹੈ ਯਹ
ਯੋਗੀ ਭੋਗੀ ਦੋਊਨ ਕੋ ਹੋਤ ਹਯਾਂ ਹਰਸ਼ ਹੈ ।
ਹ੍ਵਾਂ ਹੈ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਹਯਾਂ ਹਰਿ ਗੁਰੂ ਮੰਦਰ ਹੈ
ਯਾ ਤੇ ਗੁਰ ਪੁਰ ਸੁਰ ਪੁਰੀ ਤੇ ਸਰਸ ਹੈ ।

ਮਨੁਖ ਚੌਰਾਸੀ ਲਖ ਜੂਨੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਏਹ ਅਛਾਈ ਬੁਰਾਈ ਦੀ ਪਹਿਚਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਗਿਆਨੀ ਜੀਵ ਜੰਤ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਮੁਗਧ ਹੋਣਾ ਇਕ ਅਚੰਭੇ ਦੀ ਗਲ ਹੈ । ਏਥੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਹਿਤ ਬੇਅੰਤ ਕੀੜੀਆਂ ਕਠੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ । ਇਕ ੨ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਤਿਸੰਗੀ ਦੇ ਉਪਰ ਸੌ ਸੌ ਬੈਠ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਛ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਜਦ ਤਕ ਵਾਰ ਦਾ ਭੋਗ ਨਹੀਂ ਪਿਆ । ਢਾਈ ਘੰਟੇ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਰਿਹਾ, ਜਦ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧਿਆ ਤਾਂ ਬਾਦ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਤੋਰਿਆ । ਸਤਿਗੁਰੂ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਏਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀੜੀ ਤੋਂ ਹਾਥੀ ਤਕ ਨਾਲ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਸਨੇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਫਿਰ 'ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਆਪ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ' ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਜੰਤ ਬਣਾਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਆਖੋ ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ !

ਮੁਰਚੀਜ਼ਨ ਫਾਲ (ਝਰਨਾ)

ਮੁਸਿੰਦੀ ਟਾਊਨ ਤੋਂ ਮੁਰਚੀਜਨ ਫਾਲ ੧੬੫ ਮੀਲ ਹੈ । ਸ੍ਰ. ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਨਾਲ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੀ ਓਥੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਪਕੀ ਕਰ ਲਈ । ਭਾਵੇਂ ਏਥੋਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਫਿਰ ਵੀ ਹਜੂਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਐਹੋ ਜੇਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੇਖ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ । ਬਸ ਤਿਆਰੀ ਅਰੰਭੀ ਗਈ, ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤ ਸਮੇਤ ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿਤੇ ।

ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਾ ਮਿਲਜ਼ ਤੋਂ ੧੩੦ ਮੀਲ ਦੀ ਵਿਥ ਤੇ ਮੁਰਚੀਜ਼ਨ ਫਾਲਜ਼ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਰਕ ਦੀ ਹਦ ਆ ਗਈ । ਸਾਹਮਣੇ ਦੋ ਲਕੜਾਂ ਗਡਕੇ ਇਕ ਬੋਰਡ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਉਪਰ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, Wai. kingo Control Post, ਅਤੇ You Enter The Park Your

own RisK,ਵਾਈ ਕਿੰਗੋ ਕੰਟਰੋਲ ਪੋਸਟ। ਏਹ ਏਥੇ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ, ਅਰਥ ਹੈ, ਨਿਗਰਾਨੀ ਰਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਅਗੇ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜੁੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਦਾਖਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ, ਭਾਵ ਕੋਈ ਜਾਨਵਰ ਛੇੜ ਛਾੜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹਮਲਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਜੁੰਮੇਵਾਰੀ ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਯੁਗੰਡਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਏਥੇ ਦੇਖ ਰੇਖ ਰਖਣ ਲਈ ਕੁਝ ਇਕ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਰਖੇ ਹੋਏ ਹਨ ਓਹ ਝਟ ਪਟ ਆਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਲੋ ਗਏ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਵੀ ਇਸ ਅੰਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਨ, ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਮੋਟਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਦਮੀ ਗਿਣਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੇ। ਤਾਂ ਸ੍ਰ. ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾਰ ਵਿਚੋਂ ਉਤਰਕੇ ਓਹਨਾਂ ਨਾਲ ਉਸਬੋਲੀ ਵਿਚ ਗਲ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਏਧਰ ਰਹਿੰਦੇ ਕਰਕੇ ਵਾਕਫੀ ਬੜੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਏਹ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਵੀ ਬੜੇ ਹਨ ਝਟ ਪਟ ਗਲ ਬਾਤ ਕਰਕੇ ਜਿੰਨੇ ਸ਼ਲਿੰਗ ਫੀ ਆਦਮੀ ਦੀ ਫੀਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਕਰਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਦੇ ਦਿਤੇ ਤੇ ਰਸੀਦ ਲੈਕੇ ਮੋਟਰਾਂ ਅਗੇ ਲੰਘਾ ਲਈਆਂ। ਏਥੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚ ਜਿੰਨਾਂ ਵੀ ਹੋਇਆ ਸਾਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਦਿਤਾ। ਏਥੋਂ ਥੋੜੀ ਦੂਰ ਜਾਕੇ ਦਰਯਾ ਨੀਲ ਦਾ ਪਤਣ ਆ ਗਿਆ।

ਏਥੇ ਇਕ ਬੰਨੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਬੇੜੀ ਨਾਲ ਪਾਰ ਹੋਈਦਾ ਹੈ। ਮੋਟਰਾਂ ਵੀ ਫੇਰੀ (ਬੇੜੀ) ਵਿਚ ਲੰਘਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਹਰੇਕ ਮੋਟਰ ਦੇ ਦੋ ਸ਼ਲਿੰਗ ਕਰਾਇਆ ਹੈ ਪਾਰ ਲੰਘਾਈ ਦਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀਂਜੇ ਵਾਲੇ ਦੀ ਮੋਟਰ ਲੰਘਾਈ, ਇਸਤੋਂ ਬਾਦ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਅਤੇ ਪਿਛੋਂ ਹੋਰ ਲੰਘਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਫੇਰੀ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਇਕ ਮੋਟਰ ਹੀ ਪਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬੇੜੀ ਪਾਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਫੋਟੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਵੀ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬੇੜੀ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਓਹ ਸੀਨ ਸਮਾਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਦਾ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਦ ਬਣਬਾਸ ਜਾਣ ਲਗੇ ਬੇੜੀ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਚਰਨ ਛੁਹਦਿਆਂ ਹੀ ਸਿਲਾ ਹੋਈ ਪਈ ਗੌਤਮ ਨਾਰੀ ਅਹਲਿਆ ਦਿਬ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ! ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ!! ਕਹਿੰਦੀ ਹੋਈ ਅਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਉਡ ਗਈ। ਏਹ ਅਚਰਜ ਕੌਤਕ ਦੇਖਕੇ ਬੇੜੀ ਦੇ ਮਲਾਹ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਰਾਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਚਰਨ ਧੋਇ ਬਿਨਾ ਬੇੜੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠਣ ਦੇਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਤੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਲਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਛੋਂਹਦਿਆਂ ਹੀ ਪਥਰ ਉਡ ਗਿਆ। ਕਿਤੇ ਮੇਰੀ ਬੇੜੀ ਵੀ ਏਦਾਂ ਨਾ ਉਡ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਪਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ—

ਰਘਪਤ ਚਰਨ ਛੁਹੰਦਿਆਂ
ਗਈ ਸੁਰਗ ਪੁਰ ਬਣੇ ਬਿਬਾਣਾ।

ਅਤੇ ਮਲਾਹ ਭਗਵਾਨ ਰਾਮ ਦੇ ਚਰਨ ਧੋਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲੇ ਇਉਂ ਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ—

ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਉ ਪਖਾਰੂੰ ਪ੍ਰਭੂ
ਪਾਛੇ ਪਾਰ ਉਤਾਰੂੰ।
ਚਰਨ ਕਵਲ ਕੀ ਧੂੜ ਤਿਹਾਰੀ
ਫਿਰ ਕਬ ਮਸਤਕ ਲਾਊਂ।
ਕਹੋ ਪ੍ਰਭੂ ਮੁੜ ਕਦ ਆਓਗੇ
ਕਬ ਤਕ ਪੰਥ ਨਿਹਾਰੂੰ। ਪ੍ਰਭੂ ਫਿਰ.........
[ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ

ਭਗਵਾਨ ਪ੍ਰੇਮ ਮੁਗਧ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ—

ਤੁਮ ਨੇ ਗੰਗਾ ਪਾਰ ਲਗਾਇਆ
ਮੈਂ ਤੋਹਿ ਭਵਜਲ ਤਾਰੂੰ।
ਪ੍ਰਭੂ ਫਿਰ ਗੰਗਾ ਪਾਰ ਉਤਾਰੂੰ।

ਓਹ ਰਾਮ ਤ੍ਰੇਤੇ ਯੁਗ ਵਿਚ ਬੇੜੀ ਤੇ ਗੰਗਾ ਪਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਜ ਕਲਿਜੁਗ ਵਿਚ ਓਹੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਜੀਵਨ ਨੰਦਨ ਅਫਰੀਕਾ ਮਹਾਂ ਦੀਪ ਖੰਡ ਵਿਚ ਦਰਯਾ ਨੀਲ ਪਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਓਦੋਂ ਚਰਨ ਛੋਹ ਨਾਲ ਪਥਰ ਹੋਈ ਸਤੀ ਅਹਲਿਆ ਅਤੇ ਭੀਲਣੀ ਆਦਿਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰਿਆ ਸੀ ਹੁਣ ਅਨੇਕਾਂ ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀ ਜਲਹੋੜੇ ਅਤੇ ਮਲੇਛਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਪਾਵਨ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਤੇ ਗੁੰਗੀਆਂ ਜੀਭਾਂ

ਵਾਲੇ ਪੰਛੀ, ਅਤੇ ਬੁਧ ਵਾਲੇ ਮਨੁਖ ਦੇਵ ਰੂਪ ਹੋਕੇ ਇਉਂ ਗਾ ਰਹੇ ਸਨ–

(ਰਾਗ ਬਸੰਤ ਬਹਾਰ) ਤਾਲ ਤਿੰਨ–

ਆਜ ਸਖੀ ਆਈ ਰੇ ਬਸੰਤ ਬਹਾਰ ।

ਅਸਥਾਈ– ਝੂਮ ਝੂਮਕੇ ਗੀਤ ਗੌਂਦੀਆਂ
ਸਖੀਆਂ ਪੀਂਘ ਉਲ੍ਹਾਰ । ਆਜ ਸਖੀ.........

ਅੰਤਰਾ– ਧਰਤੀ ਮਉਲੀ ਜੀਆ ਜੰਤ ਜਾਗੇ,
ਮਧੁਰ ਮਧੁਰ ਧੁਨ ਘਨਹਰ ਗਾਜੇ,
ਠੰਢੀ ਪਵੇ ਫੁਹਾਰ । ਆਜ ਸਖੀ.........
ਦਾਦਰ ਮੋਰ ਪਪੀਹੇ ਕੂਕਣ,
"ਕੰਵਲ" ਬਗੀਚੇ ਫਲਕਰ ਸੂਕਣ
ਆਇਆ ਰਾਮ ਅਵਤਾਰ ।
ਆਜ ਸਖੀ ਆਈ ਬਸੰਤ ਬਹਾਰ ।

ਇਤ ਆਦਿ ਮਨੋਂਰੰਜਨ ਸਬਦ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੂੰ ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ–

ਤੂ ਚਉ ਸਾਜਣ ਮੈਡਿਆ
ਡੇਈ ਸਿਸ ਉਤਾਰ ।
ਨੈਣ ਮਹਿੰਜੇ ਤਰਸਦੇ
(ਫਿਰ) ਕਦ ਪਸੀ ਦੀਦਾਰ ।

ਇਸ ਪਤਣ ਤੋਂ ਮਰਚੀਜ਼ਨ ਫਾਲਜ਼ ਤਕ ੩੪ ਮੀਲ ਖੁਸ਼ਕੀ ਰਸਤਾ ਹੈ । ਸਿਧਾ ਅਗਨ ਬੋਟ ਵੀ ਚਲਦਾ ਹੈ । ਏਹ ਪੈਂਡਾ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਦੀ ਕੇਵਲ ੭ ਮੀਲ ਹੈ ਪਰ ਅਗੋਂ ਇਕ ਮੀਲ ਫਾਲ (ਝਰਨੇ) ਤਕ ਪੈਦਲ ਤੁਰਨਾਂ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਏਸ ਪਤਣ ਤੇ ਅਸੀਂ ਕਰੀਬਨ ੧੦॥ ਵਜੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਾਂ ਮੋਟਰਾਂਲੰਘਦਿਆਂਕਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ੧ਵਜ ਗਿਆ । ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ, ਬਾਬਾ ਜੀ, ਭਾਈ ਜੀ ਤੇ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਆਦਿਕ ਸੰਤ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਮੋਟਰ ਵਿਚ ਬੈਠਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਰ ਪਏ ਸਨ । ਬਾਕੀ ਸੰਗਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੋਟਰਾਂ ਪਤਣ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਕਠੇ ਹੋਕੇ ਪਿਛੋਂ ਤੁਰੇ । ਏਸ ਦਰਿਆ ਤੇ ਮਗਰਮੱਛ, ਦਰਯਾਈ ਘੋੜੇ, ਅਤੇ ਹਾਥੀ ਤੇ ਬਾਰਾਂ ਸਿੰਗੇ, ਹਰਨ ਜ਼ੈਬਰਾ (ਉਠਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦੇ) ਬਾਂਦਰ ਅਤੇ ਲੰਗੂਰ ਮੰਮ (ਗੁਰੀਲਾ) ਆਦਿ ਬਹੁਤ ਹਨ । ਬਾਰਸ਼ ਘਟ ਦੀ ਵਜਾ ਕਾਰਨ ਏਹ ਬਣ ਸੁਕਾ ਪਿਆ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੇ ਲਾਗੇ ਜਾਨਵਰ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਔਂਦੇ ਸਨ ।

(ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਇਸ ਅੰਕ ਵਿਚ ਦੇਖੋ)

ਉਚੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਨੀਵੇਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਡਿਗੇ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ Falls ਫਾਲਜ਼ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ "ਝਰਨਾਂ" ਭਾਵ "ਝਰਨਾ ਝਰਦਾ ਨਿਝਰੋ" (ਭਾ: ਗੁ:) ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਝਰਨੇ ਹਨ, ਜਿੰਨੇ ਦਰਿਆ ਹਨ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਪਹਾੜੀ ਪਰਗਣਿਆਂ ਵਿਚ ਦੀ ਲੰਘਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਦਰਿਆ ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਜਿਸਤੇ ਝਰਨੇ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਪ੍ਰਸਿਧ ਝਰਨੇ ਇਹ ਹਨ–

ਬ੍ਰਾਡਿਕ ਫਾਲ ਝਰਨਾ, ਨਿਜੋਆ ਦਰਿਆ ਤੇ । ਥੀਂਕਾ ਫਾਲ ਝਰਨਾ, ਕੀਨੀਆਂ ਵਿਚ ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ੩੦ ਮੀਲ ਦਾਨੀਆਂ ਨਦੀ ਦੇ ਸੰਗਮ ਉਪਰ । ਰੂਈ ਰੋ ਝਰਨਾ ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ੧੨ ਮੀਲ ਹੈ । ਏਥੋਂ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਨੈਰੋਬੀ ਪੁਚਾਈ ਗਈ ਹੈ । ਥਾਮਸਨ ਫਾਲ (ਝਰਨਾ) ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ਲਗ ਪਗ ੧੦੦ ਮੀਲ ਹੈ । ਏਹ ਬਹੁਤ ਉਚੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਡਿਗਦਾ ਹੈ ਹੇਠ ਜਾਣੀ ਧੂਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਲਿਉਗਾਰਡ ਫਾਲ (ਝਰਨਾ) ਤੇ ਫੋਰਟੀਨ (ਚੌਦਾਂ) ਫਾਲ, ਝਰਨੇ ਆਥੀ ਦਰਿਆ ਤੇ ਹਨ । ਏਥੇ ੧੪ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਡਿਗਦਾ ਹੈ, ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ੬੦ ਮੀਲ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹਨ ।

ਏਸ ਪਤਣ ਤੋਂ ਲੰਘਕੇ ਅਸੀਂ ਪੌਣੇ ਦੋ ਵਜੇ ਮੁਰਚੀਜ਼ਨ ਫਾਲਜ਼ ਤੇ ਪੁਜੇ । ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਪੌੜੀਆਂ ਉਤਰਕੇ ਹੇਠਾਂ ਚਲੇ ਗਏ । ਏਥੇ ਪਾਣੀ ਬੜੇ ਜੋਰ ਨਾਲ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿੰਨੀ ਥਾਂ ਵਿਚ ਦੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਦਰਿਆ ਦਾ ਪਾੜਾ ਤਕਰੀਬਨ ੨ ਫਰਲਾਂਗ ਹੋਵੇਗਾ, ਝਰਨੇ ਵਾਲੀ ਜਗਾ ਜਿਥੋਂ ਦੀ ਪਾਣੀ ਡਿਗਦਾ ਹੈ ਮਸਾਂ ੧੨ ਫੁਟ ਚੌੜਾਈ ਹੋਵੇਗੀ । ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੀਂ ਕੁਦਰਤੀ ਭਾਰੀ ਪਥਰ

ਦੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ ਹਨ, ਪਾਣੀ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਵਗਣ ਤੇ ਮੋਟੀ ਝਗ ਅਤੇ ਧੂੰਆਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਛੋਟੇ ਪਾੜੇ ਤੇ ਇਕ ਪੁਲ ਬਣਿਆਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, (ਫੋਟੋ ਅੰਦਰ ਹੈ) ਯਾਤਰੂ ਏਥੋਂ ਦੀ ਲੰਘਕੇ ਅਗੇ ਇਕ ਹੋਟਲ ਹੈ ਓਥੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਭੋਜਨ ਪਾਣੀ ਛਕਦੇ ਤੇ ਰੁਚੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਸਰਾਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਆਦ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਅਧਾ ਘੰਟਾ ਹੀ ਠਹਿਰੇ ਸਾਂ, ਨਠ ਭਜਕੇ ਫਾਲ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਤੇ ੨ ਵਜਕੇ ੧੦ ਮਿੰਟ ਤੇ ਵਾਪਸ ਪਤਣ ਆ ਗਏ, ਜਿਥੋਂ ਗਏ ਸੀ।

ਚੂੰਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਪਤਣ ਤੇ ਆ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ ਸੋ ਬੇੜੀ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲਗ ਪਏ। ਸ੍ਰ. ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਪਤਣ ਤੋਂ ਪਿਛਾਂਹ ਮਿੱਲ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਸੰਗਤ ਮੁੜਦੀ ਨੂੰ ਏਹ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਸੰਗਤ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਲੈਕੇ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਪੱਤਣ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਪਏ ਸਭ ਨੇ ਰੁਚੀ ਅਨੁਸਾਰ ਭੋਜਨ ਛਕਿਆ, ਵਕਤ ਦੀ ਤੰਗੀ ਕਾਰਨ ਬੇੜੀ ਦੇ ਮਲਾਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਛ ਹੋਰ ਪੈਸੇ ਦੇਕੇ ਕਾਰਾਂ ਝਟ ਪਟ ਪਾਰ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਹਾਹੈ 'ਪੈਸੇ ਵਾਲਿਆ ਬੜੀ ਬਹਾਰ, ਬਿਨ ਪੈਸੇ ਤੋਂ ਧੱਕੇ ਚਾਰ। ਏਥੋਂ ੪ ਵਜਕੇ ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟ ਤੇ ਚਲਕੇ ਸਿਧੇ ਮੁਸਿੰਦੀ ਟਾਊਨ ਪਹੁੰਚੇ। ਪਿਛਲੀ ਤਰਾਂ ਹੁਣ ਵੀ ਸ੍ਰ. ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮੋਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਟੈਂਕੀਆਂ ਪਟਰੌਲ ਨਾਲ ਭਰਾ ਦਿਤੀਆਂ। ਤਕਰੀਬਨ ੭॥ ਵਜੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਮ ਰਮਈਆ ਕਰਕੇ ਕੰਪਾਲੇ ਨੂੰ ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿਤੇ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਕੁਛ ਸੰਗਤ ਕੰਪਾਲੇ ਤਕਰੀਬਨ ੧੧ ਵਜੇ ਰਾਤ ਦੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਬਾਕੀ ਸੰਗਤ ੧੨ ਵਜੇ ਪਹੁੰਚੀ, ਉਤਾਰਾ ਸ੍ਰ. ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਰਜ ਦੇ ਘਰ ਹੀ ਸੀ। ਲਾਂਗਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁਕਾ ਸੀ ਸਭ ਨੇ ਰੁਚੀ ਅਨੁਸਾਰ ਲੰਗਰ ਛਕਿਆ ਤੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਹਿਤ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਅਸਥਾਨ ਮਲ ਲਏ। ਨਿਤ ਕਰਮਾਨੁਸਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦਾ ਕੀਰ-ਤਨ ਏਥੇ ਉਤਾਰੇ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੋਇਆ, (ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ੪ ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਾ ਮਿਲਜ਼ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਸੀ ਉਸ ਦਿਨ ਕੰਪਾਲੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਸਵੇਰੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਹਜ਼ੂਰ ਨੂੰ ਵਦੈਗੀ ਸਮੇਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਕੰਪਾਲਾ ਵਲੋਂ ੨੫੦੦ ਸ਼ਲਿੰਗ ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਚਰਨ ਭੇਟਾ ਕੀਤਾ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ੨੫੦ ਸ਼ਲਿੰਗ ਭੇਟਾ ਕੀਤੇ। ਬਾਕੀ ਹਰੇਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ੧੦੧ ਸ਼ਲਿੰਗ ਤੇ ਸਿਰੋਪਾਉ ਭੇਟਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ। ਅਤੇ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸਭਾ ਕੰਪਾਲਾ ਵਲੋਂ ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਚਰਨ ਭੇਟਾ ੫੦੦ ਭੇਟਾ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਧਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਜਣਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਚਰਨ ਪਾਕੇ ਨਿਵਾਜਿਆ। ਇੰਡੀਅਨ ਬਿਲਡਿੰਗ ਕਨਟਰੈਕਟਰ ਕੰਪਾਲਾ ਔਫਸ ਵਿਚ, ਸ੍ਰ. ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਲਸੀ (ਸੁਰਗਵਾਸੀ ਸ੍ਰ. ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਭਰਾਤਾ) ਦੇ ਘਰ, ਮਿਸਜ਼ ਸ਼ਾਮਜੀ ਹਰਜੀ ਐਂਡ ਬ੍ਰਾਦਰਜ ਅਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ੍ਰੀ ਨਰੈਣ ਭਾਈ ਆਦਿ ਦੇ ਘਰੀਂ। ਉਪਰੰਤ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰਕੇ ੬ ਫਰਵਰੀ ਸਵੇਰੇ ਸੰਗਤ ਸਮੇਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜੀਂਜੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਚਾਲੇ ਪਾਏ। ੧੦॥ ਵਜੇ ਜੀਂਜੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਸ੍ਰ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਕੋਠੀ, ਏਥੇ ਫਿਰ ਸੰਗਤ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪੂਰਬਕ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਫਲ ਫਰੂਟ ਛਕਕੇ ਅਰਾਮ ਕੀਤਾ ਦਪੈਹਰ ਤੋਂ ਬਾਦ ੫ ਤੋਂ ੬ ਜਪੁ ਅਤੇ ਸਵਾ ਛੇ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਜਣਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਚਰਨ ਪਾਏ। ਸ੍ਰ. ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਾ ਮਿਲਜ ਦੇ ਘਰ। ਜੀਂਜੇ ਸ੍ਰਦਾਰ ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ੰਕਰ, ਸ੍ਰ. ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰ. ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਦੀਪੁਰ, ਸ੍ਰ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੰਡੇ ਕਲਾਂ, ਸ੍ਰਦਾਰ ਪਰੀਤਮ ਸਿੰਘ

ਯੋਗੀ-ਰਾਜ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਕਰੀਚੋ) ਆਪਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਨੂੰ ਬੜਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਈ ਅ: ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਬੜਾ ਹਿਤ ਰਖਦੇ ਹਨ

ਸੰਤ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਮੁਬਾਸਾ) ਆਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਸੇਵਕ ਹਨ ਅਤੇ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਸੰਗਤ ਦੇ ਮੁਬਾਸੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਭਗਤ ਜੀ ਪਨੇਸਰ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਨਾਮ ਸੰਗਤ ਨੈਰੋਬੀ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਹਨ

ਸੰਤ ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰ

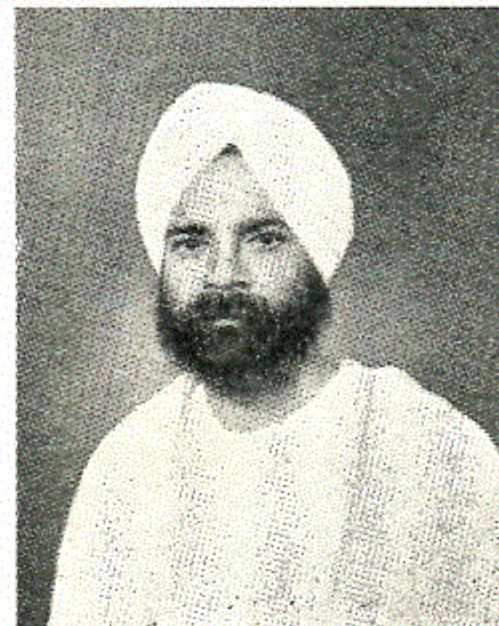
ਸੰਤ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਿਰਦੀ ਹੈਡ ਆਫ਼ਿਸ ਨੈਰੋਬੀ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਤੇ ਦਾਨੀ ਸਜਣ

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ(ਕਕਤ) ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੈਰੋਬੀ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ

ਸ੍ਰੀ ਸੰਤ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਸਟਤ ਮੈਂਬਰ।

ਸ੍ਰੀ ਬਾਬੂ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮੀਤ ਸਕਤ੍ਰ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੈਰੋਬੀ

ਸੰਤ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਈਸਟ ਅਫ-ਰੀਕਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ

ਸੰਤ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਈਸਟ
ਅਫਰੀਕਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਅਫਰੀਕਾ

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸਟੋਰਕੀਪਰ ਨੈਰੋਬੀ

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪ
ਅਖੰਡ ਪਾਠੀ ਤੇ ਕਵੀਜਨ ਹਨ

ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਟਤ ਸਜਣ
ਸਰਦਾਰ ਮੇਹਰਬਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਸ਼ੌਕ'
ਆਪ ਕਵੀ ਜਨ ਤੇ ਤਕੜੇ ਵਰਕਰ ਹਨ

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਪਭਤ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸਥਾਪਤ ਖਜ਼ਾਨਚੀ

ਬੀਬੀ ਬਲਵੰਤ ਕੌਰ ਜੀ ਨਾਮਧਾਰੀ
ਇਸਤ੍ਰੀ ਸਭਾ ਦੀ ਜਨਮ ਦਾਤਾ

ਸ੍ਰੀ ਮਤੀ ਬੀ: ਨਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ
ਸਕੱਤ੍ਰ, ਈ: ਅ: ਨਾਮ: ਸੰਗਤ (ਹੈਡ ਆ:
ਨੈਰੋਬੀ) ਇਸਤ੍ਰੀ ਜਥਾ

ਸ੍ਰੀ ਮਤੀ ਬੀ: ਜਗਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ
ਜਥੇਦਾਰ ਈ: ਆ: ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ
(ਐਡ ਆਫਿਸ ਨੈਰੋਬੀ) ਇਸਤ੍ਰੀ ਜਥਾ

ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਘਰ ਤੇ ਵਰਕ ਸ਼ਾਪ ਵਿਚ, ਸ੍ਰ. ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਇੰਜਨੀਰਿੰਗ ਵਰਕਸ ਦੇ ਘਰ, ਏਥੇ ਇਨਾਂ ਨੇ ਹਜ਼ੂਰ ਨੂੰ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਫਲਾਂ ਫੁਲਾਂ ਦੇ ਬੂਟੇ ਦਿਖਾਏ, ਸੁਦਾਰ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ੍ਰ. ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਦਿ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਦੀਵਾਨ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸਕੂਲ ਹਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਪੰਡਤ ਜੀ ਨੇ ਦੀਵਾਨ ਲਾਕੇ ਬੜਾ ਰਸ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ੧੪ ਸਰੀਰਾਂ ਭਜਨ ਪੁਛਿਆ।

੭ ਫਰਵਰੀ ਸਵੇਰੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਏਥੇ ਉਤਾਰੇ ਵਾਲੀ ਜਗਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਰਾਮਗੜੀਆ ਸਭਾ ਜੀਂਜਾ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੇ ਸਰਦਾਰ ਪਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਹਥੀਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨ ਭੇਟਾ ੧੦੦੦, ਸ਼ਲਿੰਗ ਤੇ ਸਿਰੋਪਾਉ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ੨੫੧ ਸ਼ਲਿੰਗ ਤੇ ਦਸਤਾਰਾ ਭੇਟਾ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਬੜੇ ਜੋਰਦਾਰ ਸਬਦਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਅਸ਼ੀਰ ਵਾਦ ਦਿਤੀ ਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਸ਼ੁਭ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ। ਕਮਾਈ ਚੋਂ ਦਸਵੰਧ ਕਢਣਾਂ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਆਦਿਕ ਨਸੀਹਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਪਰੰਤ ਲੰਗਰ ਛਕ ਛਕਾਕੇ ਜੀਂਜੇ ਤੋਂ ੭-੩੦ ਵਜੇ ਮੁੰਬਾਲੀ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾਂ ਹੋਏ।

ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਟਉਨ ਟਰੋਰੋ ਔਂਦਾ ਹੈ। ਏਥੋਂ ਮੰਬਾਲੀ ਕਰੀਬਨ ੨੫ ਮੀਲ ਤੇ ਹੈ। ਏਥੇ ਸ੍ਰ. ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਮਰਾਹ ਅਤੇ ਟਉਨ ਦੇ ਹੋਰ ਮੁਖੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨ ਪੁਔਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਰਸਤਾ ਰੋਕੀ ਖੜੇ ਸਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜ਼ੀ ਦੀ ਕਾਰ ਕਰੀਬਨ ੧੧ ਵਜੇ ਏਥੇ ਪਹੁੰਚੀ, ਤਾਂ ਅਗੋਂ ਸ੍ਰੀ ਡੀ. ਡੀ. ਬਾਵਾ, ਏਹ ਬਾਵਾ ਜੀ ਕਰੀਬਨ ੩੦ ਸਾਲ ਤੋਂ ਟਰੋਰੋ ਟਉਨ ਵਿਚ ਰੈਂਹਦੇ ਹਨ, ਭਾਵ ਕੀ ਟਰੋਰੋ ਟਉਨ ਦਾ ਮੁਢ ਹੀ ਇਨਾਂ ਨੇ ਬਧਾ ਹੈ, ਸੁਦਾਰ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸੁਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਯਾਰਡ ਫੋਰ-ਮੈਨ ਟਰੋਰੋ ਰੇਲਵੇ। ਅਤੇ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਬਮਰਾਹ ਆਦਿਕ ਸਜਣਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ ਦੇ ਫੁਲਹਾਰ ਪਾਕੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਨਿਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਜਨਮ ਸਫ਼ਲ ਕੀਤਾ। ਏਥੋਂ ਚਲਕੇ ਕਰੀਬਨ ੧੨ ਵਜੇ ਮੰਬਾਲੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਅਗੋਂ ਸੁਦਾਰ ਪਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਲਿੜ੍ਹਾਂ ਵਾਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਬਿਲਡਿੰਗ ਕੰਨਟਰੈਕਟਰ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਫਰਮ ਹੈ, (ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਪਦਾਰਥ ਬੇਅੰਤ ਹੈ) ਆਪਣੀ ਮੋਟਰ ਕਾਰ ਫੁਲਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਈ ਹੋਈ ਤੇ ਹੋਰ ਮੋਟਰਾਂ ਵੀ ਕਈ ਨਾਲ ਸਨ, ਟਉਨ ਤੋਂ ੩–੪ ਮੀਲ ਬਾਹਰ ਹੀ ਆ ਪਹੁੰਚੇ ਬੜੇ ਗੱਦ ੨ ਹਿਰਦੇ ਨਾਲ ਪਰਭੂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਦੇ ਨਾਹਰਿਆਂ ਨਾਲ ਅਸਮਾਨ ਗੂੰਜ ਉਠਿਆ। ਸਵਾਗਤੀ ਸਜਣਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਏਹ ਹਨ:

ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ, ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਭੋਗਲ, ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਭੋਗਲ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਬੇਅੰਤ, ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਬਿਜਲੀ ਮੈਨ, ਨੌਰਾਤਾ ਸਿੰਘ ਆਤਮਾਂ ਸਿੰਘ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਬਾਂਸਲ, ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਸਾਦਕ ਪੁਰੀ, ਅਤੇ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਫੋਟੋ ਗਰਾਫਰ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ, ਬਾਬਾ ਜੀ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੇਵਕ ਵੀ ਸਰਦਾਰ ਪਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਏ, ਉਤਾਰਾ ਸੁਦਾਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਸੀ। ਹੋਰ ਸੰਗਤ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਆਣ ਪਹੁੰਚੀ ਏਥੇ ਵੀ ਨਰ ਨਾਰੀਆਂ ਦੀ ਬੜੀ ਭੀੜ ਹੋ ਗਈ, ਸਭ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਉਤੋਂ ਦੀ ਫੁਲ ਬਰਸਾਏ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ, ਬਾਬਾ ਜੀ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਪਾਨ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਿਆ। ਕੁਛ ਅਰਾਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਜਨਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਚਰਨ ਪਾਏ।

ਸੁਦਾਰ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ, ਸ੍ਰ. ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਭੋਗਲ, ਸੁਦਾਰ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੁਦਾਰ

ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਭੋਗਲ ਸ੍ਰਦਾਰ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੇਅੰਤ, ਸ੍ਰਦਾਰ ਨਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਇਲੈਕਟਰੀਸ਼ਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਨੁਰਾਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੋਹਲ, ਮੈਸਰਜ਼ ਇੰਡੀਅਨ ਬਿਲਡਿੰਗ ਕੰਟਰੈਕਟਰ ਸ੍ਰ. ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਮੈਸਰਜ਼ ਨਾਨਕ ਐਜੀਨੀਰਿੰਗ ਵਰਕਸ ਸ੍ਰਦਾਰ ਚੰਨਣ ਜੀ ਬਾਂਸਲ. ਸ੍ਰ. ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਦਕ ਪੁਰੀ, ਸ੍ਰਦਾਰ ਨਰੰਜਣ ਜੀ ਫੋਟੋ-ਗਰਾਫਰ, ਉਪਰੰਤ, ਚੰਨਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਬਿਲਡਿੰਗ ਕੰਟਰੈਕਟਰ ਦੀ ਵਰਕ ਸ਼ਾਪ ਵਿਚ ੬ ਤੋਂ ੭ ਤਕ ਜਪੁ ਕੀਤਾ।

ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਮੰਬਾਲੀ ਵਿਖੇ ੭-੩੦ ਵਜੇ ਅਰੰਭ ਹੋਇਆ। ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਮਿਠ ਸੁਰ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਮੁਗਧ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ। ੮-੧੫ ਤੋਂ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਪਵਿਤਰ ਬਚਨ ਕਹੇ। ਤਬੀਅਤ ਕੁਛ ਢਿਲੀ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ੨੦ ਮਿੰਟ ਹੀ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਉਪਦੇਸ ਕੀਤਾ। ਉਪਰੰਤ ਪੰਡਤ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਦੀਵਾਨ ਲਾਇਆ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ੬੦ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮਾਈ ਭਾਈ ਨੇ ਭਜਨ ਪੁਛਿਆ। ੮ ਫਰਵਰੀ "ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਸਚ ਨਾਉ ਵਡਿਆਈ ਵੀਚਾਰ" ਤੜਕੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹੋਇਆ, ਸਭ ਸੰਗਤ ਸਮਾਧੀ ਇਸਥਿੱਤ ਸੀ ਘੰਟਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅੱਖ ਦੇ ਫੇਰ ਵਿਚ ਹੀ ਬੀਤ ਗਿਆ। ਭੋਗ ਤੋਂ ਬਾਦ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਉਪਮਾਂ ਵਿਚ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਕਵਤਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ। ਕਵੀ ਸ੍ਰਦਾਰ ਨਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਨਿਰੰਜਣ' ਤੇ ਸ੍ਰਦਾਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਨ ਬੜਾ ਰਸ ਬਣਿਆਂ। ਉਪਰੰਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਮੰਬਾਲੀ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨ ਭੇਟਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਹਥੀਂ ੧੦੦੧ ਸ਼ਲਿੰਗ ਤੇ ਦਸਤਾਰ ਮਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਬਾਬਾ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ੧੦੧ ਸ਼ਲਿੰਗ ਤੇ ਦਸਤਾਰ ਪੰਡਤ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ੧੦੧ ਤੇ ਦਸਤਾਰ ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਸ੍ਰਦਾਰ ਦਰਸ਼ਣ ਸਿੰਘ ਤੇ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ੧੦੧ ਤੇ ਦਸਤਾਰ ਆਦਿ ਭੇਟਾ ਕੀਤੇ ਤੇ ਸਕੱਤ੍ਰ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਬਾਂਸਲ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਬੜੇ ਪਰੇਮ ਨਾਲ ਧੰਨ-ਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਸਭਨੂੰ ਸਤਿ ਧਰਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ। ਸੰਗਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਪਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁ-ਸਾਰ ਸ੍ਰਦਾਰ ਪਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਗਰੈਹ ਵਿਖੇ ਪੁਤਰ ਦੀ ਦਾਤ ਹਿਤ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਦੋਨੋ ਭਰਤਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸਣੇ ਕੇਸੀਂ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਇਕ ੨ ਪੱਕੀ ਮਾਲਾ ਭਜਨ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਆਗ੍ਰਹ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ "ਜਿਹ ਘਰ ਸਾਧ ਨਾ ਸੇਵੀਐ ਹਰ ਕੀ ਪੂਜਾ ਨਾਹਿ। ਤੇ ਘਰ ਮਰਹੱਟ ਸਾਰਖੇ ਭੂਤ ਵਸਹਿ ਤਿੰਨ ਮਾਂਹਿ। 'ਕਬੀਰ' ਅਤੇ 'ਕਬੀਰ ਸੇਵਾ ਕੌ ਦੋਨੋ ਭਲੇ ਇੱਕ ਸੰਤ, ਇਕ ਰਾਮ। ਰਾਮ ਜੁਦਾਤਾ ਮੁਕਤਿ ਕਾ ਸੰਤ, ਜਪਾਵੈ ਨਾਮ। ਆਦਿ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਕੇ ਡੇਰੇ ਆ ਗਏ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਜਲਪਾਣੀ ਛਕਕੇ ਏਥੋਂ ਕਿਟਾਲੀ ਨੂੰ ਚਾਲੇ ਪਾਏ।

ਹੁਣ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਜੀ ਨੇ ਯੁਗੰਡਾ ਦੀ ਹੱਦ ਲੰਘ ਕੇ ਮੁੜ ਕੀਨੀਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਚਰਨ ਪਾਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਗਤਾਂ ਸਣੇ ਏਥੇ ੧੨ ਵਜੇ ਪੁਜੇ, ਕਰੀਬਨ ੧੦੦ ਮੀਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਪੈਂਡਾ ਕੀਤਾ, ਅਗੋਂ ਕਿਟਾਲੀ ਨਿਵਾਸੀ ਸੰਗਤ ਸੰਤ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਜਣ ਟਾਊਨ ਤੋਂ ਏਥੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਮੋਟਰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਲੌਣੇ ਅਰੰਭ ਦਿਤੇ। ਸਭਨੇ ਫੂਲ ਮਾਲਾ ਪਾਕੇ ਦੁਖ-ਭੰਜਨ ਚਰਨ ਪਰਸੇ। ਫੂਲ ਹਾਰ ਪੌਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂਮ ਹਨ :

ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਰਾਮਗੜੀਆ ਕਿਟਾਲੀ ਸ੍ਰਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ੨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਸ਼ੰਕਰ, ੩ ਸ੍ਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੀ ੪ ਸ੍ਰਦਾਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ੫ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ੬ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ੭ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ੮ ਸ੍ਰਦਾਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ੯ ਜੋਗਿੰਦਰ

ਸਿੰਘ ਜੀ ੧੦ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੋਗਲ ੧੧ ਸੂਦਾਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਦਿ ।

ਉਤਾਰਾ—ਸੂਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਪਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਲੰਬਰ ਸ਼ੰਕਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕੋਠੀ ਸੀ, ਜਲੂਸ ਮੋਟਰ ਕਾਰਾਂ ਨਾਲਕਿਟਾਲੀ ਬਜਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਏਥੇ ਪੁਜਾ । ਲਾਂਗਰੀ ਪੇਹਲਾਂ ਹੀ ਪੁਜ ਚੁਕੇ ਸਨ । ਸਭ ਨੇ ਇਸਨਾਨ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਾ ਛਕਿਆ ਅਤੇ ਕੁਛ ਚਿਰ ਅਰਾਮ ਕੀਤਾ । ਏਥੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਕਾਫੀ ਗੈਹਮਾਂ ਗੈਹਮ ਹੋ ਗਈ । ਕਿਉਂਕਿ ਮੰਬਾਲੀ, ਕਸੂਮੋ, ਐਲਡੋ-ਰੇਟ, ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ਹੋਰ ਸੰਗਤ ਵੀ ਆ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ ।

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸਭ ਦੀ ਰਾਜ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪੁਛੀ, ਉਪਰੰਤ ਜਪ ਦਾ ਵਕਤ ਹੋਗਿਆ, ਤੇ ਏਥੇ ਡੇਰੇ ਹੀ ੫ ਤੋਂ ੬ ਤੱਕ ਜਪੁ ਕੀਤਾ । ਭੋਗ ਤੋਂ ਬਾਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੂਬਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠ ਬਾਹਰ ਚੱਕਰ ਲੈਣ ਚਲੇ ਗਏ ।

ਕਿਟਾਲੀ ਵਿਖੇ ਜਿਨਾਂ ਸਜਣਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰ. ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਲੰਗਰ ਬਾਬਤ ਰਸਦ ਆਦਿਕ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਏਹ ਹਨ: ੧ ਸੂਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ੨ ਸਰਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ੩ ਸੂਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਸੰਗਪੁਰੀ ੪ ਸੂਦਾਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ੫ ਸ੍ਰ. ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਵਡਾਲੇ ਵਾਲਾ ੬ ਸੂਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭਮਰਾਹ ਪਿੰਡ ਨਗਰ, ੭ ਸੂਦਾਰ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ।

ਦੀਵਾਨ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ੭ ਵਜੇ ਰਾਮਗੜੀਆ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਿਟਾਲੀ ਦੇ ਬਚਿਆਂ ਦੇ ਪੜਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਲਾਇਆ ਗਿਆ । ਸੰਗਤ ਹੁੰਮ-ਹੁਮਾਕੇ ਆਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵੀ ਆਸਣ ਤੇ ਆ ਬਿਰਾਜੇ । ਰਾਗੀਆਂ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਪੰਡਤ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਦੀਵਾਨ ਲਾਇਆ, ਸਬਦ ਦੀ ਧਾਰਨਾਂ ਸੀ 'ਗਾਵੋ ਰੀ ਦੁਲਹਨੀ ਮੰਗਲ ਚਾਰ' ਅਨੇਕਾਂ ਪਰਮਾਣਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਸਿਧ ਕੀਤਾ । ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਦ ੪੫ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮਾਈ ਭਾਈ ਨੇ ਭਜਨ ਪੁਛਿਆ ।

੯ ਫਰਵਰੀ ਡੇਰੇ ਹੀ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਲਾਈ ਗਈ । ੭-੩੦ ਵਜੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਸ੍ਰ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਸਪੁਤ੍ਰ ਸੂਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਭੁਜੰਗੀ ਦੀ ਦਾਤ ਹਿੱਤ ਅਰਦਾਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ । ਕੁਛ ਛਕ ਛਕਾਕੇ ੯॥ ਵਜੇ ਚਰਨ ਪੌਣ ਦੀ ਰਸਮ ਅਰੰਭੀ,—ਕਿਟਾਲੀ ਟਿੰਬਰ ਕੰਪਣੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਰਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ । ੨ ਸ੍ਰ. ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾ: ਗੁ: ਕਿ: ੩. ਸੂਦਾਰ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਸਪੁਤ੍ਰ ਸਰਦਾਰ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਡਾਲੇ ਵਾਲੇ ੪. ਸੂਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਸੰਗ ਪੁਰੀ ੫ ਮੈਸਰਜ਼ ਇਮਪਾਇਰ ਐਂਜੀਨੀਰਿੰਗ ਵਰਕਸ । ਨੋਟ—ਸੂਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਸੰਗੀ ਪੁਰੀ ਨੇ ਚਰਨ ਪੌਣ ਸਮੇਂ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਚਰਨ ਭੇਟਾ ੭੦੦ ਸ਼ਲਿੰਗ ਮਥਾ ਟੇਕਿਆ ਇਹ ਇਸਨੇ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਦਸਵੰਧ ਕਢਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਹ ਇਕ ਕਿਰਤੀ ਸਿੰਘ ਸਾਦਾ ਮਿਲਨ ਸਾਰ ਠੰਢਾ ਸੁਭਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪੂਰਣ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਹੈ । ਹੋਰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਯਥਾ ਸ਼ਕਤ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ । ਉਪਰੰਤ ੯ ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਦੁਪੈਹਰੇ ੩ ਵਜੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੰਗਤ ਸਮੇਤ ਕਿਟਾਲੀ ਤੋਂ ਐਲਡੋਰੇਟ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ ਕੁਛ ਪੰਧ ਮੁਕਾਕੇ ਕਿਟਾਲੀ ਤੇ ਐਲਡੋਰੇਟ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ 'ਹੋਈ' ਨਾਮ ਦਾ ਬ੍ਰਿਜ (ਪੁਲ) ਔਂਦਾ ਹੈ । ਏਥੋਂ ਇਕ ਰਸਤਾ ਯੂਰਪੀਨ ਦੇ ਫ਼ਾਂਭੇ (ਫਾਰਮ) ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਭਾਈ ਜੀ ਅਤੇ ਕੁਛ ਹੋਰ ਸਜਣ ਰਸਤੇ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰ ਨਾਲ ਸਨ, ਏਥੇ ਘੋੜੇ ਦੇਖਣ ਚਲੇ ਗਏ । ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸੰਗਤ ੪ ਪੰਦਰਾਂ ਤੇ ਐਲਡੋਰੇਟ ਦੀ ਸੀਮਾਂ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਤਾਂ ਅਗੇ ਏਥੋਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਹੁੰਮ-ਹੁਮਾਕੇ ਪੁਜੀ ਹੋਈ ਸੀ ਇੰਤਜਾਰ ਕਰ ਰਹੀ

ਚੀ। ਇਕ ਬੜੀ ਸੁੰਦਰ ਕਾਰ ਫੁਲਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਕੇ ਖੜੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ । ਸਮਾਚਾਰ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲੈਹਰ ਦੌੜ ਗਈ । ਚੂੰਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਥੋਂ ਦੇਰ ਨਾਲ ਔਣਾ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਕੁਛ ਸਵਾਗਤੀ ਸਜਣ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਡੇਰੇ ਆ ਗਏ। ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਗੁਰਮੁਖ ਹਜੂਰ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਓਥੇ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਡੇਰਾ—ਸ੍ਰਦਾਰ ਕੁੰਵਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾਮੇ ਕਰੀਹੇ ਜਲੰਧਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਸੀ। ਲਾਂਗਰੀ ਸੰਤ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਤ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸੰਤ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਦਿ ਪੈਹਲਾਂ ਸ੍ਰ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਪੌਂਚ ਗਏ ਸਨ, ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸੰਗਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਕੇ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਜੁਟ ਗਈ । ਦੀਵਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਕੰਵਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਹੀ ਨੀਯਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਖੁਲੇ ਵੇਹੜੇ ਵਿਚ ਚਾਂਦਨੀ ਆਦਿ ਲਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵੀ ੭ ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਆਣ ਪਹੁੰਚੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਵਾਗਤੀ ਸਜਣਾਂ ਨੇ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਦੇ ਨਾਹਰਿਆਂ ਨਾਲ ਅਸਮਾਨ ਗੁੰਜਾ ਦਿਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਗਲ ਫੂਲ ਮਾਲਾ ਪਾਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਵਾਰੀ ੨ ਚਰਨਪਰਸੇ। ਖੁਸ਼ੀ ਭਰਿਆ ਸੁਵਾਗਤ ਕਰਕੇ ਸੇਵਕ ਜਥਾ ਹਜੂਰ ਨੂੰ ਡੇਰੇ ਲੈ ਆਇਆ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੌਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਥੋੜਾ ਫਲ ਫਰੂਟ ਛਕਿਆ ।

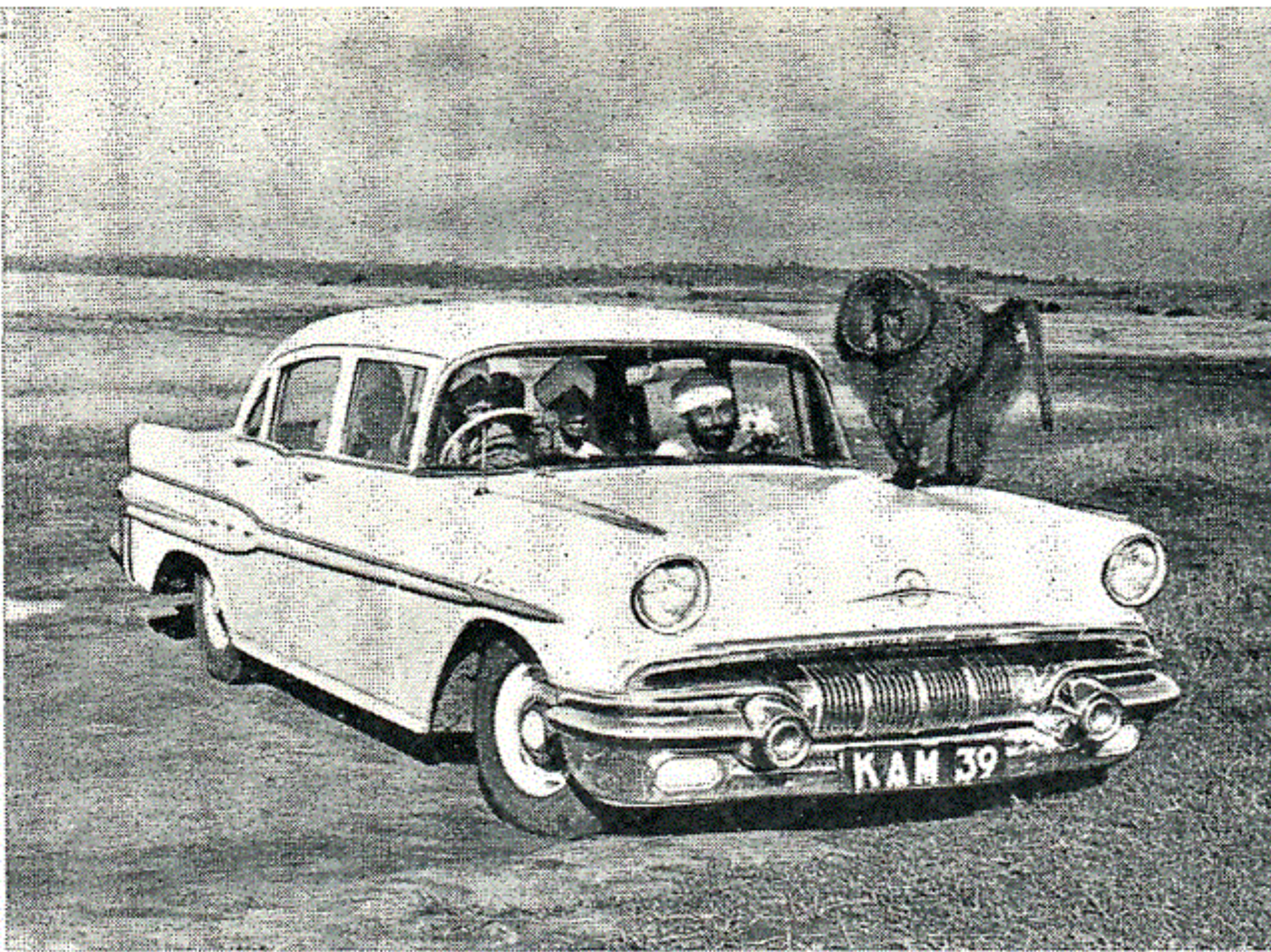
ਹੁਣ ਸਾਢੇ ੭ ਵਜ ਚੁਕੇ ਸਨ। ਰਾਗੀ ਦਰਸਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਅਰੰਭ ਹੋ ਚੁਕਾ ਸੀ । ਆਸਣ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਜੀ ਵੀ ਆ ਬਿਰਾਜੇ ਸਨ ਮਾਨੋਂ "ਸਚ ਖੰਡ ਵਸੈ ਨਿਰੰਕਾਰ" ਸੋਭਾ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਬਦ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਪੰਡਤ ਜੀ ਦਾ ਲੈਕਚਰ ਹੋਇਆ। ੯ ਵਜੇ ਭੋਗ ਪਿਆ ਉਪਰੰਤ ੨੫ ਸ੍ਰੀਰਾਂ ਭਜਨ ਪੁਛਿਆ।

ਫਰਵਰੀ ਦੀ ੧੦ ਤਰੀਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਏਥੇ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਮਿਠੇ ਸੁਰ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਸੰਗਤ ਪਰੇਮ ਵਿਚ ਝੂਮ ਰਹੀ ਸੀ ਮਾਨੋ "ਪਰੇਮ ਮਤਿ ਮਰਦਾਨਾਂ ਗਾਵੇ ਸਰੋਤ ਸੁਨਤ ਭੂਲ ਸੁਧ ਜਾਵੇ" ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਵਾ ੭ ਵਜੇ ਭੋਗ ਪਿਆ। ਉਪਰੰਤ ਸੰਗਤ ਨੇ ਚਾਹ ਬੂੰਦੀ ਆਦਿਕ ਛਕੀ ਸਤਿਗਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਕੁਛ ਵੀ ਦਿਲ ਕੀਤਾ ਆਦਿਕ ਜਲਪਾਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਜਣਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਚਰਨ ਪੌਣ ਚਲੇ ਗਏ । ਸ੍ਰ. ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੂਰਾ ਵਡਾਲੇ ਵਾਲਾ, ਸ੍ਰਦਾਰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰੀਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਇਕ ਹੋਰ ਸਜਣਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਚਰਨ ਪਾਕੇ ਨਕੋਰੋ ਨੂੰ ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿਤੇ।

ਐਲਡੋਰੇਟ ਤੋਂ ੩੦ ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੇ ਸਿਖ ਸਾ ਮਿਲਜ਼ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਮਾਲਕ ਸ੍ਰਦਾਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੋਜੇ ਵਾਲੀਏ ਹਨ, ਇਨਾਂ ਦੀ ਰਹੈਸ਼ ਜੀਂਜੇ (ਯੁਗੰਡੇ) ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਠੇਕੇ ਦਾਰ ਵੀ ਹਨ । ਇਸ ਮਿਲ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਅਤੇ ਕੁਛ ਹੋਰ ਸੇਵਕ ਗਏ । ਚਰਨ ਛੋਹ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਪਵਿਤਰ ਕੀਤੀ ਏਥੇ ੧ ਵਜਕੇ ੧੫ ਮਿੰਟ ਤੇ ਚਲੇ ਤੇ ਨਕੋਰੋ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਐਲਡੋਰੇਟ ਤੋਂ ਨਕੋਰੋ ਦਾ ਸਾਰਾ ਰਸਤਾ ੧੦੦ ਮੀਲ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮੁੜ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇਅਨੁਸਾਰਨਕੋਰੋ ਦੀ ਸੰਗਤ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਫੁਲੀ ਨਾ ਸੀ ਸਮੋਂਦੀ। ਹੁੰਮ-ਹੁਮਾਕੇ ਬੜੀ ਸਜ ਧਜ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਲਈ ਉਮਡ ਪਈ। ਡੇਰੇ ਪਹੁੰਚਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਪਾਨ ਕੀਤਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਕੇ ਕੁਛ ਅਰਾਮ ਕੀਤਾ । ਡੇਰਾ ਅਜ ਵੀ ਸ੍ਰਦਾਰ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੌਸਲਰ ਦੇ ਘਰ ਹੀ ਸੀ।

ਦੀਵਾਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਕੋਰੋ ਦੇ ਓਸੇ

ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਦਿਆਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਕਾਰ ਤੇ ਬੰਦਰ ।

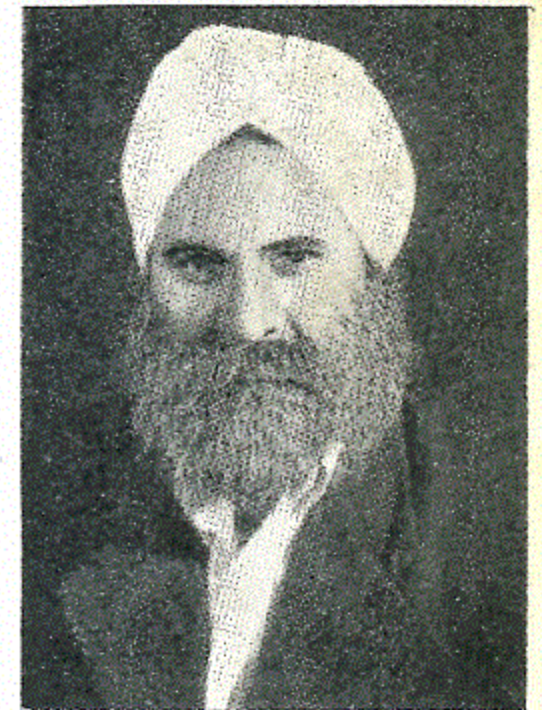
ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਸ: ਫੁੰਮਣ ਸਿੰਘ ਜੀ
'ਕੰਵਲ' ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਟਤ ਸਜਣ
ਅਤੇ ਕਵੀ ਜਨ

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਸ਼ੰਕਰ)
ਆਪ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਚੰਗੇ
ਲੈਕਚਰਾਰ ਹਨ

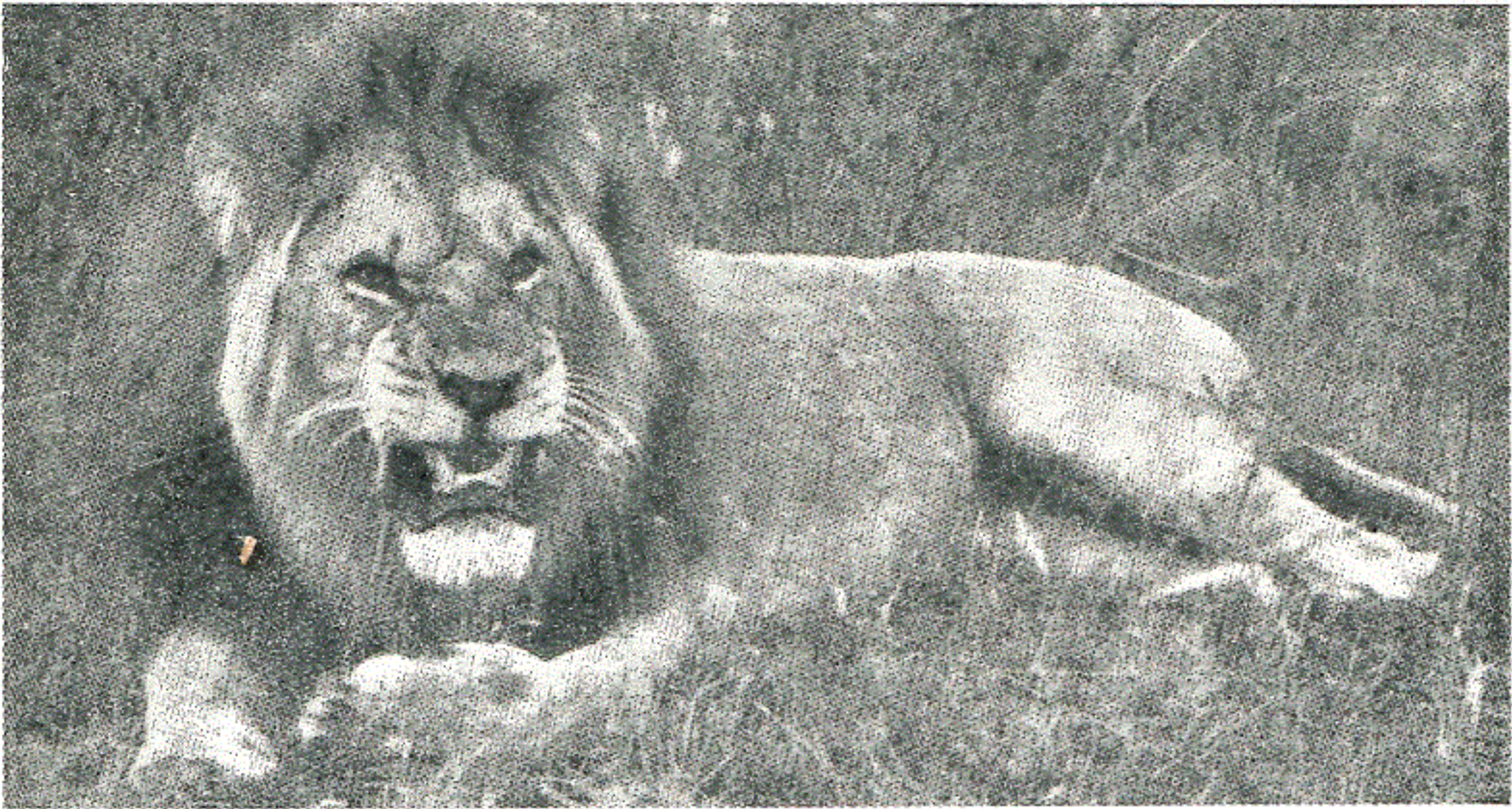
ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਭੁਲਾਰਾਈ)
ਈ: ਆ: ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਹੈਡ ਆਫਿ:
ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਟਤ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਤਕੜੇ
ਵਰਕਰ ਹਨ

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰ: ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਨਾਗੀ'
(ਗੁਣੀਏਕੇ)
ਆਪ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ
ਹੈਡ ਆਫਿਸ ਨੈਰੋਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਟਿ ਮੈਂਬਰ

ਸੰਤ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰਦੇਸੀ
ਥਾਮਸਨਫਾਲ ਅਫਰੀਕਾ

ਬੱਬਰ ਸ਼ੇਰ

ਹਰਨ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਜਾਨਵਰ ਵਾਟਰਬਕ

ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਦਾ (ਗੁਰੀਲਾ) ਬਾਂਦਰ

ਬੜੇ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੀ। ਨਿਤ ਕਰਮ ਨੁਸਾਰ ਜਪ ਆਦਿ ਕਰਕੇ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ੭ ਵਜੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਸਬਦ ਭੋਗ ਉਪ੍ਰੰਤ ਨਕੋਰੋ ਦੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਭੇਟਾ ਯਥਾ ਸ਼ਕਤ ਮਾਇਆ ਅਤੇ ਸਿਰੋਪਾਉ ਭੇਟਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੂ: ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੇਵਕ ਕੁੱਕੜ ਪਿੰਡ (ਜਲੰਧਰ) ਵਾਲੇ ਨੇ ਹਜ਼ੂਰ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਉਪਮਾ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਸੁੰਦਰ ਸਬਦ ਕਹੇ। ਉਪ੍ਰੰਤ ਪੰ: ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਲਗਾ, ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ੮॥ ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕੁਛ ਸੇਵਕਾਂ ਸਮੇਤ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੀ ਨੈਰੋਬੀ ਆ ਗਏ।

ਭਾਵੇਂ ਨੈਰੋਬੀ ਵਿਚ ੩–੪ ਦੀਵਾਨ ਲਗ ਚੁਕੇ ਸਨ। ਪਰ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ। ਨੈਰੋਬੀ ਨਿਵਾਸੀ ਕੀ ਨਾਮਧਾਰੀ, ਤੇ ਕੀ, ਹੋਰ, ਅਸਲੀਯਤ ਤਾਂ ਏਹ ਸੀ ਕਿ ਗੈਰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਮਈਏਕਤਾ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਚੁਕੇ ਸਨ। ਬੇਅੰਤ ਸੰਗਤ ਤਾਂ ਅਜੇ ਪਿਆਸੇ ਪਪੀਹੇ ਵਤ ਇਸ ਸ਼ਾਂਤ ਮੂਰਤ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਤਰਸ ਰਹੀ ਸੀ, ਓਹ ਚੋਂਹਦੀ ਸੀ ਕਿ, ਕਦੋਂ ਓਹ ਦਿਨ ਆਵੇ ਜਿਸ ਦਿਨ, ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾ ਦਰਸ਼ਣ ਕਰਕੇ ਮਨ ਦੀ ਭੁੱਖ ਮਿਟੇ ਅਤੇ "ਮਨ ਲੋਚੈ ਗੁਰ ਦਰਸਣ ਤਾਂਈ (ਤੇ) ਬਿਲਪ ਕਰੇ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਕੀ ਨਿਆਂਈਂ" ਆਦਿ ਵਿਛੋੜਾ ਮਹਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਤੇ ਕੈਹ ਰਹੇ ਸਨ, "ਮੈ ਮੇਲਹੁ ਸੰਤ ਮੇਰਾ ਹਰ ਪ੍ਰਭ ਸਜਣ, ਮੈ ਮਨ, ਤਨ, ਭੁਖ ਲਗਾਈਆ ਜੀਉ" ਅਤੇ ਮੁੰਧ ਰੈਣ ਦੁਹੇਲੜੀਆ ਜੀਉ ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਵੈ। ਸਾ ਧਨ ਦੁਬਲੀਆ ਜੀਉ ਪਿਰਕੈ ਹਾਵੈ। ਧਨ ਥੀਈ ਦੁਬਲ ਕੰਤ ਹਾਵੈ ਕੇਵ ਨੈਣੀ ਦੇਖਏ। ਸੀਗਾਰ ਮਿਠ ਰਸ, ਭੋਗ ਭੋਜਨ ਝੂਠ ਕਿਤੇ ਨਾ ਲੇਖਏ।

(ਗਉੜੀ ਮ: ੧)

ਅਤੇ ਇਸਤਰਾਂ ਨਰ ਨਾਰੀ ਆਪਣੀ ਵਿਆ-ਕੁਲਤਾ ਪਰਗਟ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪਤੀ ਬਿਨ ਮਛਲੀ ਜਲ ਬਿਨ ਤੜਫੜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਯਥਾ–"ਧਨ ਨਾਹਬਾਝਹੁ ਰਹਿ ਨ ਸਾਕੈਬਿਖਮ ਰੈਣ ਘਣੇਰੀਆ। ਨਹਿ ਨੀਂਦ ਆਵੈ ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਵੈ, ਸੁਣਹੁ ਬੇਨੰਤੀ ਮੇਰੀਆ। ਬਾਝਹੁ ਪਿਆਰੇ ਕੋਇ ਨਾ ਸਾਰੇ ਏਕਲੜੀ ਕੁਰਲਾਏ। ਨਾਨਕ ਸਾ ਧਨ ਮਿਲੈ ਮਿਲਾਈ ਬਿਨ ਪਰੀਤਮ ਦੁਖ ਪਾਏ।

(ਗਉੜੀ ਮ: ੧)

ਅਤੇ–ਮਿਲ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮਾਂ ਜੀਉ,
ਤੁਧ ਬਿਨ ਖਰੀ ਨਿਮਾਣੀ।
ਮੈਂ ਨੈਣੀ ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਵੈ ਜੀਉ,
ਭਾਵੈ ਅੰਨ ਨ ਪਾਣੀ।
ਪਾਣੀ ਅੰਨ ਨ ਭਾਵੈ ਮਰੀਐਹਾਵੈ,
ਬਿਨ ਪਿਰ ਕਿਉ ਸੁਖ ਪਾਈਐ।
ਗੁਰ ਆਗੈ ਕਰਉ ਬੇਨੰਤੀ,
ਜੇਗੁਰਭਾਵੈ ਜਿਉ ਮਿਲੈ ਤਿਵੈ ਮਿਲਾਈਐ।
(ਗਉੜੀ ਮ: ੧) ਐਸੀ ਬਿਹਬਲਤਾਸੀ।

ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਆਪਣੇ ਸਹੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੋਂ (ਜੇਹੜਾ ੧੦ ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਨੈਰੋਬੀ ਵਾਪਸ ਔਣ ਦਾ ਸੀ, ਕੁਛ ਮੁਰਚੀਜ਼ਨ ਫਾਲਜ਼ ਨੂੰ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਪਛੜ ਗਏ ਸੀ ਤੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਪਰੇਮ ਖਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਦੂਣ ਸਵਾਈ ਹੋ ਚੁਕੀ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ੧੦ ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਨਕੋਰੋ ਪੌਂਹਚੇ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਉਠਦੇ ਹੀ ਪੰਡਤ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਕੋਰੋ ਦੀਵਾਨ ਦਾ ਪਰੋਗਰਾਮ ਸਮਾਲਕੇ ਆਪ ਹਜ਼ੂਰ ਰਾਤ ਦੇ ੧੧ ਵਜੇ ਨੈਰੋਬੀ ਪੌਂਹਚੇ ਸਨ।

ਅਗੋਂ ਨੈਰੋਬੀ ਦੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਕੁਬੇਟੇ ਵਾਇਰ ਲੈਸ ਦੇ ਸਟੇਸ਼ਣ ਤੇ (ਏਹ ਨਕੋਰੋ ਦੀ ਸੜਕ ਤੇ ਹੈ) ਪਹੁੰਚ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਰਵਾਨਗੀ ਅਗਲੇ ਪਾਸੇ ਪੈਹਲਾਂ ਪੁਚਾ ਦਿਤੀ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ।

੧੦ ਫਰਵਰੀ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਸਾਵਣ ਭਾਦਰੋਂ ਦੇ ਬਦਲਾਂ ਦੀ ਤਰਾਂ ਬਾਹਵਾਂ ਵਿਚ ਫੁਲ ਹਾਰ ਲੈਕੇ, 'ਉਮਡਿਓ ਮਾਨੋ ਘੋਰ ਘਮੰਡ ਘਟਾ।

ਸੜਕ ਦੇ ਆਲੇ ਦਆਲੇ ਘੇਰਾ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪੈਹਲਾਂ ਨੈਰੋਬੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਸਾਰ ਕਰਨ ਹਿਤ, ਇੰਦ੍ਰ ਆਪਣੀਆਂ ਮੂਸਲ ਧਾਰ ਕਣੀਆਂ ਦੇ ਹਾਰ ਲੈਕੇ ਆਗਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਰਸਤੇ ਦਾ ਛਿੜਕਾ ਕਰਕੇ ਮਾਨੋਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਠੰਢੇ ਫੁਲ ਬਛਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮੋਟਰ ਦੀਆਂ ਬੱਤੀਆਂ ਦੀ ਲਾਈਟ (ਚਾਨਣੀ) ਅੰਧੇਰੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੜਕ ਤੇ ਪਈ ਇਉਂ ਮਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਮਾਨੋ ਇੰਦਰ ਪਰਭੂ ਨੇ ਪਰੀਤਮ ਦੇ ਆਗਮਨ ਹਿਤ ਸੜਕ ਤੇ ਚਿਟੇ ਅਭਰਕ ਬਿਛਾ ਦਿਤੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਉਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕਾਰ ਨਜਦੀਕ ਆਈ । ਜਿਸਦਾ ਪਲੇਟ ਨੰ: U K.B ੫੬੩ ਸੀ, 'ਬਸ ਏਕ ਹੀ ਜਲਵੇ ਮੇਂ ਹਮ ਬਨ ਗਏ ਸ਼ੈਦਾਈ' ਫਿਰ ਕੀਸੀ ਹਰੇਕ ਮੂਰਤੀ ਬੇਹਬਲ ਹੋਕੇ ਕੈਹ ਰਹੀ ਸੀ. ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਹਰੇ ਤੇ ਨਾਹਰਾ ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਨਾਲ ਅਸਮਾਨ ਗੂੰਜ ਉਠਿਆ ਬਦਲ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਹਿਕਾਂ ਭਿੜਾਕੇ ਸਿੰਘ ਨਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੋਟਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੋਇਆਂ ਦੇ ਸੰਗਤ ਨੇ ਫੁਲ ਹਾਰ ਪਾਕੇ ਵਾਰੀ ੨ ਚਰਨ ਪਰਸੇ ਅਤੇ ਅਸ਼ੀਰ ਵਾਦ ਲੈਕੇ ਮਨ ਠੰਢਾ ਕੀਤਾ ਉਪਰੰਤ ਕੁਛ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਡੇਰੇ ਤੇ ਕੁਛ ਹੋਰ ਘਰੋ ਘਰੀ ਚਲੇ ਗਏ। ਡੇਰਾ ਸੂ. ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂਰਪੁਰੀਦੇ ਘਰ ਸੀ।

੧੧ ਫਰਵਰੀ ਸਵੇਰੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿਖੇ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ। ਹਜ਼ੂਰ ਥਕੇਵੇਂ ਕਾਰਣ ੫-੩੦ ਵਜੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਭ ਨੇ ਖੜੇ ਹੋਕੇ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਹੱਥ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਬੈਠਣ ਦੀ ਪਰੇਰਨਾਂ ਕੀਤੀ । ਉਪਰੰਤ ਬੱਤੀਆਂ ਮਧਮ ਕਰਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀਤੇ ਸੰਗਤ ਇਕ ਰਸ ਸਮਾਧੀ ਸਥਿੱਤ ਹੋ ਗਈ। ਸਵਾ ੭ ਵਜੇ ਵਾਰ ਦਾ ਭੋਗਪਿਆ। ਤੇ ਆਰੂਸੇ, ਟਾਂਗਾ ਨੀਕਾ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਹਜ਼ੂਰ ਅਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਰਭੂ ਅਰੂਸਾ ਨਿਵਾਸੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਣ ਦੇਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕਰੋ। ਭਾਵੇਂ ਬਰਖਾ ਬਹੁਤ ਸੀ ਫਿਰਵੀ ਦਿਆਲੂ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਮੰਨ ਲਈ। ਤੇ ਦੁਪੈਹਰ ਤੋਂ ਬਾਦ ਜਾਣ ਦਾ ਪਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾ ਲਿਆ।

(ਅਰੂਸਾ ਟਾਂਗਾ ਨੀਕਾ ਟੈਰੀਟੋਰੀ)

ਇਸ ਦੇਸ ਦਾ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਏਹ ਦੇਸ਼ ਜਰਮਨੀ ਦਾ ਸੀ ਤੇ ਯੂਰਪ ਦੀ ੧੯੧੪ ਦੀ ਵਡੀ ਲੜਾਈ ਪਿਛੋਂ "ਲੀਗ ਔਫ ਨੇਸ਼ਨਜ਼" ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹਿਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਇਸਦੇ ਉਤ੍ਰ ਵਲੇ ਕੀਨੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਯੁਗੰਡਾ ਹਨ। ਪੱਛਮ ਵਲ ਬਿਲਜੀਯਮ ਕੌਂਗੋ ਤੇ ਨਿਆਸਾ ਲੈਂਡ, ਦਖਣ ਵਲ ਪੁਰਤ ਗਾਲੀ ਪੂਰਬੀ ਅਫਰੀਕਾ, ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਵਲ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂ ਸਾਗਰ ਹੈ। ਹਿੰਦ ਮਹਾਂ ਸਾਗਰ ਵਲ ਇਸ ਦੇਸ ਦਾ ਤੱਟ (ਕਿਨਾਰਾ) ੫੦੦ ਮੀਲ ਹੈ। ਛੇਤਰ ਫਲ ਏਸਦਾ (ਏਰੀਆ) ੩੬੯੨੧੫ ਵਰਗ ਮੀਲ ਹੈ, ਏਥੋਂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੇ ਕਬੀਲੇ ਲਗ ਪਗ ੯੫ ਹਨ. ਜਿਨਾਂ ਵਿਚ ੬੦ ਕਬੀਲੇ ਬਾਨਤੂ ਨਸਲ ਚੋਂ ਤੇ ੨ ਕਬੀਲੇ ਅਰਬ ਨਸਲ ਚੋਂ ਹਨ। ਮਸਾਈ ਅਰ ਟੂੰਬੂਲੂ ਸਭਨਾ ਚੋਂ ਪਰਧਾਨ ਹਨ। ਬੋਲੀ ਵਖੋ ਵਖ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਆਮ ਕਰਕੇ ਸਵੇਲੀ ਹੀ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪੌਣ ਪਾਣੀ ਤੇ ਰੁਤਾਂ ਲੱਗ ਪੱਗ ਕੀਨੀਆਂ ਕਾਲੋਨੀ ਵਰਗੇ ਹੀ ਹਨ ਪਰ ਵਰਖਾ ਇਸ ਮੁਜਬ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤੱਟ ਵਾਲਾ ਪਾਸਾ ਬਹੁਤ ਗਰਮ ਅਰ ਨਮੀ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਪਹਾੜੀ ਪਰਗਣੇ ਚੰਗੇ ਉਪਜਾਊ ਹਨ ਪੌਣ ਪਾਣੀ ਲਈ ਅਰੀਗਾਂ, ਕੰਡਆ, ਇਰਾਂਗੀ, ਅਰ ਸੌਂਗੇ ਆਦਿਕ ਅੱਛੇ ਹਨ, ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ, ਡੰਗਰ, ਢੋਰ ਦੀ ਪਾਲਨਾਂ ਇਸ ਦੇਸ ਦੀ ਵਡੀ ਦੌਲਤ ਹੈ। ਕਪਾਹ ਮਕਈ ਆਲੂ

ਸ਼ਕਰ ਕੰਦੀ, ਅਰਾਰੂਟ, ਚਾਵਲ ਅਰ ਬਾਜਰਾ ਤੱਟ ਦੇ ਪ੍ਰਗਣਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਰੋਵਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪਰਗਣੇ, ਕਪਾਹ, ਆਲੂ, ਸ਼ਕਰ ਕੰਦੀ, ਅਰਾਰੂਟ, ਬਾਜਰੇ ਅਰ ਦਾਲਾਂ ਲਈ ਪਰਸਿਧ ਹਨ। ਮਧ ਦੇਸ ਦੀ ਤਰਾਈ ਉਪਰ ਕਾਹਵਾ, ਚਾਹ, ਤਮਾਕੂ ਕਣਕ ਅਰ ਮਕਈ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਦੇਸਾਂ ਨੂੰ ਕਿਓੜਾ, ਅਰਾਰੂਟ, ਕਾਹਵਾ ਗੂੰਦ, ਰੂੰ, ਰਾਲ, ਖਲਾਂ, ਰਬੜ, ਇਮਾਰਤੀ ਲਕੜ, ਮੋਮ, ਮਿਰਚਾਂ, ਮਕਈ ਤੇ ਹਾਥੀ ਦੰਦ ਆਦਿਕ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਰ ਬਦੇਸਾਂ ਨੂੰ ਲਗ ਪਗ ਓਹੀ ਵਸਤਾ ਔਂਦੀਆਂ ਹਨ ! ਜੋ ਕੀਨੀਆਂ ਯੁਗੰਡੇ ਆਦਿਕ ਵਿਚ ਔਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠਾਂ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਪੁਲਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਰੇਲ ਦਾਰਾ ਸਲਾਂਮ (ਕੇਂਦਰ) ਤੋਂ ਟਾਂਗਾ ਨੀਕਾ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਤੱਟ ਉਪਰ ਕਮੂੰਮੋਂ ਤੀਕ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਨ ਨਾਮ ਹੇਠ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਏਸ ਲਾਈਨ ਚੋਂ ਟਾਬੋਰਾ, ਤੇ ਮਵਾਂਨਜ਼ਾਂ (ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਸਰੋਵਰ) ਤੀਕਰ ਬਰਾਂਚ ਲਾਈਨ ਹੈ। ਟਾਂਗਾ ਤੋਂ ਮੋਸ਼ੀ ਤੀਕ ਟਾਂਗਾ ਰੇਲਵੇ ਹੈ। ਮਿਲਗੋਘੋ ਤੇ ਮਯਾਸੀ ਤੱਕ ਛੋਟੀ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ ਹੈ।

ਪਰਸਿਧ ਬੰਦਰ ਗਾਹਾਂ ਤੱਟ ਵਲ : ਮੋਆਂ, ਦਾਰਾ ਸਲਾਮ, ਟਾਂਗਾ, ਬਾਗਮੋਯੋ, ਕਿਲਵਾ, ਲਿੰਡੀ, ਮਾਕਿੰਡਨੀ, ਅਰ ਪੰਗਾਨੀ ਹਨ। ਵਿਕ-ਟੋਰੀਆ ਸਰੋਵਰ ਉਪਰ, ਮੁਵਾਨਜ਼ਾ, ਬਾਕੋਬਾ ਅਰ ਮਾਸੋਮਾਂ ਹਨ ਟਾਂਗਾ ਨੀਕਾ ਸਰੋਵਰ ਵਲ ਕਿਗੋਮਾਂ ਅਰ ਕਾਂਗਰਾ ਹਨ। ਨਿਆਸ ਸਰੋਵਰ ਉਪਰ, ਮਵਾਇਆ ਅਰ ਮਾਂਡਾ ਹਨ।

ਅਫਰੀਕਾ ਮਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵਡਾ ਪਰਬਤ ਕਿਲਮਨ ਜਾਰੋ ੧੯੩੨੦ ਫੁਟ ਏਸ ਦੇਸ ਵਿਚ ਮੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਸਤੋਂ ਛੁਟ ਹੋਰ ਪਰਬਤਾਂ ਚੋਂ ਅੰਬ੍ਰੀਕਾ, ਲਿਵੰਗਸਟਨ, ਲੂਲ, ਮਾਲਾਸਨ ਆਦਿ ਪਰਸਿਧ ਹਨ। ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਟਾਂਗਾ ਨੀਕਾ, ਤੇ ਨਿਆਸਾ ਸਰੋਵਰਾਂ ਦੇ ਭਾਗ ਇਸ ਦੇਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਨ। ਇਨਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟ ਸਰੋਵਰ ਨਾਟਰੋ, ਜਿਥੋਂ ਮਗਾਡੀ ਸਰੋਵਰ ਵਾਂਗੂ ਸੋਢਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਇਆਸੀ, ਮਨਯਾਰਾ, ਆਦਿ ਹੋਰ ਵੀ ਸਰੋਵਰ ਹਨ। ਦਰਯਾ–ਪੰਗਾਨੀ, ਵਾਮੂ, ਰਠੀਜੀ, ਮਟਾਂਡੂ, ਰੂਵੋਮਾਂ ਕਾਵੂ, ਕਾਟੂਮਾਂ ਕਗੇਰਾ, ਅਤੇ ਮਕੋ ਨਿਕਾ ਪਰਸਿਧ ਹਨ।

ਸੋਨਾ ਤੇ ਚਾਂਦੀ ਰੂਪਾ-ਮੇਕੇਨਕੋ ਮਸੋਮਾ ਅਰ ਸਾਰਾ ਗੁਰਾ ਨਾਮੀ ਕਾਨਾਂ ਚੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ। ਹੀਰੇ-ਕਵਿੰਬਾ, ਸੁਨਆਗਾ, ਮਕਾ ਲਾਮਾਂ, ਅਰ ਸੰਗੀਡਾ ਦੇ ਪਰਗਣਿਆਂ ਚੋਂ। ਸਿਕਾ, ਲੋਹਾ, ਨਿਕਲ ਅਭਰਕ, ਟੀਨ, ਕੋਲਾ, ਤਾਂਬਾ ਜਿਸਤ, ਲੂਣ ਸੋਢਾ ਆਦਿਕ ਵੀ ਇਸ ਦੇਸ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

ਰਾਜ ਪਰਬੰਧ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਹੇਠ ਕੀਨੀਆਂ ਵਾਂਗੂ ਹੀ ਹੈ। ਪਰਬੰਧ ਹਿਤ ਏਹ ਪਰਾਂਤ ਹਨ– ਉਤਰੀ ਪਰਾਂਤ, ਪੂਰਬੀ ਪਰਾਂਤ, ਕਿਲਵਾ ਲਿੰਡੀ, ਮਾਹੇਗੇ। ਇਮੰਗਾ, ਕਿਗੋਮਾ, ਮਧਯ ਪਰਾਂਤ, ਟਬੋਰਾ ਮਵਾਨਜ਼ਾ, ਬਾਕੋਬਾ ਤੇ ਟਾਂਗਾ।

(ਭੂ ਗੋਲ ਕੀਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ)

ਇਸ ਦੇਸ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸੁਹਾਵਣਾਂ ਕਰਨ ਹਿਤ, "ਕਰਣਾ ਨਿਧਾਨ ਬੇਦ ਕਰਤ ਬਖਾਨ, ਜਾਕੀ ਬੀਚ ਤੀਨ ਲੋਕ ਫੈਲ ਰਹੀ ਹੈ ਸੁ ਬਾਸਰੀ"

੧੧ ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ੨ ਵਜਕੇ ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟ ਤੇ ਚਲਕੇ ਸ਼ਾਮ ਪੌਣੇ ੭ ਵਜੇ ੧੮੦ ਮੀਲ ਪੰਧ ਮੁਕਾਕੇ ਅਰੂਸੇ ਪੌਂਹਚੇ। ਅਗੋਂ ਸਵਾਗਤ ਹਿਤ ਸ੍ਰੀ ਬੁਧ ਰਾਮ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਖੀਰ ਚੰਦ ਜੀ ਸ੍ਰ. ਜੁਆਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਠੇਕੇਦਾਰ, ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਰਦਾਰ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰਦਾਰ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰਦਾਰ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੌਂਸਲਰ, ਸਰਦਾਰ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਲੰਬਰ ਆਦਿ ਹੋਰ ਮਾਈ ਭਾਈ ਫੂਲ ਹਾਰ ਲੈਕੇ ਖੜੇ ਪੰਥ ਨਿਹਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਹੀ ਹਰਖ ਨਾਦ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਲਾਏ ਗਏ। ਫੂਲ ਹਾਰ ਪਾਕੇ ਸਭਨੇ ਪਰੀਤਮ ਦੇ ਚਰਨ ਪਰਸੇ, ਤੇ ਸਭ ਦਾ

"ਪੁਲਕਿਯੋ ਪਰੇਮ ਪਰੇਮ ਮਹਿ ਮਨੂਆ,
ਦਰਸ਼ਣ ਕਰ ਜਾਨਿਯੋ ਨਿਜ ਧਨੂਆ"

ਅਨੰਦ ਪਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਡੇਰੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਡੇਰਾ ਸ੍ਰ. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸ਼ਨ ਦੇ ਘਰ ਸੀ।

ਰਾਤ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਸਿਖ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ੭-੩੦ ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਆਸਣ ਤੇ ਸਸ਼ੋਭਤ ਸਨ, ਸਬਦ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ੮ ਵਜੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਡੇਰੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਤੇ ਪੰਡਤ ਜੀ ਨੇ ੯ ਵਜੇ ਤਾਂਈ ਦੀਵਾਨ ਲਾਇਆ ਉਪਰੰਤ ੨ ਸਿੰਘਾਂ ਭਜਨ ਪੁਛਿਆ।

੧੨ ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਫੱਗਣ ਦੀ ਸੰਗਰਾਂਦ ਸੀ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵੀ ਉਥੇ ਹੀ ਸਨ। ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੁਛ ਛਕ ਛਕਾਕੇ ੯ ਵਜਕੇ ੧੦ ਮਿੰਟ ਤੇ ਨਰੋਬੀ ਨੂੰ ਚਾਲੇ ਪਾਏ ੧੨ ਵਜਕੇ ਤੀਹ ਮਿੰਟ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੈਰੋਬੀ ਆ ਪੌਂਹਚੇ, ਤੇ ਨਿਤ ਕਰਮਾ ਅਨੁਸਾਰ ਧਰਮ ਸਾਲਾ ਵਿਚ ਜਪੁ ਕਰਕੇ ਤੇ ਰਾਤ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਬੜੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਫਰਵਰੀ ੧੩ ਨੂੰ ਵੀ ਏਥੇ ਹੀ ਪਰੋਗਰਾਮ ਸੀ।

੧੩ ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਹ-ਰਲੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨੈਰੋਬੀ ਪੁਜਣ ਦਾ ਵਕਤ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਸਜਣ ਪੌਂਹਚੇ ਹੋਏ ਸਨ, ੧੦ ਵਜੇ ਦਿਨੇ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿਖੇ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਨ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦੀ ਨਵੀਂ ਬਣਤਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ, ਇਕ ਨੈਰੋਬੀ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਤੇ ਇਕ ਸਮੂਹ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀ ਮਿਲਵੀਂ ਕੌਂਸਲ ਬਣਾਈ ਜਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸੂਬਾ ਜੀ ਸਤਿ-ਗੁਰਾਂ ਵਲੋਂ ਮੁਖੀ ਹੋਇਆ ਕਰਨਗੇ। ਬਾਹਰਲੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਇਕੱਤ੍ਰਤਾ ਹਰ ਤਿੰਨੀ ਮਹੀਨੀ ਹੋਇਆ ਕਰੇਗੀ ਜਿਥੇਂ ਵੀ ਨੀਯਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਸ੍ਰਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਨਕੋਰੋ ਵਾਲੇ ਨੇ ਇਕ ਸਕੀਮ ਆਪਣੀ ਵਲੋਂ ਪੜ੍ਹਕੇ ਸੁਣਾਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੁਛ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਤੇ ਬੜੀ ਸਲਾਹਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਪਰੰਤ ਸਭ ਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਰੈਹਣ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਆਗ੍ਰਹ ਕੀਤਾ।

੧੪ ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ "ਮੈਕ" ਦੀ ਸਪੁਤ੍ਰੀ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ (ਅਨੰਦ) ਨੀਯਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਸੀ ਨੈਰੋਬੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਉਚੇਚਾ ਦੇਖਣ ਦਾ ਚਾਉ ਸੀ ਤੇ ਨਾਲੇ ਏਹ ਅਖੀਰਲਾ ਦੀਵਾਨ ਵੀ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ੧੪ ਫਰਵਰੀ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ੮॥ ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾਂ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਇਸ ਵਿਚ ਸੀਟਾਂ ਬੁਕ ਕਰਾ-ਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਬਿਵਾਹ ਦੇ ਕਾਰਣ ਸਵੇਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਬੜੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਨੀਯਤ ਸੀ ਸੰਗਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਉਮਾਹ ਨਾਲ ਆ ਪੌਂਹਚੀ ਹਵਨ ਕੁੰਡ ਅਤੇ ਵੇਦੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਤੇ ਗਰੰਥ ਸਾਹਬ ਜੀ ਦੀ ਬੀੜ ਵੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕੁਝ ਨੈਰੋਬੀ ਦੇ ਰਾਗੀਆਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਮੰਨਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਨ ਦਾ ਵਕਤ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਕੁਝ ਰਾਗੀ ਸਜਣਾਂ ਨੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਤਿਆਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਸੁਣਾਏ। ਰਾਗੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰੀਆ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਧੁਰਪੱਦ ਗਾਇਆ। ਸਤਿਗੁਰ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ। ਉਪਰੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹਰੇਕ ਰਾਗੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹਥੀਂ ਮਾਇਆ ਤੇ ਦਸਤਾਰ (ਸਿਰੋਪਾਉ) ਬਖਸ਼ਸ਼ ਕੀਤੇ, ਮਾਇਆ ਤਾਂ ਕਰੀਬਨ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਮੁੜ ਹਜੂਰ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਭੇਟਾ ਕਰ ਦਿਤੀ, ਤੇ ਸਿਰੋਪਾਉ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ-ਬੂਰਨ ਰਖਣੇ ਪਏ।

ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਸੇਵਕ ਨੇ ਅਕਾਸ਼ ਬਾਣੀ ਦੁਆਰਾ ਇਕ ਸਾਖੀ ਸੁਣਾਈ,—ਤ੍ਰਲੋਚਨ ਭਗਤ

ਨੂੰ ਫੁਰਨਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਬਹੁਤ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ ਸੰਤਾਂ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਮਨੋ ਇਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ । ਜੇ ਨੌਕਰ ਰਖਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਭਗਤ ਜੀ ਇਸਨਾਨ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਪਰੱਭੂ ਭਗਤ ਵਛਲ ਨੌਕਰ ਦਾ ਭੇਸ ਬਣਾਕੇ ਭਗਤ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ, ਗਲ ਬਾਤ ਵਿਚ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨੌਕਰ ਨੇ ਭਗਤ ਜੀ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ। ਪਰ ਨਾਲ ਏਹ ਸ਼ਰਤ ਸੀ ਕਿ ਜਦ ਵੀ ਕੋਈ ਮੇਰੀ ਨਿੰਦਾ ਯਾ ਨਿਰਾਦਰ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਰੋਕ ਟੋਕ ਦੇ ਚਲਿਆ ਜਾਊਂਗਾ। ਭਗਤ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਰਤ ਮੰਨਕੇ ਨੌਕਰ ਰੂਪ ਪਰਭੂ ਨੂੰ ਘਰ ਲੈ ਆਂਦਾ ਤੇ ਸਾਰੀਵਿਥਯਾਆਪਣੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਕੇਹ ਸੁਣਾਈ ਉਸਨੇ ਵੀ ਸਤਿ ਬਚਨ ਕਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਏਹ ਪਤੀ ਬ੍ਰਤ ਧਰਮ ਪਾਲਕ ਸੀ। ਨੌਕਰ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਆਏ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਜਿਵੇਂ ਸੈਣ ਨਾਈ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਪਰੱਭੂ ਨੇ ਰਾਜੇ ਦੀ ਮਾਲਸ਼ ਕਰਕੇ ਚਿਰਾਂ ਦਾ ਰੋਗ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸੇਤਰਾਂ ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਧੂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦਾ ਅੰਗ ਲਗ ਜਾਵੇ ਉਹ ਕਿਉਂਨਾਂ ਬੰਧਨ ਰੈਹਤ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਨੌਕਰ ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਭੋਜਨ ਸਮੇਂ ਜੋ ਇਕ ਵਾਰ ਥਾਲੀ ਵਿਚ ਰਖ ਦਿਤਾ ਉਸਤੇ ਹੀ ਸੰਤੋਸ਼ ਕਰਨਾਂ, ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗਣਾਂ। ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਨੇ ਸੋਚਿਆ, ਸ਼ਾਇਦ ਨੌਕਰ ਭੁਖਾ ਰੈਂਹਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਪੈਹਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਿਰ ਹੋਰ ਵੱਧ, ਇਸਤਰਾਂ ਕਰਦੇ ੨ ਹੱਦ ਹੋ ਗਈ, ਕਹਾਵਤ ਹੈ—

''ਸਭ ਕੋ ਰਸ ਮੇਂ ਰਾਖੀਏ, ਅੰਤ ਲੀਜੀਏ ਨਾਹ।
ਬਿਖ ਨਿਕਸਿਓ ਅਤਿ ਮਥਨ ਤੇਰਤਨਾਕਰਹੂੰਮਾਹ''
(ਕਵੀ ਵ੍ਰਿੰਦ)

ਭਾਵ ਕੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਅੰਤ ਲੈਣਾ ਮਾੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਨਾਂ ਇਸਤਰੀ ਭੋਜਨ ਰਖਿਆ ਕਰੇ ਉਹ ਸਾਰਾ ਖਾ ਜਾਇਆ ਕਰੇ।

ਇਕ ਦਿਨ ਭਗਤ ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਹੈਰਾਨ ਹੋਕੇ ਗੁਆਂਢਣਾਂ ਨਾਲ ਗਲਾਂ ਕਰਨ ਲਗੀ ਭੈਣੇ ਅਸੀਂ ਨੌਕਰ ਕੀ ਰਖਿਆ ਡੈਣ ਹੈ ! ਖਾਂਦਾ ੨ ਰਜਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਤ ਆਦਿ ਜਦ ਨਿੰਦਿਆ ਪ੍ਰਭੂ ਨੌਕਰ ਨੇ ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਵਾਹਿਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ। ਭਗਤ ਜੀ ਘਰ ਆਏ ਤਾਂ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਨਾ ਦੇਖਕੇ, ਪੁਛ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਪਤਾ ਨਾ ਲਗਾ ਤੇ ਭਗਤ ਜੀ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋ ਗਏ, ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਕੇਹਣ ਲਗੇ ਤੈਂ ਕਿਤੇ ਉਸਦੀ ਨਿੰਦਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਸਚੀ ਗਲ ਕੇਹ ਸੁਣਾਈ । ਭਗਤ ਜੀ ਕੇਹਣ ਲਗ ਉਹ ਤਾਂ ਆਪ ਨਰਾਇਣ ਸੀ ਪਰ ਤੂੰ 'ਨਰਾਇਣ ਨਿੰਦਸ ਕਾਇ ਭੂਲੀ ਗਾਵਾਰੀ, ਦੁਕਰਿਤ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਥਾਰੋ ਕਰਮ ਰੀ, ਘਰ ਗੇਹਣ, (ਏਹਤਾਂ ਤੇਰੇ ਬੁਰੇ ਅੱਛੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਹੀ ਫਲ ਹੈ; ਤਾਂਚੇ (ਤਾਤੇ) ਮੋਹ ਜਾਪੀਅਲੇ ਰਾਮ ਚੇ ਨਾਮੰ ਬਦਤ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਰਾਮ ਜੀ। ਇਸ ਸਾਖੀ ਦਾ ਭਾਵ ਏਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਓਦੋਂ ਪਰਭੂ ਨੌਕਰ ਬਣਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭੁਲੇਖਾ ਦੇਗਿਆ ਪਰ ਏਹ ਛਲ ਨਹੀਂ ਸਾਖਯਾਤ ਭਗਵਾਨ ਹੈ। ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਵੀ ਸਰਗੁਣ ਰੂਪ ਨੂੰ ਹੀ ਭਗਵਾਨ ਮੰਨਿਆਂ ਹੈ, ਯਥਾ—ਜੱਸ, ਐਸਵਰਯ, ਵੈਰਾਗ, ਉਦਾਰ। ਲੱਛਮੀ, ਗਿਆਨ, ਸੁ ਪੂਰਣ ਧਾਰ। ਈਸ਼ਵਰ ਕੇ ਗੁਣ ਖਟ ਏ ਜਾਣ। ਯਾ ਤੇ ਕਹੀਅਤ ਹੈ ਭਗਵਾਨ ! ਜਿਸ ਮਨੁਖ ਵਿਚ ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਛੇ ਗੁਣ ਹੋਣ ਉਹ ਭਗਵਾਨ ਹੈ, ਐਹੋ ਜਿਹੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹਨ। ਪਰ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ''ਆਪ ਪਰਭੂ ਧਰ ਮਨੁਜ ਸਰੀਰਾ। ਹਰਹਿ ਕਿਰਪਾ ਨਿਧ ਸਜਨ ਪੀਰਾ'' (ਰਾਮਾਇਣ) ਸਸ਼ੋਭਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਏਹ ਧਾਰਨਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਤਰਜ ਤੇ, ''ਤੇਰੇ ਘਰ ਪਰਮੇਸਰ ਆਇਆ ਤੂੰ, ਭਾਂਵੇਂ ਜਾਣ ਨਾ ਜਾਣ'' ਬਸ ਫੇਰ ਕੀਸੀ ਸਭ ਦੀਆਂ ਅਖਾਂ ਚੋਂ ਪਰੇਮ ਅੰਸੂ ਬੈਹ ਤੁਰੇ। ਅਤੇ ਸਭ ਸੰਗਤ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਏਹ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਕਵੀਓ ਵਾਚ–

ਜੀਵਨ ਦਾ ਲਾਲ ਆਇਆ, ਜੀਵਨ ਦਾ ਦਾਨ ਦੇਣੇ,
ਜੀਵਨ ਸਿਖੌਣ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਬਿਤੌਣ ਲਈ ।
ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਚਿ ਜੀਵਨ ਪਰੇਮ ਲੈਕੇ,
ਜੀਵਨ ਪਰਵਾਹ ਵਿਚੋਂ ਜੀਵਨ ਬਚੌਣ ਲਈ ।
ਕਾਇਰਤਾ ਦਾ ਜੀਵਨ, ਉਖੇੜ ਵਿਚੋਂ ਜੀਵਨ ਦੇ,
ਜੀਵਨ ਸ੍ਵੈਅੰ ਰੁਖ ਜੀਵਨ ਪਲਟੌਣ ਲਈ ।
ਜੀਵਨ 'ਮਾਤਾ' ਦਾ 'ਕੰਵਲ' ਨਗਰ ਵਸਾਯਾ ਜੀਵਨ,
ਏਕਤਾ ਸਿਖੌਣ ਗਰਿਸਤ ਜੀਵਨ ਚਲੌਣ ਲਈ ।
ਅਤੇ– ਹਰੀ ਪਰਤਾਪ ਅਗੇ ਸੂਰਯ ਪਰਤਾਪ ਤੁਛ,
ਮਿਠੀ ਬਾਣੀ ਅਗੇ ਮੁੜ ਜਾਣ ਬਾਣ ਅਣੀਆਂ ।
ਦੈਯਾ ਦੇ ਫੁਹਾਰੇ ''ਕੰਵਲ'' ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਚੋਂ ਝਰਨ ਜਦ
ਕੁਬੇਰ ਦੇ ਖਜਾਨੇ ਮਾਨੋ ਬਰਸ ਪੈਣ ਮਣੀਆਂ ।
ਮਰੇ ਪਏ ਕਾਇਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਜਾਣ,
ਮੇਹਰ ਬਰਸਾਤ ਦੀਆਂ ਪੈਣ ਜਦੋਂ ਕਣੀਆਂ ।
ਉਹ ਗੁਰੂ ਪਾਪੀਆਂ ਦੇ ਤਾਰਨੇ ਨੂੰ ਆਇਆ ਏਥੇ,
ਜਿਧੇ ਕੋਲੋਂ ਗੀਤਾ, ਗਰੰਥ ਗੁੰਗਿਆਂ ਨੇ ਭਣੀਆਂ ।

ਉਪਰੰਤ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜਦੀਰਸਮ ਹੋਈ,ਸਧਾਰਨ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸਨੂੰ ਬੜੀ ਮਿਠੀ ਹੇਕ ਨਾਲ ਸੰਤ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਸੰਤ ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਤ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆ । ਅਰਦਾਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਹਜੂਰ ਡੇਰੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਤੇ ਏਥੋਂ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਚਰਨ ਪੌਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਰੰਭ ਹੋਇਆ ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਜਣਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਚਰਨ ਪਾਏ ।–

ਪਾਰਕ ਲੈਂਡਜ਼ ਨੈਰੋਬੀ

ਸ੍ਰ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ੰਕਰ ਵਾਲੇ ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ੰਕਰ, ਸ੍ਰ. ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੀਬੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਸ੍ਰ. ਲਾਭ ਸਿੰਘ. ਸਰਦਾਰ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੌਂਸਲਰ, ਸ੍ਰਦਾਰ ਅਰਜਣ ਸਿੰਘ ਬਿਰਦ, ਸ੍ਰਦਾਰ ਰਣਜੋਧ ਸਿੰਘ ਦੀਵਾਨਾ, ਸਰਦਾਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਕਲਸੀ ਸ੍ਰਦਾਰ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਬਾਂਸਲ ।

ਜੂਜਾ ਰੋਡ, ਡਿਸਾਈ ਰੋਡ, ਅਤੇ ਪਾਰਕ ਰੋਡ,

ਸ੍ਰਦਾਰ ਲਖਮੀਰ ਸਿੰਘ. ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ, ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਪਨੇਸਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ. ਸੰਤ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਮੇਹਰਬਾਨ ਸਿੰਘ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਚਾਨਾਂ, ਹਜਾਰਾ ਸਿੰਘ ਚਾਨਾਂ, ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖਾ ਸਿੰਘ, ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨਾਗੀ ਗਿ: ਹਰ-ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਮੋਰਾਂਵਾਲੀ ਗ੍ਰੰਥੀ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਪਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਮਠਾੜੂ ਨੂਰਮੈਹਲ, ਪ੍ਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਆਦਿ, ਈਸਟਲੇ ਨੰ–੨–ਤੇ ੧ ਸ੍ਰਦਾਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸ਼ੌਕ, ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਪਿਰਥਾ ਸਿੰਘ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰਦਾਰ ਜੈ ਸਿੰਘ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ

ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਚਾਨਾਂ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਰਿਪਦੁਮਣ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ, ਸ੍ਰ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੇਉਗਣ, ਅੱਤਰ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲੇ ਵਾਲਾ, ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਅਕਰ ਪੁਰੀ, ਸੂਦਾਰ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸੰਤ ਗੁਰਚੈਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੀਬੀ ਬਸੰਤ ਕੋਰ ਨਕੋਦਰ, (ਜਥੇਦਾਰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਇਸਤਰੀ ਸਭਾ) ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕੋਟ ਬਾਦਿਲਖਾਨ **ਰੇਲਵੇ ਲਾਡੀਆਂ** ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਸੂਦਾਰ ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ ਸੀਤਲ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾ: ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾ: ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰੀਆ ਰਾਮ, ਅਮਲੋਕ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ ?ਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਮਲੋਕ ਸਿੰਘ, ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ?ਜਾ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰੀ, ਆਦਿ। ਨੈਰੋਬੀ ਸਊਥ. ਸ੍ਰ. ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੇਰੀਆਂ, ਸੰਤ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਸੂਦਾਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰਦਾਸ ਪੁਰੀ ਆਦਿ।

ਨੋਟ:— ਇਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤੇ ਸਜਣਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਚਰਨ ਪਾਏ ਹਨ, ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕੇ. ਖਿਮਾ—

ਉਪਰੋਕਤ ਸਜਣਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਇਕੋ ਦਿਨ ਹੀ ਚਰਨ ਨਹੀ ਪਾਏ ਗਏ। ਕੇਵਲ ਲਿਖ ਹੀ ਇਸਤ੍ਰਾਂ ਦਿਤੇ ਹਨ।

੧ ਵਜੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਪਾਣੀ ਛਕਿਆ ਫਿਰ ਥੋੜਾ ਚਿਰ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ। ਬਾਦ ਓਥੇ ਆ ਗਏ ਜਿਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਏਥੇ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਨ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਭੇਟਾ (ਭਾਵੇਂ ਸਭ ਕੁਛ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਫਿਰ ਭੀ ਏਦਾਂ ਕਰਨਾਂ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ) ਸਿਰੋਪਾਉ ਤੇ ੪੦੦੦ ਸ਼ਲਿੰਗ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਭੇਟਾ ੨੦੦੦ ਸ਼ਲਿੰਗ ਤੇ ਦਸਤਾਰ, ਪੰਡਤ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ੧੦੦੦। ਸੰਤ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ੨੦੦੦। ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੱਦੀ ੪੦੦। ਸੰਤ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲੁਹਾਰਾਂ ੯੦੦। ਸੰਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਧਾਣੇ ਵਾਲੇ ੯੦੦। ਸ੍ਰ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੱਦੀ ੪੫੦ ਭਾਈ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ੪੫੦। ਭਾਈ ਵਜੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ੩੦੦। ਸੰਤ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ੩੦੦। ਉਪਰੋਕਤ ਸਭ ਮਾਇਆ ਸੂਬਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਹਥੀਂ ਭੇਟਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ੪੦੦ ਸ਼ਲਿੰਗ ਹੋਰ ਕੈਸ਼ ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਲੁਧਿਹਾਣੇ ਦਾ ਰੇਲ ਦਾ ਕਰਾਇਆ (ਭਾੜਾ) ਸਾਰਾ ਜੋੜ ੧੩੯੦੦ ਸ਼ਲਿੰਗ ਸੀ। ਏਹ ਕਾਰਵਾਈ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ੫ ਤੋਂ ੬ ਧਰਮਸਾਲਾ ਵਿਚ ਜਪੁ ਕੀਤਾ। ਅਤੇ ਪੂਰੇ ੭ ਵਜੇ ਵਡੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਦੀਵਾਨ ਸਜਿਆ। ਅਜ ਰੋਜ ਨਾਲੋਂ ਸੰਗਤ ਕਈ ਗੁਣਾ ਜਿਆਦਾ ਸੀ। ਲਗ ਪਗ ੪੦੦੦ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੋਵੇਗੀ। ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪ੍ਰੰਤ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਚੋਂ ਧੰਨਵਾਦੀ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ ਅਤੇ ਸਭ ਨੂੰ "ਹੋਇ ਇਕਤਰ ਮਿਲਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ। ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਰ ਕਰਹੁ ਲਿਵਲਾਇ। ਹਰਿ ਨਾਮੈ ਕੀ ਹੋਵਹੁ ਜੋੜੀ ਗੁਰਮੁਖ ਬੈਸਹੁ ਸਫਾ ਵਛਾਇ।" ਆਦਿ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰਿਆ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਕੇ ੮ ਵਜੇ ਰਾਤ ਸਮਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਵਾਈ ਅਡੇ ਤੇ ਕੋਈ ਮਾਈਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨਾ ਜਾਣ। ਪਰੰਤੂ ਕੌਣ ਕਠਨ ਦਿਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਹੜਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਸਹਿਣ ਕਰੇ। ਸੰਗਤ ਪਰੋਗ੍ਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ ਚਲਣ ਦਾ ਵਕਤ ਰਾਤ ੯ ਵਜੇ ਦਾ ਸੀ ਪਰ—

ਜੈਸਾ ਬੰਧਨ ਪ੍ਰੇਮ ਕਾ ਤੈਸਾ ਬੰਧ ਨਾ ਔਰ।
ਕਾਠਹਿ ਛੇਦਹ ਕਮਲ ਜਿਉਂ
ਛੇਦ ਨ ਨਿਕਸੇ ਭੌਰ। ਕਿਵੀ ਬ੍ਰਿੰਦ

ਅਤੇ— ਮੇਰੀ ਬਾਂਧੀ ਭਗਤ ਛੁਡਾਵੈ
ਬਾਂਧੀ ਭਗਤ ਨ ਛੂਟੈ ਮੋਹਿ।

ਇਕ ਹੋਰ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦੀ ਕਹਾਵਤ ਹੈ—

ਰਬ ਵਸ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ
ਪਾਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਡੋਰੀਆਂ। ਆਦਿ–

ਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਹੁੰਦੀ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰ ਜਾਣ। ਐਨ ਮੌਕੇ ਸਿਰ ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਵੀ ਰੋ ਰੋ ਨੀਰ ਵਹੌਣ ਲਗ ਪਿਆ ਤੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪਤਾ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ ੨੪ ਘੰਟੇ ਲੇਟ ਆਵੇਗਾ। ਬਸ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਓਸੇਤਰਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰੇ ਹਿਰਦੇ ਲੈਕੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਆਏ ਰਾਤ ਦੇ ੧੦ ਵਜ ਚੁਕੇ ਸਨ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੁਣ ਡੇਰੇ ਐਣ ਦੀ ਕੋਈ ਖੇਚਲ ਨ ਕਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਤ ਨ੍ਹੇਰੀ ਤੇ ਬਰਖਾ ਸੰਘਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਭ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਧਰਮਸਾਲਾ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਆਗ੍ਰਹ ਕੀਤਾ।

ਏਥੇ ਓਹ ਗਲ ਸਿਧ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ "ਮੇਰੀ ਬਾਂਧੀ ਭਗਤ ਛੁਡਾਵੈ" ਹੁਣ ਸੰਗਤ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨੇ ਹਜ਼ੂਰ ਦਾ ਪਰੋਗ੍ਰਾਮ ਬਦਲ ਦਿਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਮਹਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਪ੍ਰਤੱਗਯਾ (ਮੈਂ ਸ਼ਸ਼ਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਉਠਾਵਾਂਗਾ) ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਭੀਸ਼ਮ ਪਿਤਾਮਾਹ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਭਗਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ–

ਜੇ ਹਉ ਹਰੀ ਨ ਸ਼ਸਤਰ ਗਹਾਊਂ।
ਤੌ ਲਾਜੌਂ ਗੰਗਾ ਜਨਨੀ ਕੋ
ਸਾਂਤਨੂ ਸੁਤਿ ਨ ਕਹਾਊਂ।
ਸਯੰਦਨ ਖੰਡ ਮਹਾਰਥ ਖੰਡੌਂ
ਕਪੀ ਧ੍ਰਜ ਸਹਿਤ ਡਲਾਊਂ।
ਇਤੀ ਨ ਕਰੂ ਸਪਤ ਮੋਹਿ ਹਰ ਕੀ
ਛਤ੍ਰੀ ਗਤਿ ਨਹ ਪਾਊਂ।
ਪਾਂਡਵ ਦਲ ਸਨਮੁਖ ਹੋਇ ਘਾਊਂ
ਸਰਤਾ ਰੁਦਰ ਬਹਾਊਂ।
ਸੂਰਦਾਸ ਰਣ ਭੂਮ ਵਿਜੈ ਬਿਨ
ਜੀਅਤ ਨ ਪੀਠ ਦਿਖਾਊਂ।

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਸਤਰ ਉਠੌਣਾ ਪਿਆ, ਜਦ ਭੀਸ਼ਮ ਦੇ ਬਾਣਾਂ ਨੇ ਅਰਜਨ ਨੂੰ ਵਿਆਕੁਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਜਿਤ ਦੀ ਕੋਈ ਆਸਾ ਨ ਰਹੀ। ਏਹ ਹੈ ਪ੍ਰੇਮ, ਸਚੀ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਵਿਸ਼ਵਾਸ। ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੱਗਯਾ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਨਾਹੀ ਲਫਾਫੇ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਹੀ ਕੰਮ ਔਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਦੇ ਜੰਗ ਵਿਖੇ ਰਾਜੇ ਕੇਸਰੀ ਚੰਦ ਜਸਵਾਲੀਏ ਨੇ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਦਾ ਕਿਲਾ ਤੋੜਨ ਹਿਤ ਪ੍ਰਤੱਗਯਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਯਥਾ–

ਰਵ ਅਸਤਨ ਤੇ ਪੂਰਬ ਜਬੈ।
ਜੇ ਨਾ ਲੋਹਗੜ੍ਹ ਤੋੜੂੰ ਤਬੈ।
ਤੌ ਨਿਜ ਪਿਤ ਤੇ ਜਨਮਿਓ ਨਾਹੀ।
ਮੁਖ ਨ ਦਿਖਾਵੌ ਰਾਜਨ ਮਾਹੀ।

ਪਰ ਨਿਰਾਸ ਹੋਣਾ ਪਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਨ, ਓਹ ਤਾਂ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਨੂੰ ਦੰਡ ਤੇ ਭਗਤਾਂ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰਨ ਲਈ ਜਗਤ ਤੇ ਅਵਤਰੇ ਸਨ। ਯਥਾ–

ਜਹਾਂ ਤਹਾਂ ਤੈਂ ਧਰਮ ਚਲਾਏ।
ਕਬੁਧ ਕਰਨ ਤੇ ਲੋਕ ਹਟਾਏ।

ਅਤੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਰਬ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਵਿਚ ਭੇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਗੁਰੂ ਸਭ ਕੁਛ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਹਾਂਗਾ–

ਤਾਰਨ ਲੋਕ ਉਧਾਰਨ ਭੂਮਾ
ਦੈਤ ਸੰਘਾਰਨ ਚੰਡ ਤੁਹੀ ਹੈ।
ਕਾਰਣ ਈਸ ਕਲਾ ਕਮਲਾ ਹਰ
ਆਦਰਸਤਾ ਜਿਹ ਦੇਖੋ ਉਹੀ ਹੈ।
ਤਾਮਸਤਾ ਮਮਤਾ ਨਮਤਾ
ਕਵਤਾਕਵਿਕੇ ਮਨ ਮਧਗਹੀ ਹੈ।
ਕੀਨੋ ਹੈ ਕੰਚਨ ਲੋਹ ਜਗਤ੍ਰ ਮੈ
ਪਾਰਸ ਮੂਰਤ ਯਾਹਿ ਛੁਹੀ ਹੈ।

ਜਿਸਨੂੰ ਐਸੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਮਹਾ ਪੁਰਖ ਦੀ ਚਰਨ ਛੁਹ ਲਗ ਗਈ ਓਹ ਤਾਂ ਮਨੂਰੋਂ ਕੰਚਨ (ਸੋਨਾ) ਹੋ ਗਿਆ। ਸੋ 'ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੀ ਬਾਤ ਅਗਾਧ ਹੈ ਕੈਸੇ ਲਿਖੂੰ ਬਣਾਇ।" ਲਿਖੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ।

੧੫ ਫਰਵਰੀ ਸ਼ਨਿਚਰ ਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮ-ਧਾਰੀ ਧਰਮਸਾਲਾ ਵਿਚ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ

ਕੀਰਤਨ ਸੰਤ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਕੀਤਾ। ਬਤੀਆਂ ਮਧਮ ਸਨ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਸੰਗਤ ਸਮਾਧੀ ਲੀਨ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ ਮਾਨੋਂ ਬੈਕੁੰਠ ਪੁਰੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਨੂ ਜੀ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਹੈ, ਕਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ–

ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਅਬ ਕਹੀਐ ਕਾਹਿ।
ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਬੈਕੁੰਠੈ ਆਹਿ।

ਸੰਗਤ ਭੌਰੇ ਵਤਿ ਹੋਕੇ ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਧਿਆਨ ਹੋਕੇ ਰਸ ਪੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਐਹੋ ਜਿਹਾ ਅਲੌਕਿਕ ਅਨੰਦ ਕਿਸੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹੀ ਕਦੇ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਭੋਗ ਉਪ੍ਰੰਤ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਚਨ ਕਹੇ ਅਤੇ ਸਭ ਹਿੰਦੂ ਸਿਖ ਤਾਈਂ ਸਾਂਝਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ। ਉਪ੍ਰੰਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਗਤਾਂ ਸਮੇਤ ਈਸਟਲੇ ਹਵਾਈ ਅਡੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ।

ਹਰੇਕ ਦੀ ਕੰਨੀ ਸੋ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ੧੪ ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਗਏ। ੧੫ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਓਥੇ ਐਨੀ ਭੀੜ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਤਿਲ ਸੁਟਣ ਨੂੰ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮਨੂੰ ਸੰਗਤ ਇਸਤਰਾਂ ਘੇਰੀ ਖਲੋਤੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਗੋਕਲ ਤੋਂ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੂੰ ਗੋਪੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਆਲੇ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਨੈਰੋਬੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਭਾਰਤੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸੈਕਟਰੀ ਮਿ. ਐਮ. ਐਮ. ਖਰਾਣਾ, ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਸ੍ਰ. ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸ੍ਰ. ਬਖਸ਼ੀਸ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੌਂਸਲਰ, ਸ੍ਰ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਧੂ ਕੌਂਸਲਰ, 'ਇੰਡੀਅਨ ਏਅਰ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮੈਨੇਜਰ, ਬਾਕੀ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਸਿਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਕਤ੍ਰ ਆਦਿਕ ਹਾਜਰ ਸਨ।

ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ, ਕੰਪਾਲੇ ਤੋਂ ਸੰਤ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਪੁਤਰ ਸੰਤ ਜੋਗਿੰਦ੍ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦੌਰੇ ਵਿਚ ਬੜੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਜੀਂਜੇ ਤੋਂ ਸ੍ਰ. ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸ੍ਰ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਹ ਸਾਰਾ ਦੌਰਾ ਹੀ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਤਨੋ ਮਨੋ ਅਤੇ ਧਨੋ। ਸੰਤ ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ੰਕਰ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਜਣ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨ-ਜਾਣੇ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਖੇ ਗਏ।

੧੦ ਵਜਕੇ ੪੦ ਮਿੰਟ ਤੇ ਜਹਾਜ ਦਾ ਵਕਤ ਨੀਅਤ ਸੀ। ਬੇਅੰਤ ਨਰ ਨਾਰੀਆਂ ਨੇ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਚਰਨ ਪਰਸਕੇ ਮਨ ਇਛਤ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ, ਉਪ੍ਰੰਤ ਏਹ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਜਥਾ ਸੀ, ਵੇਂਹਦਿਆਂ ਵੇਂਹਦਿਆਂ ਹੀ ਲੈਕੇ ਅਸਮਾਨ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਉਡ ਗਿਆ। ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰਾਂ ਨੇ ਫੋਟੋਆਂ ਮੂਵੀ ਕੈਮਰਿਆਂ ਨਾਲ ਰੰਗੀਨ ਲਈਆਂ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰੇ ਦੀ ਰੰਗੀਨ ਫਿਲਮ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੀਚ (ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ) ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਸੰਗਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜਨਾਂ ਦੀ ਜੋ ਦਸ਼ਾ ਸੀ ਓਹ ਤਾਂ ਅਕਥਨੀਜ ਹੈ। ਜੈਸੇ–

ਧੀਰਜ ਬੁਧ ਬਬੇਕ ਬਲ
ਗਤ ਮਿਤ ਔਸਰ ਬਾਤ।
ਪ੍ਰੀਤਮ ਬਿਛਰੇ ਰੀ ਸਖੀ!
ਭੂਲ ਗਈ ਸੁਧ ਸਾਤ।

ਪਿਆਰੇ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਇਕ ਅਸਹਿ ਸਟ ਸੀ. ਕਵਲ ਹਿਰਦਿਆਂ ਚੋਂ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਸਤੇ ਸੁਧਾਂ ਉਡ ਗਈਆਂ ਕੁਛ ਚਿਰ ਲਈ। ਪ੍ਰੇਮੀ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋ ਉਠੇ ਜੈਸੇ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੇ ਓਸ ਵੇਲੇ ਓਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੀ। ਯਥਾ–

ਜਬ ਹੀ ਚਲਬੇ ਕੀ ਸੁਨੀ ਬਤੀਆ
ਤਬ ਪ੍ਰੇਮੀ ਕੇ ਨੈਨ ਤੇ ਨੀਰ ਢਰਯੋ ਹੈ।
ਗਿਨਤੀ ਤਿਨਕੇ ਮਨ ਬੀਚ ਭਈ
ਚਿਤ ਕੋ ਸਭ ਆਨੰਦ ਦੂਰ ਕਰਯੋ ਹੈ।
ਜਿਤਨੋ ਤਨ ਮੈ ਰਸ ਜੋਬਨ ਥੋ

ਦੁਖ ਕੀ ਸੋਈ ਈਧਨ ਮਾਹਿ ਜਰਯੋ ਹੈ।
ਤਿਨਤੇ ਨਹਿ ਬੋਲਯੋ ਜਾਤ ਕਛੂ
ਮਨ ਹਰੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੈ ਸੰਗ ਜੁਰਯੋ ਹੈ।

ਸੰਗਤ ਡਿਗਦੀ ਢਹਿੰਦੀ ਕੋਈ ਪੈਦਲ ਤੇ ਕੋਈ ਮੋਟਰਾਂ ਵਿਚ ਮਾਨੋ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਗਵਾਕੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਆਈ, ਜਿਵੇਂ ਘਾਟੇ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਬਾਣੀਆਂ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਈ ਵਜੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਤ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੰਡਤ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਈ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਏ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਸ੍ਰ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਤ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਗੀ ਸੰਤ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਸੰਤ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਤ ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਤ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ੧੬ ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ਰੇਲ ਦੁਆਰਾ ਮੁੰਬਾਸੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ੮ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਟਿਕਟ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ ਜੀਂਜੇ ਦੇ ਸਮਿਥ ਮਾਕੇਂਜ਼ੀ ਦੇ ਦਫਤਰੋਂ ਸ੍ਰ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬੁਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ੮ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਮਾਇਆ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਦਿਤੀ ਸੀ ਜੋ ਕਰੀਬਨ ੨੫੦੦ ਸ਼ਲਿੰਗ ਸੀ।

ਹੁਣ ੧੫ ਫ਼ਰਵਰੀ ਦੀ ਰਾਤ ਆ ਗਈ, ਏਹ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਰਾਗੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੜਾ ਹੱਛਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕਹਿ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ੧੯੫੩ ਦੇ ਦੌਰੇ ਤੇ ਇਨਾਂ ਨੇ ਸਾਹਿਬਜਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਕਰਨਾ ਮਈ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸੰਗਤ ਚਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਫਿਰ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਬਲੰਦ ਤੇ ਸੁਰੀਲੀ ਅਵਾਜ ਅਤੇ ਘੁੰਗਰੂਆਂ ਨਾਲ ਤਬਲਾ ਸੁਣਿਆ ਜਾਵੇ। ਸੰਗਤ ਬਹੁਤੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ ਫ਼ਿਰ ਵੀ ਕਾਫੀ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਸੀ। ਕੀਰਤਨ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਤਾਂ ਸਚ ਮੁਚ ਹੀ ਕਰੁਣਾ ਰਸ ਛਾ ਗਿਆ। ਇਕ ਤਾਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਡਾਢੀ ਵਿਆਕੁਲ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਦੂਜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰੁਣਾਮਈ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਬਸ– "ਜੋ ਮੇਰੇ ਹਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੀ ਕੋਈ ਬਾਤ ਸੁਣਾਵੈ ਅਨਦਿਨ ਫਿਰਉ ਹਉ ਤਿਸ ਪਿਛੈ ਬੈਰਾਗੀ।" ਧਨਨਾਲਰਜਕੇਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਹੋ ਸਕੀ। ਵਕਤ ਬਹੁਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜੀ ਨਹੀਂ ਚਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕੀਰਤਨ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਤੇ ਬੰਦ ਹੋਇਆ ਕਿ ੧੬ ਫਰ-ਵਰੀ ੧ ਵਜੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਕੇ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਤਾਂਈ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸੋ ਐਸਾ ਹੀ ਹੋਇਆ। ੧੬ ਫਰਵਰੀ ਸਵੇਰੇ ਵਾਰਾ ਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਕੇ ਦੁਪੈਹਰ ਤੋਂ ਬਾਦ ਕੀਰਤਨ ਅਰੰਭ ਹੋਇਆ, ਸੰਗਤ ਨੇ ਯਥਾ ਤਥਾ ਧਨ ਦੀ ਬਰਖਾ ਕੀਤੀ। ਰਾਗੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਚਿਤ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ– "ਧਨ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਦਬੀਐ ਮਸਤਕ ਪ੍ਰਮਾਣੇ।" ਗਲੇ ਬੜੇ ਸੁਰੀਲੇ ਹੋ ਗਏ। ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਬੜੀ ਅਦਭੁਤ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਭਾਈ! ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰਕੇ ਡੇਰੇ ਜਾਕੇ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਬਿਸਤਰੇ ਆਦ ਲੈਕੇ ੬ ਵਜੇ ਨੈਰੋਬੀ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਸੀਟਾਂ (ਟਰੇਨ) ਸੈਕੰਡ ਕਲਾਸ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੁਕ ਕਰਾ ਦਿਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ਮੁੰਬਾਸੇ ਤਕ।

ਰਾਗੀ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਬੜਾ ਖੁਲਾਸਾ ਸੁਭਾ ਹੈ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤਾਂ ਬੜੇ ਸਾਧੂ ਸੁਭਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵਧ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਮਿਤਰ ਪਲੇਟ ਫਾਰਮ ਤੇ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਸੰਤ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੜੇ ਸੰਤੋਖੀ ਸਾਬਤ ਹੋਏ। ਭਾਈ ਵਜੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੰਤ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਮੰਗਲਸਿੰਘ ਜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਜ਼ਿਕਰਹੀਕੀਕਰਨਾ ਹੈ ਸਭ ਨਾਲ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਵਰਤਾਉ ਰਿਹਾ ਕਿਸੇ

ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ 'ਸਭੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਸਦਾਇਨ ਕੋਇ ਨ ਦਿਸੈ ਬਾਹਰਾ ਜੀਉ।' ਖੈਰ! ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਭ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਖਸ਼ਣ। ਏਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ ਖਿਚ ਸਦਕਾ ਸੰਗਤ ਬੇਅੰਤ ਸੀ। ਕੈਮਰਾ ਮੈਨਾਂ ਦਾ ਫੋਟੋ ਖਿਚਣ ਤੇ ਜੋਰ ਤੇ ਹਾਰ ਪੌਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹਾਰਾਂ ਤੇ ਅਤੇ ਹਥ ਮਿਲੌਣਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹਥਾਂ ਤੇ, ਨਿਰਾਲਾ ਹੀ ਢੰਗ ਸੀ । ਰਾਗੀ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੈਰੋਬੀ ਵਾਲਿਆਂ (ਪਿੰਡ ਲੈਲਪੁਰ ਧਗੜਾ ਜਿਲਾ ਜਲੰਧਰ) ਨੇ ਏਨਾਂ ੮ ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਇਕ ਰੁਮਾਲ ਤੇ ੫-੫ ਸ਼ਲਿੰਗ ਦੇਕੇ ਆਪਣੀ ਮਿਲਵਰਤੋਂ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿਤਾ। ਅੰਤ ਸਾਢੇ ੬ ਵਜੇ ਰੇਲ ਦੇ ਇੰਜਨ ਚੋਂ ਇਕ ਅਚਾਨਕ ਚੀਕ ਨਿਕਲੀ ਜੋ ਸਭ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਕੰਬਾ ਗਈ ਤੇ ਸਾਰੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਦੌੜੇ, ਦੂਸਰੀ ਸੀਟੀ ਤੇ ਰੇਲ ਪਲੇਟ ਫਾਰਮ ਤੋਂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਤੁਰਨੀ ਅਰੰਭ ਹੋਈ। ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਦੇ ਨਾਹਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪੰਡਾਲ ਗੂੰਜ ਉਠਿਆ, ਬਸ ਛਿਨ ਪਲ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਥ ਹਿਲੌਂਦੇ ਓਹਲੇ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਏਹ ਮਹਾਨ ਸਤਿਗੁਰ ਦਰਸ਼ਨ ਕੁੰਭ ਦਾ ਦੌਰਾ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ।

ਜਦੋਂ ਏਹ ਵਾਰਤਾ ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਤਾਂ ਇਕ ਨੇ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਪੁਛਿਆ, ਫੇਰ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਫੇਰ ਕੀ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਤਾਂ ਮੰਜੇ ਬਿਸਤਰੇ ਲਿਆਂਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਆਖਰ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮੁੜਨਾ ਪਿਆ, ਕੋਈ ਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਤੇ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਇਕ ਦੋ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਪੈਦਲ। ਨਮਸਤੇ! ਹੋਰ? ਹੋਰ ਅਗਲੇ ਹੋਲੇ ਤੇ ਜੋਹੜਾ ਯੁਗੰਡੇ, ਜੀਂਜੇ ਕੰਪਾਲੇ ੧੯੫੯ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ ਖਿਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨ ਰਿੰਦੂ–

ਛੁੰਮਣ ਸਿੰਘ 'ਕੰਵਲ'

੩–੮–੫੮ ਨੈਰੋਬੀ

ਹੁਣ ਓਹਨਾਂ ਸੁਹਿਰਦ ਸਜਣਾਂ ਦੇ ਧਨਵਾਦ ਸਹਿਤ ਨਾਮ ਵੇਰਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਇਸ ਸੰਨ ੧੯੫੮ ਦੇ ਦੌਰੇ ਸਤਿਗੁਰ "ਦਰਸ਼ਨ-ਕੁੰਭ" ਲਈ ਤਨੋ ਮਨੋ ਅਤੇ ਧਨੋ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

੧. ਸ੍ਰ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇਉਗਣ ਮਾਲਕ ਬੰਬੇ ਫਰਨੀਚਰ ਮਾਰਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਵਾਰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਉਪਮਾ ਕੀਤੀ ਜਾਏ ਥੋੜੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਔਣ ਦੀ ਸੋ ਸੁਣੀ ਸੀ ਤਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਛਡਕੇ ਏਧਰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਜੁਟ ਗਏ ਸਨ । ਅਤੇ ਜਿੰਨਾਂ ਚਿਰ ਵੀ ਉਗ੍ਰਾਹੀ ਰਹੀ (ਬਲਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਾਪਸ ਭਾਰਤ ਜਾਣ ਤਕ) ਆਪਣੀਮੋਟਰ ਬਕਸ ਬਾਡੀ ਤੇ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਵੀ ਆਪ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪੈਟਰੋਲ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਲਿਓਂ ਪਾਕੇ ਲਗ ਭਗ ੪ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਅਰਸਾ ਰਾਤ ਦਿਨ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਤਨ ਮਨ ਅਤੇ ਧਨ ਕਰਕੇ ਵੀ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਡੁਗਰੀ ਜਿਲਾ ਲੁਧਿਹਾਣਾ ਹੈ, ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਹੈ, ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੈਰੋਬੀ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਏਥੇ ਘਰ ਦਾ ਮਕਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਵੀ ਕਾਫੀ ਹੈ।

੨. ਸ੍ਰ. ਈਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸ੍ਰ. ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ੍ਰ. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾਤਾ ਹਨ, ਜਿੰਨਾਂ ਨੇ ਜਿੰਨੇ ਦਿਨ ਪੰਡਾਲ ਬਣਦਾ ਰਿਹਾ ਵਧ ਚੜਕੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਹਰਤਰਾਂ ਨਾਲ ਹਥ ਵਟੌਂਦੇ ਰਹੇ।

੩. ਸ੍ਰ. ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਢੇਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਏਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਰਖੀ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਨੌਕਰ ਸਨ ਸਭ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਛਡੀ ਰਖਿਆ ਰਾਤ ਦਿਨ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਨਿਭਾਇਆ। ਪੰਡਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀ ਲਾਕੇ ਬਿਨਾ ਪੈਸਿਓਂ ਕਰਵਾਇਆ

ਅਤੇ ਆਪ ਰਾਤ ਦਿਨ ਹਾਜਰ ਰਹੇ।

ਬਾਸਲ ਬ੍ਰਾਦਰਜ਼— (ਭਗਾਲੇ ਵਾਲੇ ਜਲੰਧਰ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੈਰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤਿਅੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਦਿਖਾਇਆ। ਪੰਡਾਲ ਵਾਸਤੇ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਹੇਠ ਵਛੌਣ ਹਿਤ ਮਕੇਕੇ (ਸਫਾਂ) ਅਤੇ ਪੰਡਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਪਹਿਰੇਦਾਰ (ਚੌਕੀਦਾਰ) ਵੀ ਕਰੀਬਨ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਦੇ ਰਖੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋੜ ਪੈਣ ਤੇ ਜਿਸ ਚੀਜ ਦੀ ਮੰਗ ਹੋਈ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ।

ਬਖ਼ਸ਼ੀਸ ਸਿੰਘ— ਸਿਆਣ, ਮੂਸਾ ਪੁਰੀ ਜਲੰਧਰ ਕੌਂਸਲਰ ਤੇ ਉਨਾਂ ਦੇ ਭ੍ਰਾਤਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਪੰਡਾਲ ਹਿਤ ਰੂਫ ਲਈ ੧੦੦ ਚਦਰਾਂ ਤੇ ਦੋ ਆਦਮੀ ਜਿੰਨੇ ਦਿਨ ਪੰਡਾਲ ਬਣਦਾ ਰਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਖੁਦ ਵੀ ਲੋੜ ਪੈਣ ਤੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਹਾਜਰ ਸਨ।

ਨਗੀਨਾ ਸਿੰਘ ਕੰਟਰੈਕਟਰ ਦੇ ਸਪੁਤ੍ਰ ਸ੍ਰ. ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਿੰਡ ਮਢਾਲੀ ਜਲੰਧਰ ਨੇ ਵੀ ਪੰਡਾਲ ਹਿਤ ਚਾਦਰਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੇਵਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ।

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੌਡੀ ਮੇਕਰਜ਼ ਨੂਰਪੁਰੀ ਨੇ ਵੀ ਪੰਡਾਲ ਹਿਤ ੧੦੦ ਚਾਦਰਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੌਂਦੇ ਰਹੇ, ਏਨਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਿਸਦਾ ਵਰਨਣ ਕਠਨ ਹੈ।

ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂਰਪੁਰੀ, ਭਾਵੇਂ P. W. D. ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਾਰਨ ਵਕਤ ਮਿਲਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ ਫਿਰ ਵੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਾਰਨ ਨਠ ਭਜਕੇ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋਟ ਬਾਦਲਖਾਨ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਾਰ ਛਡਕੇ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦਿਨ ਇਕ ਕਰਕੇ ਤੋੜ ਨਿਭੌਣ ਵਿਚ ਬੜੀ ਸਹੈਤਾ ਕੀਤੀ।

ਬੀ. ਈ. ਏ. ਟਿੰਬਰ ਕੰਪਨੀ, ਸੂਬਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁਤ੍ਰ ਸ੍ਰ. ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਰਾਇਕੋਟ ਲੁਧਿਹਾਣਾ ਨੇ ਪੰਡਾਲ ਦੇ ਰੂਫ ਲਈ ੨੦੦੦ ਫੁਟ ਪੋਡੋ ਦੀ ਲਕੜੀ ੨—੩ ਦੀ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਰਾਗੀਆਂ ਦੀ ਸਟੇਜ ਹਿਤ ਫਲੋਰਿੰਗ ਆਦਿ ਦੀ ਮੁਫਤ ਭੇਟਾ ਕੀਤੀ ਜੋ ਫਿਰ ਵਾਪਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਈ। ਅੰਦਾਜਨ ਕੀਮਤ ੧੦੦੦ ਸ਼ਲਿੰਗ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ੰਕਰ ਨੇ ਪੰਡਾਲ ਹਿਤ ਚਦਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਣੌਣ ਆਦਿਕ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ।

ਸੰਤ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰੀ ਨੇ ਪੰਡਾਲ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਹਿਤ ਸਾਹਮਣੇ ਦਰਵਾਜੇ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਨਾਲ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਲਿਖਿਆ ਜੇਹੜਾ ਆਪੇ ਹੀ ਬੁਝ ਅਤੇ ਜਗ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਬੜਾ ਬਚਿਤ੍ਰ ਢੰਗ ਸੀ ਮਾਨੋ ਪੰਡਾਲ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਤੇ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਗੇ ਸਨ, ਹੋਰ ਜਿਨੇ ਦਿਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਰਹੇ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਆਪਣਾ ਐਂਪਲੀਫਾਇਰ ਤੇ ਮਾਈਕਰੋਫੂਨ ਅਤੇ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸਲਾਹੁਣ ਯੋਗ ਸੀ।

ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਰਨਾਲੇ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ ਜੈ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਹਲਪੁਰੀ ਪਿਰਥਾ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਨੇ ਬੜੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ।

ਸ੍ਰ. ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਲੈਕਟਰੀਸ਼ਨ ਨੇ ਪੰਡਾਲ ਲਈ ਨਵਾ ਲਾਈਟ ਮੀਟਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਲਾਈਟਾਂ ਆਦਿਕ ਲੌਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਵਾਂ ਮੀਟਰ ਲੁਆਕੇ ਲਾਈਟ ਚਾਲੂ ਕੀਤੀ।

ਬੀਬੀ ਬਸੰਤ ਕੌਰ ਜਥੇਦਾਰ **ਨਾਮਧਾਰੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸਭਾ ਨੈਰੋਬੀ** (ਨਕੋਦਰ ਵਾਲੀ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੀਬੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਜਿੰਨੇ ਦਿਨ ਪੰਡਾਲ ਬਣਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਜਿਨੇ ਵੀ ਆਦਮੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਸਾਰਿਆਂ ਹਿਤ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਛਕੌਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ਼ਲਾਘਾ ਯੋਗ ਹੈ। ਇਸਨੇ

ਹੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸਭਾ ਦਾ ਮੁਢ ਬੰਨ੍ਹਿਆਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਹਿਤ ਇਸਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡਾ ਹਿਸਾ ਹੈ।

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋਟ ਬਾਦਲਖਾਨ ਨੇ ਵੀ ਪੰਡਾਲ ਬਣੌਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਟੈਂਡਾ (ਜਲੰਧ੍ਰ) ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਜਿੰਨੇ ਦਿਨ ਪੰਡਾਲ ਬਣਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਜਦ ਤਕ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਹੇ ਬਹੁਤਿਆਂ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਹਥ ਵਟਾਇਆ।

ਸ੍ਰ. ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਲੰਬ੍ਰ (ਸ਼ੰਕਰ ਵਾਲੇ) ਜਲੰਧਰ ਕੇਵਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਔਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਧਰਮਸਾਲਾ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵੀਂ ਟਟੀ ਅਤੇ ਡਰੇਨ ਪਾਈਪ ਜਿਥੋਂ ਦੀ ਟਟੀਆਂ ਦਾ ਮੈਲਾ ਪਾਣੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬੜੇ ਸਾਈਜ਼ ਦਾ ਨਵਾਂ ਪਾਇਆ ਤੇ ਪੁਰਾਣੀ ਟਟੀ ਦੀ ਮਰੰਮਤ, ਨਵੀਂ ਟੈਂਕੀ, ਹੋਰ ਰੂਫ ਦਾ ਗਟਰ ਆਦਿਕ ਲੈਣ ਬਣੌਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ।

ਹੁਣ ਉਨਾਂ ਸਜਣਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਦਰਸ਼ਣ ਕੁੰਭ ਹਿਤ ਉਗਰਾਹੀ ਤੇ ਮਾਇਆ ਭੇਟਾ ਕੀਤੀ।

ਨਾਮ	ਸ਼ਲਿੰਗ
੧ ਸ੍ਰ. ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ	੩੪੮੫
੨ ਮੈਸਰਜ਼ ਕੋਰੋ ਨੇਸ਼ਨ ਬਿਲਡਰ (ਸ਼ੰਕਰੀਏ)	੧੫੦੦
੩ ਮੈਸ੍ਰਜ਼ ਨਗੀਨਾ ਸਿੰਘ ਕੰਟਰੈਕਟਰ (ਮਢਾਲੀ ਵਾਲੇ)	੧੫੦੦
੪ ਮੈਸ੍ਰਜ਼ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂਰ ਪੁਰੀਏ	੧੦੦੦
੫ ਮੈਸ੍ਰਜ ਐਮ. ਐਮ. ਸਿਆਣ ਐਂਡ ਕੰਪਣੀ	੧੦੦੧
੬ ਮੈਸ੍ਰਜ ਰਾਮਗੜੀਆ ਸਭਾ ਕਸੰਮੇ	੧੦੦੦
੭ ਸ੍ਰ. ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂਰ ਪੁਰੀ	੫੦੧
੮ ਮੈਸ੍ਰਜ ਜਰਨਲ ਵਰਕ ਸ਼ਾਪ	੫੦੦
੯ ਮੈਸ੍ਰਜ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਐਂਡ ਬ੍ਰਦਰਜ਼	੫੦੦
੧੦ ਮੈਸ੍ਰਜ਼ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਆਣ ਐਂਡ ਬ੍ਰਦਰਜ	੫੦੦
੧੧ ਸ੍ਰ. ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਬੌਡੀ ਮੇਕਰਜ਼ (ਖੋਥੜਾ ਵਾਲਾ)	੫੦੧
੧੨ ਬੀਬੀ ਅੱਛਰ ਕੌਰ, ਸੁਪਤਨੀ ਸ੍ਰਦਾਰ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ	੨੨੫
੧੩ ਸ੍ਰ: ਸ੍ਰਵਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੇਖੀ ਨੂਰ ਪੁਰੀ	੨੨੫
੧੪ ਸ੍ਰ. ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਟਰਾਂਸ਼ੇ ਕੰਪਨੀ	੨੫੦
੧੫ ਸ੍ਰ. ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਫਰੀਨਚਰ ਮੇਕਰਜ਼	੪੦੦
੧੬ ਸ੍ਰ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇਉਗਣ ਬ; ਬਾ; ਮਾ;	੫੨੫
੧੭ ਸ੍ਰ. ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਢੇਰੀਆਂ	੫੦੦
੧੮ ਸ੍ਰ. ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਢੇਰੀਆਂ	੨੦੦
੧੯ ਸ੍ਰ. ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰਦਾਸ ਪੁਰੀ	੫੦੧
੨੦ ਸ੍ਰ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਰਨਾਲੇ ਵਾਲੇ,	੧੦੧
੨੧ ਸ੍ਰ. ਜੈ ਸਿੰਘ ਜੀ	੧੦੧

੨੨	ਸ੍ਰ	ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ	੧੦੧
੨੩	ਬੀਬੀ	ਬਲਵੰਤ ਕੌਰ ਜੀ	੫੧
੨੪		ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਪਨੇਸਰ	੫੧
੨੫	ਸ੍ਰੀ	ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂਰ ਪੁਰੀ	੧੦੧
੨੬	ਸ੍ਰੀ	ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇਤਰਾ,	੨੫
੨੭	ਸ੍ਰੀ	ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜੀ	੫੧
੨੮		ਗਿਆਨੀ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ	੧੦੧
੨੯	ਸ੍ਰੀ	ਰਿਪਦੁਮਣ ਸਿੰਘ ਜੀ	੫੦
੩੦	ਡਾ	ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ	੧੦੧
੩੧	ਸ੍ਰ	ਚੈਂਚਲ ਸਿੰਘ ਜੀ	੧੦੧
੩੨	ਸ੍ਰ	ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਸ਼ੌਕ'	੫੧
੩੩	ਸ੍ਰ	ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ	੧੦੧
੩੪	ਸ੍ਰ	ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਦੀ ਪੁਰ	੧੩੦
੩੫	ਸ੍ਰ	ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ	੧੦੧
੩੬	ਸ੍ਰ	ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੇਲਵੇ	੧੦੧
੩੭	ਸ੍ਰ	ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਰੀ (ਰੇਲਵੇ)	੫੦
੩੮	ਮੈ:	ਹਿਟੀ ਫਰਨੀਚਰ ਕੰਪਨੀ	੧੦੧
੩੯	ਮੈ:	ਖਾਲਸਾ ਬਿਲਡਿੰਗ ਫਰਨੀਚਰ	੧੦੧
੪੦	ਮੈ:	ਬਾਸਲ ਐਂਡ ਸ਼ਨਜ਼	੫੦
੪੧	ਸ੍ਰੀ	ਬੰਤਾ ਰਾਮ ਜੀ (ਖੋਬੜਾ ਵਾਲਾ)	੧੦੧
੪੨	ਮੈ:	ਬਾਸਲ ਬ੍ਰਦਰਜ਼	੧੦੧
੪੩	ਮੈ:	ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਰਵਿਸਜ਼	੧੦੧
੪੪	ਸ੍ਰ	ਹਜਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਹਨੀ ਵਾਲਾ	੫੦
੪੫	ਸ੍ਰ	ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਹਲਪੁਰੀ	੨੫
੪੬	ਸ੍ਰ	ਵਰਯਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਘੜੀ ਸਾਜ (ਘਰਜਾਖੀਏ)	੨੫
੪੭	ਸ੍ਰ	ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਂਸਲ	੧੦੧
੪੮	ਮੈ:	ਰਾਣਾ ਸਪਰੇਇ ਕੰਪਨੀ	੧੦੧
੪੯	ਸ੍ਰ	ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਜੀ	੧੦੦
੫੦	ਮੈ:	ਸੁਵਰਣ ਸਿੰਘ ਬਰਦਰਜ਼	੧੦੧
੫੧	ਸ੍ਰੀ	ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾਂ (ਭੰਡਾਰੀ)	੧੦੧
੫੨	ਸ੍ਰੀ	ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋਟ ਬਾਦਿਲ ਖਾਨ	੧੦੧
੫੩	ਮੈ:	ਡੀ, ਐਸ, ਚਾਨਾ ਐਂਡ ਕੰਪਣੀ	੧੦੧
੫੪	ਸ੍ਰ	ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ	੧੦੧
੫੫	ਸ੍ਰ	ਸੁਲੱਖਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਭਰਾਤਾ	੧੦੧

ਹੋਰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਇਸਤਰੀ ਸਭਾ ਨੇ ਉਗਰਾਹੀ ਕਰਕੇ ਇਸ "ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਣ ਕੁੰਭ" ਚਿ ਕਾਫੀ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਹਿਸਾ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਸੇਵਕ ਇਸਤਰੀ ਸਭਾ ਦੀ ਜਥੇਦਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਸੰਗਣਾਂ ਦਾ ਅਤਿ ਧੰਨਵਾਦ ਹੈ ।

ਉਪਰੋਕਤ ਨਾਵਾਂ ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਸੱਜਣ ਦਾ ਨਾਮ ਭੁਲ ਭਲੇਖੇ ਲਿਖਣੋ ਰੈਹ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੇਵਕ ਖਿਮਾਂ ਦਾ ਯਾਚਕ ਹੈ ।

ਅੰਤਮ ਧਨਵਾਦ

ਮੈਂ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਨ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੈਰੋਬੀ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਸਜਣਾਂ ਦਾ ਧਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਆ ਚੁਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਭੁਲ ਭੁਲੇਖੇ ਰੈਹ ਗਏ ਹੋਣ ਉਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸੇਵਕ ਖਿਮਾਂ ਮੰਗਦਾ ਹੋਇਆ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਭ ਨੂੰ ਇਜ਼ਤ ਮਾਣ, ਨਾਮ ਦਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਬਖਸ਼ ਤੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮਨੋ ਕਾਮਨਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰੀਂ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਸਦੀਵ ਕਾਲ ਤੱਕ ਧਰਮ ਬਣਿਆ ਰਹੇ।

ਹੋਰ ਜਿੰਨਾਂ ਸਜਣਾਂ ਨੇ ਜੋੜਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨਾਂ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੋਟਰਾਂ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰੋਂ ਨੇੜਿਓਂ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਛੱਡਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧਨਵਾਦ ਹੈ । (ਕੰਵਲ)

ਅੰਤਮ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਉਪਮਾਂ ਕੌਣ ਕੈਹ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਉਹ ਅੱਖਰ ਨਹੀਂ ਉਹ ਜੀਭ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਵਛ ਬੁਧਿ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਪਰੀਤਮ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾ ਸਕਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਗਤਿ ਅਗਾਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਕੇਵਲ ਏਹ ਕੈਹਕੇ ਹੀ ਸਮਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ "ਤੁਧ ਜੇਵਡ ਹੋਰ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਵੈ ਤਾ ਆਖੀਐ ਤੁਧ ਜੇਵਡ ਤੂੰ ਹੈ ਹੋਈ।" (ਵਾਰ ਬਿਹਾਗੜਾ ਮ; ੪) ਅਤੇ–

ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਅਕੱਥ ਕਥਾ ਬਹੁ ਕਾਇ ਕਰੀਜੈ;
ਜੈਸਾ ਤੂੰ ਤੈਸਾ ਤੂੰਹੀ ਕਿਆ ਉਪਮਾਂ ਦੀਜੈ। (ਬਿਲਾਵਲ ਰਵਦਾਸ)

ਔਰ–ਕਬੀਰ ਦੇਖਕੈ ਕਹ ਕਹੂੰ ਕਹੇ ਨਾ ਕੋ ਪਤੀਆਇ।
ਹਰ ਜੈਸਾ ਤੈਸਾ ਉਹੀ ਰਹੋ ਹਰਖ ਗੁਣ ਗਾਇ।

ਸਮਾਪਤੀ ਸਵੈਯਾ

ਇਕ ਹਜਾਰ ਨੌ ਸੌ ਅਠਵੰਜਾਂ,, ਸਨ ਈਸਵੀ ਲੌ ਠੈਹਰਾਈ।
ਸੁਕਰ ਵਾਰ ਸਵੇਰ ਸੁਹਾਵਣ ਪੱਚੀਸ ਗੈਯੋ ਦਿਨ ਮਾਹ ਜੁਲਾਈ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਆਜ ਰਪੋਟ ਯਹ ਪੂਰੀ ਕਰਾਈ।
ਕੰਵਲ ਪਰਾ ਦਰ ਆਣ ਕਿਰਪਾ ਨਿਧ ਚਰਨਸਰਨਦੇਹ ਮੋ ਸੁਖਦਾਈ ।

ਦਾਸਨ ਦਾਸ– ਭੁਮਣ ਸਿੰਘ ਕੁੰਵਲ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸਾਜੀ ਨਿਵਾਜੀ–

ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਨ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ

ਹੈਡ ਔਫਿਸ ਨੈਰੋਬੀ

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਬੜਾ ਰੁਠ ਤਰੁਠ ਜੇਹਾ ਦੇਸ ਹੈ। ਸਾਂਗੋਂ ਪਾਂਗ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਇਹਦੇ ੪ ਭਾਗ ਹਨ– ਕੀਨੀਆਂ, ਯੁਗੰਡਾ ਟਾਂਗਾ ਨੀਕਾ, ਤੇ ਜ਼ੰਜਬਾਰ ਟਾਪੂ। ਮਿਸਤ ਦੇ ਥਲੇ ਤੇ ਸਊਥ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਉਪਰ ਪੂਰਬੀ ਕਿਨਾਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਇਹ ਇਲਾਕੇ ਹਨ। ਕੀਨੀਆਂ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕਾਲੋਨੀ ਹੈ, ਤੇ ਯੂਗੰਡਾ ਬ੍ਰਿ: ਪ੍ਰੋਟੈਕਟੋਰੇਟ, ਟਾਂਗਾ ਨੀਕਾ ਬ੍ਰਿ: ਮੈਂਡ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਜ਼ੰਜਬਾਰ ਬ੍ਰਿ: ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸੁਲਤਾਨ ਦਾ ਰਜਵਾੜਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਏਹਨਾਂ ਚੌਹਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਨਾਮ ਬ੍ਰਿ; ਈ; ਅਫਰੀਕਾ ਹੈ ਤੇ ਏਹਨਾ ਦਾ ਪਰਸਪਰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਵਪਾਰਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ– ਸਿਸਟਮ ਆਦਿ ਦਾ ਅਟੁਟ ਸਬੰਧ ਹੈ।

ਤਵਾਰੀਖ ਅਨੁਸਾਰ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤਕ ਜ਼ੰਜਬਾਰ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਉਸ ਵਕਤ ਦੀ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਸਭਿ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਟੁਟਾ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਆਮ ਆਵਾਜਾਈ ੧੯੧੪ ਵਾਲੀ ਸੰਸਾਰ-ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਹਦ ਹੀ ਏਧਰ ਵਧੀ। ਕੀਨੀਆਂ ਬ੍ਰਿਟਸ਼, ਕਾਲੋਨੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਦੇਸ ਵਿਚੋਂ ਭਾਰਤੀਅ ਏਧਰ ਆਏ, ਜਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝਕੁ ਸਿਖ ਸਜਨ ਭੀ ਆਇ ਪਰ ਦਸਤਕਾਰ (ਆਕਰੀਜੁਨ)

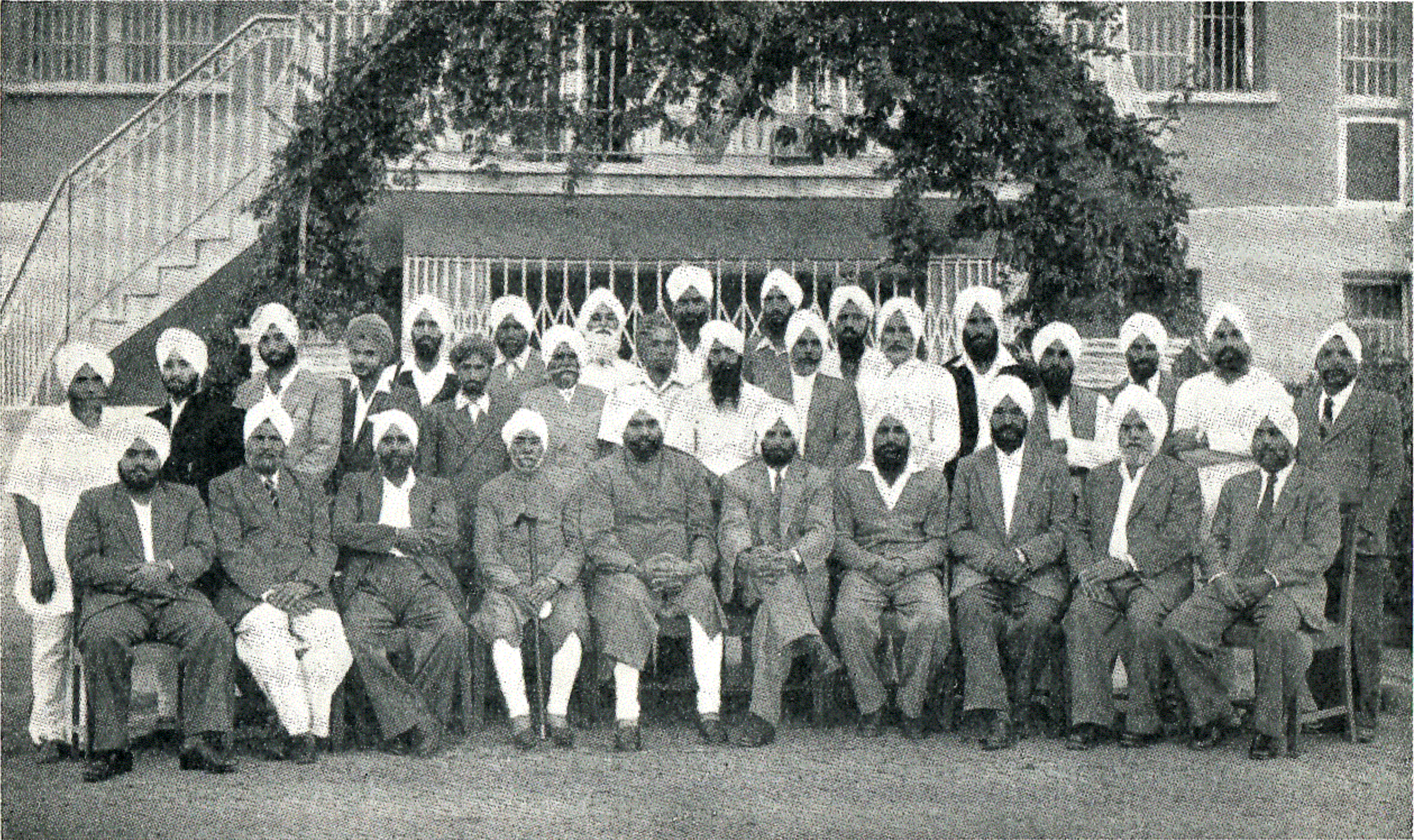
ਓਦੋਂ ਹੀ ਕਿਤੇ ਦੋ ਚਾਰ ਦਸ ਨਾਮਧਾਰੀ ਵੀਰ ਭੀ ਏਧਰ ਆ ਨਿਕਲੇ ੧੯੨੯ ਅਖੀਰ ਤਕ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਜਣਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਏਧਰ ਵੀਹ-ਪੰਜੀ ਦੀ ਮਸਾਂ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਬਹੁਤੇ ਏਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨੈਰੋਬੀ ਸ਼ਹਿਰ, ਜੋ ਕਿ ਕੀਨੀਆਂ ਦੀ ਰਾਜ ਧਾਨੀ ਹੈ ਵਿਚ ਹੀ ਟਿਕਦੇ ਸਨ। ਏਹ ਸਰੀਰ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਮਿਲ ਬੈਠਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਲਗੇ।

ਸੂਬਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਜੋ ਕਿ ਏਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਉਸ ਵਕਤ ਦੇ ਕਹਿੰਦੇ–ਸੁਣਦੇ ਸਜਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਨ ਉਪਰੋਕਤ ਸਜਣਾਂ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਭੇਜਨ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਨੈਰੋਬੀ ਅਥਵਾ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਸੂਬੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਤੇ ਏਹਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਉਦਾਰਤਾ ਦਾ ਸਦਕਾ ਇਸ ਛੋਟੀ ਜਹੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਦੀਵਾਨਾਂ ਦੇ ਜੋ ਕਿ ਉਹਨੀ ਦਿਨੀ ਸਪਤਾਹਿਕ ਜਾਂ ਵਡੇ ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਬਸੰਤ– ਪੰਚਮੀ ਅਤੇ ਹੋਲੇ ਤੇ ਹੀ ਸਜਾਇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਸੂਬਾ ਜੀ ਦੀ ਨਿਜਦੀ ਆਪਣੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਆਪਨੇ ਬਨਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਤੇ ਹਰ ਤਰਾਂ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਏਨ੍ਹਾਂ ਮੌਕਿਆ ਦੀ ਝਾਲ ਆਪ ਹੀ ਝਲਦੇ ਸਨ। ਏਸ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਏਸ ਮਹਿਦੂਦ ਜਹੇ ਢੰਗ ਦਾ ੧੯੫੧ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤਕ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਮੰਦ ਮੰਦ ਵਧਦੀ ਗਈ।

ਬਾਰ੍ਹੀਂ ਵਰ੍ਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਰੂੜੀ ਦੀ ਭੀ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਏ। ਸੰ: ੧੯੫੨ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਏਸਨੇ ਨਵੀਆਂ ਰੌਆਂ ਏਸ ਦੇਸ ਵੀ ਇਸ ਨਿਕੜੀ ਜਹੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਲਈ ਰੁਮਕਾਈਆਂ। ਸਬੱਬ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸਾਜੀ ਨਿਵਾਜੀ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੈਰੋਬੀ (ਹੈਡ ਆਫਿਸ) ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਸੇਵਾਦਾਰ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸਾਜੀ ਨਿਵਾਜੀ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੈਰੋਬੀ (ਹੈਡ ਆਫਿਸ) ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਸੇਵਾਦਾਰ

ਨਾਲ ਸ੍ਰ. ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਧੁਲੇਤੇ ਵਾਲੇ ਦੇਸ ਗਏ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਅਰਜੋਈ ਮੂੰਹ ਤੇ ਆਈ "ਹਜ਼ੂਰ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਭੀ ਕਦੀ ਚਰਨ ਪਾਓ।" ਭਾਵਨਾ ਸ਼ੁਭ ਸੀ ਤੇ ਘੜੀ ਸੁਲਖਣੀ ਸੀ ਅਰਜ਼ ਸੁਣੀ ਗਈ। ਨੈਰੋਬੀ ਵਾਪਸ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਹੀ ਸ੍ਰ. ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਵਕਤ ਦੀ ਬਰਾਇਨਾਮ ਸਿਧ ਪਧਰੀ ਜਹੀ ਕਮੇਟੀ (ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਹੋਇਆ) ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ, ਸੰਤ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਕੜਾਂ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸੰਤ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੰਡਿਤ ਆਦਿ ਮੁਖੀ ਸਜਣਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿ-ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸ਼ੁਭ ਖਬਰ ਸੁਣਾਈ। ਸੂਬਾ ਜੀ ਉਸ ਵਕਤ ਦੇਸ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਕਾਰਜ ਏਹ ਵਡਾ ਸੀ। ਕਾਰਕੁਨ ਸਜਣ ਘਬਰਾ-ਉਣ ਭੀ ਤੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਵਸਰ ਬਣਦਾ ਦੇਖਕੇ ਖੁਸ਼ ਭੀ ਹੋਣ। ਖੈਰ ਅਰਜੋਈ ਲਿਖਤੀ ਭੇਜੀ ਗਈ ਤੇ ਉਤਰ ਵਿਚ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਉਣ ਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨਮਿਤ ਉਦਮ ਅਰੰਭੇ ਗਏ।

ਫੰਡਜ਼ ਤਾਂ ਸੰਗਤ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਮੁਤਾ-ਬਿਕ ਓਸ ਵਕਤ ਅਨੰਦ ਹੀ ਅਨੰਦ ਸਨ ਪਰ ਏਸ ਕਾਰਜ ਦੇ ਕਰਨ ਕਰਾਨ ਵਾਲਾ ਆਪ ਸੀ ਤੇ 'ਜਿਸਕਾ ਕਾਰਜ ਤਿਨਹੀ ਕੀਆ" ਦੀ ਕਾਰ ਏਥੇ ਵਰਤਨੀ ਸੀ। ਸੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਅਪਾਰ ਕਿਰਪਾ ਦੁਆਰਾ ਬਹਾਨੇ ਮਾਤ੍ਰ ਉਦਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਤੀਹ ਬਤੀ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਵਡੀ ਰਕਮ ਨੈਰੋਬੀ ਨਿਵਾਸੀ ਸਿਖ ਸੰਗਤਾਵਾਂ, ਹਿਤੈਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਉਤ-ਸਾਹਿਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ।

ਹੁਣ ਸੁਖਾਂ ਸੁਖੇਂਦਿਆਂ ਓਹ ਦਿਨ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕੀਨੀਆ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਮੁਬਾਸੇ' ਵਿਖੇ ਬੜੀ ਸ਼ਾਨੋ-ਸ਼ੌਕਤ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁਬਾਸੇ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਪਰਧਾਨ ਸ੍ਰ. ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਪ੍ਰੋ: ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਬਿ: ਕੌਂਟ੍ਰੈਕਟ੍ਰਜ਼) ਵਡੇ ਭਾਈ ਅਤੇ ਸ੍ਰ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੂਰੀ, ਸ੍ਰ. ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਿ: ਕੌਂਟ੍ਰੈਕਟ੍ਰਜ਼ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀ ਮੁਬਾਸਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਦੇ, ਏਥੋਂ ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ਗਏ ਸੇਵਕਾਂ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਉਪਰੋਂ ਆਏ ਕੰਪਾਲਾ, ਜੀਂਜਾ, ਐਲਡੋਰੇਟ, ਮਗਾਡੀ, ਮਬਾਲੀ ਆਦਿ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਸਜਣਾਂ ਨਾਲ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਸਹਿਤ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਮੁੰਬਾਸਾ ਵਿਚ ਉਤਾਰਾ ਸ. ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬ੍ਰਦਰਜ ਦੇ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਮੁਬਾਸਾ ਵਿਚ ਦੋ ਦੀਵਾਨ ਸਜੇ। ਸੂਬਾ ਜੀ ਦੀ ਥਾਂ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਸੁਯੋਗ ਸਪੁਤ੍ਰ ਸ੍ਰ. ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਗੋਂ ਜਾਕੇ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਜਣਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਮੁਬਾਸੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਉਤਾਰੇ ਆਦ ਦਾ ਸਯੋਗ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀ ਮੁਬਾਸਾ ਤੇ ਕੀ ਨੈਰੋਬੀ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਚੋਖੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ ਸ੍ਰ. ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਪੁਤ੍ਰ ਸੂਬਾ ਜੀ (ਪ੍ਰੋ: ਬੀ: ਏ: ਟਿੰਬਰ ਕੰ:) ਨੇ ਹੀ ਕੀਤਾ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੈਰੋਬੀ ਆ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਏਥੋਂ ਦੇ ਸੁਆਗਤ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਅਦਭੁਤ ਤੇ ਅਲੌਕਿਕ ਸੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਨੈਰੋਬੀ ਦੀਆਂ ਕੁਲ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਕੀ ਸਿਖ ਤੇ ਕੀਹ ਗੈਰ ਸਿਖ ਸਭ ਦੇ ਸਭ ਪੂਰੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਹਿਤ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪਤਵੰਤੇ, ਮਿਊਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲਰ ਲੈਜਿਸਲੇਟਿਵ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਹਿੰਦੀ ਮੈਂਬਰ ਔਨ-ਰੇਬਲ, ਰਈਸ ਤੇ ਹੋਰ ਮੰਨੇ ਪ੍ਰਮੰਨੇ ਸਭ ਹਾਜਰ ਸਨ। ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਸ਼ੁਮਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗਦਾ। ਮਾਈ ਤੇ ਭਾਈ ਇਕ ਤੋਂ ਦੂਜਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਾਹਲਾ ਸੀ ਪਰ ਠਰ੍ਹਮਾ ਤੇ ਤਰਤੀਬ ਸਭ ਦੀ ਓਸ ਵਕਤ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸੀ। ਬੜੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਜਲੂਸ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿ-

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਿਵਾਸ ਅਸਥਾਨ ਸ੍ਰ. ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਅਥਵਾ ਸੂਬਾ ਜੀ ਦੀ ਕੋਠੀ ਪਾਰਕਲੈਂਡਜ਼ (ਨੈਰੋਬੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਖਾਸ ਰਮਣੀਕ ਇਲਾਕਾ) ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ । ਏਥੋਂ ਦੇ ਪੰਡਾਲ ਆਦਿਕ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਭੀ ਸ੍ਰ. ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੀ । ਜਿਸਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਸਮਾਨ ਮਿਤ੍ਰ ਐਲਡਰ-ਮੈਨ ਸ੍ਰ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੰਗਾਂ ਵਾਲੇ (ਮੈ: ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਝੂਦਰਜ਼ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਾਈ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਹਿਸਾ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਏਸ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਨੈਰੋਬੀ ਅਥਵਾ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਡੇ ਵਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਓਹ ਛਹਿਬਰਾਂ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਨੇ ਲਾਈਆਂ ਲਵਾਈਆਂ ਜੋਹੜੀਆਂ ਕਿ ਏਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਅਗੇ ਕਿਸੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਵੇਖੀਆਂ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅਰਸ਼ਾਦ, ਸ੍ਰੀ ਆਲਿਮ ਜੀ ਦੇ ਕੜਤੋੜ ਫਿਲਾਸਫਿਕ ਵਿਆ-ਖਿਆਨ, ਪੰਡਤ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪੁਰਦਲੀਲ ਲੈਕਚਰ, ਸੂਬਾ ਦਸੌਂਧਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਾਦੇ ਪਰ ਸੂਝ ਭਰੇ ਬਚਨ, ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਸੰਤ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸੰਤ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਬੇ-ਮਿਸਾਲ ਕਲਾਸੀਕਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਪਦੀ) ਤੇ ਸੰਤ ਗਿਆਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਸਚਖੰਡ ਵਾਸੀ) ਦੇ ਵਾਰੇ ੨ ਜਾਣ ਜੋਗ ਕੋਇਲ–ਸੁਰ ਗਾਏ ਵਾਰੇ ਉਸ ਅਵਸਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਿਸਾਲ ਆਪ ਹੀ ਸਨ।

ਦੀਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਮਾਈ ਭਾਈ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹਜਾਰਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਿਲ ਮਾਰਿਆ ਭੁੰਜੇ ਨ ਪੈਂਦਾ ਹਰ ਮਜ਼ਬ-ਮਿਲਤ ਦੇ ਲੋਕੀਂ ਦਰਸ਼ਨ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਤਾਂਘਕੇ ਪਹੁੰਚਦੇ।

ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਡੇਢ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬ੍ਰਿ: ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਸਰ-ਬਤ ਵਡੇ ਵਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ, ਨਕੋਰੋ, ਐਲਡੋਰੇਟ, ਕਰੀਚੋ, ਕਿਸੁਮੋ, ਕਿਟਾਲੀ, ਜੀਂਜਾ, ਕੰਪਾਲਾ, ਮਬਾਲੀ, ਟਰੋਰੋ, ਮੋਸੀ. ਅਰੂਸਾ ਆਦਿ ਵਿਖੇ ਚਰਨ ਪਾਏ। ਅਤੇ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਖੇ ਸਭ ਸੁਸਾ-ਇਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪੂਰਨ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਆਪ ਜੀ ਸਨਮਾਨੇ ਗਏ।

ਸ੍ਰ. ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਰਿਐਤ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਈ: ਅ: ਰਾਮਗੜੀਆ ਬੋਰਡ) ਅਤੇ ਮਿਸਤ੍ਰੀ ਲਾਲ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰ: ਰਾਮਗੜੀਆ ਰੇਲਵੇ ਲਾਡੀਆਂ) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਏਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਖੇ ਖਾਸ ਸਿਰੋਪਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਏਸੇ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਅਗੇ ਇਸ ਕੀਟ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਵਸਰ ਬਣਿਆ। ਅਰਜ ਕੀਤੀ "ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਏਧਰ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਦੁਆਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਚਰਨ ਕੰਵਲਾਂ ਵਲ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰੇਰਤ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਾਸਤੇ ਆਪਦੀ ਏਧਰ ਦੀ ਆਖੀ ਜਾਂਦੀ ਸੰਗਤ ਪਾਸ ਏਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਲਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ ਮਾਤ੍ਰ ਭੀ ਨ ਕੋਈ ਸਥਾਨ ਤੇ ਨ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ, ਹਜ਼ੂਰ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਮਾੜਾ ਮੋਟਾ ਇਹੋ ਜੇਹਾ ਆਸਰਾ ਆਪਦੀ ਨਿਤਾਣੀ ਸੰਗਤ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਵੇ।" ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ "ਉਦਮ ਕਰੋ।"

ਏਸ ਮੁਲਕ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਇਕ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਛੋਟੇ ਜਹੇ ਅਸਥਾਨ ਦਾ ਭੀ ਖਰੀਦੇ ਜਾਣਾ ਬੜੀ ਔਖੀ ਗਲ ਸੀ, ਪਰ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਤੋਂ ਸ਼ੁਭ ਹੁਕਮ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ ਕਿ ਡੋਲਦੇ ਹੌਂਸਲੇ ਭੀ ਬਝ ਜਾਂਦੇ। ਸੋ ਓਸੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਅੰਦ੍ਰੋ ਅੰਦਰ ਵਿਉਂਤਾਂ ਉਸਰਨ ਪੁਸਰਨ ਲਗ ਪਈਆਂ।

ਪਹਿਲੇ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਦੇਸ ਵਲ ਪਰਤਨ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੂਸਰੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਭੀ ਓਸੇ ਸਾਲ ਦੇ ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਦੇ ਗਏ। ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਅਠ ਮਹੀਨੇ ਸਨ, ਦੌਰੇ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਨੇ ਅਗੇਤਰੀ ਥਾਂ

ਮਲਣੀ ਹੀ ਸੀ। ਸਥਾਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ ਉਸਦੇ ਉਪਰੰਤ ਰਖੀ ਗਈ।

ਅਰਸ਼ਾਦ ਅਨੁਸਾਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਦੌਰਾ ਨੀਯਤ ਵਕਤ ਪਰ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਓਸ ਸਮੇਂ ਹਜ਼ੂਰ ਦਾ ਆਗਮਨ ਨੈਰੋਬੀ ਵੇਟਵਾਣੀ ਅਡੇ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਜੇਹੀ ਹੀ ਸ਼ਾਨ ਸ਼ੌਕਤ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਐਤਕੀ ਪੂਜਯ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਭੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਤੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਮਈ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਆਲਿਮ ਜੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਪੰਡਤ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨ ਆ ਸਕੇ। ਸੂਬਾ ਦਸੌਂਧਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੁਕਮ ਪਾਕੇ ਪਹਿਲੇ ਦੌਰੇ ਦੇ ਹੀ ਏਧਰ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਤੁਰਕੇ ਆਪ ਏਧਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਜਸ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਗਫੇ ਐਤਕਾਂ ਅਗੇ ਨਾਲੋਂ ਭੀ ਦੂਣ ਸਵਾਏ ਵਰਤੇ, ਹਜਾਰਾਂ ਕੁਟੰਬ ਹੋਰ ਨਾਮ ਦੇ ਬੇੜੇ ਚੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਘਰ ਘਰ ਮਾਲਾ ਫਿਰਨ ਲਗੀਆਂ। ਦੋ ਚਾਰ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਭੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਏਸ ਵਾਰ ਹੋਏ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਦੌਰੇ ਏਧਰ ਦੀ ਸਮੁਚੀ ਸਿਖ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਓਹ ਅਸਰ ਛਡ ਗਏ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤਕ ਏਥੇ ਪ੍ਰਗਟ ਰਹੇਗਾ। ਆਪਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਾਲ ਬੜੇ ਬੜੇ ਨਾਮੀ ਗਰਾਮੀ ਪਿਆਕਲਾਂ ਨੇ ਪੀਣੀ ਛਡੀ, ਮਾਸ ਖਾਣੇ ਛਡੇ। ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਸਤਿਕਾਰ ਵਿਚ, ਸੁਚ ਸੋਧ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਸਮੁਚੀ ਸਿਖ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਲਗ ਪਈ, ਅਤੇ ਦੁਆਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਪ੍ਰਚਲਤ ਕੀਤੀ ਸਹਿਜ ਅਤੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਸੁਚ ਸੋਧ ਮਰਯਾਦਾ ਅੰਦ੍ਰੋ ਅੰਦਰ ਕਬੂਲੀ ਜਾਣ ਲਗੀ। ਕੁਝ ਕੁ ਮਨ ਹਠੀਆਂ ਤੋਂ ਛੁਟ ਸਭੋ ਹੀ ਸਿਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਏਸਨੂੰ ਅਪ-ਨਾਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ।

ਏਸ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦੇ ਨਿਮਾਣੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਹੌਂਸਲੇ ਕਾਫੀ ਤਕੜੇ ਕਰ ਦਿਤੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਬਾਦ ਨੈਰੋਬੀ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਨੀਆਂ, ਯੁਗੰਡਾ ਤੇ ਟਾਂਗਾਨੀਕਾ ਦੀ ਸਮੁਚੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਸਰੂਪ ਵਿਚ "ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਨ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ" ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਸੁਸਾਇਟੀ ਲਾ ਮੁਤਾਬਿਕ ਲੋੜੀਂਦੇ ਨਿਯਮ ਉਪਨਿਯਮ ਘੜਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪਨੂੰ ਬਤੌਰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸਰਕਾਰੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਾ ਲਿਆ।

ਏਸ ਰਜਿਸਟ੍ਰਡ ਬੌਡੀ ਵਾਸਤੇ ਹੁਣ ਅਸ-ਥਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਤੇ ਅਸਥਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਏਹਦੇ ਵਾਸਤੇ ਮਾਇਆ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਖਜਾਨਾ ਸਦਾ ਵਾਂਗ ਫੇਰ ਮਸਤਾਨਾ ਸੀ। ਪਰ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦਾ ਹਥ ਸਿਰ ਤੇ ਹੋਣ ਦਾ ਵਡਾ ਆਸਰਾ ਤੇ ਨਿਧਾਨ ਕੋਲ ਸੀ। ਲਭਦਿਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਬਣਿਆਂ ਬਣਾਇਆ ਰਹੈਸ਼ੀ ਮਕਾਨ ਅਸਥਾਨ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਆ ਜਚਿਆ। ਏਸਦੇ ੬ ਕਮਰੇ ਸਨ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਚੰਗੇ ਆਬਾਦੀ ਵਲ ਵਧਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸੀ। ਏਥੇ ਸਿਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਜਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ "ਸਿਖ ਕਾਲੋਨੀ" ਕਹਿਕੇ ਲੋਕ ਸਦਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸ਼ਲਿੰਗ ਬਿਆਨਾ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਸ੍ਰ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਪਨੇਸਰ (ਜੋ ਐਸ ਸਮੇ ਜਥੇਦਾਰ ਹਨ) ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। "ਕਤਰਾ ਕਤਰਾ ਦਰਯਾ ਸ਼ਵੱਦ" ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋ ਹੋਇ ਚਾਰ ਆਏ ਦਸ ਬਣ ਗਏ ਤੇ ੬੦੦੦੦ ਹਜ਼ਾਰ ਸ਼ਲਿੰਗ ਦੀ ਵਡੀ ਪਰਾਪਰਟੀ ਗਾਂਢਾ ਸਾਂਢਾ ਕਰਕੇ ਖਰੀਦ ਲਈ ਗਈ। ਉਗਰਾਹੀ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਕ ਕਰਕੇ ਨੈਰੋਬੀ ਤੇ ਕੀ ਉਪਰਲੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕਤਰ ਕਰਕੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਬਿਲਡਿੰਗ ਸੁਰਖਰੂ ਕਰ ਲਈ। ਏਹ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਸਥਾਨ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰਜਿਸਟ੍ਰਡ ਕਰਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋਂਹ ਦੌਰਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਏਸ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਏਸ ਪੋਜੀਸ਼ਨ ਤਕ ਲੈ ਆਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਹਸਤ-ਕੰਵਲ ਸਿਰ ਤੇ ਰਖਕੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੇਵਕਾਂ ਪਾਸੋਂ ਕਰਾਈ–

ਸੂਬਾ ਸੰਤ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸੰਤ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸੰਤ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੰਡਿਤ
ਸੰਤ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਸ਼ੰਕਰ) ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦੇ ਅਨਿੰਨ ਭਗਤ।
ਸੰਤ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਨੇਸਰ
ਸੰਤ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਿਸਤ੍ਰੀ (ਭੁਲਾਰਾਈ)
ਸੰਤ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ)
ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ)
ਸੰਤ ਜੋਗਿੰਦ੍ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੋਸਟਲ
ਸੰਤ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸੰਤ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਢੇਰੀਆਂ)
ਸੰਤ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਬਿਲ: ਸੁਪ੍ਰਵਾਈਜ਼ਰ) ਅਤੇ ਸੇਵਕ।

ਉਪਰ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਉਗ-ਰਾਹੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਹਥ ਵਟਾਕੇ ਏਹ ਸਫਲਤਾ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਦਵਾਈ ਓਹ ਇਹ ਸਨ–

ਕੰਪਾਲੇ ਤੋਂ– ਸੰਤ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਮਿਸਤ੍ਰੀ ਸ. ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਲਸੀ (ਸਚਖੰਡ ਵਾਸੀ) ਮਿਸਤ੍ਰੀ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੰਧਰਾ।
ਜੀਂਜੇ ਤੋਂ– ਸੰਤ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਇੰ: ਬਿ: ਕੰਨ:) ਸੰਤ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਸ਼ੌਕ' ਸੰਤ ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸੰਤ ਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਤ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਮਬਾਲੀ ਤੋਂ– ਸੰਤ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਐਂਡ ਵਰਕਸ) ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਆਪਦੇ ਭਰਾਤਾ (ਮਿਲ ਓਨਰ)
ਕਿਟਾਲੀ ਤੋਂ– ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਪੁਤ੍ਰ ਸ. ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਸ਼ੰਕਰ)
ਐਲਡੋਰੇਟ– ਸ. ਗਜਣ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਮਿ: ਓਨਰ)
ਕਰੀਚੋ– ਯੋਗੀਰਾਜ ਸੰਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਕਿਸੁਮੋ– ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਲ ਸੰਤ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਨਕੋਰੋ– ਸੰਤ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ. ਸ਼ਿਵ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਮਗਾਡੀ– ਸੰਤ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਈ ਨੈ: ਐਜੀਨੀਅਰ)

ਉਗਰਾਹੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਨਿਜਦੀ ਮੋਟਰ ਕਾਰ ਸਮਰਪਣ ਸੰਤ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਨੇਸਰ ਨੇ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਪੈਟਰੋਲ ਦਾ ਖਰਚਾ ਵਲੋਂ ਸੰਤ ਜੋਗਿੰਦ੍ਰ ਸਿੰਘ (ਪੋਸਟਲ) ਨੈਰੋਬੀ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ।

ਉਪ੍ਰੰਤ ਦੂਸਰੀ ਕਮੇਟੀ ਆਈ ਤਿਸਨੇ ਬੜੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਰਿਹੈਸ਼ੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਕੇ ਟੈਂਪ੍ਰੇਰੀ ਅਦਲ ਬਦਲ ਕਰਕੇ ਦੀਵਾਨ ਸਥਾਨ ਲੰਗਰ ਔਫਿਸ ਆਦਿਕ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਜੋਗ ਇਸਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਿਲਸਲਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਕਰਕੇ ਹਿਸਾ ਸੂਬਾ ਜੀ, ਸੰਤ ਢੁੰਮਣ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਕੰਵਲ' ਸੰਤ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਵਿਰਦੀ' ਸੰਤ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਢੇਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂਰਪੁਰੀ ਦਾ ਸੀ।

ਸੰਤ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਨ, ਦੇਸ ਗਏ ਤੇ ਓਹਨਾਂ ਦੀ ਜਗਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਸੂਬਾ ਜੀ ਥਾਪੇ ਗਏ।

ਕਾਰਕੁਨ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਇਹ ਸਨ--

ਸੂਬਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂਰਪੁਰੀ ਮੀ: ਪ੍ਰਧਾਨ
ਸੰਤ ਭੁੰਮਣ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਕੰਵਲ' ਸਕਤ੍ਰ
ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਜਾਨਚੀ
ਸੰਤ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਢੇਰੀਆਂ ਮੈਂਬਰ
ਸੰਤ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂਰਪੁਰੀ ਮੈਂਬਰ
ਸੰਤ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂਰਪੁਰੀ ਮੈਂਬਰ
ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੇਲਵੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ
ਸੰਤ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੇਲਵੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ
ਸੰਤ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ
ਸੰਤ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸੰਤ ਵਾਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸੰਤ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇਉਗਣ
ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋ. ਬ. ਖਾ.
ਸੰਤ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋ. ਬ. ਖਾ.

ਹੁਣ ਸੰ: ੧੯੫੭ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂਜੀਦੇ ਤੀਸਰੇ ਦੌਰੇਦੀਕਾਰ ਬਣਨ ਲਗ ਪਈ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਕ ਕਰਕੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਉਗਰਾਹੀ ਘਰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਕੇ ਕੀਤੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਾਈਆਂ ਦੇ ਜਥੇ ਨੇ ਭੀ ਆਪਣਾ ਹਿਸਾ ਮਾਤਾ ਜਗਿੰਦਰ ਕੌਰ, (ਪ੍ਰਧਾਨ) ਬੀਬੀ ਨਰਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਸਕੱਤ੍ਰ) ਅਤੇ ਮਾ: ਬਅੰਤ ਕੌਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਪਾਇਆ। ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦੇ ਆਗਮਨ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਅਰੰਭੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੇਖਦਿਆਂ ੨ ਦਿਨ ਲੰਘ ਗਏ ਤੇ ੧੯੫੯ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸੁਖ ਸੁਨੇਹੜੇ ਲੈਕੇ ਆ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ। ਹਜੂਰ ਦੇ ਆਗਮਨ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ। ਕਾਰਕੁਨ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੇ ਬੜਾ ਸ਼ਲਾਘਾ ਯੋਗ ਉਦਮ ਕਰਕੇ ਬੜਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪਿੰਡਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੁਆਗਤ ਗੇਟ ਬਨਵਾਇਆ। ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਅਗੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰੀ ਸੱਜ ਧੱਜ ਨਾਲ ਕੀਤਾ। ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਨੈਰੋਬੀ ਏਅਰੋਡਰੋਮ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਸਾਰ ਆਪਦੇ ਅਨਿੰਨ ਸਰਧਾਵਾਨ ਸੰ: ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂਰਪੁਰੀ ਵਲੋਂ ਸ਼ਨੀਲ ਵਿਛਾਈ ਗਈ ਜੋ ਕਿ ਤੋੜ, ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਏਸ ਸਮੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਵਾਸਤੇ ਏਹਨਾਂ ਹੀ ਸੰ: ਹਰਿਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਉਚੇਚੀ ਲਈ ਗਈ ਬ੍ਰੈਂਡ-ਨੀਊ ਕਾਰ ਤਕ ੨੦੦ ਗਜ਼ ਲੰਬੀ ਸੀ। ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਧੂਰ ਧਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪ੍ਰੋਸੈਸ਼ਨ ਅਜੀਬ-ਛਬ ਨਾਲ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਕੇ ਨਿਵਾਸ ਅਸਥਾਨ, ਭਾਵਨਾ-ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਐਤਕਾਂ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂਰਪੁਰੀ ਦੇ ਬੰਗਲੇ ਪਹੁੰਚਿਆ।

ਏਸ ਦੌਰੇ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਵੀ ਬੜੇ ਧੜਲੇਦਾਰ ਦੀਵਾਨ ਸਜੇ। ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਅਗੇ ਨਾਲੋਂ ਦੂਣੀ ਚੌਣੀ ਰਹੀ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਖਾਰ ਬਿੰਦ ਤੋਂ ਅਰਸ਼ਾਦ ਪੰਡਤ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵਿਆਖਿਆਨ ਤੇ ਫੇਰ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਸੰ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸੰਤ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਭ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ। ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਪਦੀ) ਦੇ ਕੌਇਲ ਵਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ੧੯੫੨ ਯਾਦ ਕਰਾ ਦਿਤਾ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪ੍ਰਾਣੀ ਮਾਤ੍ਰਾਂ ਨੇ ਐਤਕਾਂ ਭੀ ਭਜਨ ਪੁਛਿਆ ਮਾਸ ਸ਼ਰਾਬ ਛੱਡੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਕੇ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਹੋਏ। ਕਈ ਅਨੰਦ-ਕਾਰਜ ਵੀ ਹੋਏ। ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਦੌਰਾ ਭੀ ਅਗਲਿਆਂ ਦੌਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਸੇ ਗਲੇ ਸਫਲਤਾ ਵਿਚ ਘੱਟ ਨ ਰਿਹਾ। ਉਪਰਲੇ ਸਭ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਐਤਕਾਂ ਭੀ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਕੀਤੇ। ਜਿਥੋਂ ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਹੋਰ ਦੁਆਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕੀ ਸ਼ਰਨ ਆਏ। ਹਜ਼ੂਰ ਦਾ ਜੋ ਇਸਤਕਬਾਲ ਜੀਂਜੇ ਨਿਵਾਸੀ ਸੰਗਤਾਂ

ਨੇ ਸੰ: ਪਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਇੰਡ: ਲਿ: ਕੰ:) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਓਹ ਦੇਸ ਦੌਰੇ ਦੀ ਖਾਸ ਯਾਦ ਗਿਰੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦਾ ਹੋਲਾ ਏਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਯੁਗੰਡੇ ਵਿਚ ਬਖਸ਼ਿਆ।

ਨੈਰੋਬੀ ਵਾਪਸ ਪਰਤਕੇ ਹਜੂਰ ਨੇ ੧੩ ਫਰਵਰੀ ੧੯੫੯ ਨੂੰ ਦੇਸ ਪਰਤਨ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਉਸਰਦੀ ਪਈ ਈ: ਅਫ: ਨਾਮ: ਸੰਗਤ ਦੀ ਸੋ ਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਲੋੜੀਦੀ ਪਾਲਿਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਹਜੂਰ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਤੇ ਉਪਰਲੇ ਸਭ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਤ੍ਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨੈਰੋਬੀ (ਹੈਡ ਔਫਿਸ) ਤੇ ਉਪਰਲੀਆਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅਮਲੀ ਸਾਂਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਈ: ਅ: ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧ ਕਮੇਟੀ ਚੁਣੀ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੰਬੀਹ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਲ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਘਟੋ ਘੱਟ ਤਿਨ ਇਕਤ੍ਰਤਾਵਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਵੱਖ- ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਕਦੀ ਏਥੇ ਕਦੀ ਯੁਗੰਡੇ ਵਿਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰਸ ਸ਼ਹਿਰ ਜਿਨਾਂ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਮਰਹਲੇ, ਮੰਗਾਂ ਅਤੇ ਔਕੜਾਂ ਦੇ ਹਲ ਲਭ ਸਕੋ ਤੇ ਪਰਸਪਰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਹਰ ਹੀਲੇ ਸਯੁੰਕਤ ਰਹੋ :—

ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਬਣਤਰ—

੧ ਸੂਬਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਧਾਰਮਿਕ ਮੁਖੀ)
੨ ਸੰ: ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਨੇਸਰ (ਜਥੇਦਾਰ)
੩ ਸੰ: ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਮੀ: ਜਥੇਦਾਰ)
੪ ਸੰ: ਅਰਜਨ ਸਿੰਘਜੀਵਿਰਦੀ (ਮੀ:ਜਥੇਦਾਰ)
੫ ਲੇਖਕ (ਸਕੱਤ੍ਰ)
੬ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੰਡਿਤ (ਖਜਾਨਚੀ)
੭ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂਰ ਪੁਰੀ (ਜਾਂਇੰਟ-ਖਜਾਨਚੀ)
੮ ਸੰ: ਫੁਮਣ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਪਰਾਪੇਗੰਡਾ ਸਕਤ੍ਰ)
੯: ਸੰ: ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਮੀ: ਸਕੱਤਰ)

ਮੈਂਬ੍ਰ ਸਾਹਿਬਾਨ !

੧ ਸੰ: ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀ) ਨੈਰੋਬੀ—
੨ ਸੰ: ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਨੈਰੋਬੀ)
੩ ਸੰ: ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ੌਕ [ਨੈਰੋਬੀ]
੪ ਸੰ: ਸੰਤ [ਰਾਮ] ਸਿੰਘ ਜੀ [ਸ਼ੰਕਰ]
੫ ਸੰ: ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ [ਜੀਂਜਾ] ਇੰ: ਪਿ; ਕੰ: ਵਾਲੇ—
੬ ਸੰ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਜੀਂਜਾ) ਇੰ: ਪਿ: ਕੰ: ਵਾਲੇ—
੭ ਸੰ: ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੀਂਜਾ
੮ ,, ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ । ਜੀਂਜਾ
੯ ,, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਾ: ਐ: ਵਰਕਸ,ਜੀਂਜਾ
੧੦ ,, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ। ਕੰਪਾਲਾ
੧੧ ,, ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ । ਕੰਪਾਲਾ
੧੨ ,, ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ। ਮਿਲਓਨਰ-ਮਬਾਲੀ
੧੩ ,, ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਜੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਐਂਜੀ: ਵਰਕਸ—ਮਬਾਲੀ
੧੪ ,, ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਿਟਾਲੀ
੧੫ ,, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ੰਕਰਵਾਲੇਕਿਟਾਲੀ
੧੬ ,, ਕੰਵਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਐਲਡੋਰੇਟ
੧੭ ,, ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਲ ਕਿਸੁਮੋ
੧੮ ,, ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਧੰਜਲ ਕਿਸੁਮੋ
੧੯ ,, ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਕਰੀਚੋ
੨੦ ,, ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਿਸੁਮੋ
੨੧ ,, ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਕੋਰੋ
੨੨ ,, ਹਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੰਡਾਰੀ ਨਕੋਰੋ
੨੩ ,, ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੀ ਥਾ: ਫਾਲ
੨੪ ,, ਬੁਧਰਾਜ ਜੀ ਅਰੂਸਾ
੨੫ ,, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੋਸ਼ੀ
੨੬ ,, ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਗਾਡੀ
੨੭ ,, ਏਕਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਮਾਛਾਗਲੀ
੨੮ , ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਟਰੋਰੋ

੨੯ ,, ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁੰਬਾਸਾ
੩੦ ,, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾਰਾਸਲਾਮ

ਉਪਰੋਕਤ ਸਜਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੂਬਾ ਜੀ ਜਥੇਦਾਰ ੨ ਮੀਤ ਜਥੇਦਾਰ, ਸਕਤ੍ਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾ: ਸਕਤ੍ਰ ਦੀ ਐਮਰਜੈਨਸੀ ਕੌਂਸਲ ਉਚੇਚੇ ਕਾਰਜ ਨਜਿਠਣ ਵਾਸਤੇ ਭੀ ਬਨਾਈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਵਿਚ-

ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਤੀਨਧ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੀਆਂ ਐਸ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਦੋ ਇਕੱਤ੍ਰਤਾਵਾਂ ਕਰ ਚੁਕੀ ਹੈ। [ਕਾਰਵਾਈ ਦੀਆਂ ਰਪੋਰਟਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਨੈਰੋਬੀ ਵਿਚ ਹੋਈ ਅਤੇ ਕਿਸੁਮੋ ਵਿਚ। ਪ੍ਰਤਿਨਿਧ ਸਜਣ ਗੁਰੂ—ਹੁਕਮ ਦੇ ਬੱਧੇ ਪੰਜ ਪੰਜ ਸੌ ਮੀਲ ਦਾ ਸਫਰ ਕਰਕੇ ਭੀ ਏਹਨਾਂ ਇਕਤਰਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਔਣ ਵਾਲੇ ਹੋਲੇ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਬਾਰੇ ਚੰਗਾ ਨਿਗਰ ਕੰਮ ਇਹਨਾਂ ਇਕੱਤ੍ਰਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਉਲੀਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹੁਣ ਉਸ ਹੋਲੇ ਦੇ ਸਮੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਬਖਸ਼ਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਉਡੀਕਾਂ ਲਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ੨ ਦਿਹਾੜਾ ਵਰ੍ਹੇ ੨ ਦਾ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੋ ਸਤਿਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਕਰਨ ਤੇ ਉਹ ਭਾਗ-ਅਵਸਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ ਪੂਜਨੀਕ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਵਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਗੁਰ-ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਸਹਿਤ ਕਰਾਵਨ।

ਬੜੀਆਂ ਤਾਂਘਾਂ ਅਤੇ ਉਮੰਗਾਂ ਸਹਿਤ
ਦਾਸ—ਐ: ਜਨ: ਸਕੱਤ੍ਰ (ਨਾਮ ਆਪ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਹੋ ਜੀ) ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦੀ ਸਾਜੀ ਨਿਵਾਜੀ
ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਨ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ

ਕੁਛ ਜਾਣ ਸਕਾਂ

[ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਥਾਮਸਨ ਫਾਲ ਅਫਰੀਕਾ

ਮੇਰੇ ਪਿਆਰਿਆ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪੂਰਿਆ ਵੇ, ਸਦਾ ਤੇਰੇ ਵੈਰਾਗ ਵਿਚ ਰਹਿਨੀਆਂ ਮੈਂ।
ਤੂੰ ਤੇ ਚੀਨੀਵਾਲਾ ਬਣਕੇ ਦੂਰ ਤੁਰਿਓਂ, ਏਧਰ ਕੋਲ ਬੈਰਾਗਣਾਂ ਬਹਿਨੀਆਂ ਮੈਂ।
ਦੂਜਾ ਰੂਪ ਧਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਤਾਰਨਾ ਏਂ, ਜਿਦੀਆਂ ਪਿਆਰ ਰਮਜ਼ਾਂ ਹੁਣ ਤਕ ਸਹਿਨੀਆਂ ਮੈਂ।
ਕਦੇ ਕਦੇ ਅਫਰੀਕਾ ਆ ਦਰਸ ਦੇਵੇ, ਏਸੇ ਆਸ ਜੀਉਂਦੀ, ਸਚ ਕਹਿਨੀਆਂ ਮੈਂ।

ਤੇਰੇ ਚੋਜ ਅਨੰਤ ਤੇ ਰੂਪ ਵੀ ਬਹੁ, ਨਾ ਕੁਝ ਜਾਣ ਸਕਾਂ ਨਾ ਕੁਝ ਮਾਣ ਸਕਾਂ।
ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਭਰੋਸੇ ਹੀ ਬੈਠ ਰਹੀ ਹਾਂ, ਕੁਛ ਜਾਣ ਸਕਾਂ, ਭਲਾ,ਕੁਛ ਜਾਣ ਸਕਾਂ।

ਮਨ ਅਪਨੇ ਵਿਚ ਇਹ ਸੀ ਧਾਰੀ, ਸਤਿਗੁਰ ਦਰਸ ਦਿਖਾਵਣ, ਅਫਰੀਕਾ ਆਵਣ।
ਸਾਡੇ ਭਾਗ ਜਾਗ ਪੇ ਸੁਤੇ, ਉਹਨਾਂ ਕੀਤਾ ਆਵਨ— ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ।
ਦੁਖ ਨਸੇ ਸੁਖ ਸਹਿਜ ਸਮਾਏ, ਪਿਆਰ ਹਿਲੋਰਾ ਆਇਆ, ਬਹੁਤਾ ਭਾਇਆ;
ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ ਬਣੀਆਂ, ਜਦ ਸੁਣਿਆ ਉਹ ਜਾਵਣ, ਜੋ ਮਨ ਭਾਵਣ।

ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ "ਕੰਪਾਲੇ" ਵਿਖੇ ਹੋਲੇ ਦਾ ਮਹਾਨ ਪੁਰਬ

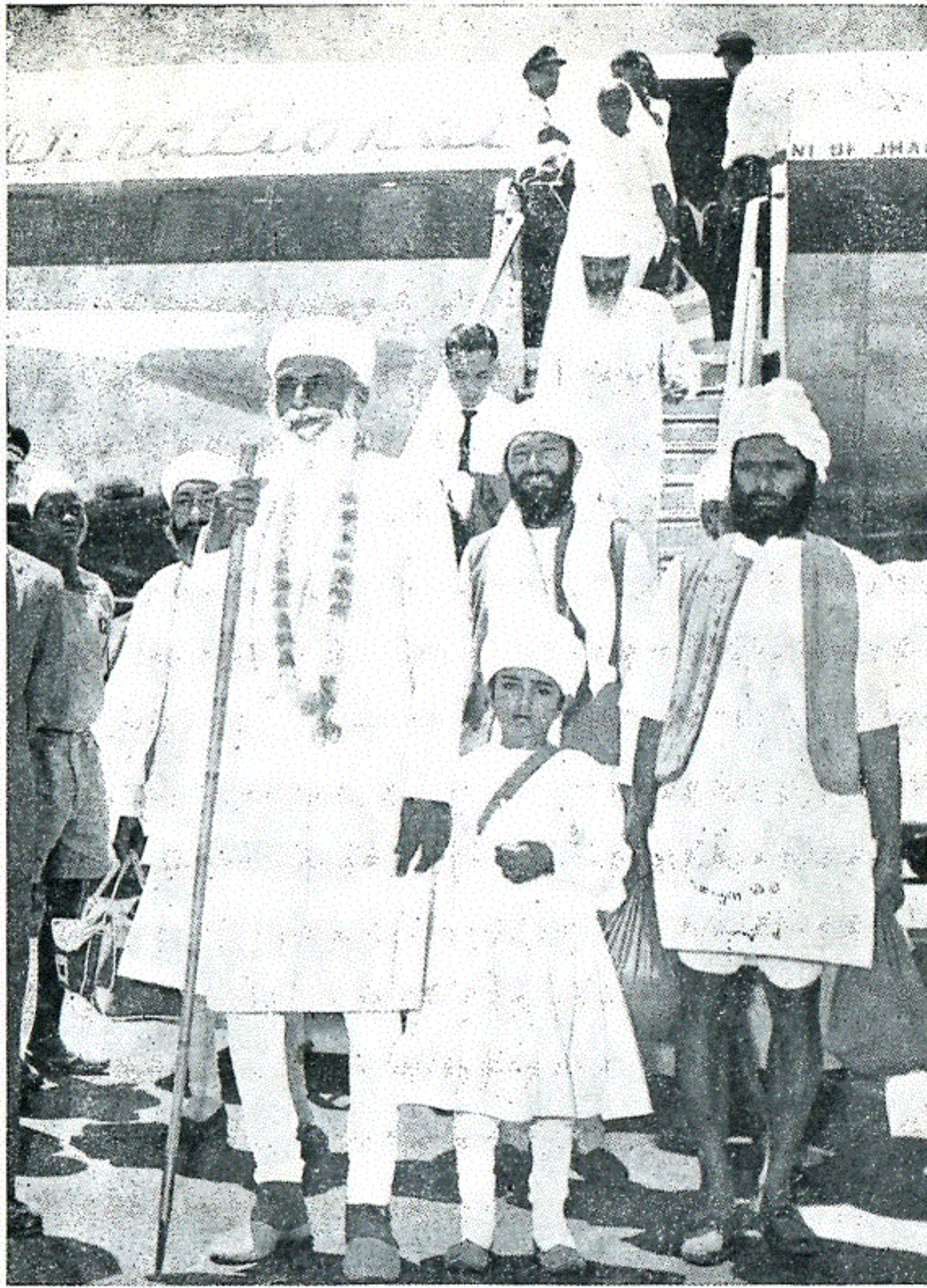
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਠਾਕਰ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਦਰਸ਼ਨ

ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਗੁਰਬਚਨਾਂ ਦੇ ਅਦੁ[illegible] ਨਜ਼ਾਰੇ !

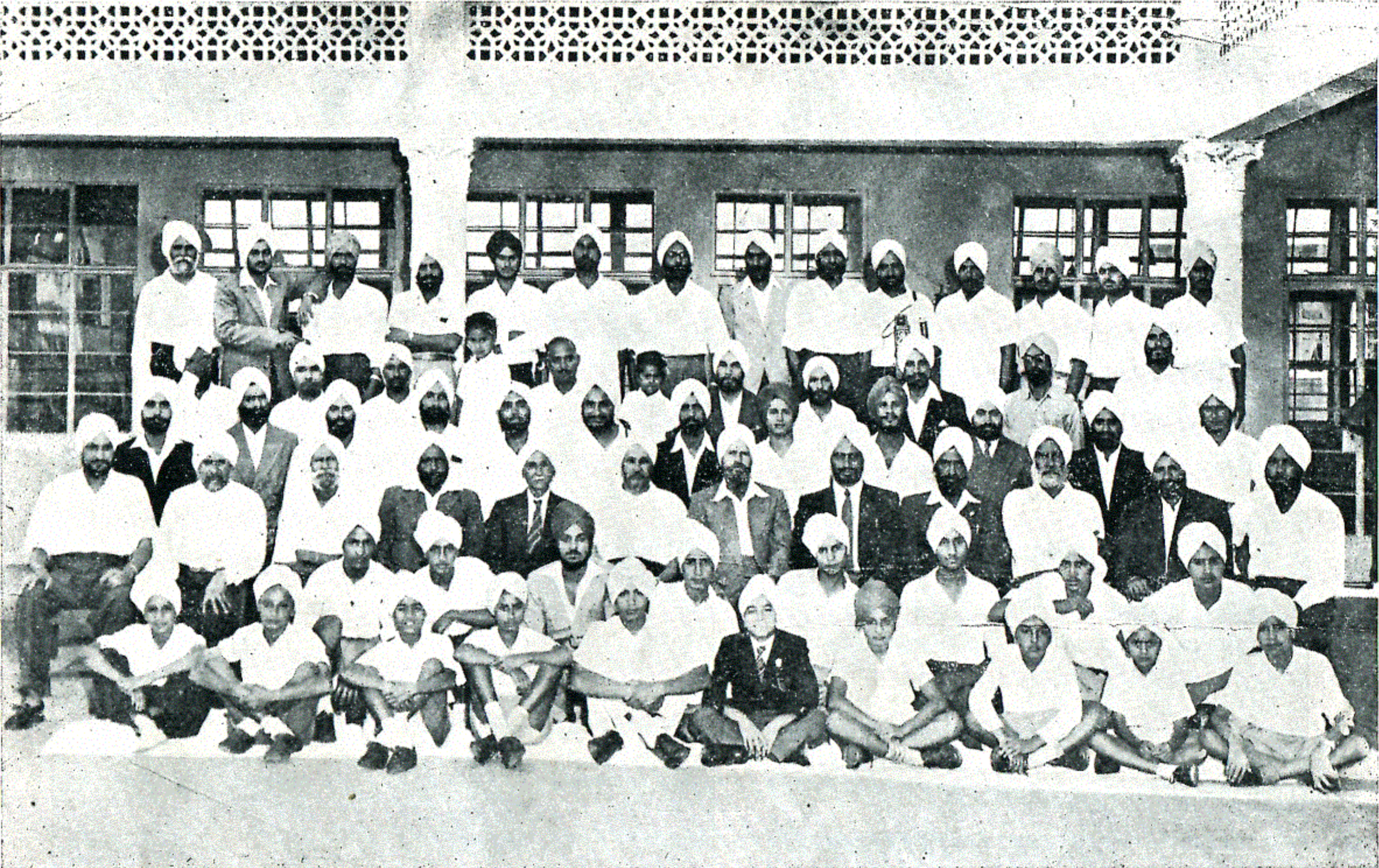
ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ ੧੯੫੯ ਦੇ ਹੋਲੇ ਦੇ ਮਹਾਨ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕੰਪਾਲੇ ਵਿਖੇ ਮਨੌਣ ਲਈ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿਤੀ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਅਪਣੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਸਮੇਤ ਨੈਰੋਬੀ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਕ ਦੋ ਦਿਨ ਨੈਰੋਬੀ ਰਹਿਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਉਥੋਂ ਦੇ ਕੁਝ ਮੁਖੀਆਂ ਸਮੇਤ, ਨਕੌਰੋ, ਕਰੀਚੋ ਕਿਸੁੰਮੋ, ਮਬਾਲੀ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰਦੇ ਹੋਏ ੨੨ ਮਾਰਚ ੧੯੫੯ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸਵਾ ਪੰਜ ਵਜੇ ਕੰਪਾਲੇ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ "ਲਗੋਗੋ ਗਰਾਊਂਡ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਤੇ, ਨੀਯਤ ਸਮੇਂ ਕੰਪਾਲੇ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਸੰਪ੍ਰਦਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਦਾ ਇੰਤ-ਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਸਰਦਾਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੇਕਰੇਰੇ ਵਾਲਿਆਂ ਵਲੋਂ "ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ" ਦੇ ਗਲੇ ਵਿਚ ਤੇ ਸਰਦਾਰ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਸੇਹ ਹੋਰਾਂ ਵਲੋਂ "ਠਾਕਰ" ਜੀ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿਚ ਫ਼ੁਲਾਂ ਦੇ ਹਾਰ ਸਸ਼ੋਭਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਆਈਆਂ ਕਾਰਾਂ ਤਰਤੀਬ ਵਾਰ ਜਲੂਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਢਾਈ ਤਿੰਨ ਮੀਲ ਦੇ ਨੀਯਤ ਕੀਤੇ ਰਸਤਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਪੁਜੀਆਂ, ਜਿਥੇ ਕਿ ਹਰ ਸ਼ਰੇਣੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਫੋਟੋ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਭੀ ਛਪੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸਿਖ ਸਕੂਲ ਕੰਪਾਲਾ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿਦਯਾਰਥੀਆਂ ਨੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਹੈਡਮਿਸਟ੍ਰੈਸ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਦੇ ਉਦਮ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਡਰੈਸ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕਰਕੇ ਰੌਣਕ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ, ਪੰਡਾਲ ਦੇ ਮੋਹਰੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਗੇਟ ਦੇ ਸਾਮਣੇ ਮੁਖੀ ਸਜਣਾਂ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਠਾਕਰ ਜੀ ਦੇ ਗਲੀਂ ਹਾਰ ਪਹਿਨਾਏ ਗਏ ਤੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਅਸਮਾਨ ਗੂੰਜਾ ਦਿਤਾ। ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਹੀ "ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੁ" ਜੀ ਤੇ 'ਠਾਕਰ' ਜੀ ਤੇ ਰਾਗੀ ਸੱਜਣਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਮੂਹ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਬੂ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਨੇਸਰ ਹੋਰਾਂ ਜੀਉ ਆਇਆਂ ਆਖਿਆ ਤੇ ਅਪਣੇ ਮਿਠੇ ਬਚਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਅਮੋਲਕ ਅਵਸਰ ਨੂੰ ਹਥੋਂ ਨਾਂ ਗਵੌਣਾਂ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਤੇ ਮੰਨਕੇ ਜਨਮ ਸਫਲਾ ਕਰਨਾ, ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਸੰਤ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਖਜਾਨ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨੋਹਰ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ

ਸੂਬਾ ਦਸੌਂਧਾ ਸਿੰਘ ਜੀ

੧੪–੩–੫੯ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੈਰੋਬੀ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਠਾਕਰ ਜੀ ਜਥੇ ਸਮੇਤ ।

ਮਾਰਚ ੧੯੫੯ ਕੰਪਾਲਾ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸੇਵਕ ਜਥਾ ਕੰਪਾਲਾ

ਇਕ ਨਵੀਂ ਰੂਹ ਭਰ ਦਿੱਤੀ, ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਖਾਰ ਬਿੰਦ ਤੋਂ ਫੁਲਾਂ ਦੀ ਬਰਖਾ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਚਲਾਈ ਰੀਤੀ 'ਹੋਲੇ' ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਵਰਨਣ ਕਰਦਿਆਂ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿ-ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਵਲੋਂ ਮੁੜ ਅਲੋਪ ਹੋਈ ਹੋਲੇ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਬਾਬਤ ਦਸਿਆ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹੋ ਤਾਸੀਰ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਸੁਣ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਇਹੋ "ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਗੂੰਗੇ ਗੁੜ ਖਾਇਆ" ਵਾਲੀ ਦਸ਼ਾ ਸੀ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਸੂਬਾ ਦਸੌਂਧਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਡੇਢ ਘੰਟੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੱਲੇ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰ ਪ੍ਰਨਾਲੀ ਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪੌਂਦੇ ਹੋਇਆਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਹੋਲੇ ਦੀ ਦਸੀ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਵਰਨਣ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜ੍ਹਤਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਚਲਾਈ ਰੀਤੀ ਤੇ ਸਾਰਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਮੌਜੂਦਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਫੁਲ ਚੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਗਿਆਨੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੰਪਾਲਾ ਵਲੋਂ ੨੩.੩.੫੯ ਦਾ ਪਰੋਗਰਾਮ ਦਸਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਦੀਵਾਨ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸਮੂਹ ਇਕੱਤ੍ਰ ਹੋਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸੇਵਕ ਜਥੇ ਦੇ ਉਦਮ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਲੰਗਰ ਛਕਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨਿਵਾਸੀ ਆਪਣੇ ਘਰੀਂ ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸਿਖ ਸਕੂਲ ਵਿਖੇ ਅਰਾਮ ਕੀਤਾ।

੨੩—੩—੫੯ ਸਵੇਰੇ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਸੰਤ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘਖਜ਼ਾਨਸਿੰਘਜੀਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਸ ਭਿੰਨੀਆਂ ਸਵਰਾਂ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਆਸਾ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਜਿਸਦਾ ਭੋਗ ਸੱਤ ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਿਆ, ਸੰਤਖਜ਼ਾਨਸਿੰਘਜੀ ਦੇ ਤਬਲੇ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਮਸਤ ਕਰਕੇ ਆਪਾ ਭੁਲਾ ਦਿਤਾ, ਵਾਰ ਦੇ ਭੋਗ ਤੋਂ ਬਾਦ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਲੰਗਰ ਦੇ ਨੀਯਤ ਅਸਥਾਨ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਗੁਰ-ਦਵਾਰੇ ਵਿਖੇ ਜਲ ਪਾਣੀ ਛਕਿਆ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਬਾਦ ਕਈ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਦਿਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ੰਕਾ ਉਹ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਹੀ ਨਵਿਰਤ ਕਰੌਣੀ ਚੌਂਹਦੇ ਸਨ ਇਸ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ ਕਰਕੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਲਈ ਹੀ ੯ ਤੋਂ ੧੫ ਵਜੇ ਡੇਰੇ ਦਾ ਟਾਇਮ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਭਿਲਾਸ਼ੀ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਖੁਲੇ ਬਚਨ ਕਰਕੇ ਅਪ-ਣੀਆਂ ਸ਼ੰਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਵਿਰਤ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਅਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਗਲਾ ਪਰੋਗਰਾਮ ਭਜਨ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਲੌਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ. ਕਿਉਂਕਿ ਅਜ ਦਿਨ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਪਰੋਗਰਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੱਤ ਵਜੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀਆਂ ਨੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਹੀ ਆਪਣਾ ਮਨੋਹਰ ਕੀਰਤਨ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਸੁਣ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਹੋਏ। ਉਪਰੰਤ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਖਾਰ ਬਿੰਦ ਤੋਂ ਕਥਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਦਿਆਂ ਦਸਿਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸਮੂਹ ਸੰਪ੍ਰਦਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਇਕੱਤਰ ਹੋਕੇ ਰਹਿਣਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਤੇ ਟੀਕਾ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ। ੧੯੩੩ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਰਬ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਕਾਨਫ੍ਰੰਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਕਿੰਨੇ ਗੁਰੂਆਂ ਤਕ ਮੰਨੇ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਇਕੱਤਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ' ਸਾਢਾ ਮੁਢ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਉਸੇ ਦੀ ਫੁਲਵਾੜੀ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਸਦਾ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠਕੇ ਦੀਵਾਨ ਲਾਓ ਕੀਰਤਨ ਕਰੋ ਤੇ ਸਾਂਝੀਆਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਨ ਦੇ

ਯਤਨ ਕਰੋ।

ਖਾਸ ਕਰ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਕੌਮ (ਜਿਸਦੀ ਇਥੇ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਵਿਚ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਹੈ) ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਅਪਾਰ ਕਿਰਪਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਮਿਹਰ ਦੇ ਸਦਕੇ ਅਜ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸੁਖੀ ਨਜ਼ਰ ਔਂਦੇ ਹੋ, ਭਾਵੇਂ ਸੁਖ ਵਿਚ ਰਬ ਜ਼ਰੂਰ ਭੁਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰਖਣ ਦੇ ਯਤਨ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦਵਾਰਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾਂ ਸਾਡਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਫਰਜ਼ ਹੈ।

ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਦਸੀ ਰੀਤੀ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦੇ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦਾ ਵਰਨਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖਦਿਆਂ ਬਹੁਤੀ ਸੰਤਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਦੁਖ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਿਆਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਫੁਰਮਾਇਆ ਕਿ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦਵਾਰਾ ਸੰਜਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰੋ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਦਾ ਭੀ ਬਚਾ ਹੋ ਸਕੇ. ਹਰ ਬਚੇ ਦਾ ਚਾਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਫਰਕ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਤੋਂ ਨਿਕਲੇ ਸ਼ੁਭ ਬਚਨ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਮਾਤਰ ਸ੍ਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਤੇ ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਚੁਪ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਹੋਈ ਬੈਠੀ ਸੀ, ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਰੀਕਾਰਡ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸਿਖ ਸਕੂਲ ਕੰਪਾਲਾ ਦੀ ਹੈਡ ਮਿਸਟ੍ਰੈਸ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਜੀ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਂਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਇਥੇ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਖੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਵਧਾਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਤੇ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਧੰਨਭਾਗ ਸਮਝੇ।

ਅਠ ਵਜੇ ਤੋਂ ਦਸ ਵਜੇ ਤਕ ਪੰਡਤ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਲੇ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਲੈਕਚਰ ਦਵਾਰਾ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਟਾਇਮ ਸਿਰਫ ਇਕ ਘੰਟਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੋ ਘੰਟੇ ਦੀਵਾਨ ਲਗਾ ਰਹਿਣ ਲਈ ਭੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਟਾਇਮ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕੋਈ ਅਕੇਵਾਂ ਨਾ ਸਮਝਿਆ। ਸਰੋਤਿਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਛਡਕੇ ਭੀ ਪੰਡਤ ਜੀ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਦਾ ਰਸ ਮਾਨਣ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪਣਾ ਭਲਾ ਸਮਝਿਆ, ਪੰਡਤ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਵਲੋਂ ਚਲਾਈ ਹੋਲੇ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਦੀ ਮਹਤਤਾ ਦਾ ਵਰਨਨ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਇਤਹਾਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਪੰਡਤ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਦੀਵਾਨ ਦਾ ਰਸ ਕਹਿਣੀ ਤੇ ਕਥਨੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ।

ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਗਿਆਨੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਸੁਣੋਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਵਾਂਗਰ ਹੀ ਸਮੂਹ ਇਕਤ੍ਰ ਹੋਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਵਿਖੇ ਲੰਗਰ ਛਕਿਆ, ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਪ੍ਰਵਾਰਾਂ ਲਈ ਹਰੇਕ ਸ਼ਹਿਰੀ ਨੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਘਰੀਂ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਮੋਟਰ ਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦਿਤਾ, ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਉਸੇਤਰਾਂ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ।

੨੪-੩-੫੯— ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਦੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਥੇ ਸਮੇਤ ਸ੍ਰੀ ਆਸਾ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਅਰੰਭਿਆ, ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਜੋ ਸੰਗੀਤ ਅਲਾਪਨ ਦੀ ਵਰਖਾ ਆਪਣੇ ਮੁਖਾਰ-ਬਿੰਦ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਉਸਦਾ ਰਸ ਕੁਝ ਨਿਆਰਾ ਜਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਸੁਨਕੇ ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ਆਈ ਬੀਬੀ ਮਸਤਾਨੀ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਆਪਾ ਭੁਲ ਗਈ, ਇਹ

ਕੁਦਰਤੀ ਗਲ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਤਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦਾ ਮਹਤਵ ਦੂਸਰੇ ਰਾਗ ਤੇ ਬਾਣੀ ਤੇ ਚੌਥੇ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਗਾਇਨ ਭੀ ਆਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਅਵਸਰ ਸ਼ਾਇਦ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਭੀ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਹੜਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਦਾ ਸਦਕਾ ਸਾਨੂੰ ਈਸਟ ਅਫ਼੍ਰੀਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਸਾਢੇ ਸਤ ਵਜੇ ਵਾਰ ਦਾ ਭੋਗ ਪੈਣ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਸਮੂਹ ਇਕਤ੍ਰ ਹੋਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਜਲ ਪਾਣੀ ਛਕਿਆ, ਦੂਰ ਦੇਸ਼ਾਂਤਰਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਉਠਣ ਦੀਆਂ ਆਦੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਹੋਲੇ ਦੇ ਉਤਸ਼ਵ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਖੁਦ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਹੀ ਸਦਕਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਅਰੰਭ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਗਤਾਂ ਹੁੰਮ ਹੁਮਾਕੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਆ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ।

ਕਿਉਂਕਿ ਅਜ ਸਵੇਰੇ ਵਾਰ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪ੍ਰੰਤ ਗਿਆਨੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਕੇ ਐਨਾਊਂਸ ਕੀਤੀ ਸੀ ਉਸਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਗਤਾਂ ਜਲ ਪਾਣੀ ਛਕਦੀਆਂ ਹੀ ਨੌਂ ਵਜੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈਆਂ ਤੇ ੯ ਤੋਂ ੧੦॥ ਵਜੇ ਤਕ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਦਰ-ਬਾਰ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੰਗੀਤ ਕਾਰਾਂ ਹਿਸਾ ਲਿਆ ਤੇ ਮਨੋਹਰ ਰਾਗ ਵਿਦਯਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਦਿਆਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ।

੧. ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀਂਜਾ
੨. ਸੰਤ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਸ਼ੌਕ' ਨੈਰੋਬੀ
੩. ਸ੍ਰ. ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੈਰੋਬੀ
੪. ਸ੍ਰ. ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੈਰੋਬੀ
੫. ਗਿਆਨੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੰਪਾਲਾ
੬. ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਸੰਤ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ।

੧੦॥ ਤੋਂ ੧੧॥ ਤਕ ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ਆਏ ਸੰਤ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜਥੇ ਸਮੇਤ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਲੈਕਚਰ ਦਵਾਰਾ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਤੇ ਇਸ ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਤੋਂ ਪਸਚਾਤ ਅਲੋਪ ਹੋਈ ਸਿਖੀ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਦਾ ਵਰਨਨ ਕਰਦਿਆਂ ਦਸਿਆ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਦਸੀ ਰੀਤੀ ਤੇ ਫੁਲ ਚੜ੍ਹਾਂਦਿਆਂ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਸਿਧੇ ਰਸਤੇ ਪਾਇਆ ਤੇ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਉਂਤਾਂ ਦਸਕੇ ਸਾਡੇ ਤੇ ਵਡਾ ਉਪਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਭੁਲਣਾਂ ਸਾਡੀ ਅਕਿਰਤਘਣਤਾ ਹੈ, ਸਤਿ-ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਾਹਰਵੇਂ ਅਵਤਾਰ ਨੂੰ ਸਿਧ ਕੀਤਾ।

੧੧॥ ਤੋਂ ੧੨॥ ਤਕ ਨਕੋਰੋ ਤੋਂ ਆਏ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕਵੀ ਤੇ ਲੈਕਚਰਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਸੇਵਕ' ਨੇ ਆਪਣਾ ਵਿਦਵਤਾ ਭਰਪੂਰ ਲੈਕਚਰ ਦਿਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਧਰਮ ਅਰਥ ਤੇ ਫਰਜ਼ ਉਪਰ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ, ਸ੍ਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਅਨੰਦ ਮਾਣਿਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਖੁਦ ਦੀ ਕਹਿਣੀ ਤੇ ਕਰਨੀ ਵਿਚ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਇਸ ਲਈ ਸੰਗਤਾਂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹੀ ਜਿਸਦਾ ਭਾਵ ਸੀ ਕਿ 'ਏਕਤਾ' ਸਭ ਤੋਂ ਵਡੀ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪਨੌਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਮੇਲਿਆਂ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹੋ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਥੋਂ ਕੁਝ ਸਿਖਕੇ ਜਾਈਏ, ਸੇਵਕ ਜੀ ਦੇ ਲੈਕਚਰ ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸਲਾਹੁਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

੧੨॥ ਤੋਂ ੨ ਵਜੇ ਤਕ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਹਰ ਰੋਜ ਦੀ ਤਰਾਂ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਵਿਖੇ ਵਰਤਾਇਆ ਗਿਆ।

੨ ਤੋਂ ੪ ਵਜੇ ਤਕ ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ਇਸਤਰੀ ਸਭਾ ਦੀ ਮਾਤਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੋਗਿੰਦ੍ਰ ਕੌਰ ਜੀ ਨਾਲ ਆਏ ਨਾਮਧਾਰੀ ਇਸਤਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਜਥੇ ਨੇ ਪਹਿਲੋਂ ਸੋਹਣੀਆਂ ਤੇ ਸੁਰੀਲੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚ ਧਾਰਨਾਂ

ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜਨ ਤੋਂ ਉਪ੍ਰੰਤ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਲੈਕਚਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਦਵਾਰਾ ਸਿਧ ਕਰਕੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਮਾਈਆਂਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਅਣਥਕ ਜਥੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਆਈਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨੇ ਭੀ ਇਹਨਾਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ੨ ਸ਼ਹਿਰੀਂ ਇਸਤਰੀ ਜਥੇ ਬਨੌਣ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।

੪ ਤੋਂ ੫॥ ਤਕ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਆਏ ਸੰਤ ਮਨਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਕੇ ਏਕਤਾ ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ 'ਸੂਈ ਤੇ ਕੈਂਚੀ' ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੇ ਚਲਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖੁਦਾਈ ਬਚਨਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹੁਤਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਅਨਮੋਲ ਰਤਨ (ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ) ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਹੰਸਾਂ ਦਾ ਚੰਗਾ ਹੈ ਸਮਾਂ ਹਥੋਂ ਨ ਗੁਵੌਣਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਬਚਨ ਮੰਨਕੇ ਜਨਮ ਸਫਲਾ ਕਰਨਾ, ਗੁਰ ਸਿਖੀ ਦੇ ਸਾਖਿਆਤ ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਵਰਨਨ ਕਰਦਿਆਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਦੀ ਮਹਤਤਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭਾਈ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਸਾਖੀ ਸੁਣਾਕੇ ਆਪਣਾ ਲੈਕਚਰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ।

੪॥ ਤੋਂ ੭ ਵਜੇ ਤਕ ਸੂਬਾ ਦਸੌਂਧਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹਲੇ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਲਾਇਆ ਤੇ ਮਨੋਹਰ ਲੈਕਚਰ ਵਿਚ ਸਿਖ ਰਾਜ ਤੇ ਪਿਛੋਂ ਸਿਖੀ ਵਿਗੜ ਜਾਣ ਦੀ ਹਾਲਾਤ ਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਂਦਿਆਂ ਦਸਿਆ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਦਾ ਸਦਕਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿਖੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਔਂਦੇ ਹਾਂ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਸਿਖਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਐਸ਼ੋ ਇਸ਼ਰਤ ਵਿਚ ਪਏ ਸਿਖ ਨੂੰ ਦਸਿਆ ਕਿ ਅਲਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਗੀਆਂ ਸਿਉਂਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਢਕੇ ਚੌਂਕਾ ਦੇਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਤੇ ਓਥੇ ਧੂਪ ਦੀਪ ਦੇਣਾ ਸਾਡਾ ਧਰਮ ਹੈ ਤੇ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਚਲਾਈ ਪੂਰਨ ਮਰਯਾਦਾ ਭਾਈ ਰਾਏ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਹਥੀਂ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾਕੇ ਉਸਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿਤੀ। ਸੂਬਾ ਜੀ ਨੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੇ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਭਗਤ ਜੀ ਦੀ ਸਾਖੀ ਸੁਣਾਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਤੇ ਗਹਿਰਾ ਅਸਰ ਪਾਇਆ।

੭ ਤੋਂ ੭॥ ਤਕ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੰਗੀਤ ਕਲਾ ਦਵਾਰਾ ਸੰਗਤਾਂ ਤੇ ਉਹ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸ੍ਰੋਤੇ ਆਪਣਾ ਆਪ ਭੁਲ ਗਏ, ਸਾਹਮਣੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਾਖਿਆਤ ਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਗੂੰਜ, ਇਸਤੋਂ ਵਧ ਹੋਰ ਕੇਹੜਾ ਬੈਕੁੰਠ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਮਾਨੋਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਹੋ ਕੰਪਾਲੇ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹੀ ਬੈਕੁੰਠ ਧਾਮ ਬਣ ਚੁਕੀ ਸੀ।

੭॥ ਤੋਂ ੮ ਤਕ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਵਿਤਰ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਤੋਂ ਫੁਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸ਼ੁਭ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਦਸਿਆ ਕਿ ਸਾਡੀ ਏਕਤਾ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਤਿੰਨ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਬਹੁਤ ਜਰੂਰੀ ਹਨ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਆਪ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਸੇਵਾ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣ ਔਂਦੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਕਰੋ, ਇਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਹੈ।

(ੳ) ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ ਲੰਗਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਸਿਆਣਾ ਸਜਣ (ਭਾਈ) ਰਖੋ ਜੋ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਲਿਆਕੇ ਆਏ ਅਤਿਥੀਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿਆ ਕਰੇ, ਤੇ ਉਤਨੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਲਿਆਵੇ ਜਿਤਨਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ,

ਇਸਤਰਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਕੋਈ ਭਾਰ ਨਾ ਪੈਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਗੇ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਗ੍ਰੀਬਾਂ ਦੇ ਭੁਖੇ ਪੇਟਾਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਹੋ ਸਕੇਗੀ ਤੇ ਵਰੋਸਾਏ ਗਰਿਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਰਹੇਗਾ।

(ਅ) ਇਕ ਸਹਾਇਕ ਫੰਡ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਈ ਗ੍ਰੀਬਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਈਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਰਖਣ ਵਾਲੇ ਬਚੇ ਬਾਹਰ ਪੜ੍ਹਨ ਭੇਜੇ ਜਾ ਸਕਿਆ ਕਰਨ ਤੇ ਔਣ ਵਾਲੀ ਨੇਸ਼ਨ ਸੂਝਵਾਨ ਹੋ ਸਕੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਪੁਤਰ ਮਾਇਆ ਦੀ ਤੰਗੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵਿਦਿਆ ਹੀਣ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸਹਾਇਕ ਫੰਡ ਰਾਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾਇਆ ਕਰੇ।

(ੲ) ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਵਿਦਿਆ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਜਮਾਤਾਂ ਤਕ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਦਿਆ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇ, ਜਿਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹੌਣ ਵਾਲਾ ਸਿਆਣੀ ਉਮਰ ਦਾ ਸਜਣ ਤੇ ਖੁਦ ਅਛੇ ਚਲਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਪ੍ਰੰਤ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾਂ ਵਿਚ ਦਸਤਕਾਰੀ ਦਾ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਬਚੇ ਹਥੀਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸਿਖਣਗੇ ਆਲਸ ਵਧਦਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਬਚੇ ਨਿਰੋਲ ਕਲਮ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਫਿਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆ-ਪਕਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਦਸਤਕਾਰੀ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੀਯਤ ਕਰਕੇ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਹ-ਨਤ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਪਾਈਆਂ ਜਾਣ।

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਫਰਮਾਇਆ ਚੂੰਕਿ ਰਾਮ-ਗੜ੍ਹੀਆ ਕੌਮ ਦੀ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਥੇ ਕੌਮ ਦਾ ਜਰੂਰੀ ਫਰਜ ਹੈ ਕਿ ਇਹੋ ਜੇਹੀਆਂ ਕੌਮੀ ਉਨਤੀ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਵਿਚ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਸਮਾਂ ਤੇ ਧਨ ਖਰਚਕੇ ਆਪਣੇ ਬਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਉਚਿਆਂ ਕਰੇ। ਗ੍ਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਸੇ ਸ਼ੁਭ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮਾਂ ਤੇ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਗਦ ਗਦ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਅਜੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਹੋਰ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਸੁਣਨ ਦੀ ਇਛਾ ਰਖਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਗਿਆਨੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅਗਲੇ ੨੫-੩-੫੯ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ ਦਸਣਾ ਅਰੰਭ ਦਿਤਾ। ਪਾਤ-ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਡੇਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਸਦੇ ਗਏ ਮਾਸਟਰ ਜੈਯੰਤ ਜੀ ਵਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਰੁਬਾ ਸੁਣਨ ਦੀ ਇਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਅਧੇ ਘੰਟੇ ਦਾ ਦਿਲਰੁਬਾਸੁਨੌਣਦਾਟਾਈਮ ਦੇਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਦੇ ਹੋਇਆਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ।

੮॥ ਤੋਂ ੧੦ ਵਜੇ ਤਕ ਪੰਡਤ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਉਹ ਵਿਦਵਤਾ ਭਰਪੂਰ ਲੈਕਚਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਗਤਾਂ ਮੰਤ੍ਰ ਮੁਗਧ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਦਾ ਸਦਕਾ ਪੰਡਤ ਜੀ ਨੇ ਹੋਲੇ ਦੇ ਮਹਤਵ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜ੍ਹਤਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਈ ਭਾਂਤ ਦੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਵਰਨਨ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦਿੰਦਿਆਂ ਮਾਸ ਸ਼ਰਾਬ ਤੋਂ ਬਿਵਰਜਤ ਹੋਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸਦੇ ਅਸਰ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਾਨੀਆਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਭੈੜੀਆਂ ਚੀਜਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗਨ ਕਰਕੇ ਭਜਨ ਪੁਛ ਆਪਣਾ ਜਨਮ ਸਫਲਾ ਕੀਤਾ, ਪੰਡਤ ਜੀ ਦਾ ਅਜ ਦਾ ਲੈਕਚਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਾਬਲੇ ਤਾਰੀਫ ਸੀ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਈਆਂ। ਭੋਗ ਪੈਣ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਣ ਤੋਂ ਉਪ੍ਰੰਤ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ੨ ਜਗਾ ਜਾ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ।

੨੫-੩-੫੯—ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ੪-੩੦ ਤੋਂ ੭-ਵਜੇ ਤਕ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮਧੁਰ ਕੀਰਤਨਕ੍ਰਕੇਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਉਪਰੰਤ ਗਿਆਨੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ

ਜੀ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਹੁਕਮ ਲੈਕੇ ਅਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਐਨਾਊਂਸ ਕੀਤਾ ਜਿਸਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਗਤਾਂ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਜਲ ਪਾਣੀ ਛਕਣ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਸ਼ੀਘਰ ਹੀ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਫੇਰ ਗਹਿਮਾ ਗਹਿਮ ਕਰ ਦਿਤੀ ਤੇ ਪੂਰੇ ਨੌ ਵਜੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਮਦ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 'ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ' ਦੀ ਅਰੰਭਤਾ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਦਿਤੀਆਂ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਅਨਕੂਲ ਤੇ ਕੁਝਖੁਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਂ ਪੜਕੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਰੌਣਕ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਏ।

(੧) ਸੰਤ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ੋਕ ਨਰੋਬੀ
(੨) ਸੰਤ ਭੁਮਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੰਵਲ ,,
(੩) ,, ਰਣਜੋਧ ਸਿੰਘ ਦੀਵਾਨਾ ,,
(੪) ,, ਮਿਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਲ ਕੰਪਾਲਾ
(੫) ,, ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੰਨ ,,
(੬) ,, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੇਵਕ ਨਕੋਰੋ
(੭) ,, ਗੁਰਬੰਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਸਾਫਰਮਬਾਲੀ
(੮) ,, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੋਗਲ ,,
(੯) ,, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇਵ ਨੈਰੋਬੀ

ਕੰਪਾਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕਵੀ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ 'ਲੌਟਾ' ਜੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਹਾਜਰ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਸਿਆ ਅਨਕੂਲ ਇਕ ਦੋ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹਨ।

ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਭੀ ਚੋਣਵੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਵਲਵਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰੌਆਂ ਭੀ ਐਸੀਆਂ ਸਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਤੇ ਇਕ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਲਿਆ ਦਿਤਾ, ਹਰ ਸੱਜਣ ਦਾ ਜੀ ਚੌਂਹਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਹੀ ਲੰਘ ਜਾਵੇ ਪਰ ਅਜ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਲਈ ਹੋਰ ਪਰੋਗਰਾਮ ਰੀਜ਼ਰਵ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਤੋਂ ਪਸਚਾਤ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਸੰਤ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਪਿਰਟੂਆਲਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ।

੧੧ ਤੋਂ ੧੨ ਵਜੇ ਤਕ ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਰਣਜੋਧ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੈਰੋਬੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨੋਹਰ ਕੀਰਤਨ ਦਵਾਰਾ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ।

੧੨ ਤੋਂ ੨ ਵਜੇ ਤਕ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਵਰਤਿਆ ਤੇ ਦੀਵਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਹੁਮ ਹੁਮਾਕੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਤੇ।

੨ ਤੋਂ ੩ ਵਜੇ ਤਕ ਸੂਬਾ ਦਸੌਂਧਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹੱਲੇ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਲਾਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਸਾਖੀਆਂ ਸੁਣਾਕੇ ਤੇ ਇਤਹਾਸਕ ਹਵਾਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰ ਸੰਗਤਾਂ ਤੇ ਗਹਿਰਾ ਅਸਰ ਪਾਇਆ।

੩ ਤੋਂ ੪ ਵਜੇ ਤਕ ਪੰਡਤ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਤੇ ਜਦ ਕਿ ਮੇਲੇ ਦਾ ਇਹ ਦਿਨ ਤੇ ਇਹ ਟੈਮ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਜੋਬਨ ਵਿਚ ਸੀ, ਪੰਡਤ ਜੀ ਨੇ ਹਲੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾਂ ਪੜਨ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਆਪਣੇ ਲੈਕਚਰ ਵਿਚ ਅਜ ਫੇਰ ਇਤਹਾਸਕ ਪਰਮਾਣਾਂ ਨਾਲ ਮਾਸ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਨਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸਦਾ ਸਦਕਾ ਸੈਂਕੜੇ ਸਰੀਰਾਂ ਭਜਨ ਪੁਛਕੇ ਮਾਸ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਤਿਆਗਣ ਕੀਤਾ, ਇਧਰ ਪੰਡਤ ਜੀ ਦਾ ਫਿਲਾਸਫੀ ਭਰਪੂਰ ਲੈਕਚਰ ਤੇ ਉਧਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਵਰੋਸਾਏ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਆਏ ਜਥੇ ਦੇ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਤ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੇ ਤੇ ਹਵਨ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹ ਪ੍ਰਜਵੱਲਤ ਅਗਨੀ ਵਿਚ ਜਲ ਦੇ ਛਿਟੇ ਤੇ ਘਿਉ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਸਹਿਤ ਅਹੂਤੀਆਂ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਤੀਸਰੇ ਬੰਨੇ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਭੋਗ ਪੌਣ ਲਈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਪਰੇਰਨਾਂ ਨਾਲ ਬੀੜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਚੌਥੇ ਪਾਸੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ "ਆਪ ਨਰਾਇਣ ਕਲਾ ਧਾਰ ਜਗ

ਮਹਿ ਪ੍ਰਵਰਿਓ'' ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਟਾਨ ਪੂਰਨਮਾਂ ਦੇ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਵਤ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਮਾਨੋਂ ਤੇਤੀਸ ਕਰੋੜ ਦੇਵਤੇ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਖਲੋਤੇ ਸਨ ਤੇ ਫੁਲਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਰਸ਼ ਤੇ ਫਰਸ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ, ਮਾਨੋਂ ਇਸ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਜਾਂ ਇਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਭਾਗ ਜਾਗੇ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਖਾਸ ਮਾਣ ਕੰਪਾਲਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਜਿਥੇ ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਰਚਿਆ ਗਿਆ ਪਤਾ ਨਹੀ ਕਿਹਦੀ ਅਰਦਾਸ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਕੇ ਕਰੋੜਾਂ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਹੋਇਆ।

ਸੰਗਤਾਂ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪੰਡਤ ਜੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਲੈਕਚਰ ਦਾ ਸੰਕੋਚ ਕਰਨ ਪਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਗਿਆਰਾਂ ਆਦਿ ਬੀੜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਪਾਠੀ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਲੇ ਸਬੰਧੀ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਭੋਗ ਪੌਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੇ ਤੇ ਉਧਰ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨੋਹਰ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਅਰੰਭਣਾਂ ਕੀਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਸੁਣ ਸੰਗਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਹੀ ਪਰਵੇਸ਼ ਹੋਈਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਆਮ ਜੰਤਾ ਨੂੰ ਭੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਅਮੋਲਕ ਅਵਸਰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਰਦੇ ਇਹ ਤਾਂ ਇਸ ਵਾਲੀਏ ਦੋ ਜਹਾਨ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦਾ ਹੀ ਸਦਕਾ ਸੀ ਜੋ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਨਿਵਾਸੀ ਸੰਗਤਾਂ ਤੇ ਇਤਨੀ ਮਿਹਰ ਹੋਈ ਹੈ।

ਇਕ ਬੰਨੇ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਭੋਗ, ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਉਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਰਾਗੀਆਂ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਤੀਸਰੇ ਪਾਸੇ ਹਵਨ ਦੀ ਗਹਿਮਾ ਗਹਿਮ ਚੌਥੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਕਈ ਹਜਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਤੇ ਪੰਜਵੇਂ ਮੇਰੇ ਚੋਜੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸੂਬਿਆਂ ਸਮੇਤ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਤੇ ਕੰਪਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਇਹ ਇਤਹਾਸਕ ਤੇ ਅਮੋਲਕ ਘੜੀਆਂ ਸਨ।

ਨੋਟ:- ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਖਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਸਤ ਕੰਵਲਾਂ ਨਾਲ ਰਾਗ ਸਮੇਲਨ ਵਾਲੇ ਰਾਗੀਆਂ ਤੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰੋ ਪਾਉ ਦਿਤੇ। ਤੇ ਰਾਮਗੜੀਆ ਸੇਵਕ ਜਥੇ ਦਾ ਖਾਸ ਪਰੇਮ ਵੇਖਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਲਈ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਬੈਂਡ ਵਜੌਣ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹ ਦਿਤੀ।

ਰਾਗੀ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਵਿਤਰ ਮੁਖਾਰ ਬਿੰਦ ਤੋਂ ਬਚਨਾਂ ਦੀ ਅਰੰਭਣਾ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੋਲੇ ਤੇ ਸਮੂਹ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਤੇ ਮੇਲੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੂੰ ਅਸ਼ੀਰ ਵਾਦ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ੁਭ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਕ ਸੱਜਣ ਵਲੋਂ ਦਿਤੇ ਹੋਏ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉਤਰ ਵੀ ਦਿਤਾ।

[ੳ] ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਪਸਚਾਤ ਇਤਹਾਸਕ ਖੋਜ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਜੋਤ ਵਿਚ ਅਵਤਾਰ ਹੋਣਾ।

(ਅ) ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਜੋ ਫੇਰੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ (ਖਬੇ ਨੂੰ ਤੁਰਨਾਂ ਸਿਧਾ ਹੈ ਜਾ ਸੱਜੇ ਨੂੰ) ਕਿਧਰ ਨੂੰ ਸਿਧੇ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ੲ) ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਵਿਚ ਕਰਦ ਭੇਟ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀ?

ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਚੰਗੇ ਮਿਠੇ ਬਚਨਾਂ ਦਵਾਰਾ ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉਤਰ ਦਿਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ਼ੰਕਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣ ਦੀ ਸ਼ੰਕਾ ਨਵਿਰਤ ਹੋਣ ਤੇ ਉਸਨੇ ਭਜਨ ਪੁਛਿਆ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਛੁਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅਨਮੋਲ ਬਚਨ ਸੁਣ ੨ ਸੰਗਤਾਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਸਨ ਤੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਗਦੀ ਦੀ ਸਚੀ ਜੋਤ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮਾਨ ਹੈ ਤੇ ਸਾਖਿ-ਆਤ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਦੀ ਕਿਰਪਾ

ਦਾ ਸਦਕਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਘੋਰ ਕਲਿਜੁਗ ਵਿਚ (ਜਦ ਕਿ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਮਾਸਾ ਹਾਰੀ ਬਣ ਚੁਕੀ ਹੈ ਤੇ ''ਆਹ ਜਗ ਮਿਠਾ ਅਗਲਾ ਕਿਸ ਡਿਠਾ'' ਦੀ ਕਹਾਵਤ ਹਰੇਕ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਹੈ ਤੇ ਪਾਪਣ ਸ਼ਰਾਬ ਨੇ ਕਰੋੜਾਂ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਸਾੜਕੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਰਖੀ) ਆਪਣੇ ਚਰਨੀ ਲਾਕੇ ਕਲਿ-ਜੁਗ ਦੀ ਤਪਦੀ ਹਵਾ ਤੋਂ ਬਚੌਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਜ ਦੀ ਇਕ ਇਕ ਘੜੀ ਤੇ ਪਲ ੨ ਵੀ ਭਾਗਾਂ ਭਰਿਆ ਤੇ ਦੁਰਲੱਭ ਸੀ ਜੋ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਫੇਰ ਕਿਸੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਗੁੰਜਾ-ਇਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਚੌਂਹਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਮੁੜ ਭਾਰਤ ਚਲੇ ਜਾਣ ਪਰ ਚੂੰਕਿ ਜਿਹੜੇ ਚਰਨਾਂ ਦੇ ਭੌਰੇ ਆਪਣੇ ਭਜਨ ਦੀ ਖਿਚ ਨਾਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਸੱਦਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਦਕੇ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਨੇ ਅਜ ਹੀ ਮੇਲੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਂਦਿਆਂ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਆਸਾ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਕੀਰ-ਤਨ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਪਰੋਗਰਾਮ ਸੁਣਾ ਦਿਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਚਿਤ ਘਬਰਾ ਗਏ ਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਗੇ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਜਾਂਦਿਆਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਮੁਖਾਰ ਬਿੰਦ ਤੋਂ ਹੋਈ ਫੁਲਾਂ ਦੀ ਬਰਖਾ ਦੇ ਉਪਰੰਤ ਬਾਬੂ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਪਨੇਸਰ' ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ, ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀਆਂ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਤੇ ਸੰਤ ਪਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜਥੇ ਸਮੇਤ ਵਾਰੇ ਦੀ ਮਹਿਮਾਂ ਤੇ ਪੰਡਤ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਫਿਲਾਸਫੀ ਭਰਪੂਰ ਲੈਕਚਰ ਤੇ ਵਖਿਆਨ ਸੂਬਾ ਦਸੌਂਧਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਇਤਹਾਸਕ ਖੋਜ ਲੈਕਚਰ ਤੇ ''ਠਾਕਰ'' ਜੀ ਦੀ ਬਾਲ ਲੀਲਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਦਿਆਂ ਸਭ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਤੇ ਬਾਕੀ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆਈ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ਆਈ ਸੰਗਤ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸੇਵਕ ਜਥਾ ਕੰਪਾਲਾ ਤੇ ਇਸਤਰੀ ਸਤਿਸੰਗ ਜਿਨਾਂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਲੰਗਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਸਭ ਦਾ ਧਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਭਾਵੇਂ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਕਿਸੇ ਮਾਈ ਭਾਈ ਵਲੋਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲੀ ਪਰ ਫੇਰ ਭੀ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਖਿਮਾਂ ਮੰਗੀ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸੱਜਣ ਖਿਮਾਂ ਬਖਸ਼ਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕਰਨ ਬਾਬੂ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਰਾਂ ਬੜੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਤੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਖਿਚ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼! ਸਾਡਾ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਚੌਂਹਦਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਤਨੇ ਸੁਭਾਗੇ ਬਣਾਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਜਾਵੋ, ਸਾਡੀ ਇਹੋ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਚਰਨੀ ਲਾਕੇ ਨਾਮਬਾਣੀ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ੋ ਸਾਡੇ ਤੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਅਸੀਂ ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਇਸ ਲਈ ਤੇਰੇ ਘਰ ਵਿਚ ਗਰੀਬ ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਤੇ ਮਿਹਰ ਭਰਿਆ ਹਥ ਰਖੋ, ਤੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵੈਰਾਗ ਵਿਚ ਆਖਦਿਆਂ ੨ ਕਿਨਾਂ ਚਿਰ ਚੁਪ ਹੋ ਗਏ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਬੋਲਣ ਵਿਚ ਕੀ ਤਾਸੀਰ ਸੀ ਕਿ ਸਭ ਦੇ ਦਿਲ ਧੂਏ ਗਏ।

ਚੂੰਕਿ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਬਾਕੀ ਭੋਗ ਪੈ ਚੁਕੇ ਸਨ ਤੇ ਗਿਆਰਾਂ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਭੋਗ ਪੌਣ ਲਈ ਹਜ਼ੂਰੀ ਪਾਠੀ ਸੰਤ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸੰਤ ਪੂਰਣ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੰਤ ਫੁਮਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ''ਕੰਵਲ'' ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਪੁਰਾਤਨਮਰਯਾਦਾ ਤੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦੀ ਟਕਸਾਲ ਨਾਲ ਹੰਢੇ ਪਾਠੀਆਂ ਨੇ ਭੋਗਾਂ ਦੇ ਸਲੋਕ ਪੜੇ ਜਿਸਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਸਨ ਹੋਈਆਂ । ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ ਸੌ ਇਕਵੰਜਾ ਸਹਿਜ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਏ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾਰ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੈਰੋਬੀ ਸਿੱਖ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦੇ ਖਿਲਾੜੀਆਂ ਨਾਲ, ਸ੍ਰੀ ਠਾਕਰ ਜੀ ਸਮੇਤ।

੨੯-੩-੫੯ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਕੰਪਾਲਾ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸ੍ਰੀ ਸੂਬਾ ਦਸੌਂਧਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਫ਼ੋਟੋ ਜੋ ਪੰਡਾਲ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਬਣੇ ਗੇਟ ਦੇ ਕੋਲ ਲਈ ਗਈ ।

ਗਏ ਜਿਸ ਵਿਚ ੧੫੦ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਭੋਗ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹੋਲੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨਮਿਤ ਸਨ ਤੇ ਇਕ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਬਾਬਾ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਨਮਿਤ ਸੀ ਤੇ ਨੈਰੋਬੀ ਵਾਲੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਉਦਮ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗਰੰਥ ਦੀ ਬੀੜ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਗਏ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਸਲੋਕ ਸੰਤ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸੰਤ ਛੁੰਮਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਰਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸਰਵਨ ਕਰਾਏ ਫਾਰਸੀ ਜ਼ਬਾਨ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਹੁੰਦੀ ਬਾਣੀ ਸੁਣ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਮੱਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਕੋਈ ਹੱਦ ਨਾ ਰਹੀ ਤੇ ਵਾਹ ੨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਉਠੇ। ਜਿਹਨਾਂ ੨ ਸੱਜਨਾਂ ਪਾਠ ਕੀਤੇ ਸਾਰੇ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੀ ਲਿਸਟ ਵੀ ਵਖਰੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸੇ ਲੇਖਦੇ ਨਾਲ ਹੈ।

ਭੋਗ ਪੈਣ ਤੋਂ ਪਸਚਾਤ ਫੇਰ ਗਿਆਨੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਮੂਹ ਬਾਹਰੋਂ ਆਈਆਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨਿਵਾਸੀ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਧਨਵਾਦ ਕੀਤਾ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਕੋਟਾਨ ਕੋਟ ਧਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਭੁਲਾਂ ਤੇ ਰਹੀਆਂ ਤਰੁ-ਟੀਆਂ ਦੀ ਖਿਮਾਂ ਮੰਗੀ। ਜਿਹਨਾਂ ੨ ਸਭਾਵਾਂ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸਭਾ, ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਇਸਤਰੀ ਸਭਾ ਸੇਵਕ ਜਥਾ ਤੇ ਸਮੂਹ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਹਥ ਵਟੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਹਰ ਤਰਾਂ ਦਾ ਮਿਲਵਰਤਣ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਰਾਹੀਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਕੰਪਾਲਾ ਵਲੋਂ ਧੰਨ-ਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸਮੂਹ ਇਕੱਤਰ ਹੋਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਪਿਆਰੇ ਲਗਦੇ ਸਨ ਉਥੇ (ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪੋਤਰੇ) "ਠਾਕਰ" ਜੀ ਦੇ ਬਾਲ ਕੌਤਕ ਭੀ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਮੋਂਹਦੇ ਸਨ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਅਖਾਂ ਥੱਕਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਭੋਗ ਪੈ ਚੁਕਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਪੰਡਤ ਜੀ ਵਲੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਚਰਣਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਹੋਣ ਉਪ-ਰੰਤ ਸੈਂਕੜੇ ਜੀਵਾਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਤੇ ਭਜਨ ਪੁਛ ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਣਾਂ ਨਾਲ ਅਭੇਦ ਹੋਣ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਭਲਾਈ ਸਮਝੀ ਅੰਤ ਵਿਚ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਵਰਤਾਕੇ ਸਮਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਤੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਤਰਾਂ ਅਜ ਭੀ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਵਿਚ ਲੰਗਰ ਦਾ ਸੋਹਣਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਮੂਹ ਇਕੱਤਰ ਹੋਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਪਰੇਮ ਪੂਰਵਕ ਲੰਗਰ ਛਕਕੇ ਪੈਦਲ ਤੇ ਮੋਟਰਾਂ ਦਵਾਰਾ ਘਰੋ ਘਰੀ ਜਾਣ ਲਈ ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿਤੇ।

੨੬—੩—੫੯ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ੪-੩੦ ਤੋਂ ੭ ਤਕ ਸ੍ਰੀ ਆਸਾ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸੰਤ ਪਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅਪਣੇ ਜਥੇ ਸਮੇਤ ਕੀਤਾ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰੀਲੀਆਂ ਤੇ ਮਨਮੋਹਕ ਸੁਰਾਂ ਨੇ ਅਸਮਾਨ ਗੁੰਜਾ ਦਿਤਾ, ਭਾਵੇਂ ਮੇਲੇ ਦੀ ਸਮਾ-ਪਤੀ ਦਾ ਐਨਾਊਂਸ ਹੋ ਚੁਕਾ ਸੀ ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਗਹਿਮਾ ਗਹਿਮ ਸੀ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਚਰਣਾਂ ਦੇ ਭੌਰਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਕੇ ਰੱਬੀਜੋਤ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਅਪਣਾ ਜਨਮ ਸਫਲਾ ਕੀਤਾ।

ਜਲ ਪਾਣੀ ਛਕਣ ਤੋਂ ਪਸਚਾਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਅਪਣੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਚਰਨ ਪਾਕੇ ਰਾਮ-ਗੜ੍ਹੀਆ ਸਿਖ ਸਕੂਲ ਕੰਪਾਲਾ ਦੇ ਵਿਦਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਵਾਜਦੇ ਹੋਇਆਂ ਪੰਡਾਲ ਦੇ ਮੋਹਰੇ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨਾਲ ਫੋਟੋ ਲਹੋਣ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਮੁੜ ਜੀਂਜੇ ਜਾਣ ਲਈ ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿਤੇ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਖੜੀਆਂ ਤਕਦੀਆਂ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਜਦ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕਾਰ ਪਲੋਂ ਪਲੀ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚਲ ਪਈ। ਜਿਹਨਾਂ ਸਜਣਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਹਜੂਰ ਨੇ ਚਰਨ ਪਾਏ ਉਸਦੀ ਲਿਸਟ ਵੀ ਵਖਰੀ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੈ।

ਅਜ **੨੬-੩-੫੯—**ਸ਼ਾਮ ਦਾਦੀਵਾਨ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਜੀਂਜੇ ਵਿਖੇ ਸਜਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਜੂਰੀ ਰਾਗੀ ਸੰਤ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਮੂਹ ਸ਼ਹਿਰ ਨਿਵਾਸੀ ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਮਨੋਹਰ ਬਚਨਾਂ ਨਾਲ ਤਾਰਿਆ ਤੇ ਪਿਛੋਂ ਪੰਡਤ ਜੀ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਤੇ ਲੈਕਚਰ ਦਾ ਉਹ ਰਸ ਬਣਿਆ ਕਿ ਸੰਗਤਾਂ ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਝੂਮ ਉਠੀਆਂ ਪੰਡਤ ਜੀ ਦੀ ਵਿਦਵਤਾ ਦੀ ਦਾਦ ਦਿਤੀ। ਅਜ ਦਾ ਪਰੋਗਰਾਮ ਸੁਣਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਰਸੰਨ ਜਾਪਦੀਆਂ ਸਨ।

੨੭-੩-੫੯-ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਰਾਮਗੜੀਆ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਜੀਂਜੇ ਵਿਖੇ ਸੰਤ ਪਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਥੇ ਸਮੇਤ ਵਾਹ ਵਾਹ ਤੇ ਉਚੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਆਸਾ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ ਉਪਰੰਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਸਚਾਤ ਆਪਣੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਚਰਣ ਪੌਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਆਪਣੇ ਅਨਿਨ ਸੇਵਕ ਸੰਤ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਮਸਿੰਦੀ ਜਾਣ ਲਈ ਪਰਵਾਨ ਕੀਤਾ, ਏਅਰ ਪੋਰਟ ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (ਇੰਡੀਅਨ ਬਿਲਡਿੰਗ ਕੰਟਰੈਕ-ਟਰਜ਼) ਦੇ ਘਰ ਚਰਣ ਪਾਏ ਜਿਥੇ ਕਿ ਕੰਪਾਲਾ, ਜੀਂਜੇ, ਤੇ ਮਬਾਲੀ ਦੀਆਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ੍ਰ. ਪਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਬਾਲੀ (ਮਾਲਿਕ ਦੰਨਣ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਬਿਲਡਿੰਗ ਕੰਟਰੈਕਟਰਜ਼ ਮਬਾਲੀ) ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਯੁਗੰਡੇ ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਦੇ ਸਿਰਤਾਜ 'ਸੂਬਾ' ਜੀ ਦੀ ਪਦਵੀ ਬਖਸ਼ੀ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਐਸਿਸਟੈਂਟ ਯਾਨੀ ਯੁਗੰਡੇ ਦੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸੈਕਟਰੀ ਬਨਣ ਦਾ ਮਾਣ ਗਿਆਨੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੰਪਾਲੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਜੀਂਜੇ ਹਵਾਈ ਅਡੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਕੇ (ਸੰਤ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪ੍ਰਬੰਧ) ਸਪੈਸ਼ਲ ਏਅਰ ਮੇਲ ਦੀ ਸਰਵਿਸ ਰਾਹੀਂ ਬਿਹਨਾਂ ਦੀ ਮਿਲ "ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੌ ਮਿਲ ਮਸਿੰਦੀ" ਨੂੰ ਠਾਕਰ ਜੀ ਤੇ ਸੰਤ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਹਿਤ ਜਾ ਭਾਗ ਲਾਏ, ਤੇ ਉਥੇ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਰ ਨੂੰ ਤਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਉਸੇ ਏਅਰ ਸਰਵਿਸ ਰਾਹੀਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣੇ ਹਜ਼ੂਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਕਿਟਾਲੀ ਕੀਨੀਆਂ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿਥੇ ਕਿ ਬਿਅੰਤ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਦਾ ਕਿਟਾਲੀ ਏਅਰ ਪੋਰਟ ਤੇ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ। ਜੀਂਜੇ ਏਅਰ ਪੋਰਟ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਯੁਗੰਡੇ ਦੀ ਸਮੁਚੀ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਹੋਲਾ ਮਹੱਲਾ ਮਨਾਇਆ ਜਾਣ ਦਾ ਅਸ਼ੀਰ ਵਾਦ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਪਣੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਈ ਸੁਫਲ ਵਰ ਯੁਗੰਡੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੇ।

ਇਸ ਲਈ ਮਾਨੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਇਹ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ (ਕੰਪਾਲੇ) ਦਾ ਮਹਾਨ ਉਤਸ਼ਵ ਹੋਲਾ ਮਨਾਇਆ ਜਾਣ ਦਾ ਦਿਨ ਇਕ ਇਤਹਾਸਕ ਦਿਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਹੜਾ ਕਿ ਸਾਰੀ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਦਾ ਯਾਦ ਰਹੇਗਾ, ਇਹ ਸਭ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮਿਹਰ ਦਾ ਹੀ ਸਦਕਾ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਇਹ ਕਾਰਜ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹ ਸਕਿਆ।

ਇਸ ਮਹਾਨ ਪੁਰਬ ਵਿਚ ਉਦ ਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਵਧ ਚੜਕੇ ਹਿਸਾ ਲਿਆ ਤੇ ਅਸੀਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਭ ਦੇ ਧਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਪਰ ਕੁਝ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਅਪਣੇ ਅਪਣੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਲਈ ਹੋਈ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਨਿਬਾਹ ਕਰਕੇ ਧਨਵਾਦੀ ਬਣਾਇਆ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵਡੀ ਤੇ ਮੇਲੇ ਦੀ ਸਿਰਤਾਜ ਸੇਵਾ ੭੫-੧੫੦ ਫੁਟ ਦਾ ਪੰਡਾਲ ਬਣੌਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਤ ਚਰਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਥਵਾ ਇੰਡੀਅਨ ਬਿਲਡਿੰਗ ਕੰਟਰੈਕਟਰਜ਼ ਜੀਂਜਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਤੇ ਸੰਤ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗੇਟ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਾਕੇ ਸਜਾਵਟ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਸਾਢੇ ਚਾਰ

ਹਜਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੱਜਣ ਬੈਠ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਤੇ ਸਕੂਲ ਲਈ ਝੰਡੀਆਂ ਬਨੌਣ ਤੇ ਲੌਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬੀਬੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਹੈਡਮਿਸਟ੍ਰੈਸ ਰਾਮ-ਗੜ੍ਹੀਆ ਸਕੂਲ ਕੰਪਾਲਾ ਨੇ ਅਪਣੇ ਸਟਾਫ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਪੂਰੇ ਯੋਗ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆ ਤੇ ਹੋਰ ਡੈਕੋਰੇਟਦਾ ਕੰਮ ਜੋ ਬਾਬੂ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੂਰੀ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਬੜੇ ਚੰਗੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ।

ਪੰਡਾਲ ਦੀ ਸਜਾਵਟ ਦਾ ਖਾਸ ਅੰਗ 'ਲਾਈਟ' ਜਿਸਨੂੰ ਕਿ ਸ੍ਰਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ (ਜਨਰਲ ਇਲੈਕਟਰੋ ਐਂਡ ਫਰਿਜ ਇੰਜੀਨੀਅਰ) ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਸਰਦਾਰ ਬਖਸੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਈਸ-ਟਰ ਇਲੈਕਟਰੀਕਲ ਕੰਪਨੀ) ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਲਾਈਟ ਤੇ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਆਦਿ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਭੀ ਕੋਈ ਊਣਤਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿਤੀ ਤੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਤੋਂ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਫਲ ਕੀਤਾ।

ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸਕੂਲ ਕਮੇਟੀ ਕੰਪਾਲਾ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਦਿਨ ਲਈ ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਰਖਕੇ ਮੇਲੇ ਤੇ ਆਏ ਯਾਤਰੂਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਅਰਾਮ ਦੇਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਰਖੀ, ਇਸਦਾ ਸਿਹਰਾ ਸ੍ਰ. ਨਰਿੰਜਣ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਬਾਂਸਲ' ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸਿਖ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਿਰ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਉਦਮ ਬਖਸ਼ਿਆ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵਡੀ "ਲੰਗਰ" ਦੀ ਸੇਵਾ

ਜੋ ਕਿ ਲੰਗਰ ਦੇ ਪਰਧਾਨ ਸ੍ਰਦਾਰ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਕੱਤ੍ਰ ਸ੍ਰ. ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਵਾਲਾ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਬੜੇ ਚਾਉ ਦੇ ਉਦਮ ਤੇ ਕਿਸੇ ਟੈਮ ਬੇ ਟੈਮ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰਾਂ ਸਮੇਤ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਇਸਤਰੀ ਸਭਾ ਨੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹਥ ਵਟਾਇਆ ਤੇ ਇਸ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆ।

ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸਭਾ ਕੰਪਾਲਾ ਜਿਸਨੇ ਲੰਗਰ ਲਈ ਤੇ ਹੋਰ ਅਰਾਮ ਲਈ ਸਾਰੇ ਰਾਮ-ਗੜ੍ਹੀਆ ਹਾਲ ਦੀ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਕੀਤੀ ਤੇ ਇਸ ਪਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ੨ ਮਿਲ-ਵਰਤਨ ਦਿਤਾ।

ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਵਰ-ਕਰਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਸਾਥ ਦਿਤਾ।

ਹੋਰ ਜੋ ਨੈਰੋਬੀ, ਨਕੋਰੋ, ਕਿਸੂਮੋ ਕਰੀਚੋ, ਐਲਡੋਰੇਟ, ਟਾਂਗਾ ਤੇ ਮਬਾਲੀ, ਸਰੋਟੀ, ਜੀਂਜੇ ਤੋਂ ਮਸਾਕੇ, ਯੁਕੋਬੇ ਤੋਂ ਆਈਆਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨਿਵਾਸੀ ਸੰਗਤਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੀਮਤੀ ਕੰਮਾਂ ਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਟੈਮ ਕਢਕੇ ਤੇ ਮਾਇਕ ਤੇ ਹਥੀਂ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮੇਲੇ ਦੇ ਸਮੁਚੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਜੋ ਮਿਲਵਰਤਨ ਦਿਤਾ ਅਸੀਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਸਭ ਦੇ ਹੀ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਤੇ ਇਸ ਮਹਾਨ ਉਤਸ਼ਵ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਮਨਾਏ ਗਏ "ਹੋਲੇ" ਦੀ ਵਧਾਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਕੰਪਾਲਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੱਜਣ ਬਾਬੂ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿ ਇਸ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਸੋਚੇ ਗਿਆਨੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਕਿ ਮੇਲੇ ਲਈ ਮਾਇਆ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਨ ਰਾਤ ਅਣਥੱਕ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੰਤ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇੰਡੀਅਨ ਬਿ: ਕੰਟ: ਵਾਲੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਪੰਡਾਲ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਹੋਲਾ ਸਫਲ ਬਨੌਣ ਲਈ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਕੀਤੀ, ਸੰਤ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਮਾਲਿਕ ਨਾਮਧਾਰੀ ਫਰ-ਨੀਚਰ ਵਰਕਸ ਕੰਪਾਲਾ) ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਪੁਤ੍ਰ ਸੰਤ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੋ ਕੰਪਾਲੇ ਵਿਚ ਨਾਮ-ਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਮੋਢੀ ਹਨ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ

ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਅਜ ਇਕ ਤੋਂ ਇਕੀਸ ਵਾਲੀ ਕਹਾਵਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰਾ ਕੰਪਾਲਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਔਂਦਾ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਸੇਵਕ (ਸਕੱਤਰ) ਅਤੀ ਧਨਵਾਦੀ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਉਦਮ ਨਾਲ ਇਥੇ ਕੰਪਾਲੇ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਲਾ ਸਫਲ ਹੋਇਆ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਤ ਦੇਕੇਹਜਾਰਾਂ ਤੜਪ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਖਸ਼ੀ।

ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਯੁਗੰਡਾ ਆਪਨੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ 'ਸੂਬੇ' ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਪਦਵੀ ਮਿਲਣ ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮਸਿੰਘ'ਸੂਬਾ' ਜੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਵਧਾਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਕੋਟਾਨ ਕੋਟ ਧਨਵਾਦ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਉਸ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਦੇ ਚਰਣਾਂ ਵਿਚ ਅਰਜੋਈ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪਣਾ ਮਿਹਰ ਭਰਿਆ ਹਥ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀ ਸੰਗਤ ਤੇ ਰਖਣਾ ਤੇ ਸੂਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿਖੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦਾ ਬਲ ਬਖਸ਼ਣ।

ਜਿਹਨਾਂ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਸੇਵਾ ਤਨੋਂ ਮਨੋਂ ਧਨੋਂ ਹੋਕੇ ਕੀਤੀ ਤੇ ਬਹੁਤ ਚਾਉ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਖੇ ਜਾ ਸਕੇ ਉਹਨਾਂ ਪਾਸੋਂ ਹਰ ਤਰਾਂ ਖਿਮਾਂ ਦੇ ਜਾਚਕ ਹਾਂ ਤੇ ਹਾਰਦਿਕ ਧਨਵਾਦੀ ਹਾਂ।

ਲੇਖਕ:–
ਰਤਨ ਸਿੰਘ ''ਚੀਮਾਂ''
ਸੈਕਟਰੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਕੰਪਾਲਾ

ਪ੍ਰਾਰਥਕ:–
ਗਿਆਨੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ''ਰੀਹਲ''
ਸੈਕਟਰੀ ਆਫ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਯੁਗੰਡਾ

(ਕੰਪਾਲੇ) ਹੋਲੇ ਦੇ ਮੇਲੇ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਮਿਤ ਜਿਨਾਂ ਜਿਨਾਂ ਸਜਣਾਂ ਸ੍ਰੀ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੋਗ ਪੌਣ ਲਈ ਪਾਠ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਉਸਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ–

ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ–

ਸੰਤ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ	੧ ਪਾਠ
,, ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ	੧
,, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੰਡਾਰੀ	੧
,, ਜੈ ਸਿੰਘ ਜੀ	੩
,, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੂਜਾ	੨
,, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ	੧
,, ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ	੫
,, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ	੫
,, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੀ: ਸਕਤ੍ਰ	੫
,,ਝੁੰਮਣ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਕੰਵਲ'	੨
,, ਪ੍ਰਿਥਾ ਸਿੰਘ ਜੀ	੧
,, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਸ਼ੌਕ'	੧
ਸਪੁਤ੍ਰੀ ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂਰਪੁਰ	੧ ਪਾਠ
ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦ੍ਰ ਕੌਰ ਜੀ	੧
ਸੰਤ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ	੬
,, ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਗੋਂਦਪੁਰੀ	੧
,, ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਸ: ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ	੧
ਬੀਬੀ ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ	੧
ਬੀਬੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ	੧
ਜੋੜ	੪੦

ਕਿਸਮੋਂ ਤੋਂ–

ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਇਨਾਂ ਦੇ ਸਹਾਇਕ	੧੫ ਪਾਠ

ਕਿਟਾਲੀ ਤੋਂ–

ਸੰਤ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੂਰਾ	੧ ਪਾਠ
,, ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੰਡੂ	੨
,, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਵਰਾ	੧
,, ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ	੧

,, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘਸੈਂਹਭੀ ੧
,, ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਨੇਸਰ ੫
,, ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਕ੍ਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੱਗਰ ੧
ਜੋੜ ੧੨

ਨਕੋਰੋ ਤੋਂ–
ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨਕੋਰੋ ਵਲੋਂ ਸਹਿਤ ਭਾਈ ਹਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੀ ੬ ਪਾਠ
ਬੀਬੀ ਤੇਜ ਕੌਰ ੨
ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੇਲਵੇ ਨਕੋਰੋ ਵਲੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਨਮਿਤ ੧ ਪਾਠ
ਥਾਮਸਨ ਫਾਲ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ੨
ਜੋੜ ੧੧

ਐਲਡੋਰੇਟ ਤੋਂ–
ਸੰਤ ਕੁੰਵਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਂਸਲ ੫ ਪਾਠ
,, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ੧
,, ਨਾਜਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ੧
,, ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ੧
ਜੋੜ ੮

ਜੀਂਜੇ ਤੋਂ–
ਸੰਤ ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ੪ ਪਾਠ
ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਜੀਂਜਾ ੩
ਜੋੜ ੭

ਮਬਾਲੀ ਤੋਂ–
ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ੧
ਬੀਬੀ ਗਿਆਨ ਕੌਰ ੧
ਸੰਤ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਂਸਲ ੧
ਬੀਬੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਬਾਂਸਲ ੧
ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਹਰਭਜਨ ਕੌਰ ਸਪੁਤ੍ਰੀਆਂ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੋਹਲ ੨
ਸੰਤ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ੧
,, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ੧
,, ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ੧
,, ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੋਗਲ ੨
,, ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੋਗਲ ੧

ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ੧
ਸੰਤ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ੧
,, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ੬
ਜੋੜ ੨੦

ਕੰਪਾਲੇ ਤੋਂ–
ਸੰਤ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ੪
ਗਿਆਨੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ੧
ਗਿਆਨੀ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਲ ੨
ਜਸਵੰਤ ਕੌਰ ੧
ਬੀਬੀ ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ ੧
ਬੀਬੀ ਸਿੰਦਰ ਕੌਰ ੧
ਸੰਤ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇੰ: ਬਿ: ਕੰ: ੨੮
ਜੋੜ ੩੮

ਸਾਰੇ ਪਾਠਾਂ ਦਾ ਕੁਲ ਜੋੜ ੧੫੧

ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਬੀੜ ਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਾਠਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ–
ਸੰਤ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ੧
ਸੰਤ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ੧
ਸੰਤ ਭੂਮਣ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਕੰਵਲ' ੧
ਜੋੜ ੩

ਹੋਲੇ ਦੇ ਮੇਲੇ ਤੇ ਕੰਪਾਲੇ ਵਿਖੇ ਜਿਹੜੇ ਸਜਣਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਠਾਕਰ ਜੀ ਸਹਿਤ ਚਰਨ ਪਾਏ ਉਸਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ–

੧ ਗਿਆਨੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੨ ਸੰਤ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇੰ: ਬਿ: ਕੰ:
੩ ਸੰਤ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੪ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਕਤ੍ਰ ਇੰ: ਬਿ: ਕੰ:
੫ ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਲਸੀ
੬ ਸੰਤ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇੰ: ਬਿ: ਕੰ
੭ ਸੰਤ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਲਸੀ
੮ ਸੰਤ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੈਂਹਭੀ ਇੰ ਬਿ: ਕੰ:
੯ ਮਿਸਤਰੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੦ ਮਿਸਤਰੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇੰ: ਬਿ: ਕੰ:

ਜੀਉ ਆਇਆਂ

ਧੰਨ ਭਾਗ ਅਫਰੀਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ, ਘਰ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਰਨ ਹਾਰ ਆਏ।
ਗੁਰ ਸਿਖ ਫੁਲਵਾੜੀ ਦੇ ਆਪ ਮਾਲੀ, ਆਪਣੇ ਬੂਟਿਆਂ ਦੀ ਕਰਨ ਸਾਰ ਆਏ।
ਏਸ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਗਾਣ ਖਾਤਰ, ਦੂਰੋਂ ਚਲਕੇ ਦੇਣ ਦੀਦਾਰ ਆਏ।
ਸਾਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਕਾਰਾਂ 'ਚ ਖੁਭਿਆਂ ਨੂੰ, ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਕਢ ਕਰਨ ਉਪਕਾਰ ਆਏ।
ਗੰਗਾ ਆਈ ਘਰ ਗ਼ੈਬ ਦੇ ਲਾ ਗੋਤੇ, ਆਓ ਰਜ ਰਜ ਟੁਭੀਆਂ ਲਾ ਲਈਏ।
ਧੂੜੀ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਚ ਅਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ, ਮੈਲ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਲਾਹ ਲਈਏ।
ਤਨ ਮਨ ਤੇ ਧਨ ਦੀ ਕਰ ਸੇਵਾ, ਜੀਵਨ ਆਪਣਾ ਸੁਫਲ ਬਣਾ ਲਈਏ।
ਚਾਰ ਦਿਨ ਅਲੱਗ ਹੋ ਧੰਧਿਆਂ ਤੋਂ, ਰਜ ਦੀਦ ਪਿਆਰੇ ਦਾ ਪਾ ਲਈਏ।
ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਏ ਅਜ ਖੰਡ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਸਾਰੇ, ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪਈ ਸਾਰੀ ਲੁਕਾਈ ਹੋਵੇ।
ਜੀਵਨ ਕੌਰ ਦੁਲਾਰੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ, ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ।
ਨਮੋ ਨਮੋ ਨਮੋ ਸ੍ਰੀ ਬਾਲਕ ਮਿਰਗੇਸ਼ ਤਾਈਂ,
ਅਜ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ ਜਿਹਨਾਂ ਲੀਤਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਏ।
ਨਮੋ ਮਾਤਾ ਨਮੋ ਪਿਤਾ, ਨਮੋ ਉਸ ਨਗਰੀ ਤਾਈਂ,
ਨਮੋ ਉਸ ਘਰ ਜਿਥੇ ਰਖਿਆ ਨਿਵਾਸ ਏ।
ਨਮੋ ਤੇਰੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਨਮੋ ਹੈ ਕਮਾਈ ਤੇਰੀ,
ਨਮੋ ਸੁਧ ਬੁਧ ਨਮੋ ਬਾਣੀ ਦਾ ਕਿਆਸ ਏ।
ਗੁਪਤ ਗਿਆਰ੍ਹਵੇਂ ਤੂੰ ਰਖੀ ਸੀ ਸੰਭਾਲ ਸਿਖੀ,
ਤਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੋਨੇ ਕੋਨੇ ਸਿਖੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਏ।
ਦੇ ਗਏ ਅਮਾਨਤ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤੈਨੂੰ,
ਰਖੀ ਸੀ ਸੰਭਾਲ ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਨਾ ਨਿਰਾਸ ਏ।
ਗੁਣ ਦਿਆਂ ਗਾਹਕਾਂ ਨੇ ਆਣ ਕੀਤੀ ਟੋਲ ਤੇਰੀ, ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਆਪ ਚਲ ਆਏ ਤੇਰੇ ਪਾਸ ਏ।
ਸਖਕੇ ਸਬਕ ਤੇਰੇ ਭਗਤੀ ਭੰਡਾਰ ਵਿਚੋਂ, ਜੋਤ ਨਾਲ ਜੋਤ ਜਗ ਹੋਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਏ।

---

੧੧ ਸੰਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ
੧੨ ਸੰਤ ਚੂਹੜ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਸੇਨੀ ਇੰ: ਬਿ: ਕੰ:
੧੩ ਸੰਤ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਸੇਨੀ
੧੪ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਨੇਸਰ
੧੫ ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਾਨਾ
੧੬ ਸੰਤ ਮੇਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇੰ: ਬਿ: ਕੰ:
੧੭ ਸੰਤ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਚੱਗਰ
੧੮ ਖੜਗ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਮਰਾ ਇੰ: ਬਿ: ਕੰ:
੧੯ ਸੰਤ ਏਕਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੇਲਵੇ
੨੦ ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਾਨਾ
੨੧ ਸੰਤ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲੋਟਾ
੨੨ ਇੰ ਬਿ: ਕੰਟਰੈਕਟਰ (ਵਰਕਸ਼ਾਪ)
੨੩ ਨਾਮਧਾਰੀ ਫਰਨੀਚਰ ਵਰਕਸ਼ਾਪ
੨੪ ਨਾਮਧਾਰੀ ਫਰਨੀਚਰ ਹਾਊਸ ਔਫਿਸ
੨੫ ਨਾਮਧਾਰੀ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਔਫਿਸ
੨੬ ਰੀਜ਼ਰਵ ਐਕਸ਼ਨ ਮਾਲਟ ਔਫਿਸ
੨੭ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸਿਖ ਸਕੂਲ ਕੰਪਾਲਾ

ਸਭ ਤੋਂ ਜਰੂਰੀ ਕੰਮ ਸਮਝ ਅਰੰਭ ਦਿਤਾ,
ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਜਾਦੀ ਲਈ ਕੀਤੀ ਅਰਦਾਸ ਏ।
ਡਿਠਾ ਸੀ ਸੁਦੇਸ਼ੀ ਰਾਜ ਰਹਿਣਾ ਨ ਗੁਲਾਮ ਚਾਹਿਆ,
ਲਹੁਣੀ ਗਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਫਰੰਗੀਆਂ ਦੀ ਫਾਸ ਏ।
ਸੰਨ ਸਤਵੰਜਾ ਵਾਲੇ ਗਦਰੋਂ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ,
ਅੰਮ੍ਰਤ ਛਕਾਇ ਦਿਤਾ ਸਿਖੀ ਨੂੰ ਹੁਲਾਸ ਏ।
ਖਾਤਰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇਸ ਛਡ ਪ੍ਰਦੇਸ ਜਾਣਾ
ਦੇਵਣਾ ਦਿਲਾਸਾ ਸਾਨੂੰ ਹੋਣਾ ਨਾ ਉਦਾਸ ਏ!
ਨੀਤੀ ਤੇਰੀ ਵਰਤੀ ਜਵਾਹਰ ਗਾਂਧੀ ਮਾਲਵੀ ਨੇ,
ਤਾਹੀਂ ਪਾਈ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਖਲਾਸ ਏ।

ਵਾਹ ਲਾ ਥਕਿਆ ਮੈਂ ਅੰਤ ਏਹੋ ਆਖਿਆ ਏ, ਗਿਣੇ ਨਾਹੀ ਜਾਣ ਉਪਕਾਰ ਕੀਤੇ ਆਪ ਨੇ।
ਦੇਕੇ ਦੀਦਾਰ ਠੰਢ ਪਾਵੇ ਸਾਡੇ ਕਾਲਜੇ ਨੂੰ, ਕੀਤਾ ਹੈ ਨਿਹਾਲ ਜਿਵੇਂ ਤੇਰੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨੇ।

ਨਿੰਦਕ

[ਸ੍ਰ. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੀ "ਪ੍ਰਦੇਸੀ" ਥਾਮਸਨ ਫਾਲ

ਨਿੰਦਕ ਨਿੰਦਿਆ ਵਿਚ ਗੁਲਤਾਨ ਰਹਿੰਦਾ 'ਭਲਾ' ਆਖਣਾ ਉਸਨੂੰ ਆਂਵਦਾ ਨਹੀਂ।
ਵੇਖ ਕਿਸੇ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ, ਪੀੜ ਉਠਦੀ, ਬੁਰਾ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਰਤਾ ਸ਼ਰਮਾਂਵਦਾ ਨਹੀਂ।

ਧਿਆਨ ਬਗਲੇ ਵਾਂਗ ਲਗਾ ਰਖੇ, ਹੰਸਾਂ ਵਾਂਗ ਉਹ ਮੋਤੀ ਚੁਗ ਖਾਂਵਦਾ ਨਹੀਂ।
ਭਾਰ ਨਿੰਦਿਆ ਦਾ ਵਾਧੂ ਚੁਕ ਰਖੇ, ਕਪੜੇ ਧੋਂਵਦਾ ਜ਼ਰਾ ਘਬਰਾਂਵਦਾ ਨਹੀਂ।

ਵਸ ਉਸਦੇ ਰਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੁਝ ਅਪਣੇ ਆਦਤ ਪੈ ਗਈ ਜਨਮ ਤੋਂ ਜਾਪਦੀ ਏ।
'ਵਾਰਸ' ਕਹੇ ਨ ਆਦਤਾਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ ਗਲ ਏਥੇ ਵੀ ਏਹੋ ਸਿੱਧਾਪਦੀ ਏ।

ਸਾਡੀ ਅਰਜ਼ ਜੇ ਮੰਨੇ ਦਰਗਾਹ ਸੱਚੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਨਿੰਦਕਾਂ ਸਿਰੋਂ ਭਾਰ ਲਾਹ ਦੇਵੇ।
ਝੂਠ, ਕੁਫਰ, ਨਿਰਲਜਤਾ ਕਰ ਲਾਂਭੇ ਹੱਥ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸੱਚ ਫੜਾ ਦੇਵੇ।

ਵੇਖ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਉਚੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਤੇ, ਇਹਨੂੰ ਆਪ ਵੀ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਚਾ ਦੇਵੇ।
ਚੁਗਲੀ-ਨਿੰਦਿਆ ਵਲੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਇਸਦਾ ਭਜਨ-ਬੰਦਗੀ ਦੇ ਬੰਨੇ ਲਾ ਦੇਵੇ।

ਫੇਰ ਖਲਕ ਵੱਸੇ, ਪਰੇਮ ਭਾ ਅੰਦਰ ਇਕ ਦੂਏ ਨੂੰ ਵੇਖ ਜੇ ਚਾ ਚੜ੍ਹ ਜਾਏ।
ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੇ ਰਾਹ ਦਾ ਰੋੜਾ ਨ ਹੋਇ ਬੇੜੇ ਸਿਦਕ ਦੇ ਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਆ ਚੜ੍ਹ ਜਾਏ।

ਭੁਲੇਖਾ

[ਸ੍ਰ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਸ਼ੌਕ'

ਬਚਿਤ੍ਰ– ਜਾਉ ਫੇਰ ਮੈਂ ਭੀ ਨਹੀਂ ਜੇ ਕੂੰਦੀ ! ਕੋਈ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਭੁਖਣ ਭਾਣਾ ਰਾਹ ਵਿੰਹਦਾ ਰਹੇ ਪਈ ਕਦ ਔਂਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ । ਪਰ ਜਨਾਬ ਦਾ ਮਜਾਜ਼ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਥੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਰਹਿੰਦਾ । ਐਸ਼ਾਂ ਕਰਦੇ ਹੁਣਆ ਵੜੇ ਘਰ ਅਧੀਰਾਤੀਂ ।

ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ– ਖੁਸ਼ ਕੀਤਾ ਜੇ ਅੱਜ ਤਾਂ ਅੰਦਰ ਪੈਰ ਪੌਂਦਿਆਂ ਹੀ । ਗੁਰੂ ਜਾਣਦਾ ਜਿੰਨਾਂ ਸੁਆਦ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਟਕੋਰਾਂ ਵਿਚ ਵੇ ਏਨਾਂ ਸ਼ੈਦ ਪਿਆਰ 'ਚ ਭੀ ਨ ਹੋਵੇ ।

ਬਚਿੱਤ੍ਰ– ਬਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਖਨਾਂ ਦਾ ਖਟਿਆ ਖਾਂਦੇ ਓ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਫਾਫਿਆਂ ਨੂੰ ਰਹਿਣ ਦਿਆ ਕਰੋ । ਇਹ ਦਸੋ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤੁਹਾਡੀ ਤਰਾਂ ਤੜਕੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਅਧੀ ਰਾਤੀਂ ਵੜਦਾ ?

ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ– ਮੋਤੀਆਂ ਵਾਲਿਓ ਇਹ ਤਾਂ ਕੰਮ ਦੀ ਗਲ ਹੈ । ਪਰ ਸਚ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੇ ਝੂਠ 'ਹਥ ਕਾਰ ਵਲ ਤੇ ਦਿਲ ਯਾਰ ਵਲ' ਹੀ ਰਹਿੰਦੈ ।

ਬਚਿਤ੍ਰ– ਗਲਾਂ 'ਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਜਿਤ ਸਕਦਾ । ਬਸ ਮੈਂ ਪਹਿਲੋਂ ਕਹਿ ਚੁਕੀ ਆਂ ਕਿ ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਈਹੋ ਚਾਲ ਰਹਿਣੀ ਐ ਤਾਂ ਮੈਂ ਨਹੀਂਓਂ ਕੂੰਦੀ ।

ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ– ਬਹੁਤ ਅੱਛਾ ਹਜ਼ੂਰ ਨ ਕੂਓ । ਪਰ ਏਸੇਤਰਾਂ ਮਿਠੀਆਂ ਮਿਠੀਆਂ ਚੋਭਾਂ ਲੌਂਦੇ ਜਾਓ ।

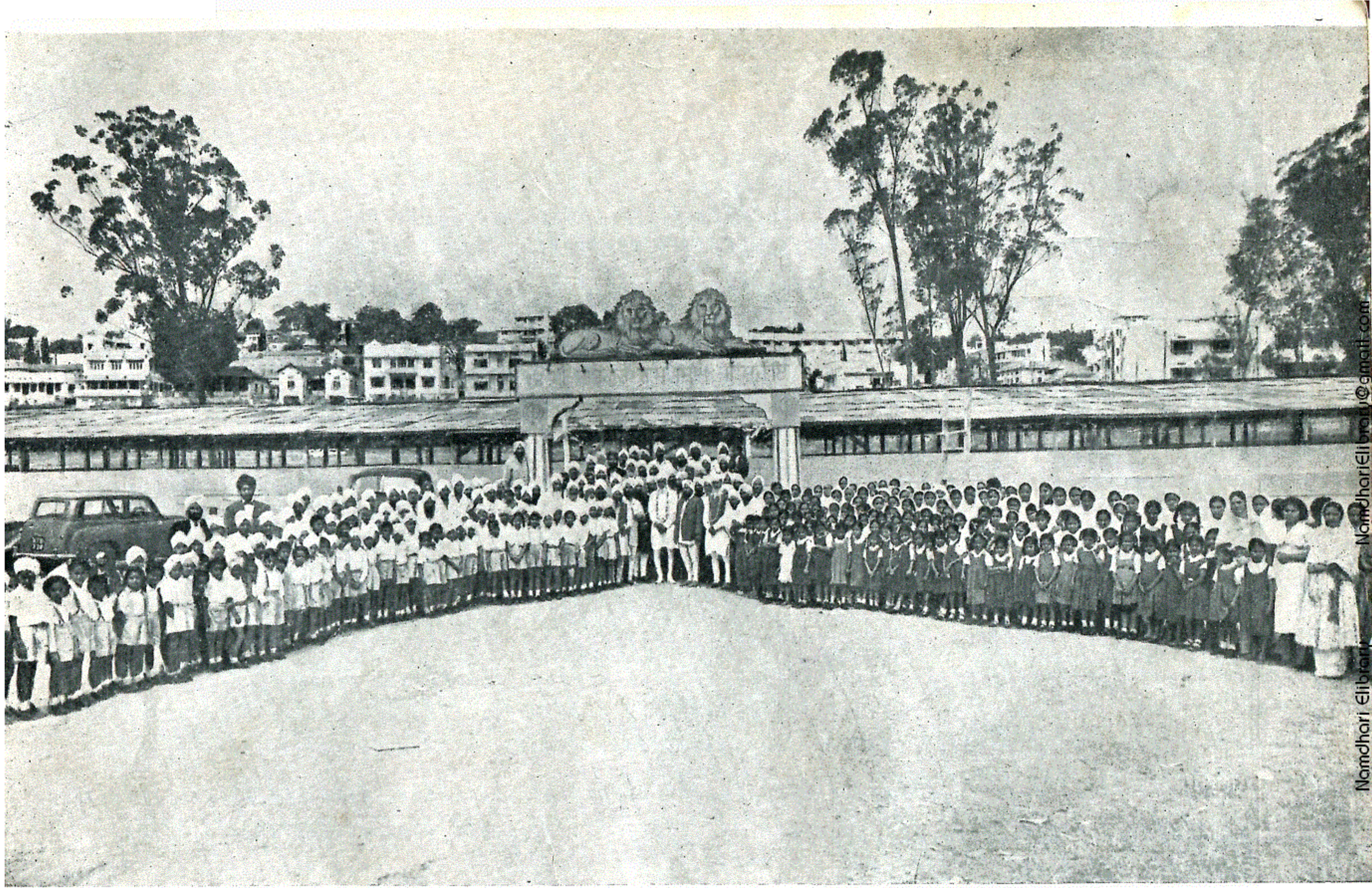
ਬਚਿਤ੍ਰ– (ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਵਿਚ) "ਕਦ ਬਹੁੜੋਗੇ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ! ਤੀਜਾ ਵਰ੍ਹਾ ਚੜ੍ਹ ਪਿਆ ਕੇਵਲ ਇਕ ਮੰਗ ਮੰਗਦਿਆਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਮਤ ਬਖਸ਼ੋ ! ਕੀ ਮੈਂ ਏਨੀ ਬਾਲ੍ਹੀ ਅਭਾਗਨ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਦ੍ਹੀ ਸਾਰ ਲੈਣੋਂ ਆਪ ਭੀ ਅਸਮਰਥ ਹੋ ! ਨਹੀਂ ! ਨਹੀਂ !! ਚਿਤ ਸ਼ਾਹਦੀ ਦਿੰਦੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤਰੁਠਣ ਵਾਲੇ ਹੀ ਹੋ ।"

ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ– ਕੀ ਸੋਚ ਰਹੀ ਹੈ ਹਿਰਦੇ ਦੀ ਰਾਣੀ ? ਕੀ ਇਸ ਅਵਗੁਣਆਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸਚੀਂ ਮੁਚੀਂ ਨ ਕੂਣ ਦੀ ਠਾਨ ਲਈ ਗੁਣਵੰਤੀ ਨੇ ?

ਬਚਿਤ੍ਰ– ਇੰਵ ਨ ਕਹੋ ਨਾਥ ! ਜੇ ਮੇਰੇ 'ਚ ਕੋਈ ਗੁਣ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕੀ ਪ੍ਰਾਨ-ਪਤੀ ਅਤੇ ਜਗਤ ਪਤੀ ਦੋਨਾਂ ਚੋਂ ਕੋਈ ਭੀ ਪਰਵਾਹ ਨ ਕਰਦਾ ?

ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ– ਪਰੰਤੂ ਤੇਰੇ ਤੇ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਪਰਸੰਨ ਹਨ ਦੇਵੀ । ਹਾਂ ! ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਇਸ ਪਾਗਲ ਦੇ ਆਚਾਰ ਵਿਉਹਾਰ ਕਾਰਨ ਅਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਇਸਦਾ ਮੈਨੂੰ ਦੁਖ ਹੈ । ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਖ 'ਚ ਤੁਹਾਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਕਿਵੇਂ ਜਿਤਾਂ !

ਬਚਿਤ੍ਰ– ਹਿਰਦੇਸ਼ਵਰ ! ਇਕ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਇਹ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਦਾਸੀ ਅਨੇਕ ਵੇਰਾਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਚੁਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕੰਮ ਤੋਂ ਛੁਟੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਇਸ ਗਰੀਬਣੀ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਰੋ । ਫਿਰ ਥੋੜਾ ਚਿਰ ਫਿਰ ਭੀ ਆਇਆ ਕਰੋ । ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਸੂਰਤ ਤੋਂ ਭੀ ਅਵਾਜ਼ਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ ।

੨੯–੩–੫੯ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਪੰਡਾਲ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਬਣੇ ਗੇਟ ਦੇ ਕੋਲ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਕੰਪਾਲਾ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸਿਖ ਸਕੂਲ ਦਾ ਸਟਾਫ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਫੋਟੋ ਦਾ ਸੀਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਆਗਮਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸਭਾ ਨੈਰੋਬੀ ਨੇ ਧਰਮਸਾਲਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਗੇਟ (ਦਰਵਾਜ਼ਾ) ਬਣਵਾਇਆ ਏ ਉਸਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ।

ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸਭਾ ਕੰਪਾਲਾ ਬੀ. ਈ. ਏ.

ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ– ਬਸ ! ਇਸ ਨਿਕੀ ਜੇਹੀ ਗਲੋਂ ਹੀ ਏਨਾ ਗੁਸਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਲ ਦੇ ਦਿਨ ਦੀ ਹੋਰ ਛੁਟੀ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ, ਫੇਰ ਮੈਂ ਸਿਧਾ ਘਰ ਪੁਜਿਆ ਕਰਾਂਗਾ। ਮੇਰੀ ਚਾਹ ਹੈ ਐਸ ਉਮਰ 'ਚ ਕੁਝ ਪੂੰਜੀ ਜਮਾਂ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ ਅਗੋਂ ਸੁਖਾਲ ਹੋ ਜਾਏ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਓਵਰ ਟਾਈਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਬਚਿਤ੍ਰ– ਤੁਸੀਂ ਝੂਠ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਪਰ ਮੇਰੀ ਥੋੜੀ ਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸੱਚ ਭੀ ਨਹੀਂ ਆਖ ਰਹੇ। ਨਾਲੇ ਕਲ ਨੂੰ ਤਾਂ ਦੀਨ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਾਲੀ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ ਰਾਹੀਂ ਅਫ-ਰੀਕਾ ਦੀ ਇਸ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਫੇਰ ਭਾਗ ਲੈਣ ਆ ਰਹੇ ਨੇ। ਕੱਲ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਓਸ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਕਲ ਤਾਂ ਤੁਸਾਨੂੰ ਅਖਾਂ ਤੋਂ ਓਹਲੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿਆਂਗੀ।

ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ– ਚੰਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਲ ਦਾ ਕੰਮ ਅਜ ਮੁਕਾ ਆਵਾਂ।

ਬਚਿਤ੍ਰ– ਮੈਂ ਭੀ ਨਾਲ ਚਲਾਂਗੀ।

ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ– ਚਲੋ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਨਰਾਸ ਨਹੀ ਕਰਾਂਗਾ। ਘਰ ਜੰਦਰਾ ਮਾਰੋ ਚਲੀਏ।
[ਦੋਵੇਂ ਤੁਰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਇਕ ਮਕਾਨ ਤੇ ਜਾਕੇ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਰੁਕਦਾ ਹੈ। ਚਾਬੀ ਲਾਕੇ ਓਸ ਮਕਾਨ ਦਾ ਇਕ ਕਮਰਾ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਪੌੜੀਆਂ ਹੇਠਾਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਦੋਵੇਂ ਉਤਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਭੋਰੇ ਦਾ ਦਰਵਾਜਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ]

ਬਚਿਤ੍ਰ– ਹੈਂ ! ਇਹ ਮੈਂ ਕੀ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹਾਂ ? ਕੀ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਪਰਤੱਖ ਹੈ ਜਾਂ ਸੁਪਨਾ ?
[ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦੀਆਂ ਬੁਲ੍ਹੀਆਂ ਫਰਕੀਆਂ। ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਮੁਸਕ੍ਰਾਏ, ਚੀਨੀਵਾਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਇਕ ਅਲੌਕਿਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਗ੍ਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹਰੀ ਨੇ ਸਦਾ ਵਾਂਗ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿਤੇ। ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ, ਬਸਤਰ ਬਦਲੇ, ਜੋਤ ਜਗਾਈ, ਧੂਪ ਬਾਲੀ. ਮਾਲਾ ਪਕੜੀ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਏ। ਬਚਿਤ੍ਰ ਅਜੇ ਭੀ ਓਥੇ ਹੀ ਬੁਤ ਬਣੀ ਖੜੀ ਸੀ। ਅਖੀਆਂ ਚੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਵੈਰਾਗ ਦਾ ਜਲ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਦੋਨੋਂ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਅਵਸਥਾ 'ਚ ਰਹੇ। ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਗੂੰਜ ਨੇ ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੰਨ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਦੋਨੋਂ ਜਲਦੀ ਜਲਦੀ ਹਵਾਈ ਅਡੇ ਤੇ ਪੁਜ ਗਏ। 'ਸ਼ੌਕ'' ਨੇ ਦੋਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਖੀਆਂ ਚੋਂ ਪੜ੍ਹਕੇ ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਹਿਤ ਸਤਿਜੁਗ ਦੀ ਭੇਟ ਕੀਤਾ]

[ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ''ਸ਼ੌਕ'' ਨੈਰੋਬੀ

ਚੋਰ ਦਿਸਣ ਚੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਧੂ, ਲੁਚਿਆਂ ਸਾਊ ਲੁਚੇ।
ਕਾਣੇ ਨੂੰ ਸਭ ਕਾਣੇ ਲਗਦੇ, ਚੁਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਭ ਚੁਚੇ।
ਨਿੰਦਕ, ਮੀਣੇ, ਮਿਤਰ-ਮਾਰਾਂ, ਕੋਲੋਂ ਰਬ ਬਚਾਵੇ;
''ਸ਼ੌਕ'' ਸਿਆਣੇ ਤਾਹੀਂ ਕਹਿ ਗਏ, ਨੰਗ ਖੁਦਾਈਓਂ ਉਚੇ।

ਹੋਲੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ–

ਕੌਣ ਜੰਮਿਆਂ ਸੱਚ ਦਬੌਣ ਵਾਲਾ

[ਸ੍ਰ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਮੁਸਾਫਰ'

ਸੂਰਜ ਧਰਮ ਦਾ ਚੜ੍ਹੇ ਜਦ ਚਾਰ ਪਾਸੀਂ, ਹੈ ਕੋਈ ਸੂਰਮਾਂ ਨ੍ਹੇਰ ਦੇ ਪੌਣ ਵਾਲਾ।
ਲਗ ਜਾਏ ਸਮੁੰਦਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਕਿਧਰੇ, ਹੈ ਕੋਈ ਮਰਦ ਜੋ ਉਹਨੂੰ ਬੁਝੌਣ ਵਾਲਾ?
ਬੈਠ ਜਾਏ ਹਿਮਾਲੀਆ ਬਰਫ ਥਲੇ, ਹੈ ਕੋਈ ਥੱਦੀਓਂ ਪਕੜ ਉਠੌਣ ਵਾਲਾ?
ਧਰਤੀ ਧਰਮ ਬਿਨ ਖਿਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਦਿਸੇ, ਹੈ ਕੋਈ ਧੌਲ ਦਾ ਰੂਪ ਵਟੌਣ ਵਾਲਾ?
ਜੇ ਕੋਈ ਜ਼ਿਮੀ ਨੂੰ ਬਦਲ ਅਕਾਸ਼ ਦੇਵੇ, ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਜ਼ਿਮੀ ਅਕਾਸ਼ ਬਨੌਣ ਵਾਲਾ।
ਤਾਂ ਫਿਰ ਦਸੋ ਸਹੀ ਸਚ ਦੀ ਕੂਕ ਸੁਣਕੇ, ਕੌਣ ਜੰਮਿਆ ਸੱਚ ਦਬੌਣ ਵਾਲਾ।

ਕੂਕ ਧਰਮ ਦੀ ਭੈਣੀਓਂ ਜਦੋਂ ਉਠੀ, ਮੈਨੂੰ ਦਸੋ ਸਹੀ ਕੌਣ ਦਬਾ ਸਕਿਆ।
ਜਿਨੂੰ ਰਾਮ ਨੇ ਰਾਮ ਕਹਿ ਤੋਰ ਦਿਤਾ, ਦਸੋ ਕਿਹੜਾ ਜੋ ਮੋੜ ਲਿਆ ਸਕਿਆ।
ਗਾਨੇ ਬੰਨ੍ਹ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਤੁਰੇ ਜਿਸ ਦਮ, ਦਸੋ ਮੌਤ ਬਿਨ ਕੌਣ ਵਿਆਹ ਸਕਿਆ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ ਯਾਰੀਆਂ ਗੰਢੀਆਂ ਸਨ, ਆਸ਼ਕ ਮਰਨ ਤੋਂ ਕੌਣ ਬਚਾ ਸਕਿਆ।
ਬਿਜਲੀ ਧਰਮ ਦੀ ਕੜਕਨੋਂ ਰੁਕਦੀ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਪੈਰ ਸਚ ਦੇ ਕੇਹੜਾ ਥੜਕੌਣ ਵਾਲਾ।
ਧਰਮ ਧੁਜਾ ਦੇ ਸਾਹਵੇਂ ਵੰਗਾਰਦੇ ਹਾਂ, ਕੌਣ ਜੰਮਿਆ ਸਚ ਦਬੌਣ ਵਾਲਾ।

ਲੁਕ ਲੁਕ ਕਰਨੀਆਂ ਗਲਾਂ ਆਸਾਨ ਲੋਕੋ, ਤੇ ਆਸ਼ਕ ਸਚ ਦੇ ਰੋਕੇ ਹੋਏ ਰੁਕਣੇ ਨਹੀਂ।
ਪਾਕੇ ਰਾਮ ਦੀ ਛੋਹ ਅਛੋਹ ਹੋ ਗਏ, ਉਹਨਾਂ ਕੂੜ ਦੇ ਹੀਰੇ ਵੀ ਚੁਕਣੇ ਨਹੀਂ।
ਜੇਹੜੇ ਰਾਮ ਦੇ ਧਾਮ ਦੇ ਬਣੇ ਪਾਂਧੀ, ਕਦਮ ਹੋਰ ਥੰਨੇ ਉਹਨਾਂ ਪੁਟਣੇ ਨਹੀਂ।
ਆਪਾ ਵਾਰਿਆ ਰਾਮ ਤੋਂ ਜਿੰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ, ਸੀਸ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਝੁਕਣੇ ਨਹੀਂ।
ਏਥੇ ਰਾਮ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਹੰਸ ਸਾਰੇ, ਕੇਹੜਾ ਜੰਮਿਆ ਸਾਨੂੰ ਮੁਕੌਣ ਵਾਲਾ।
ਛਾਤੀ ਤਾਣਕੇ ਸਾਹਵੇਂ ਵੰਗਾਰਦੇ ਹਾਂ, ਕੌਣ ਜੰਮਿਆ ਸੱਚ ਦਬੌਣ ਵਾਲਾ।

ਅਸੀਂ ਸੱਚ ਦੇ, ਸੱਚ ਏ ਅੰਗ ਸਾਡਾ, ਸਾਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਜੋ ਸਚੋਂ ਵਿਛੋੜ ਸਕਦਾ।
ਸਾਡੀ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਲਗੀ ਏ ਰਾਮ ਵੰਨੇ, ਸਾਡੀ ਲਗੀ ਨੂੰ ਕੌਣ ਤਰੋੜ ਸਕਦਾ।
ਅਸੀਂ ਸਚ ਦੇ ਰਾਹ ਦੇ ਬਣੇ ਪਾਂਧੀ, ਫਰਿਸ਼ਤਾ ਮੌਤ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹੋੜ ਸਕਦਾ।
ਹਸ ਹਸ ਮਰਾਂਗੇ ਸਚ ਤੇ ਧਰਮ ਉਤੋਂ, ਸਾਡਾ ਸ਼ਾਹ ਸਿਆਲ ਨਹੀਂ ਤੋੜ ਸਕਦਾ।
'ਮੁਸਾਫਰ' 'ਪਰਤਾਪ' ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਸੌਂਹ ਖਾਕੇ, ਦਸੋ ਕਿਹੜਾ ਏ ਸਾਨੂੰ ਮੁਕੌਣ ਵਾਲਾ।
ਛਾਤੀ ਤਾਣਕੇ ਸਾਹਵੇਂ ਵੰਗਾਰਦੇ ਹਾਂ, ਕੇਹੜਾ ਜੰਮਿਆ ਸੱਚ ਦਥੌਣ ਵਾਲਾ।

(ਕਵੀ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਚੰਨ' ਕੰਪਾਲਾ)

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਕਵੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਸਤ ਕਵਲਾਂ ਨਾਲ ਥਾਪੀ ਦੇ ਨਿਵਾਜਿਆ।

ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਿਰਨ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਨੂਰ ਕਰਦੀ, ਬਿਨਾ ਨੂਰ ਤੇ ਜਗਤ ਅੰਧਿਆਰ ਰਹਿੰਦਾ।
ਬਿਨਾ ਬੇੜਿਓਂ ਸਾਗਰੋਂ ਪਾਰ ਜਾਵਾਂ, ਉਮਰ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਰਹਿੰਦਾ।
ਜਗਤ ਜਲਦੇ ਨੂੰ ਰਖਣਾ ਕਿਤੇ ਰਿਹਾ, ਜੇਕਰ ਆਪਣਾ ਹੀ ਦਿਲ ਬੇਕਰਾਰ ਰਹਿੰਦਾ।
ਝੋਲੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਖੈਰ ਕੀ ਪਾਵਣਾ ਏ, ਦਾਮਨ ਆਪਣਾ ਜੇ ਤਾਰ ਤਾਰ ਰਹਿੰਦਾ।
ਪਰ, ਸਿਖ ਸੰਤ ਦਾ ਜੀਉਣਾ ਮਹਾਨ ਜੀਉਣਾ, ਜੇੜਾ ਜੰਮਿਆ ਕਰਮ ਕਮੌਣ ਵਾਲਾ।
ਇਸਨੂੰ ਪਰਖਿਆ ਵਕਤ ਦੇ ਝਖੜਾਂ ਨੇ, ਕੌਣ ਜੰਮਿਆ ਸਚ ਦਬੌਣ ਵਾਲਾ।
ਸਿਖੀ ਸਿਦਕ ਹੈ ਸਾਦਕਾਂ ਸੂਰਿਆਂ ਦਾ, ਜਿਨਾਂ ਅਣਖ ਲਈ ਖੋਪਰ ਲੁਹਾ ਦਿਤਾ।
ਸਿਖ ਗੁਰੂ ਵਰਗਾ ਗੁਰੂ ਸਿਖ ਵਰਗਾ, ਇਹ ਕੋਈ ਕਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਕੇ ਵਿਖਾ ਦਿਤਾ।
ਸਿਖ ਰੂਪ ਪੁਤਰ, ਪੁਤਰ, ਸਿਖ ਸੋਹਣਾ, ਸਾਨੂੰ ਇਤਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਬਣਾ ਦਿਤਾ।
ਓਹੀ ਜਾਣਦੇ ਨੇ ਜਿਨਾਂ ਸਚ ਖਾਤਰ, ਆਪਣਾ ਆਪ ਹੀ ਪੰਥ ਤੇ ਲਾ ਦਿਤਾ।
ਤਦੇ ਝੂਲਦਾ ਏ ਝੰਡਾ ਜਗ ਅੰਦਰ, ਸਿਮਰਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਨਾਮ ਜਪੌਣ ਵਾਲਾ।
ਏਡੀ ਵਡੀ ਅਜਮਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਤੱਕ ਅਖੀਂ, ਕੌਣ ਜੰਮਿਆ ਸਚ ਦਬੌਣ ਵਾਲਾ।
ਜੀਉਣਾ ਸਿਖੀ ਦਾ ਸਭ ਦੀ ਪੱਤ ਖਾਤਰ, ਲੋੜੇਂ ? ਪੁਛ ਲੈ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਕੋਲੋਂ।
ਮਨ ਦਇਆ ਆਈ ਗਊ ਗਰੀਬ ਖਾਤਰ, ਜਾਏ ਪੁਛ ਤੂੰ ਭੈਣੀ ਨਿਵਾਸ ਕੋਲੋਂ।
ਜੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਭਗਤੀਆਂ ਲੌੜਦਾ ਏਂ, ਸਿਖ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਲਭ ਅਰਦਾਸ ਕੋਲੋਂ।
ਮਰਨਾ ਦਸਦੇ ਨੇ ਰਸਤੇ ਸਚ ਵਾਲੇ, ਮਲੇਰ ਕੋਟਲੇ ਦੇ ਗੁਣੀ ਇਤਿਹਾਸ ਕੋਲੋਂ
ਜੇਕਰ ਸਮਝਣਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਕਮਾਵਣਾ ਨਹੀਂ, ਤਦ ਤੂੰ ਫੋਕੀਆਂ ਫੜਾਂ ਕਮੌਣ ਵਾਲਾ।
ਚੜ੍ਹੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਝਲਕ ਨ ਰਹੇ ਲੁਕੀ, ਕੌਣ ਜੰਮਿਆ ਸਚ ਦਬੌਣ ਵਾਲਾ।
ਇਸ ਸਚ ਦੀ ਪਰਖ ਪਰੀਖਿਆ ਲਈ, ਦਿਤੀ ਅਦੁਤੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਮਸਤਾਨਿਆਂ ਨੇ।
ਚੜ੍ਹੇ ਮਸਤ ਉਹ ਸ਼ਮ੍ਹਾਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਉਤੇ, ਕੀਤੀ ਜਿੰਦੜੀ ਭੇਟ ਪ੍ਰਵਾਨਿਆਂ ਨੇ।
ਬਚੇ ਬਚੇ ਨੂੰ ਮਰਨਾ ਸਿਖਾ ਦਿਤਾ, ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਜਗਾਇਆ ਤਰਾਨਿਆਂ ਨੇ।
ਸਿਖਾਂ ਸਚ ਦਾ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿਤਾ, ਹੈਸੀ ਕੂੜ ਫੈਲਾਇਆ ਬੇਗਾਨਿਆਂ ਨੇ।
ਗਾਣਾਂ ਚਾਹਦਾ ਸਾਂ ਮਸਤ ਅਲਮਸਤ ਹੋਕੇ, ਹੁੰਦਾ ਬਖਸ਼ਿਆ ਜੇ ਹਿਰਦਾ ਜ਼ਬਾਨ ਵਾਲਾ।
ਇਨਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਦਾ ਸਿਟਾ ਅਮਿਟ ਦਿਸੇ, ਕੌਣ ਜੰਮਿਆ ਸਚ ਦਬੌਣ ਵਾਲਾ।
ਉਸ ਸਚ ਦੀ ਅਣਖ ਅੱਜ ਨਾਂ ਮਾਤਰ, ਕਿਤੇ ਲਭਦੀ ਏ ਕਿਤੇ ਲਭਦੀ ਨਹੀਂ।
ਸਿਖੀ ਖੰਡਿਓਂ ਤਿਖੀ ਜੇ ਕੋਈ ਆਖਦਾ ਏ, ਅਜ ਉਹਦੀ ਜਬਾਨ ਕੁਝ ਫਬਦੀ ਨਹੀਂ।
ਰੂਪ ਸਿਖ ਦਾ ਤਜ ਬਰੂਪ ਹੋਇਆ, ਸਿਖੀ ਮੂੰਹ ਤੇ ਇਨਾਂ ਦੇ ਸਜਦੀ ਨਹੀਂ।
ਕਹਿਣੀਕਰਨੀ ਤੇ ਸਹਿਣੀ ਵਿਚ ਫਰਕਬਹੁਤਾ,ਚਿਟੀਦਾੜ੍ਹੀ ਖਿਜ਼ਾਬਵਿਚ ਸਜਦੀ ਨਹੀਂ।
ਆ ਗਿਆ ਅਨ੍ਹੇਰ ਚਾਨਣ ਹੁੰਦਿਆਂ ਈ, 'ਚੰਨ' ਦਸ ਕੋਈ ਕਰਮ ਕਮੌਣ ਵਾਲਾ।
ਇਸ ਸਚ ਨੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਵਿਚ ਲੁਕਣਾ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਜੰਮਿਆ ਸਚ ਦਬੌਣ ਵਾਲਾ।

(ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੰਪਾਲਾ)

ਖੜਾ ਰਹੁ ਅਡੋਲ ਸੁਮੇਰ ਵਾਂਗੂੰ, ਨਜ਼ਰ ਮਾਰ ਨ ਏਸ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵੱਲ।
ਜੇੜਾ ਕੰਮ ਤੇਰਾ ਓਹੋ ਕਰੀ ਜਾ ਤੂੰ, ਨਾ ਕਰ ਖਿਆਲ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਕਾਰ ਦੇ ਵੱਲ।
ਰਾਜੀ ਰਹਿਣ ਕੁਛ ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ, ਕਰਨਾ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਖਾਰ ਦੇ ਵਲ।
ਜਿਸਨੇ ਤੇਰੇ ਤੇ ਐਡਾ ਉਪਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਸਜਦਾ ਕਰੀ ਜਾ ਓਸ ਦਿਲਦਾਰ ਦੇ ਵੱਲ।
ਉਹ ਕੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੁਝ ਪਰਵਾਹ ਕਰਦਾ, ਸਚੀ ਗਲ ਤੇ ਪੂਰਨੇ ਪੌਣ ਵਾਲਾ।
ਭਾਰਤ ਖੰਡ ਅਖੰਡ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੇ ਵਿਚ, ਕੌਣ ਜੰਮਿਆ ਸਚ ਦਬੌਣ ਵਾਲਾ।

ਤੂੰ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੁਝ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰ ਸਦਾ ਆਪਣਾ ਕਦਮ ਉਠਾਈ ਜਾ ਤੂੰ।
ਇਸ ਜੱਗ ਵਿਚ ਭੁਲਿਆਂ ਭਟਕਿਆਂ ਨੂੰ, ਬਾਹੋਂ ਪਕੜਕੇ ਤੇ ਰਾਹੇ ਪਾਈ ਜਾ ਤੂੰ।
ਜੋਤ ਜਾਗਦੀ ਜਗ ਤੇ ਸਚਿਆਂ ਦੀ, ਭਰ ਭਰ ਝੋਲੀਆਂ ਸਚ ਵਰਤਾਈ ਜਾ ਤੂੰ।
ਸਦਾ ਡਟਿਆ ਰਹੁ ਉਪਕਾਰ ਉਤੇ, ਹੋਕੇ ਕੁਰਬਾਨ, ਘੋਲ ਘੁਮਾਈ ਜਾ ਤੂੰ।
ਰਹਿ ਗਿਆ ਜਗ ਤੇ ਨਾਮ ਨਿਸ਼ਾਨ ਕੋਈ ਨਾ, ਚਲਾ ਗਿਆ ਜੋ ਰਬ ਅਖੌਣ ਵਾਲਾ।
ਕੋਈ ਹੋਵੇਗਾ ਕੋਈ ਹੈ ਗੁਜਰ ਜਾਸੀ, ਕੌਣ ਜੰਮਿਆ ਸਚ ਦਬੌਣ ਵਾਲਾ।
ਜੇਕਰ ਦੇਖੀਏ ਜ਼ਰਾ ਖਿਆਲ ਕਰਕੇ, ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕਈ ਨੇਕਇਨਸਾਨ ਵੀ ਹਨ।
ਦਿਨੇ ਰਾਤ ਭਲਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ, ਭਲੇ ਮਾਨਸ ਅਤੇ ਕਦਰਦਾਨ ਵੀ ਹਨ।
ਸੇਵਾ ਕੌਮ ਤੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੁਖੀ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਵੀ ਹਨ।
ਕਦਰ ਕਰਨ ਪਏ ਰਬ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ, ਬੰਦੇ ਰਬ ਦੇ ਸੁਘੜ ਸੁਜਾਨ ਵੀ ਹਨ।
ਉਹ ਵੀ ਇਸੇ ਹੀ ਜਗ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਹੈ, ਦਿਨੇ ਰਾਤ ਗਰੀਬ ਸਤੌਣ ਵਾਲਾ।
ਸੁਣਿਆਂ ਨਹੀਂ ਨਾ ਦੇਖਿਆ ਜਗ ਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਜੰਮਿਆ ਸਚ ਦਬੌਣ ਵਾਲਾ।
ਰਲੇ ਮਿਲੇ ਇਨਸਾਨ ਪਏ ਵਸਦੇ ਨੇ, ਕੋਈ ਨੇਕੀ ਤੇ ਕੋਈ ਬੁਰਿਆਈ ਕਰਦਾ।
ਪਾਣੀ ਪਾਂਵਦਾ ਕੋਈ ਬਗੀਚਿਆਂ ਨੂੰ, ਕੋਈ ਪੁਟਕੇ ਸਫਨ ਸਫਾਈ ਕਰਦਾ।
ਪੁਤਰ ਪਿਉ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦਾ, ਗੁਸਾ ਸਹੁਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁਆਈ ਕਰਦਾ।
ਜਾਵੇ ਜਿਤਿਆ ਨਹੀਂ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ, ਇਹ ਹੈ ਨੇਕ ਨੂੰ ਬਦ ਬਣੌਣ ਵਾਲਾ।
ਜੇਕਰ ਪੁਛੀਏ ਗੁਣੀ ਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ, (ਕਹਿੰਦੇ) ਕੇਹੜਾ ਜੰਮਿਆ ਸਚ ਦਬੌਣ ਵਾਲਾ।

(ਸ੍ਰ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਲੌਟਾ' ਕੰਪਾਲਾ

ਏਸ ਬਾਗ ਦੀ ਰੁਤ ਕਮਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਆ ਗਿਆ ਰੁਤ ਬਦਲੌਣ ਵਾਲਾ।
ਬਸੰਤ ਪੰਚਮੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਧਾਰਿਆ ਜੋ, ਮਾਲੀ ਆ ਗਿਆ ਬੂਟੇ ਲਗੌਣ ਵਾਲਾ।
ਚਹਿਕ ਮਹਿਕ ਹੋਈ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ, ਸੁਕੇ ਫੁਲਾਂ ਨੂੰ ਆਇਆ ਖੜੌਣ ਵਾਲਾ।
ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਅਵਤਾਰ ਆਇਆ, ਬਾਦੀ ਕੁਲ ਨੂੰ ਉਚੀ ਕਰੌਣ ਵਾਲਾ।
ਚੜ੍ਹਿਆ ਚੰਦ ਨਾ ਕਦੀ ਵੀ ਮਿਟ ਸਕੇ, ਕੌਣ ਜੰਮਿਆ ਸਚ ਦਬੌਣ ਵਾਲਾ।

ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਚੋਂ ਨਾਮ ਦੀ ਕੂਕ ਉਠੀ, ਕੂਕਾ ਪੰਥ ਜੋ ਆਇਆ ਚਲੌਣ ਵਾਲਾ।
ਪੰਥ ਸਾਜਿਆ ਭਜਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਉਤੇ, ਵਡਾ ਭਾਗ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦਿਖੌਣ ਵਾਲਾ।
ਸਚ ਸਚ ਤੇ ਸਚ ਦੀ ਸੁਚ ਵਿਚੋਂ, ਸਚ ਸੁਚਮ ਹੈ ਇਹ ਕਰੌਣ ਵਾਲਾ।
ਨਹੀਂ ਮਾਸ ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਕਦੇ ਖਾਣਾ, ਗਊ-ਕਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰੌਣ ਵਾਲਾ।
ਬੀਜ ਬੀਜਿਆ ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਆ, ਕਿਹੜਾ ਜੰਮਿਆ ਸਚ ਦਬੌਣ ਵਾਲਾ।

ਖੰਡਾ ਫੜਿਆ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਧਰਮ ਖਾਤਰ, ਵੱਢ ਬੁਚੜਾਂ ਤਾਈਂ ਖਪੌਣ ਵਾਲਾ।
ਤੋਂਪਾਂ ਅਗੇਂ ਉਡਾਏ ਗਏ ਨਾਮਧਾਰੀ, ਧਰਮ ਸਿਦਕ ਨੂੰ ਇਹੋ ਰਖੌਣ ਵਾਲਾ।
ਹਸ ਹਸਕੇ ਛਾਤੀਆਂ ਡਾਂਹਵਦੇ ਰਹੇ, ਖਾਤਰ ਧਰਮ ਦੀ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾਣ ਵਾਲਾ।
ਸਚ ਸੁਚਮ ਦਾ ਏਨਾਂ ਨੇ ਮੇਲ ਕੀਤਾ, ਜੂਠ ਝੂਠ ਨੂੰ ਮਾਰ ਭਜੌਣ ਵਾਲਾ।
ਹੋਈ ਪਰਖ ਹੈ ਇਨਾਂ ਦੀ ਕਈ ਵਾਰੀ, ਕਿਹੜਾ ਜੰਮਿਆ ਸਚ ਦਬੌਣ ਵਾਲਾ।

ਧਨਭਾਗ ਕੰਪਾਲਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ, ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਦਰਸ ਦਿਖਾਇਆ ਆਕੇ।
ਤੇਰੀ ਰੂਹ ਦਾ ਸੋਹਣਾ ਪਰਤਾਪ ਦਿਸੇ, ਸੋਹਣਾ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦਖਾਇਆ ਆਕੇ।
ਪੰਡ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੁਖਾਂ ਦੀ ਸਿਰ ਚੁਕਕੇ, ਇਹ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੁਖ ਪੁਚੌਣ ਵਾਲਾ।
ਖਾਤਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਪ ਪ੍ਰਦੇਸ ਤੁਰ ਗਏ, ਫੇਰਾ ਪਰਤਕੇ ਛੇਤੀ ਹੈ ਪੌਣ ਵਾਲਾ।
ਦਸਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ ਆਕੇ, ਕਿਹੜਾ ਜੰਮਿਆ ਸਚ ਦਬੌਣ ਵਾਲਾ।

ਅਰਦਾਸ

[ਬੀਬੀ ਮਾਣਸ ਕੌਰ ਸੁਪਤਨੀ ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਜੀ ਥਾਮਸਨ ਫਾਲ

ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਸਦਾ ਇਹ ਚਾਹਵਾਂ, ਤੇਰੇ ਦਰ ਝੁਕਿਆ ਰਹੇ ਸੀਸ।
ਚਰਨ ਸਰਨ ਰਹਿ ਸੇਵ ਕਮਾਵਾਂ, ਤੇਰੀ ਏਹ ਹੋਵੇ ਬਖਸੀਸ।
ਰੋਮ ਰੋਮ ਜੀਭਾ ਹੋਇ ਮੇਰੀ, ਸਿਮਰੇ ਹਰ ਪਲ ਤੇਰਾ ਨਾਮ;
ਮੌਜਾਂ ਚਰਨ ਕਮਲ ਦੀਆਂ ਲੱਭਣ, ਤੇਰੀ ਮਿਲਦੀ ਰਹੇ ਅਸੀਸ।

ਬੂਟਾ ਪਿਆਰ ਤੇਰੇ ਦਾ ਲਾਵਾਂ, ਆਪਣੇ ਮਨ-ਮੰਦਰ ਵਿਚਕਾਰ।
ਪੁੰਗਰੇ, ਫੈਲੇ, ਫੁਲੀਂ ਭਰ ਜਾਇ, ਫਲ ਲਗੇ 'ਸਿਦਕਾਂ' ਦਾ ਸਾਰ।
ਰਾਜ਼ੀ ਰਹਿਣ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ ਆਵੇ, ਹਰ ਪਾਸੇ ਨਜ਼ਰੀਂ ਤੂੰ ਆਵੇਂ;
ਸਫਲ ਹੋਇ ਮੇਰੀ 'ਮਾਣਸ' ਦੇਹੀ, ਮਿਲਦਾ ਰਹੇ ਜਿ ਤੇਰਾ ਪਿਆਰ।

"ਤੇਰੇ ਪਰਤਾਪ ਨੇ"

ਸੰਤ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ "ਮੁਸਾਫਰ" (ਮਬਾਲੀ)

ਰਾਮ ਦਾ ਸਰੂਪ ਰਾਮ, ਰਾਮ ਪਰਤਾਪ ਤੇਰੇ, ਐਸੀ ਜੋਤ ਨਾਮ ਦੀ ਜਗਾਈ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪਨੇ।
ਚੋਰੀ, ਯਾਰੀ, ਠੱਗੀ, ਨਿੰਦਾ,ਚੁਗਲੀ ਬਖੀਲੀ ਸਭ, ਦੇ ਕੇ ਨਾਮ ਦਾਰੂ ਤੇ ਨਿਵਾਰੇ ਤੀਨੋ ਤਾਪਨੇ।
ਮਦ, ਪਾਨ, ਭੰਗ, ਫੀਮ, ਛਡ ਜੋ ਸ਼ਰਨ ਆਏ, ਲੱਖਾਂ ਰੰਗ ਦਿਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਤੇਰੇ ਸੋਹਣੇ ਜਾਪਨੇ।
ਦਰ ਘਰ ਛਡ, ਸਭ ਆਏ ਪਰਭੂ ਤੇਰੇ ਦਰ, ਤੇਰੇ ਬਿਨਾਂ ਝੂਠੇ ਸਭੀ ਡਿਠੇ ਅੰਗ ਸਾਕ ਨੇ।

ਅੱਡ ਅੱਡ ਰੁਲਦੇ ਸੀ ਕੱਖਾਂ ਵਾਂਗ ਲਖਾਂ ਜੀਵ, ਨਾਮ ਸਾਂਝ ਪਾਈ ਸਾਡੀ ਸਾਂਝੇ ਹੀ ਅਲਾਪ ਨੇ।
ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਬੋਲਦਾ ਤੂੰ ਆਪ ਆਕੇ ਦੇਖ ਪ੍ਰਭੂ, ਸਜਾਈ ਫੁਲਵਾੜੀ ਕਿਵੇਂ ਤੇਰੇ ਪਰਤਾਪ ਨੇ।

ਇਕ ੨ ਸਿਖ ਅਜ ਲਖਾਂ ਜਿਹਾ ਬਣੀ ਬੈਠਾ, ਲੱਖਾਂ ਗੇੜ ਕੱਟ ਦਿਤੇ ਤੇਰੇ ਇਕੋ ਨਾਮ ਨੇ।
ਲਖਾਂ ਜਾਮ ਪੀਤੇ ਪਰ ਆਇਆ ਨਾ ਸਰੂਰ ਦਿਹ, ਦਿਤਾ ਜੋ ਸਰੂਰ ਪ੍ਰਭੂ ਤੇਰੇ ਇਕੋ ਜਾਮ ਨੇ।
ਤੇਰੇ ਪਰਤਾਪ, ਪਰਤਾਪ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ, ਧੰਨ ਧੰਨ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਸ ਚਾਰੋਂ ਧਾਮ ਨੇ।
ਨਾਮ ਵਾਲੇ ਬੇੜੇ ਚਾੜ, ਤਾਰ ਦਿਤਾ ਜਗ ਸਾਰਾ, ਲਾਈ ਏ ਉਡਾਰੀ ਏਥੋਂ ਕੂੜ ਵਾਲੀ ਸ਼ਾਮ ਨੇ।

ਹੰਸਾਂ ਵਾਂਗ ਬੈਠੇ ਵੇਖ ਤੇਰੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ, ਲਾਈ ਧੁਨੀ ਵੇਖ ਤੇ ਸਹੀ ਕਿਵੇਂ ਤੇਰੇ ਜਾਪ ਨੇ।
ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਬੋਲਦਾ ਤੂੰ ਆਪ ਆਕੇ ਵੇਖ ਪ੍ਰਭੂ, ਸਜਾਈ ਫੁਲਵਾੜੀ ਕਿਵੇਂ ਤੇਰੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨੇ।

ਇਕ ਵੇਰ ਕੰਨ ਵਿਚ ਮਾਰਦਾ ਏ ਫੂਕ ਐਸੀ, ਕੂਕਦਾ ਏ ਬੰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਮਾਰੀਦੀ ਚੰਗਾਰੀ ਏ।
ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦੁਖਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਟਦਾ ਏ ਕੰਬਲੀ ਚ' ਐਸਾ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਇਹੁ ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ ਏ।
ਨਾਮ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਲੈਕੇ ਘੁੰਮਦਾ ਏ ਤੀਨ ਲੋਕ, ਚਾੜ੍ਹਦਾ ਏ ਬੇੜੇ ਜਿਹਨਾਂ ਮੁਕਤੀ ਪਿਆਰੀ ਏ।
ਕੋਟੀਂ ਹੀ ਕਲਮ ਅਤੇ ਸਾਗਰ ਜੇ ਸ਼ਾਹ ਹੋਵੇ, ਬੇਅੰਤ ਇਹਦੀ ਮਹਿੰਮਾ ਤੇ ਅਥਾਹ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰੀ ਏ।

'ਮੁਸਾਫਰ' ਇਹ ਹੀਨ ਬੁਧ, ਦੀਨ ਇਹਦੇ ਚਰਨਾ ਦਾ, ਮੇਰੇ ਜਿਹੇ ਤਾਰੇ ਲੱਖਾਂ ਦੇਸ ਇਹਦੇਜਾਪ ਨੇ।
ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਬੋਲਦਾ ਤੂੰ ਆਪ ਆਕੇ ਦੇਖ ਪ੍ਰਭੂ, ਸਜਾਈ ਫੁਲਵਾੜੀ ਕਿਵੇਂ ਤੇਰੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨੇ।

ਹੋਲੇ ਮਹਲੇ ਵਿਖੇ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ– [ਸੂ. ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੰਪਾਲਾ

ਕਦੇ ਕੋਈ ਰਹੇ ਗਲਤਾਨ ਹੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ, ਕਦੇ ਬਿਨਾਂ ਯਾਦ ਤੋਂ ਵੀ ਯਾਦ ਫਰਮਾਂਵਦਾ।
ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਚੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛਡ ਦਿੰਦਾ, ਕੋਧਰੇ ਦੀ ਰੋਟੀ ਖਾਕੇ ਆਪ ਵਡਿਆਂਵਦਾ।
ਕਦੇ ਇਹ ਵਛੌਣਿਆਂ ਗਲੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਕੇ ਵੀ ਨਾ, ਰੋੜਾਂ ਦੀ ਵਛਾਈ ਉਤੇ ਆਸਣ ਜਮਾਂਵਦਾ।
ਜੰਗਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਕਦੇ ਮਝੀਂ ਗਾਈਂ ਚਾਰਦਾ ਏਹ, ਸਪਾਂ ਦਿਆਂ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਫਰਮਾਂਵਦਾ।
ਤੇਰੇ ਰੂਪ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪਿਆਰੇ ਸਾਨੂੰ ਲਗਦੇ ਨੇ, ਕੱਟ ਦੇਂਦੇ ਝੱਟ ਪੱਟ ਤਿੰਨੇ ਜਗ ਤਾਪ ਨੇ।
ਇਕ ਵੇਰ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਰ ਆਖਦਾ ਹਾਂ, ਚੀਨੀਵਾਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਇਹ ਤੇਰੇ ਪਰਤਾਪ ਨੇ।

ਆਪ ਹੀ ਤੂੰ ਕਿਤੇ ਜਾਕੇ ਵਿਕੇਂ ਵਿਚ ਰੁਹਲਿਆਂ ਦੇ, ਆਪੇ ਜਾਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਚਕੀਆਂ ਚਲਾਂਵਦਾ।
ਹੋਇਕੇ ਦੀਵਾਨਾ ਮਸਤਾਨਾ ਕਿਤੇ ਆਪੇ ਫ਼ਿਰੇਂ, ਕਦੇ ਕਿਤੇ ਡੁਬਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਬੰਨੇ ਲਾਂਵਦਾ।
ਮਾਲਾ ਮਸਤਾਨਿਆਂ ਦੀ ਤਕ ਮਾਲਾ ਮਾਲ ਹੋਵੇਂ, ਸਚੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਣਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਿਖਾਂਵਦਾ।
ਰੁੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਬੇੜੇ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਮਨ ਵਿਚ, ਬੇੜਾ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਕੇ ਆਪ ਹੀ ਝਨਾਂਵਦਾ।
ਇਕ ਇਕ ਸਿਖ ਨੂੰ ਫੜਾਕੇ ਮਾਲਾ ਆਪ ਹਥੀਂ, ਅੰਗ ਸੰਗ ਹੋਇਕੇ ਜਪਾਂਦੇ ਪਏ ਜਾਪ ਨੇ।
ਰੁੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਸਿਖ ਨੂੰ ਚੁਰਾਸੀਓਂ ਬਚਾ ਲੈਣਾ, ਚੀਨੀਵਾਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਏਹ ਤੇਰੇ ਪਰਤਾਪ ਨੇ।

ਜਿਥੇ ਕਿਤੇ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ ਪਹੁੰਚ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਂਦੇ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਯਾਦ ਕਰੇ ਕੰਦਰ ਹਿਮਾਲੇ ਵਿਚ।
ਸ਼ਰਧਾ ਪਿਆਰ ਸਤਿਕਾਰ ਭਰੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ, ਦਰਸ ਦਿਖਾਂਵਦੇ ਹੁਨਾਲੇ ਤੇ ਸਿਆਲੇ ਵਿਚ।
ਅੰਦਰੋਂ ਜਾਂ ਤਾਰ ਵਜੇ, ਤਾਰਨ ਆ ਜਾਣੀ ਜਾਣ, ਵੇਖਦੇ ਨ ਕੌਣ ਕੋਈ ਨ੍ਹੇਰੇ ਜਾਂ ਉਜਾਲੇ ਵਿਚ।
ਏਸੇਤਰਾਂ ਆਪ ਅਜ ਦਰਸ ਦਿਖਾਣ ਲਈ, ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਪਹੁੰਚੇ ਨੇ ਕੰਪਾਲੇ ਵਿਚ।
ਵਰ੍ਹੇ ਗੰਢ ਹੋਲੇ ਦੀ ਮਨਾਈ ਆਪ ਆਣਕੇ ਤੇ, ਦੇਇਕੇ ਦਿਦਾਰ ਕਟ ਦਿਤੇ ਤਿੰਨੇ ਤਾਪ ਨੇ।
ਏਹੋ ਜੇਹਾ ਆਪ ਉਪਰਾਲਾ ਦੇਣ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ, ਚੀਨੀਵਾਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਏਹ ਤੇਰੇ ਪਰਤਾਪ ਨੇ।

ਮੇਟ ਜਨਮਾਂ ਦੀ ਤ੍ਰੇਹ

[ਸੂ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੈਰੋਬੀ

ਦੁਖੀ ਦੇਖਕੇ ਹਿੰਦ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਮੇਰੇ ਇਕ ਖੇਲ ਰਚਾ ਦਿਤਾ।
ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਰਹਿੰਦੀ ਉਠ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ, ਭਜਨ ਕਰਨ ਦਾ ਵੱਲ ਸਿਖਾ ਦਿਤਾ।
ਚੜ੍ਹੇ ਦਿਵਸ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਗਾਵਣਾ ਜੀ, ਬਹਿੰਦੇ ਉਠਦਿਆਂ ਨਾਮ ਜਪਾ ਦਿਤਾ।
ਜਿਹੜਾ ਰਾਹ ਦਸਮੇਸ਼ ਨੇ ਦਸਿਆ ਸੀ, ਓਸੇ ਰਾਹ ਮੁੜ ਭੁਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾ ਦਿਤਾ।
ਜਨਮ ਜਨਮ ਦੇ ਭੁਲਿਆਂ ਭਟਕਿਆਂ ਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਦੇਹ ਦਾਤਾ।
ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ 'ਬਚਨ' ਤਰਸਨ ਨੈਨ ਮੇਰੇ, ਮੇਟ ਜਨਮ ਜਨਮਾਂਤ੍ਰੀ ਤੇਹ ਦਾਤਾ।

ਚੀਨੀ ਅਸਵਾਰ ਤੇਰੀ ਸੋਭਾ ਹੀ ਨਿਆਰੀ ਹੈ

ਮੂ: ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ "ਮੁਸਾਫਰ"

ਕੋਟੀਂ ਕੋਟ ਚੰਨ ਅਤੇ ਚੰਨੋਂ ਵਧ ਮੁਖ ਤੇਰਾ, ਨੈਣ ਤੇਰੇ ਮੋਂਹਦੇ ਐਸੀ ਛਬ ਹੀ ਕਰਾਰੀ ਹੈ।
ਹਿਮਾਲੀਆ ਦੀ ਚੋਟੀ ਵਾਂਗ ਸਰੂ ਜਿਹਾ ਕਦ ਤੇਰਾਇਕ੨ ਚਾਪ ਉਤੋਂ ਧਰਤੀ ਇਹ ਵਾਰੀ ਹੈ।
ਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਾਂਗ ਤੈਂ ਸਮੇਟ ਦੁਖ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਾਲੀ੨ ਕੰਬਲੀਤੈਂਏਸੇ ਲਈ ਹੀ ਧਾਰੀ ਹੈ।
ਇਕ ੨ ਗੰਢ ਵਿਚ ਗੰਢ ਦਿਤੇ ਸੁਖ ਸਾਰੇ ਦੁਖਾਂ ਵਿਚ ਸੁਖ ਦਾਤੀ ਮਾਲਾ ਹੀ ਪਿਆਰੀ ਹੈ।

ਦਾਤਿਆਂ ਦਾ ਦਾਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹਾਂ ਦਾ ਤੂੰ ਸ਼ਾਹ ਹੈਸੈਂ ਦੀਨਾਂ ਲਈ ਦਿਆਲ ਜੋਤ ਦੀਨ ਬੰਧੂ ਧਾਰੀ ਹੈ।
ਵਰਨਣ ਕੀ ਕਰੇ ਮੇਰੀ ਕਲਮ ਨਿਮਾਣੀ ਇਹ ਚੀਨੀ ਅਸਵਾਰ ਤੇਰੀ ਸੋਭਾ ਹੀ ਨਿਆਰੀ ਹੈ।

ਐਸੀ ਮਾਰੀ ਫੂਕ ਜੋ ਇਹ ਕੂਕ ਬਣ ਕੂਕ ਉਠੀ ਕੂਕ ਸੁਣੀ ਕਈ ਵਾਰ ਪਰ ਇਹ ਕੂਕ ਭਾਰੀ ਹੈ।
ਮੂਰਖ ਮੁਗਧ ਮੂੜ ਕੂੜ ਭਰੇ ਕਾਮੀਉਂ ਨੇ ਯਦੀ ਸੁਣੀ ਕੂਕ ਤਬੀ ਸੰਤ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਹੈ।
ਚਾਰੇ ਹੀ ਵਰਨ ਜਦੋਂ ਇਕੋ ਮਾਲਾ ਗੰਢ ਦਿਤੇ, ਮਾਲਾ ਦੇ ਹੀ ਗੇੜ ਜਾਨ ਜੂਨੀਆਂ ਤੋਂ ਟਾਰੀ ਹੈ।
ਸੁਧ ਹੈ ਅਚਾਰ ਤੇ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰ ਸੁਧ, ਸੁਧ ਖਾਨ ਪਾਨ ਸ਼ੁਧ ਹੈ, ਜਾਂ ਸ਼ੁਧੀ ਧਾਰੀ ਹੈ।

ਕਾਗੋਂ ਹੋਇ ਹੰਸ ਬਣੇ ਵੇਖੇ ਦਰਬਾਰ ਤੇਰੇ, ਇੰਦਰ ਮੰਡਲ ਤੋਂ ਵੀ ਛਬ ਕਿਤੇ ਭਾਰੀ ਹੈ।
ਵਰਨਣ ਕੀ ਕਰੇ ਮੇਰੀ ਕਲਮ ਨਿਮਾਣੀ ਇਹ, ਚੀਨੀ ਅਸਵਾਰ ਤੇਰੀ ਸੋਭਾ ਹੀ ਨਿਆਰੀ ਹੈ।

ਮੁਖੜਾ ਇਲਾਹੀ ਲਾ ਜਵਾਬ ਹੈ ਸੀ ਬੋਲ ਬਾਲਾ, ਡੋਲ ਜਾਂਦੇ ਪਾਪ ਜਿਹਦੀ ਜੋਤ ਇਹ ਪਸਾਰੀ ਹੈ।
ਤੀਨੋ ਤਿਰਲੋਕੀ ਨਾਥ ਨਾਥ ਦੇ ਦੁਆਰ ਖੜੇ, ਨੈਣ ਭਰੇ ਵੇਖੇ ਬਿਨ ਜੋਤ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਹੈ।
ਐਸਾ ਹੈ ਇਹ ਰਾਮ ਸੂੰਹੀ ਵੇਖੇ ਪਾਏ ਧਾਮ ਪਦ, ਰਾਮਾ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਵਿਚ ਐਸੀ ਹੀ ਖੁਮਾਰੀ ਹੈ।
ਪੂਜਾ, ਪਾਠ, ਬਰਤ, ਨੇਮ, ਸਚ ਸੋਚ ਜਪ, ਤਪ, ਰਿਧੀ ਨਿਧੀ ਸਿਧੀ ਪਾਈ ਸ਼ਰਨ ਜੋ ਤੁਮਾਰੀ ਹੈ।

ਤੇਰੇ ਦਰਬਾਰ ਪੇਲ ਵੇਖੀ ਮਸਤਾਨਿਆਂ ਦੀ ਐਸੀ ਪਾਈ ਸੁਧ ਸੁਧ ਜਾਨੋ ਹੀ ਵਿਸਾਰੀ ਹੈ।
ਵਰਨਣ ਕੀ ਕਰੇ ਮੇਰੀ ਕਲਮ ਨਿਮਾਣੀ ਇਹ, ਚੀਨੀ ਅਸਵਾਰ ਤੇਰੀ ਸੋਭਾ ਹੀ ਨਿਆਰੀ ਹੈ।

ਗਣ ਗੰਧਰਵ ਬੈਠੇ ਤੇਰੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਲਗੀ ਹੋਈ ਕਿਤੇ ਫੁਲਵਾੜੀ ਹੈ।
ਲਾਈ ਤੈਂ ਬਸੰਤ ਆਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਜਹਾਨ ਵਿਚ, ਤੀਨੋਂ ਲੋਕ ਵਿਚ ਤੈਂ ਬਸੰਤ ਹੀ ਖਲਾਰੀ ਹੈ।
ਭਾਗਾਂ ਭਰੀ ਚੀਨੀ ਆ ਖਲੋਂਦੀ ਜਦੋਂ ਸੇਵਾ ਲਈ, ਇਕ ੨ ਬਾਪੜੇ ਚ' ਜੂਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਯਾਰੀ ਹੈ।
ਬੇ ਬੋਲਿਆਂ ਦਾ ਬੋਲ, ਤੇ ਨਥਾਵਿਆਂ ਦਾ ਥਾਂਏਂ ਤੂੰ, ਨਿਧਰਿਆ ਦੀ ਧਿਰ ਤੇਰੀ ਗਤੀ ਹੀ ਨਿਆਰੀ ਹੈ।

ਅਥਾਹ, ਬੇ ਅਡੋਲ, ਤੇ ਅਗਾਹ ਤੇਰੀ ਗਤੀ ਪ੍ਰਭੂ, "ਮੁਸਾਫਰ" ਕੀ ਕਹੇ 'ਜਸ' ਬਿਅੰਤ ਬੇ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਹੈ।
ਵਰਨਣ ਕੀ ਕਰੇ ਮੇਰੀ ਕਲਮ ਨਿਮਾਣੀ ਇਹ, ਚੀਨੀ ਅਸਵਾਰ ਤੇਰੀ ਸੋਭਾ ਹੀ ਨਿਆਰੀ ਹੈ।

ਅੰਤਕਾ

ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੈਸ ਚੋਂ ਛਪ ਨਿਕਲਿਆ ਸਤਿਜੁਗ ਦਾ ਅਫਰੀਕਾ ਅੰਕ ਅਚਾਨਕ ਉਠੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਕਰਕੇ ਪੋਸਟ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ । ਅਤੇ ਇਸੇ ਸਮੇ ਵਿਚ ਉਹ ਗੰਭੀਰ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਜਿਨਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਸਿਖੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਦੂਰ ਰਸ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸੇ ਮਹੀਨੇ (੫–੬ ਭਾਦਰੋਂ ਦੀ ਰਾਤ ਦੇ ੧੨ ਵਜੇ) ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਦੇ ਅਤਿ ਪਿਆਰੇ ਮਹਾਂ ਸਤਿਕਾਰੇ ਤੇ ਸਰਬ–ਸਿਰੋਮਣੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਆਪਣੇ ਆਤਮਕ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਗਏ। ਏਸੇ ਮਹੀਨੇ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਜੀ ਦੇ ਨਮਿਤ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪਿਆਰੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਘਰੋ ਘਰੀ ਪਾਏ ਕੁਰਬਾਣੀ–ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਭੋਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ੯੧੬ ਸਧਾਰਨਪਾਠਾਂ (੨੫-ਭਾਦਰੋਂ ੨੦੧੬) ੧੯ ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਤੇ ਚਾਰ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ (੨੬ਭਾਦਰੋਂ) ਦੇ ਭੋਗਪਾਏ ਗਏ।

ਅਤੇ ਏਸੇ ਮਹੀਨੇ (੨੫ ਭਾਦਰੋਂ) ਦੋ ਵਜਕੇ ਚਾਲੀ ਮਿੰਟ ਤੇ ਸਮੁਚੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਪਿਆਰ, ਸਤਿਕਾਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਗਿਆ ਪਾਲਨ ਨੂੰ ਇਕ ਖਦਰ ਦੀ ਦਸਤਾਰ ਵਿਚ ਨਿਹਿਤ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅਤਿ ਪਿਆਰੇ ਤੇ ਆਤਮ–ਵਰਤੀ ਸੇਵਕ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਥੀਂ, ਲਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਤੇ ਇਸ ਤੱਕਣ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਨ, ਪਰ ਅਰਥਾਂ ਭਰੀ ਖਦਰ ਦੀ ਦਸਤਾਰ ਨੂੰ ਸਜਾਕੇ, ਇਕ ਲਫ਼ਜ਼ ਮੂਹੋਂ ਫਰ-ਮਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਕਟ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਭਾਰ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ੧ ਮਿੰਟ ਚੁਪ ਖਲੋਕੇਆਪਣੇ ਸਿਰ ਤੇਉਠਾਲਿਆਜਿਨ੍ਹਾਂਨੂੰਅੱਜ ਤਕ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀਹੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ. ਤੇ ਜਾਂ ਅਤਿ ਨਿਕਟੀ ਹੋ ਹੁਰ ਸਪੁਤ੍ਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀਖੁਦ ਅਨੁਭਵ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ।

੨੫ ਭਾਦਰੋਂ (੨੦੧੬ ਬਿ:) ਮੁਤਾਬਕ ੧੦ ਸਤੰਬਰ ੧੯੫੯ ਵੀਰਵਾਰ ਦਾ ਦਿਨ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਲਈ, ਸਿਖ ਧਰਮ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕੌਮ ਲਈ ਇਤਹਾਸਕ ਦਿਨ ਹੈ ਤੇ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਯਾਦਾਂ ਅਤੇ ਮਹਾਨਤਾ ਭਰਿਆ ਦਿਹਾੜਾ ਜਦੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਰੀਰਕ–ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ ਤੇ ਦੂਜੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਜੁਗ–ਚਾਨਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਮਨ–ਮੰਦਰ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ–ਚੁਗਾਠ ਵਿੱਚ ਆ ਸਜੇ।

ਇਹ ਦਿਹਾੜਾ ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ਼ਤਹਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਤ–ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਏਦੂੰ ਵਧੇਰੇ ਕੁਝ ਸੀ । ਇਹ ਨਿਰੋਲ ਸੰਤ–ਸਮਾਗਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਏਹ ਵਖ ਵਖ ਸੁਆਦਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਟੇਜ ਉਤੇ ਇਕੱਠ ਸੀ, ਵਖ ਵਖ ਧਾਰਮਕ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ, ਵਖ ਵਖ ਰਾਜਸੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਮਿਲਵਾਂ ਸਮਾਗਮ ਸੀ,ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਵੇਖੋ ਨਜ਼ਰ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਸਟੇਜ ਤੇ ਮਿਲਕੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦੇ-ਪ੍ਰੰਤੂ ਮਹਾਨ ਜੋਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਨਿਜੀ ਅਦਾਵਤਾਂ ਭੁਲਾਕੇਇਕ ਥਾਂ ਤੇ ਬੈਠਾਕੇਗੁਰਮੁਖਬਣਾ ਦਿਤਾ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ੬ ਭਾਦਰੋਂ ਤੋਂ ੨੬ ਭਾਦਰੋਂ ਤੱਕ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਭੌਰਿਆਂ ਦਾ ਮੰਡਰਾਉਣਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਜੀਵਨ ਪਰਯੰਤ ਇਸ ਦੁਖਾਂਤ-ਸੁਖਾਂਤ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਨੂੰ ਕਦੇ ਭੁਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ।

ਅਤੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਹੀ ਤਸਵੀਰ ਲੈਣ ਲਈ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਪਿਆਰੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਰਤਾਪ ਦੀਆਂ ਅੰਤਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਥਮ ਕਿਰਨਾ ਦਾ ਨਿਘ ਜਾਚਣ ਲਈ ਅਫਰੀਕਾ

ਮਹਾਂ ਦੀਪ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਨੌ ਸਰੀਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਉਚੇਚਾ ਡੇਲੀਗੇਸ਼ਨ (ਚੋਣਵਾਂ ਸਮੂਹ) ਹਵਾਈ ਉਡਾਣਾਂ ਭਰਦਾ, ਓੜਕਾਂ ਦੇ ਖਰਚ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨ ਕਰ-ਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਨੌਂ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਭਾਰਤੀ ਵੀਰਾਂ (੧. ਸਰਬ ਸ੍ਰੀ ਸੂਬਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਅਫਰੀਕਾ ਮਹਾਂ ਦੀਪ ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਦਾ ਬੀਜ ਖਿਲਾ-ਰਨ ਵਾਲੇ; ੨. ਸ੍ਰ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੇਉ ਗਣ, ਮੀਤ ਪਰਧਾਨ ਈ. ਏ. ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੈਰੋਬੀ; ੩. ਸੰਤ ਝੁੰਮਣ ਸਿੰਘ ਜੀ "ਕੰਵਲ" ਜ: ਸਕਤ੍ਰ ਈ. ਏ. ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ; ੪. ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂਰਪੁਰੀ, ਖਜਾਨਚੀ ਈ ਏ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੈਰੋਬੀ; ੫. ਸੰਤ ਵਾਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਬ-ਲਿਸਿਟੀ ਸਕਤ੍ਰ ਨੈਰੋਬੀ; ੬. ਸ੍ਰ. ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ੰਕਰ ਕਾਟੋਨੇਸ਼ਨ ਬਿਲਡਰ; ੭. ਸੰਤ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯੁਗੰਡਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਕੰਪਾਲਾ; ੮. ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਾਮ-ਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਕਿਸੁੰਮੋ ੯. ਬੀਬੀ ਊਧਮ ਕੌਰ ਜੀ ਸੁਪਤਨੀ ਹ. ਸ. ਨੂਰਪੁਰੀ) ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਖੀਂ ਉਸ ਮਹਾਨ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਡਿੱਠਾ ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਗੁਰ ਸਿਖ ਇਤਹਾਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ।

ਇਹਨਾਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਖ-ਵਖ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨਾਲ ਪਰੇਮ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਤਕਿਆ ਕਿਵੇਂ ਇਹਨਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੋਰ ਦਰਜਨਾਂ ਲੋਕੀਂ ਪਰਦੇਸਾਂ ਤੋਂ ਉਡਕੇ ਆਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਅਰਪਨ ਕਰਨ ਆਏ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਜਾਣਿਆਂ ਕਿਵੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਭੁਜ ਗਲਵਕੜੀ ਵਿਚ ਆਸਤਕ-ਨਾਸਤਕ, ਧਰਮੀ ਤੇ ਸਿਆਸੀ, ਸਮਾਜੀ ਤੇ ਅਖਲਾਕੀ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਇਕ ਮਿਕ ਹੋਏ ਪਏ ਸਨ। ਤੇ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗਲਾਂ ਨਿਰੀਆਂ ਸਾਡੀਆਂ ਕਲਮੀ-ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਟੇਜ ਤੇ ਉਠਦੇ ਹਰ ਸੰਤ ਮਹਾਤਮਾ, ਰਾਜੇ ਮਹਾਰਾਜੇ, ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਸਮਾਜੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਦਿਲਦੀਆਂ ਡੂੰਘਾਈਆਂ ਵਿਚੋਂ ਖੁਦ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਹ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਕ ਸੀ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ :

ਸਤਿਗੁਰ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਮਨਾਇਦਾ
ਤਿਸਦਾ ਬੁਰਾ ਕਿਉ ਹੋਇ ॥

ਤੇ ਸਭਨਾ ਦਾ ਭਲਾ ਮਨਾਣ ਵਾਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਅੰਤ ਉਤੇ ਵੀ ਇਕ ਚੰਗਾ ਮੇਲ-ਸਮਾਗਮ ਬਣਾ ਦਿਤਾ।

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਰਤਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਅਰਪਣ ਕੀਤੀਆਂ। ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀ ਈ. ਏ: ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੈਰੋਬੀ ਦੇ ਸਕੱਤ੍ਰ ਸੰਤ ਝੁੰਮਣ ਸਿੰਘ ਜੀ "ਕੰਵਲ" ਨੇ ਸਟੇਜ ਤੇ ਆਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗਿਣਵੇਂ ਚੋਣਵੇਂ ਤੇ ਪੁਰ ਮਤਲਬ ਲਫ਼ਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਤੇ ਨਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਮੁੜ ਸੰਘਣੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸੁਚੇ ਹਿਰਦੇ ਤੋਂ ਹੀ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਏਸੇਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰ. ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂਰ ਪੁਰੀ ਨੇ ਅਥਰੂ ਸਿੰਨੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਤੇ ਰੁਧੇ-ਕੰਠ ਨਾਲ ਇਕ ਲਖ ਲੋਕਾਂਸਾਹਵੇਂ ਨਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਯਾਚਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਅਫਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨੋ ਨਾ ਵਿਸਾਰਨ ਸਗੋਂ ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅੰਤਰ-ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਘਾਟ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣ। ਅਜੇਹੀ ਮੰਗ ਹੀ ਸਿਆਮ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੇਠ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤੀ।

ਸਮੁਚੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹਨ, ਸਿਆਮ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਾਂ ਬਰਮਾ ਮਲਾਇਆ ਆਦਿ ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕ ਨਵੇਂ ਜੁਗ ਦਾ ਅਰੰਭ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਹਾਨ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਜੀ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਗੁਣ ਹਨ। ਜਿਸਨੂੰ ਵੀ ਕਦੇ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਦੀ ਛੁਹ ਨਸੀਬ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ ਝੂਮ ਉਠਿਆ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬੇਦਾਮ ਗੁਲਾਮ ਹੋਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੇ ਅਜੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਵਡਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਿਰ ਪਈਆਂ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅਜੇ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪਕਿਆਣਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਜਿੰਨੇ ਗੂਹੜੇ ਸ੍ਰੀ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਹੋਵਾਂਗੇ, ਓਨੇ ਹੀ ਸੱਚੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਜਾਵਾਂਗੇ।